

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Yıl 8 / Sayı 113 / 15 Kasım 1990 / 2.50

DİRENİŞ YİNE ZAFER KAZANDI

► 8 Ekim günü başlayan ve kitlesel bir karaktere bürünen açlık grevi direnişi, 14 Kasım günü savaş esirleri ve dayanışmacı yurtseverlerin zaferiyle sonuçlandı

► Anlaşma 14 Kasım gecesi saat 24.00'te imzalandı. Anlaşmayı, ölüm orucundaki tutsaklardan Cevdet İnak, Abdulhakim Güven, Abdurrahman Demir, tutuklu avukatlarından Fethi Gümüş, Fevzi Veznedaroğlu, Sabahattin Acar, 4 tutuklu yakını ile cezaevinin 3 müdürü, savcısı ve 2 doktoru imzaladılar

► Diyarbakır cezaevindeki savaş esirleri, sloganlar atarak açlık grevi eylemlerini sonuçlandırdılar.

► Açlık grevindeki tutuklu yakınları 15 Kasım günü basın toplantısı yaparak anlaşma maddelerini kamuoyuna açıkladılar, sloganlar ve zılgıtlar eşliğinde açlık grevini bitirdiler. Anlaşmadan sonra Nusaybin, Cizre, Van, Adıyaman, Urfa, Malatya, Antalya, Ankara ve Kırşehir'deki kitle açlık grevleri de sonuçlandırılırken, İstanbul, İzmir ve Adana'daki kitle açlık grevleri 15 Kasım gününün bitiminde halen devam ediyordu

► Ceyhan E-Tipi Cezaevi'ndeki açlık grevcilerine asker ve polisler saldırdı
► Dayanışma eylemleri ve tepkiler

Haberleri 4, 5 ve 7. sayfalarda

GERİLLA EYLEMLERİ

Haberleri 3. sayfa

- Nusaybin'deki iki ayrı çarpışmada 2 özel tim elemanı, 2 asker ve 2 korucu vuruldu. Bu çarpışmalarda 1 ARGK gerillası ve 1 yurtsever de şehit düştü
- Eruh'ta 7 Düşman askeri öldürüldü
- Şırnak'ta gerillalar Banê Batuyan karakoluna saldırdı, Cudi'de 2 düşman aracını pusuya düşürdü
- Bismil ve Cizre ilçe merkezlerinde polis otoları tarandı
- Bitlis'te düşman aracı gerilla mayınına çarptı, aralıklarla üç gün süren çarpışmalarda sömürgeciler büyük kayıp verdi.
- Gevaş'ta 2 asker ve 2 korucu öldürüldü, Uludere'de korucu evine saldırıda 2 çete yaralandı

TC'NİN SUÇ GÜNLÜĞÜNDEN

- ★ Açlık grevcilerine gül götürmenin diyeti ★ Önce köy yak, sonra gerillalar yaktı diye köylülere imzalat
- ★ Askere karşı gelmenin cezası ★ Ajanlığa uygun görülen bedel; ayda 6 milyon
- ★ Pişmanlık yasasının diğer yüzü; hastaneye sevk kağıdıyla operasyona

Haberleri 9 ve 10. sayfalarda

- İHD Kürdistan Şubeleri Genel Kurul'a ortak rapor sundular
- Kongreden izlenimler
- İHD Diyarbakır şubesi Başkanı Hatip Dicle'nin konuşması

Yazısı 16, 17 ve 18. sayfalarda

Stuttgart Kürdistan Kültür Haftası
PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN ve bilim adamı İsmail BEŞİKÇİ'nin mesajları

Yazısı 11. sayfa

Direnış Kahramanlarımız: Musa YILDIZ s.2 / ABD - Helsinki Gözlem Grubu Heyet üyeleri Nusaybin'de tutuklandı s.10 / Meclis'e 5 idam teklifi daha s.10 / Düsseldorf PKK davasından s.12 / Okuyucu mektupları s.13 / Savaş esirlerinden mektuplar s.14 / Kültür sayfası: Öykü s.15 / Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi s.19

Yığınların açlık grevleri ulusal kurtuluş mücadelesinde yeni ufuklar açıyor

Kürdistan'da Mart 1990 halk ayaklanmalarından sonra son on yılın en büyük yığmsal eylem dalgası gelişti. Diyarbakır 1 nolu cezaevinde savaş esirlerinin 8 Ekim'de başlattığı açlık grevi birinci ayını geride bırakırken, kitlesel ve siyasal boyutunu artırarak devam etti. Tutuklu ve şehit yakınlarından başlayarak tüm yurtsever kesimlerin katıldığı açlık grevleri de zengin bir mücadele yöntemliliği ve büyük bir

kitlesellikle sürdü.

Açlık grevleri, kitlesellikleri, talepleri, bu eylemlere katılan kitlelerin çeşitliliği ve yapıldıkları alanların genişliği, Türkiye politik ortamına ve devrimci-demokratik güçlerine etkisi vb. özellikleriyle faşist sömürgeci rejimin sürgün, idam tehditi, köy göçertme politikasına karşı güçlü ve gittikçe gelişen kitlesel bir direniş kalesi durumuna geldi.

Devamı 6. sayfa

Avrupa'da Kürdistan ve Türkiye açlık grevleriyle dayanışma eylemleri

- Bonn-Almanya, Paris-Fransa, Brüksel-Belçika ve Cenevre-İsviçre'de

açlık grevleri
- Basın toplantısı, işgal ve protesto eylemleri

Devamı 8. sayfa

Körfez bunalımında TC'nin gündemi Kürdistan

Körfez sorunu halen dünyanın bir nolu politik sorunu olma konumunu sürdürüyor, ABD'de de baş aktör olma rolünü. Kararsız tutumu ve belli bir sonuca gidememesi nedeniyle Bush ve yönetimi ülkesinde sürekli puan yitiriyor. Yine de bu, Bush yönetiminin savaş hazırlıklarını yoğunlaştırmasını önlemiyor.

ABD, Güvenlik Konseyi'nden savaşa onay kararını çıkarmak

istiyor. SSCB yöneticileri askeri müdahale yerine uzlaşmadan yana olduklarını resmen açıkladılar. Çin'in de tutumu aynı, hatta daha savaş karşıtı radikallikte. Çin yönetimi, Dışişleri Bakanını Bağdat'a gönderdi. Fransız emperyalist yönetiminin tutumu tam bir politik oportünizme denk düşüyor. Diğer Avrupa yönetimleri - İngiltere hariç - ve Japonya'da kenardan destekleyecekleri bir ABD müdahalesine evet tavrı ağırlık kazanıyor. Kendilerini Saddamlı Irak'a göre de hazırlayan bu emperyalist yönetimler, "rehine" sorununu bahane ederek Alman Willy Brand ve Japon Nakasone örneğinde olduğu gibi eski başbakan ve tanınmış politikacılarını Saddam'ın kapısında sıraya koyuyorlar. Ne güzel "demokrasi" anlayışı.

Devamı 20. sayfa

**Direnış
kahramanlarımız**

Her halkın tarihinde çarpıcı gerçekler vardır. Kahır, acı, sitem ve mutluluklar iç içedir. Bir de, eğer, bir halk uzun yıllar boyu işgalci, sömürgeci güçlerin denetiminde kalmışsa, sürgünleri, uzun zindan yıllarını, işkenceleri ve katliamları da görmüş demektir.

Günümüz dünyasında bağımsız ve özgür uluslar toplumsal bir ilerlemeyi, gelişmeyi yaşıyorlar. Bunu yaratamayan halklar ise, ya ermeyi ve yok olmayı ya da halen en geri, en ızdıraplı ve tarihlerinin en karanlık süreçlerini yaşıyorlar.

Peki ya biz, ikinci kategoride bulunan Kürdistan halkı, yüzyılların sömürgeci kölelik zincirlerini parçalayıp, dünya halklarının şerefli bir üyesi haline nasıl gelebiliriz? Onlarla çağdaş, eşit ve kardeşçe bir ilişkiyi nasıl kurabiliriz?

İşte bu sorular, Kürdistan halkının biricik önderi PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) tarafından daha yıllar öncesinden cevaplanmıştır. PKK, halkımızın geçmişini ve bugününü en iyi tahlil eden, olumlu ve olumsuz yanlarından doğru dersler çıkaran ve özgür geleceğimizin kazanılması için teori ve pratiğiyle bizlere yol gösteren ulusal bağımsızlık ve özgürlük mücadelemizin önderidir.

Bu gerçeği görüp kavrayan toplumun diğer kesimlerinin yanı sıra Kürdistan gençliğinin en gözde, dürüst, fedakar ve kararlı kişilikler başta olmak üzere, büyük çoğunluğu acımasız savaş ortamına korkusuzca yürümektedir. Kürdistan tarihinde böylesi bir durum ilk kez yaşanmaktadır. Gençlik, tüm kişisel yaşam endişeleri ve çıkarlarını bir tarafa iterek, gerektiğinde kutsal vatan toprakları ve halk uğruna ölümün üzerine yürümektedir. Bunlar, Kürdistan halkının en yiğit evlatları, Partinin militan ve savaşçılardır.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, bizi başaşağı gidişten kurtaran, düşmememiz için destek sunan, iyileştirip ayağa kaldıran, doğru ve gerçek insanlık kavgasında nasıl yürüyeceğimizi öğreten kahraman direniş şehitlerimiz ve halen çok zor koşullarda mücadeleyi yükselten öncülerimizin yoğunlaşmış emeği ve döktükleri kanlardır.

İşte kahraman şehitler ordumuzun neferlerinden birisi de 29 Kasım 1989'da, düşmanın parçaladığı vatan topraklarını kanıyla birleştiren **Musa YILDIZ** yoldaştır. **Musa** yoldaş, tarihi isyan bölgelerimizden, günümüzde ise düşmanla daha güçlü bir hesaplaşmaya, çok sert çarpışmalara sahne olacak olan Dersim'de yaşadığı çocukluğunu. Kemalist-sömürgeci Türk devletinin harabeye çevirdiği, insanla-

Binlerce kilometre uzaktan kaynağa dönüşün yiğit neferi:

Musa YILDIZ

Musa YILDIZ (Halil, Serhat)

Dersim - Çemişgezek - 1971 - Anıl köyü / Tut mezarı

29 Kasım 1990'da ülkeye girdikleri ilk gün Saniye ÜRÜN (Zozan), Behiye YAŞIT (Hacer), Abdullah İZER (Rojhat), Hayrettin AK (Cesur), Ahmet HACI (Ceger), Cemil SAKILCAN (Zerdeşt), Zinar Ahmet HACI (Reşit), Ahmet HAMZA (Ali Hasan); Muhittin Salt RAUF (Cahit), Ramazan GÜLMEZ (Fırat) ve Zeki DAĞLIKAN (Fıraz) yoldaşlarla birlikte düşmanla giriştikleri büyük bir çarpışmada şehit düştü.

rımızın yediden yetmişe kurşuna dizilerek katledildiği kanlı Dersim toprağında büyüdü.

İşçi olan ailesi Hollanda'da bulunduğu için, daha çok genç yaşta vatan topraklarından koparak Hollanda'ya geldi. Ancak yaşının küçüklüğü ve çevresini kuşatan olumsuz Avrupa koşulları, O'nun ulusal kurtuluş mücadelemizle tanışmasını engelleyemedi. Tam tersine, baştan itibaren Avrupa'daki yoz ve düşürücü ortama tepki duydu, kendi ulusal özünü korumayı başardı. Bunda, ailesinin dürüst, yurtsever ve emekçi özelliklerinin de rolü vardı. Böyle bir aile ortamı ve ulusal kurtuluş mücadelesiyle bağ içinde sade, dürüst kişiliğini koruyarak, kendisiyle güçlü bir hesaplaşmaya girdi. Vatanı, kaynağa dönüş hazırlığının ilk basamağıydı bu Kararlıydı. Büyük bir sorumluluk duygusuyla ulusal kurtuluş safalarında yerini almakta gecikmedi.

Ülkeye gitmemiştii henüz. Avrupa'da profesyonel çalışmalara katıldı önce. Biliyordu ki, bir devrimci, ailesini de devrime katmasını, hizmet etmesini sağlaması bilir. Bunun için ailesini ikna etmeyi temel alır ve ailesini mücadeleye davet eden mektuplar yazar. Ailesine yazdığı bir mektubunda şöyle diyordu:

"Biliyorsunuz, buradayken kesin karar vermiştim mücadeleye katılmaya. Çünkü, halkımız, insanlarımız özgür olmazsa bizlere de yaşam yoktur. Her gün insanlar katlediliyor. Buna karşı suskun kal-

mak insanlıkdışı bir durumdur. Buna karşı seyirci kalamazdım. Çünkü ezilen, ülkensinden koparılmış, kültürel, ahlaki vd. alanlarda herşeyi elinden alınmış bir halkız. Burada bizlere yaşam diye hiç bir şey kalmamış. Bundan sonra kaybedecek hiçbir değerimiz yok, ancak kazanacak çok şey var. Bir halkın, bir ulusun bütünüyle kazanılması çaba, emek ve fedakarlık ister. Eğer özgür olmak istiyorsak, değerlerimizi, ülkemize sahip çıkan öncü gücümüzle birleşmeliyiz. Yurtsever bir Kürdistanlı olarak mücadeleye gücümüz oranında destek sunalım, onunla dayanışmaya girelim. Ve hep beraber faşist TC'ye karşı mücadeleye girelim, direnelim. Yılların hesabını soralım.

Daha dün Dersim'de büyük bir katiham olmuştu. Bunu unutamayız. Halen mağaralar insan ceselleriyle dolu. Bugün yine aynı şey yapılmak isteniyor. Buna karşı suskun kalmayalım.

Benim verdiğim karar da bu temelde oldu ve sonuna kadar yürüteceğim. Bu kararım ve mücadeleye katılmımdan ailem de gurur duymalı. Çünkü, her yurtsever üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Sizler de Partiyle bütünleşin. Orada yerinizi alın. Maddi-manevi her türlü desteği sunun. Burada bütün çabanızla mücadeleyi destekleyin."

Musa yoldaş, ikinci mektubunda ise, ailesine hitaben şöyle diyordu:

"Bu onurlu davanın neferi olarak üzerine düşen görevlerimi yerine getirmek için sonuna kadar çalışacağım. Şu anda Avrupa'da aktif faaliyet yürütmekteyim. Ancak buna sizlerin de katılmasını istiyorum. Bir Kürdistanlı olarak sizlerin de katılmanız, üzerinize düşen görevleri yerine getirmeniz mücadelemizi daha güçlü kılacaktır. Bu da beni, çalışmalarım da daha da güçlendirecek ve başarılı kılacaktır. Bir yurtsever olarak görevlere sarılmanız, yürüyüşlere, yayın dağıtım ve alımı, bağış, aidat gibi maddi-manevi her türlü desteği vermeniz gerekir.

Eğer beni evlat ve kardeş olarak kabul ediyorsanız, benim yürüdüğüm yol budur ve bunda sonuna kadar yürümeye kararlıyım. İnsanca, soylu bir yaşam, özgür bir vatan için herşeyimi feda etmeye hazırım. Sizlerin de yapmanız gereken budur. Düşünün, bundan daha soylu bir yaşam olabilir mi? Bugün Avrupa'ya gelenlerin çoğunun durumuna bakın, insan sıfatından çıkmış, hayıranlaşıp soysuzlaştıklarını görüyoruz. Herhalde bizleri de o durumda görmek istemezsiniz. Benim yürüdüğüm yol, bir halkın soylu davasıdır. Onun uğruna canımı feda etsem çok mu? Asla! Bunu hiçbir zaman esirgemem. Sizlerden de aynı tavrı bekliyorum."

Musa yoldaş, işte böylesine özlü, kararlı bir yurtseverlikle binlerce kilometrelik uzak alanlardan anlamlı bir kaynağa dönüşü gerçekleştirdi. Gittiği Mahsum KORKMAZ Akademisi'nde gördüğü askeri ve siyasi eğitimi başarıyla tamamlayarak daha da güçlendi. Parti okulundaki devrimci yaşamı, yoldaşlarıyla saygı ve sevgi dolu ilişkileri ve gelişmeler karşısındaki tavrıyla güçlü bir militandı artık.

Savaş içinde olan bir halkın öncüsünün yeri ve zamanına göre gerektiğinde en doğru ve isabetli müdahaleleri yapması ve mücadeleye atılım yaptırması can alıcı bir önemdedir. Böylesine önemli bir süreçte kalabalık bir yoldaşlar topluluğu, gözlerini bağımsızlık ve özgürlüğe dikerek zafer yürüyüşüne başlamışlardı. Çoklarının vatan ve toplumun çıkarlarını gözardı ederek, "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın" misali bireysel çıkarları ön plana geçirdikleri, halkın yaşadığı zor durumdan kaçışı bir kurtuluş olarak gördükleri bir dönemde böylesi yürüyüşler elbette oldukça önemlidir.

İşte Musa yoldaş da, bu gerilla birliğinde yer alıyordu. Kuzey-Batı Kürdistan'la Güney Kürdistan arasında sömürgeci devletlerin diktikleri dikenli teller, mayın tarlaları, kahpe, kalles pusular vardı. Ama engel tanımayan özgürlük savaşçıları için bunlar, her zamanki durumları ve yürüyüşün önünde aşılmaz

engeller değillerdi. Ancak Musa yoldaşın da içinde bulunduğu gerilla birliği ile düşman güçleri arasında sınırda büyük bir çarpışma çıktı. Çarpışmada kahramanca çarpışan gerilla birliği, düşmana çok sayıda ölü ve yaralı verdirdi. İçlerinde Musa yoldaşın da olduğu bir grup gerilla ise, kanlarıyla, vatanı ikiye bölen suni sınırları tanımadıklarını ve bir gün mutlaka ortadan kaldıranlar olarak ülkemizin birleşmesi gerektiği emrini vererek şehitler kervanına katıldılar.

Kendisini bilinç ve inançla donatan, tarihi görevleri üstlenen bir gerilla birliğinin daha faaliyet alanına ulaşmadan, düşmana büyük darbeler vurmadan, birikimlerini halka ve mücadeleye aktarmadan ve Parti talimatlarını hayata geçiremeden şehit olmaları, elbette Partimiz ve halkımız açısından büyük bir kayıptır.

Çok sayıda şehidimiz gibi Musa yoldaş da henüz çok gençti. Onun bu yaşta, böylesine onurlu ve büyük bir davaya sahip çıkması, Kürdistan gençliğinin özlemleri, istemleri, yiğitlik ve cesaretinin de temsidir. Genç yaşına rağmen, davaya içten bağlılığı, olgun ve gelişmeye açık kişiliğiyle gelecek için umut vaat ediyordu. Böylesi bir dönemde şehit düşmesi acı olmakla birlikte, şahadetiyle bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan'ın kuruluş temellerinin köşe taşlarından birisi oldu.

Kürdistan şehitleri, gelişmelerin gerçek sahipleri ve zafere doğru yürüyüşün emredici komutanlarıdır. Onların manevi komutanlığında ulusal kurtuluş savaşımız atılım ve güçlü kazanımlarla ivme kazanarak ilerliyor. Onların takipçileri çocuk, kadın-erkek, genç-yaşlı tüm Kürdistan halkıdır. Şimdi Kürdistan halkı, şehitlerine olan bağlılığıyla bütün savaş araçlarını kuşanarak sel gibi akıyor ulusal kurtuluşa doğru. Ülkemizde yükselen serhildanlar, şehitlerimizin uğruna toprağa düştükleri umutları gerçeklik haline getiriyor, amaçları yakınlştırıyor.

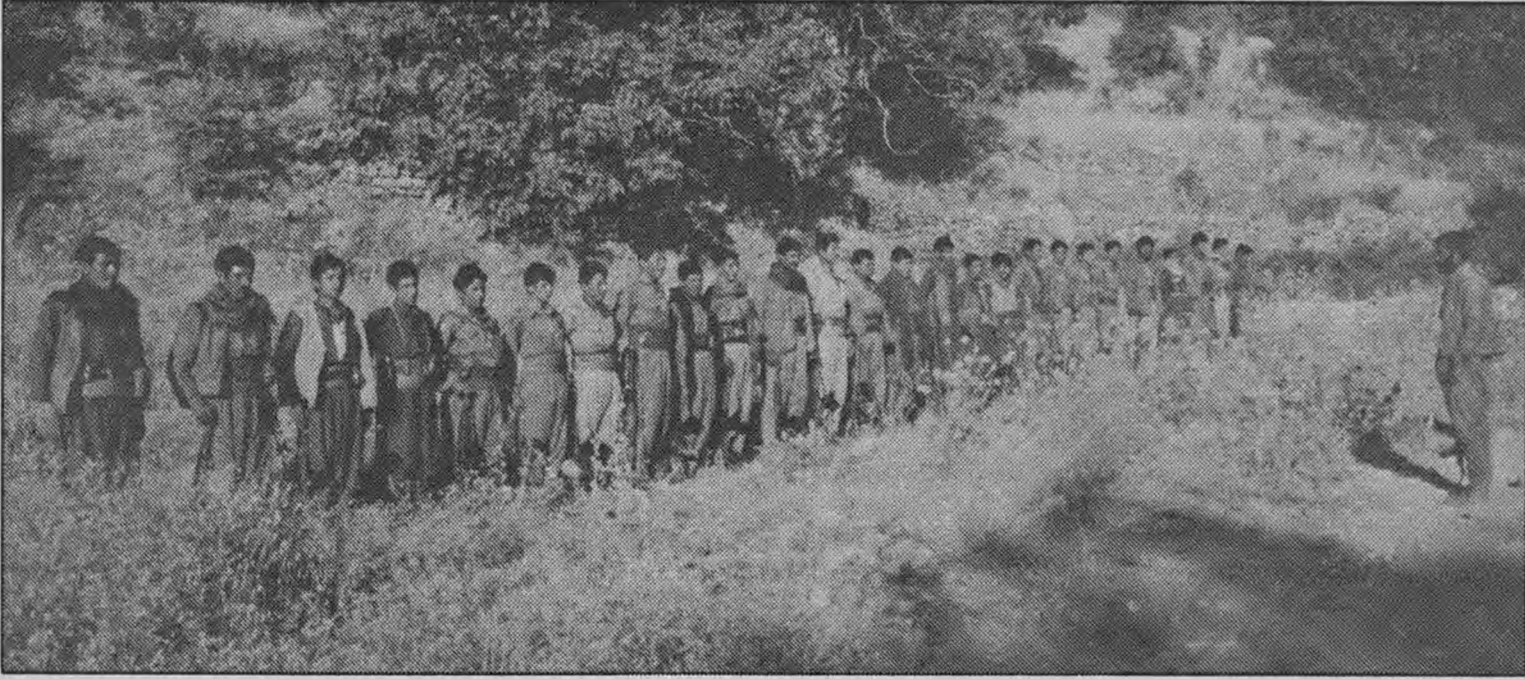
Musa yoldaş, sen ve seninle şehit düşen tüm yoldaşlar: Sizler Kürdistan'ın kalbi olan Botanımızda, uygarlığın geliştiği "Mezra Botan"ın şirin topraklarında rahat uyuyun. Size söz veren takipçileriniz olarak ARGK gerillaları, Botan'ı ve tüm Kürdistan'ı sömürgeci-faşist Türk devletinin barbar sürülerinden kurtaracak ve Kürdistan'ı onlara mezar edecektir. Sizler özgür Kürdistan'ın özgürlük meşalelerisiniz.

**ARGK subay ve savaşçıları
ölümsüzdür!**

Bir mücadele arkadaşı

Gerilla eylemleri

Uludere - 1990

Uludere

Korucuların evine saldırı

30 Ekim'de Nerveh (Taşdelen) köyünde koruculukta direten iki kardeşin evine, gerillalar, yaptıkları saldırıda her iki çeteyi ve evde bulunan bir üçüncü kişiyi yaraladılar. Gerilla saldırısına uğrayan kişiler, köyden düşmandan silah alanlardı.

Pervari

Gerillalar düşman birliğinin erzaklarına el koydu

Eruh'un Medrese köyünden Pervari'nin Besta köyüne konumlanmış olan düşman birliğine erzak götüren 3 kamyonu durduran gerillalar, araçların içindeki erzaktan taşıyabildikleri kadarını alırlar, geriye kalanını ise imha ederler.

Gevaş

2 asker ve 2 korucu öldürüldü

25-27 Ekim tarihleri arasında bölgede meydana gelen çatışmalarda 2 asker ve iki korucu öldürüldü. Bu çatışmaların detaylarını öğrenemedik.

Nusaybin

2 ayrı çatışmada 2 özel tim elemanı, 2 asker ve 2 korucu vuruldu, bu çatışmalarda 1 ARGK gerillası ile 1 yurtsever şehit düştü

Gerillalar, Nusaybin ile İdil arasında yer alan ve azgın korucularıyla tanınan Mamulan (Aksoy) köyü çetelerinden ikisini 2 Kasım günü köy dışında yakalar, bunlardan muhtarın oğlu olan ve halka karşı cinayetleri tespitlisini öldürür, diğer çeteyi de ağır

yaralarlar. Ağır yaralı çete halen hastanede ölüm tehlikesini aşmış değildir. Aynı köyün korucuları 8 Ekim günü de gerillaların saldırısına uğramış ve bu saldırıda da 2 korucu öldürülmüştü.

Sömürgeciler yaptıkları açıklamada bu köy yakınlarında 1 gerillanın öldürüldüğünü ve ikisinin de teslim olduğunu ileri sürdüler. Fakat böyle bir olay kesinlikle vuku bulmuş değildir. Ancak Güney Kürdistan hududuna yakın bir yerde bir yurtsever sömürgeci askerlerin pususuna düşerek şehit oluyor.

İkinci çatışma ise 8-9 Kasım gecesi Nusaybin'in Pirhabokan (Yeniköy) köyünde meydana geldi. Bu köye bir görev üzerine giden iki gerilla, köy karakoluna yakın bir evde yapılan ihbar üzerine kuşatılırlar. Dışarda olan gerilla çatışarak kuşatmayı yarmayı başarır. Diğer gerilla ise içerde mahsur kalır. Özel timlerle takviyeli düşman askeri birliği damlardan ve sokaklardan evi iyice kuşatır.

Henüz çok genç olan ve gerilla saflarına katılması ancak bir kaç ay olan Sabri kod adlı ARGK gerillası, kendisini düşmana pahalıya ödetirir, kapıdan ilk giren ikisi özel tim elemanı olan, asker grubunu tatar, bunlardan tim elemanı olan iki polis ölür, 1 er ise ağır yaralanır. Tek başına kalan kahraman savaşçının direnişi gece saat 10.00'dan 03.00'e kadar devam eder. Bu sırada bir asker de damdan düşerek ağır yaralanır. Düşman, ancak mermisi bitince, şehit savaşçıya yaklaşabilir.

Oldukça genç yaşta bir savaşçının tek başına düşmana verdiğisi bu büyük kayıp, halk için gurur kaynağı olur.

Öte yandan Nusaybin'in Bakısyen (Beylik) köyü 15 Kasım günü düşman birlikleri tarafından kuşatmaya alındı.

Bitlis

Düşman aracı gerilla mayınına çarptı, 1 teğmen ve 1 asker öldü

8 Kasım günü Bitlis'in Geliye Şêx Cuma mevkiinde bir düşman aracı gerilla mayınına çarptı. Aracın tümüyle tahrip olduğu mayın patlamasında 1 teğmen ve 1 erin öldüğü tespit edildi.

Bu olaydan sonra operasyona çıkan düşman birlikleri, harekatlarını sürdürdükleri 3 gün boyunca bir kaç defa gerillalarla ya da gerillaların yeni pusularıyla karşılaştılar. Bu çatışma-

Uludere - 1990

larda ARGK'nin kayıpları ol-mazken, çok sayıda düşman askeri ve özel tim elemanı Tatvan'daki hastanelere kaldırıldı.

Şırnak

Gerillalar karakola saldırdı, Cudi'de 2 düşman aracını pusuya düşürdü

ARGK gerillaları 1 Kasım günü Batuyan aşireti köylerinden olan Banê Batuyan (Güneyce)'de bulunan düşman karakoluna saldırdılar. Bu saldırıda düşmanın kayıpları öğrenilemedi.

30-31 Ekim gecesi ise Kasrik'e

Eruh

7 Düşman askeri öldürüldü

1 Kasım günü Eruh ilçe merkezine yakın Girê Dihê denen mevkiide ARGK gerillaları ile sömürgeci birlikler arasında meydana gelen çatışmada 7 asker öldürüldü.

Sömürgeciler bu çatışmada ki kayıplarını gizlerken, iki gerillayı öldürdüklerini açıkladılar. Bu açıklamanın doğruluğunu araştırdık. Bazı yurtseverler bizzat bölge karakoluna başvurarak cesetleri istiyorlar. Ancak askerler karakola yakın gömüldük diyorlar. Bu durumda sömürgecilerin iddiası önceliklerde olduğu gibi propagandayı aşmıyor.

Cizre

İlçe merkezinde polis otosu tarandı

10 Kasım gecesi ilçe merkezinde bir polis otosu gerillalar tarafından tarandı. Bu ateş sonucu polislerin kayıpları olup olmadığı öğrenilemedi.

Bunlar dışında Kürdistan'ın Maraş, Adıyaman, Kars ve Erzurum bölgelerinde detaylı öğrenilemeyen çatışmalar kaydedildi. Bu çatışmalar; Antep/Araban-Ardıl köyü, Maraş-Çağlayan Cerit ilçesi, Kars/Kağızman-Akyayla köyü ve Erzurum-Hırus'ta tespit edildi. Bu çatışmaların detaylarını gizleyen TC makamları yaptıkları tek taraflı açıklamalarla, "teröristleri" vurdukları ve yakaladıklarını söyleyerek gerçekleri ve çatışmaların boyutlarını gizlemeyi amaçlamaktadırlar. Örneğin Kars-Kağızman'da "6 teröristin bir silahla yakalandığı" Türk burjuva gazetelerinin sayfalarını süsledi. Ancak artık herkes biliyor ki, sömürgeciler her fırsatta masum Kürt yurtseverlerini tutuklamakta ve hepsini "terörist" olarak lanse etmekte.

İdil

Askeri panzere APO'nun resmi

4 Kasım gecesi İdil'de nöbetçisi olmasına rağmen bazı yurtseverler karakolun önündeki düşman panzerine APO'nun resmini vurarak bildiri bırakırlar. Sabah durumu gören karakol askerleri panik içinde komutana haber verirler. Komutan da, "Sen yapıştırdın" diyerek gece nöbetçisini tutuklar.

Direnış yine zafer kazandı

Anlaşma nasıl sağlandı

Açlık grevlerinin kitlesel boyut kazanmasından ve tüm toplum kesimlerini etkilemeye başlamasından korkuya kapılan sömürgeciler, savaş esirleri ve dileleriyle görüşmelere oturmaya razı oldular, daha doğrusu cezaevi yöneticileri ve TC Adalet Bakanı üst üste verdikleri tavizlerle tutukluların isteklerini yerine getirdiler.

Müzakereyi ölüm orucundaki savaş esirlerinden **Cevdet İnak, Abdulkakim Güven, Abdurrahman Demir**, tutuklu avukatlarından **Fethi Gümüş, Fevzi Veznedaroğlu, Sabahattin Acar**, tutuklu yakınlarından 4'ü, sömürgeci cepheden cezaevinin 3 müdürü, savcısı ve 2 doktoru imzaladılar.

Cezaevi müdürü, "Tamam, işte 7 Ekim öncesi hakları tanınıyor" deyince, tutsaklardan Cevdet İnak, maddelerin tek tek okunmasını ister. Bu istek yerine getirilir. Bunun üzerine tutsak temsilcileri: "Biz kendimizi ailelerimizle karşı sorumlu hissediyoruz. Onlar için uygunsaydı, tamamdır" derler. Alleler de, "Cezaevindeki çocuklarımız için bu koşullar uygunsaydı bizim için de uygundur" deyince anlaşma sağlanır.

Aynı gece savaş esirleri açlık grevini sonuçlandırılar. Eylemdeki savaş esirlerine serum verilmesi kabul edilir.

Sonuç açlık grevindeki tutuklu yakınlarına ulaştırıldığında, tutuklu yakınları haberi zilgiri ve sloganlarla karşılayarak, birbirlerine sevinçle sarılırlar. Aynı andan itibaren sonuç tüm açlık grevlerine iletilir.

Anlaşma maddeleri:

- 1- Koşullarda tutukluların seçeceği temsilcilerin kabulü,
  - 2- Koşullar arasında ziyaret serbest olacak (Cezaevi yöneticileri en çok bu maddeye itiraz ettiler, spor vb. vesilelerle koşullar arası görüş serbest olacak),
  - 3- Sürgünler durdurulacak, mahkemeleri devam edipte sürgün edilmiş olanlar Diyarbakır cezaevine geri getirilecek,
  - 4- Her türlü yasal yayının içeriye girişi serbest olacak,
  - 5- Polisler, gerek görüş sırasında, gerek sair zamanlarda tutuklu aile ve yakınlarını rahatsız etmeyecek,
  - 6- 29 Ekim günü olan, ancak iptal edilen açık görüş, ileride saptanan bir günde yapılacak,
  - 7- Soruşturmadan çıkan tutsaklara iki nüsha rapor verilecek, bunlardan bir adeti tutukluda kalacak,
  - 8- Yemekler doktor kontrolünde kalacak, yemeklerin kalitesi arttırılacak,
  - 9- Hastalar gününde muayene edilecek, ilaç giderleri hem tutuklu hem de hükümlü olanlar için cezaevi yönetimi tarafından karşılanacak,
  - 10- Kalorifer tertibatı tamir edilecek, cezaevine gelen 250 milyon TL gibi büyük meblağın bir kesimi cezaevi koşullarının düzeltilmesi için harcanacak,
  - 11- Savaş esirlerinin Eskişehir'e aktarılması planından vazgeçilecek,
- Tutuklu yakınları 15 Kasım günü Diyarbakır'da yaptıkları basın toplantısında, "Yüreğimizi ferahlatan bu mutluluk diğer acılarımızı hafifletmiyor" diyerek, hem anlaşma maddelerini sıraladılar, hem de şu talepleri yeniden gündeme getirdiklerini açıkladılar:
- 1 Doğu ve Güneydoğu halkımıza (Kürt halkına -b.n) yapılan zulme son verilmelidir,
  - 2- Halkı birbirine düşüren koruculuk sistemine son verilmelidir,
  - 3- İşkence son bulmalı, genel af çıkarılmalıdır,
  - 4- Botan'da köy boşaltmalara ve orman yıkımlarına son verilmelidir,
  - 5- Cenazelerini almak isteyenlere zorluk çıkarılmamalı, cenazeler geri verilmeli, sahiplerine baskı yapılmamalıdır,
  - 6- SS Kararnamesi olarak bilinen 424 ve 245 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnameler iptal edilmelidir,
  - 7- Olağanüstü Bölge Valiliği kaldırılmalıdır,
  - 8- Kazanumlara dokunulmamalı, cezaevlerinde yeni huzursuzluk ortamı yaratılmamalıdır.

Cezaevlerinde direniş dalgası

Amed (Diyarbakır):

Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde 7 Ekim gecesi 94 tutsağın zor kullanılarak sürgün edilmesi ardından savaş esirlerinin başlatıldığı açlık grevi, 37. gününe girerken tutsakların isteklerinin yerine getirilmesiyle sonuçlandırıldı.

Açlık grevi eylemi süresince, cezaevi yöneticileri, baskıyla tutsakların eylemini kırmaya çalıştılar. Ziyaretçi ve açık görüş yasası kondu. Ziyaretçilerden sadece Alman Yeşiller Partisi milletvekili tutsaklarla görüştürüldü. 5 Kasım günü HEP'ten milletvekillerinin görüşme talebi reddedildi. Savaş esirleri eyleme katılanların sayısını artırarak bu saldırıları boşa çıkardılar. 1 Kasım tarihinden itibaren 20 savaş esiri açlık grevlerini ölüm orucuna dönüştürdüler. Bu sayı daha sonra 25'e çıkarıldı. Açlık grevindekilerin sayısı ise 120'ye çıktı. Savaş esirlerinden ölüm orucu ve açlık grevi içinde olanlardan **Cevdet İnak, Abdurrahman Demir, Aydın Köçer, Edip Em, Şemsettin Pişkin, İbrahim Kılıç, Mehmet Aslan, Murat Doğan, Fuat Kardeş ve Nurettin Karar**, müde vd. iç organlarından ciddi rahatsızlıklar geçirdikleri halde tıbbi müdahaleyi reddettiler. Sivil cezaevinde de 20 yurtsever dönüşümlü açlık grevini sürdürdü.

Bu kararlı direniş cezaevi yöneticilerinin korkusunu iyice artırdı. Adalet Bakanı **Oltan Sungurlu**, 9 Kasım'da Eskişehir cezaevine nakillerde zor kullanılmayacağını, gönüllü olanların aktarılacağını söylemek zorunda kaldı. Öte yandan da savaş esirlerini görüşmelere çekmek istediler. Savaş esirleri, acz içindeki cezaevi yöneticilerinin manevralarını boşa çıkardılar. Savaş esirleri, anlaşmanın ancak belgesel olması koşuluyla görüşmeleri kabul ettiler.

Sömürgeciler, 36. gün biterken direnişe teslim oldular. Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde TC'nin oynamak istediği oyunlar bir kez daha bozuldu. Sömürgeciler, tutukluların isteğini yerine getirmekle kuşkusuz, direniş dalgasını kırmayı ve zaman kazanmayı hedeflediler, gerçekte açlık grevleri hem Kürdistan hem de Türkiye'de ilk defa bu denli genişlikte toplumsal kesitleri etkiliyor ve harekete geçiriyor.

Kısa Açıklama

Gazetemize, ERNK'nin açlık grevlerini desteklemek ve direnişin kitlesel boyutlarını arttırmak için Diyarbakır'da halkı kepenk kapatmaya çağıran bildiriyi dağıttığı iletili. Ancak, bildiriyi dağıtımının gerçekleştirildiği gün, savaş esirlerinin istekleri kabul edildi ve açlık grevleri sonuçlandırıldı. Bu nedenle, durumun yeniden değerlendirildiği ve eylem kararından vazgeçildiği bildirildi. Herhangi bir spekülasyona yol açmamak için bu kısa açıklamayı yayınlamayı uygun bulduk.

Bismil:

Özel tip cezaevinde 17 Ekim tarihinden beri 30 siyasi tutuklunun başlattığı açlık grevi, Diyarbakır'da varılan anlaşmadan sonra sonuçlandırıldı. Öte yandan, aldığımız sınırlı ancak emin bilgilere göre, Bismil cezaevinde Çankırı-Kurşunlu, Tokat-Niksar, Sivas-Yıldızeli, Yozgat-Akdağmadeni cezaevlerine sürgün edilen savaş esirleri ağır bir baskı altında tutuluyor. Bu cezaevlerinde siyasi tutuklular ve Kürdistanlılar olmadığından cezaevi yöneticileri kendilerine verilen talimat doğrultusunda az sayıdaki savaş esirlerine saldırıyor, eşyalarına el koyuyor ve diğer tutuklulardan tecrit ediyor.

gerginliği içinde tutuluyorlar.

Amasya:

Çok az haber alabildiğimiz Amasya cezaevindeki açlık grevi ise uzun süre devam ettirildi. 1 ya da 2 Kasım günü asker ve polisler arama bahanesiyle savaş esirlerine saldırdılar. Bu saldırıda bir kaç savaş esiri yaralandı.

Ara verip, belli talepleri de ekleyerek 14 Kasım sabahı tekrar açlık grevine başlayan ve aynı gün polislerin saldırısından sonra eylemlerini ölüm orucuna dönüştüren Ceyhan cezaevindeki savaş esirleri, Diyarbakır'daki sonucu duyunca 15 Kasım günü eylemlerini sonuçlandırdılar. Ayrıca cezaevi yönetimi de tut-

Şakir Eren: Diyarbakır'dan sürgün edilirken gördüğü işkence izleri

Aydın, Nazilli, Dilük (Antep), Bartın, Meleli, Ceyhan, İstanbul-Sağmalcılar, Erzincan ve Ankara-Merkez cezaevinde siyasi tutukluların başlattığı açlık grevi belli aralarla, bazılarında sürüyor. Gazetemiz baskıya girerken Aydın, Nazilli ve Dilük cezaevlerinde açlık grevleri halen devam ediyordu. Bu cezaevleri Diyarbakır'daki savaş esirleriyle dayanışma amacıyla eyleme geçiriyorlar. Ancak tünel olayından sonra Dilük cezaevinde tutsaklar üzerinde baskılar yoğunlaşmıştı. Aydın'daki savaş esirleri ise her an Eskişehir'e aktarılma

sakların isteklerini kabul etti.

Meleli (Malatya):

Malatya Özel Tip Cezaevi'ndeki savaş esirleri ise bir bildiriyle amaçlarını açıklayarak 2 Kasım günü açlık grevine başladılar. 65 siyasi tutuklunun katıldığı bu süreli açlık grevi 10 Kasım günü sonuçlandı.

Wan (Van):

Van cezaevinde bulunan 40 kadar yurtsever tutsak da, diğer cezaevlerindeki açlık grevleriyle dayanışma amaçlı 6 günlük açlık grevi yaptılar.

Ceyhan - 15 Ağustos 1990

Kitlesele açlık grevlerinin 15 günü

Amed (Diyarbakır)

12 Ekim günü başlayan açlık grevi, 15 Kasım günü sonuçlandı. Saate kadar aynı coşkuyla devam etti. Amed kitlesele açlık grevi devam ettiği 34 gün boyunca çevredeki tüm yurtseverler ve demokratik güçler için örgütleyici, toparlayıcı, yeni güçleri harekete geçirici odak olma konumunu güçlendirerek sürdürdü. Her geçen gün yeni gruplar açlık grevine katıldılar. Açlık grevini ziyaret etmek, eylemcilere güç katmak her yurtsever için kutsal bir görev olarak görülerek yerine getirildi.

2 Kasım günü Silwan'dan 40 yurtsever eylemcileri ziyaret ederek açlık grevine oturdular. 1 Kasım'da avukatların eylemi direnişe yeni bir güç kattı. 5 Kasım'da HEP milletvekilleri açlık grevcilerinin yanındaydılar. 6 Kasım'da eylemcilerin sayısı 180'e vardı. 8 Kasım'da Helsinki Gözlem Grubu (ABD)'nin iki üyesi yanlarındaydı. 10 Kasım'da eylemcilere açlık grevlerinin sembolü haline gelen Saliha Şener de katıldı.

15 Kasım'da açlık grevi slogan ve zılgıt sesleri arasında sonuçlandırıldığında eylemcilerde kazanmanın gururu, direnmenin coşkusu, fakat birbirinden ayrılmanın hüznü vardı.

Nisêbîn (Nusaybîn)

15 Ekim günü başlayan açlık grevine süreklili 70 yurtsever katıldı. Bunlardan 25'i kadındı. Buna açlık grevi demek eylemin çapını daraltır. Nisêbîn açlık grevi, açlık grevleri içinde en örgütlü olanı oldu. Açlık grevi ilçenin ortak eylemi olarak yükseldi ve eylem boyunca halk, açlık grevi ile yapıldığı binayı korudu.

Polis saldırdı halk karşı koydu, yumruk yumruğa olan kavgada 5 yurtsever ile 6 polis yaralandı, kaçan da polisler oldu

29 Ekim günü bir grup genç ellerinde çelenklerle açlık grevcilerini ziyaret ettiler. Polis, bunun kitlesele gösteri olduğunu iddia ederek gençleri tam açlık grevi binasının önünde durdurmak ve dağıtmak istedi. Hem gençler hem de binadan çıkan yurtseverler karşı koydular. Bunun üzerine polis, jop ve dipçiklerle saldırdı. Bu saldırıda 5 yurtsever yaralandı.

Olayı gören kahvelerde oturan halk ellerine geçirdiği sandalyelerle saldırgan polisleri saldırdı. 6 polis yaralandı. Halkın direnci karşısında polisler kaçmak zorunda kaldılar.

Bu olay nedeniyle savcılığa sevk edilen 8 yurtseverden Mehmet Yaz (Ülke dergisi Nusaybîn muhabiri), Ziver Uysal, Turan Demirtaş, M. Salt Gümüş, Ali Bilmez ve Metin Karakaş tutuklanarak Diyarbakır cezaevine konuldular.

Cizîra Botan (Cizre)

19 Ekim günü başlatılan açlık grevi, 200'ün üstünde yurtseverin katılımıyla devam etti. Cizîra Botan açlık grevi hep bir miting eylemi görüntüsünde oldu. 3 Kasım'da eylem binasının önü 1000 kadar dayanışmacı yurtseverle doluydu. 4 Kasım günü Leyla Adıbelli, Şirîn Karagün, Medîne Narıncı, Şakir Naci, Behiye Erkendi, Fatma Baklan, Feyruz Acar, Aliye Aslan, Hanım

ha da artırdı.

Bu ilk açlık grevi eyleminden başarıyla çıkan Wanlı yurtseverler, gazetemize eylemin kendilerine güven verdiğini, yurtsever potansiyelin Wan'da ne denli güçlenmiş olduğunun bir daha ortaya çıktığını, bundan böyle daha emin kitle eylemlerine yürüyeceklerini söylediler.

Meledî (Malatya)

4 Kasım'da 50 kadar yurtse-

Hezer, Güllistan Karahan, M. Celal Kırmızıgül ile Mahmut Kırmızıgül adlı yurtseverler ölüm orucuna başladılar. Ancak, cezaevindeki savaş esirlerinin istemiyle bu 12 yurtsever eylemlerini süresiz açlık grevine çevirdiler.

4 Kasım günü İngiliz, Alman, İsveç ve Finlandiyalı gazeteciler açlık grevcileriyle görüştüler. Eylemciler, söylenenleri ve yaşananları yazmadıkları için Türk gazetecilerini içeri almadılar. Açlık grevi Cizîra Botan'ı ve ayaklanmacı potansiyelini daha da güçlendirdi.

Wan (Van)

1 Kasım günü SP il binasında başlayan açlık grevi 7 Kasım gününe kadar devam etti. Wan'da 1980 sonrası süreçte bu tür eylemler ilk defa yapıldığından yurtseverler, açlık grevine süre saptayarak itidalli bir şekilde başladılar. Ancak ilgi ve desteğin büyük olmasından dolayı, 6 Kasım gününden itibaren HEP binasında, bu defa 11 Kasım gününün bitimine kadar devam edecek şekilde başlatıldı.

50 kadar yurtseverin katıldığı açlık grevine halk büyük ilgi ve destek gösterdi. Polis ve özel timler, açlık grevcilerini halktan tecrit etmek için grevin yapıldığı binayı sürekli kuşatma altında tuttular, binaya giren yurtseverlerin kimliklerinin fotokopisini çektiler. Gözlerine kestirdiklerinin ise evlerine operasyonlar yaptılar.

Yine de halk, özellikle de köylüler akın akın açlık grevcilerini ziyaret ettiler. Bina dayanışmacılarla sürekli dolup taşı. Ziyaretçilerin çoğu göçertilen köylüler oldu. Açlık grevinin yapıldığı binanın yoksul halkın toplandığı köylü pazarında olması ilgiyi da-

verle başlayan açlık grevi dönüşümlü olarak 15 Kasım gününe kadar devam etti. Eylem boyunca İHD, sendikalar ve diğer demokratik kuruluşlar ile halk açlık grevcilerine destek verdi. Açlık grevinin, yurtseverlerin katılım ve inisiyatifleriyle gerçekleştirilmesi başarısının bir diğer yönüdür.

Semsûr (Adıyaman) ve Bismil

14 Ekim günü Bismil ve Semsûr'da da yurtseverler açlık grevlerine başladılar. Bismil açlık grevine 150 kadar yurtsever katıldı. Ancak aynı gün açlık grevlerinin sonuçlandırılması nedeniyle bu iki eylem de bir gün sürdü. Semsûr'da yurtseverler daha önce 22-27 Ekim günleri arasında açlık grevi yapmışlardı.

Antalya

HEP il binasında 1 Kasım günü 60 yurtseverin katılımıyla başlatılan açlık grevi dönüşümlü olarak sürdürüldü. Bu sayı ilk hafta içinde 200'e çıktı. Ve bu süre içinde 5000 kadar dayanışmacı eylemcileri ziyaret etti. Antalya açlık grevcilerinin %90'ını Kürdistanlılar oluşturdu.

Adana

4 Kasım'da başlatılan açlık grevi 100'ün üstünde yurtseverin katılımıyla devam ediyor. Kürdistanlıların neredeyse nüfusunun yarısını oluşturduğu Adana'da yapılan açlık grevi, büyük ilgi ve destek görüyor. Adana açlık grevindeki eylemciler Dilûk (Antep), Aydın ve Nazilli cezaevlerindeki açlık grevleri sürdüğü müddetçe eylemlerine son vermeyeceklerini söylüyorlar. Gazetemiz baskıya girerken

halen Adana'daki açlık grevi eylemi sürüyordu.

Ankara

7 Kasım günü SP il binasında başlayan açlık grevine 55 kadar yurtsever, devrimci ve demokrat katıldı. Açlık grevcileri gazetemize ulaştırdıkları metinde eylem amaçlarını, Diyarbakır cezaevindeki koşulların eski haline getirilmesi, sürgün edilen savaş esirlerinin geri getirilmesi, Eski-

şehir tek kişilik hücre tipi cezaevinin kullanılmayacağını hükümet tarafından resmen açıklanması vd. olarak sıraladılar.

İzmir

Açlık grevi 7 Kasım'da 150 yurtseverlerin katılımıyla başladı. Açlık grevi dönüşümlü ve süresiz olarak devam ediyor. Günlük ziyaretçi sayısı 2-3 bin arasında değişiyor. Kürdistanlılar, sendikalar, demokratik örgütler ve üniversite öğrencileri başlıca dayanışmacılar. 9'uncu gününü dolduran açlık grevi 200 kişiyle sürüyor. Görüştüğümüz açlık grevcileri Aydın, Nazilli ve Antep cezaevlerindeki açlık grevleri sonuçlanuncaya kadar eylemlerini sürdüreceklerini söylediler.

İstanbul

3 Kasım'da HEP Bakırköy ilçe binasında başlayan açlık grevine katılım 7 Kasım'da 150'ye çıktı. Yer dar olduğundan açlık grevcileri eylemlerini HEP'in Bakırköy ilçe merkezinin yanısıra HEP il merkezi ile SP binasında da sürdürdüler. Süresiz ve dönüşümlü sürdürülen açlık grevi Ümraniye, Kartal, Esenyurt ve Kadıköy gibi merkezlerde de sürdürülmeye başlandı. 15 Kasım günü açlık grevcilerinin sayısı 450-500 kadardı ve onlar da Adana ile İzmir gibi Nazilli, Aydın ve Antep cezaevlerindeki açlık grevleri bitinceye kadar eylemlerini sürdüreceklerini söylediler.

Kırşehir

7 Kasım günü başlayan açlık grevi sürekli olarak gerçekleştirildi. Açlık grevine 20 kadar yurtsever, devrimci ve demokrat katıldı. Sıralananlar dışında Zongul-

dak vb. daha bir çok merkezde açlık grevlerinin olduğu, cezaevlerindeki koşulların değişmemesi ve cezaevlerindeki direnişlerin sürmesi durumunda açlık grevlerinin yayılma eğilimi içinde olduğu da 15 günlük direniş pratiği içinde net olarak ortaya çıktı. Açlık grevlerinin önemli bir talebinin de Kürdistan'daki özel savaş uygulamalarının durdurulması olduğundan Türkiye'deki açlık grevleri özel bir önem kazanıyor, her ne kadar bu açlık

grevlerinin eylemcilerinin ağırlığı Kürdistanlılar olsa da, Türkiyeli demokrat güçlerin gösterdiği ilgi ve dayanışma, iki halkı ve kurtuluş mücadelelerini birbirine yaklaştıran önemli bir gelişme olarak görülmelidir.

Ayaklanma ve gösteri Cizre'nin bayramı

11 Kasım günü ilçenin Dört-yol mevkîinden mezarlığa doğru 200'ü aşkın yurtsever yürüdü. Yürüyüş kolu mezarlığa yaklaştıkça kitlenin sayısı artmaya ve 500'ü aşmaya başladı.

Bugün Cizreliler için bir anlamı vardı. Bölgenin çok iyi tanıdığı ve sevdiği ARGK savaşçısı Baran (Yasin)'ın şehit oluşunun yıldönümüydü.

Anma ve gösteri eyleminin genişleyeceğini bilen sömürgeciler, askerleri, polisleri ve özel timleriyle mezarlık ile kitle kolu arasına barikat kurdular. Kitle korkmadan barikata yaklaşıncı, sömürgeciler kitleye doğru havaya ve yere ateş ederek halkı dağıtmak ve bir panik havası yaratarak katliam yapmak istediler. Halk sömürgecilerin provakasyonuna fırsat vermedi. Slogan atarak şehir içine doğru çekildi.

Gece boyunca evlere operasyon yapan sömürgeciler, Hasan Ertener, Abdullah Kozan, Hüseyin Erten, Mehmet Üregün, Latif Hazar, Sakine Fidan ile Vasfiye ... isimli ikisi bayan 7 yurtseveri gözaltına aldılar. Bunlardan ikisi serbest bırakıldı, geriye kalan 5'i ise tutuklandı ve Diyarbakır cezaevine gönderildi.

Yığınların açlık grevleri ulusal kurtuluş mücadelesinde yeni ufuklar açıyor

Baştarafı 1. sayfada

Açlık grevleri neden gelişti?

Mart '90 halk ayaklanmaları ardından özel savaş kararname-lerini devreye sokan faşist-sömürgeci TC, devlet terörüne sarılarak ayaklanmaların kazanımlarını ortadan kaldırmayı hedefledi. Bu yönelimin ürünü olarak Mart ayından itibaren son hızla Botan, Van ve Hakkari'de köyler yerlebir edilmekte, köy halkı vatanından sürülmektedir. Türk devleti, terörün boyutlarını şehirleri de kapsayacak şekilde genişletmekte, keyfi gözaltına alma, tutuklama, işkence yapma ve "terörist" diyerek insanlarımızı kurşuna dizmeye devam etmektedir.

Türk devleti, Körfez krizinin de varlığını fırsat bilerek, dünyada örneği az görülen bir vahşetle Kürt halkına yöneldi, bu soykırımcı savaşına da uluslararası alanda meşruluk vermek istedi. TC yetkilileri, Kürt halkının fiziki varlığı üzerindeki bu ölçsüz terörlerine gerekçeyi de hiç bir zaman gizlemediler. Amaçlarının, PKK önderliğindeki silahlı ulusal kurtuluş mücadelesini dağıtmak olduğunu, bunun için de Kürt halkını bu mücadelenin uzaklaştıracak, sindirecek baskı politikaları uyguladıklarını açıkça söylemekten geri durmadılar. Ancak tüm göstergeler TC'nin tam bir başısrızlığına işaret etmektedir. TC yetkililerinin son dönemlerde sık sık tekrarladıkları "PKK güç kaybediyor" açıklamaları çaresizliği ve çıkmazı yansıtan bir demagogidir. Çünkü, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, ulusal ve uluslararası alanda kitlesel ve siyasal olarak en etkin dönemini yaşamaktadır. Bu gelişmedir ki, TC'yi daha da baskıcı ve daha tehlikeli yöntemlere itmiş, cezaevlerindeki sürgün, idam tehditi ve şehirlerde ölçsünü vermenin olanaksızlaştığı devlet terörü sömürgeci devletin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi karşısındaki başarısızlığının göstergeleri olmuştur.

Sürgün ve baskıya karşı 8 Ekim günü Diyarbakır 1 Nolu Cezaevi'nde gelişen açlık grevi direnişinin kısa sürede diğer cezaevlerine ve geniş halk kesimlerine yansarak kitlesel bir karakter kazanması ve faşist-sömürgeci devletin özel savaşı karşısında durması, kaçınılmaz ve meşruluğu tartışılmaz, bir yerde geç bile kalmış bir görevdi.

Sömürgeci-faşist terör halkın direniş duvarına çarptı

Açlık grevleri belli yönleriyle pasif eylemler görülmesine rağmen, bugün Kürdistan'da yığınları kapsayan karakteriyle, kitleleri eyleme kaldıran, direniş çeken, ortak bir duyguda birleştiren devrimci eylemler durumundadır. Cezaevlerindeki uygulamalar açlık grevlerinin başlaması için dürtü olmuşsa da, kitlelerin eylemlerinin kapsamı çok daha geniştir. Kitleler sürgünlerin durdurulması, cezaevlerindeki 1 Ağustos genelgesinin

kaldırılması, tutuklulara insan-cıl koşullar yaratılması, idam hazırlıklarının durdurulması vb. talepleri yanında, köy boşaltmaların, işkencenin, gözaltına alınmanın, tutuklamaların ve Kürt halkına karşı sürdürülen fiili savaşın durdurulması gibi ulusal, demokratik ve insancıl taleplerle eyleme kalkmışlardır.

rü olarak görüyor. Nasıl, Mart '90 kitle eylemliliği içinde kitleler bir çok eylem türünü yaratıcılıklarıyla bulup geliştirdilerse, şimdi de geçmiş deneylerinden de yararlanarak yeni, etkili ve daha çok kitleyi eyleme çekici mücadele yöntemleri bulup geliştirmektedirler. Her açlık grevi eylemi bulunduğu şehir ve civarında di-

Adıyaman - Ekim / 1990

Halk, açlık grevlerine etkili, direnişi sürekli ve çeşitli kılıcı bir eylem olarak sarılmış, bu eylemi ulusal kurtuluş mücadelesinin aktif bir ögesi olarak görmüş ve bir ayı dolduran direniş pratiği içinde bu amacına ulaşmıştır.

Açlık grevleri, ulusal kurtuluşçu kitle örgütlenmesi ile eylemliliğinin etkili bir platformudur

Açlık grevi eylemcileri, sadece tutuklu ve şehit yakınları çevresi değildir. Tüm yurtsever halk kesimlerinden gruplar eyleme katılmaktadırlar. Eylemler şimdiden ulusal birliğin, ulusal cephenin ve demokratizmin en güzel örneğini sunmaktadırlar. Eylemciler arasında gençler, kadınlar, köylüler, öğrenciler ve işçiler vardır. Tutuklu direnişi ve şehitlere bağlılık kitlelerin eyleme koşmasına dürtü olmaktadır.

Halk, açlık grevlerini bir dönemin eylemi olarak değil, sürekli ve yaygınlaşacak bir eylem türü

reniş yayan, halkı örgütlenmeye çeken bir ajitasyon-propaganda ve örgütlenme odağına dönüşmüştür. Bu okulun öğrencileri bizzat kitledir. Açlık grevleri süreklileştirilmekte, tüm halktan grupların dönüşümlü olarak katıldığı, tümünün sırayla sorumluluk yüklendiği bir eylem türüne dönüştürülmektedir. Mahalle mahalle halk grupları halinde sırası geldiğinde açlık grevine oturmakta ya da ziyaret ederek dayanışmalarını göstermekte. Aynı şekilde öğrenciler, aydınlar, işçiler, kadınlar, esnaf, hatta çocuklar sloganları, çiçekleri, pankartlarıyla açlık grevcilerini ziyaret etmekte, dayanışma amacıyla aralarından bazılarını açlık eylemine belli sürelerle katmaktadırlar.

Kitleler ilk günden tek başına açlık grevlerinin yeterli olmadığına bilinciyle hareket etmiş, hem açlık grevlerini yaygınlaştırmaya hem de farklı eylem türleriyle destekleme seferberliği içinde olmuşlardır. Açlık grevlerine gösterilen ilgi, destek ve katılım sadece oldukları şehirlerle sınırlı kalmamış, eylemleri

engellenen yerler en yakın açlık grevini desteklemeye ve temsilcileriyle açlık grevine katılmaya başlamışlardır. Kızıltepe'deki kepenk kapatma eylemi, Nusaybin'de sömürge valisinin kitlesel bir şekilde protesto edilmesi, Diyarbakır'da cezaevi önünde yapılan gösteri, nüfus sayımı ve sömürgecilerin 29 Ekim bayramının protesto edilmesi, Nusaybin'de polislerin dayanışmacılara saldırmasının kitlesel tepkiyle karşılanması, Cizre'de her gün tekrarlanan gösteriler, dağıtılan bildiriler, cesurca yapılan basın açıklamaları, çiçek buketleri, çelenkler, halaylar ve sloganlarla gerçekleştirilen kitlesel dayanışma ziyaretleri, her gün açlık grevinin yapıldığı yerlerde düzenlenen çöşkulu değerlendirme toplantısı ve tartışmalar, ziyaretçi heyetlerle yapılan politik içeriği yüksek röportaj, konuşma ve tartışmalar, Kürdistan'da kitlesel uyanış, ulusal kurtuluş ve direniş bilincinin ne kadar yükselmiş olduğunun en açık izahıdır.

Eylemci kitleler, eylemleri içinde şehitleri unutmamakta, mezarlıkları ziyaret etmekte, sömürgecilerin engellemelerine rağmen çelenk ve çiçek koymakta, mezarları başında onlara ve devrime bağlılık yemini etmektedir.

Açlık grevcilerinin sloganları ulusal kurtuluş sloganlarıdır. Şiirleri ve hiç eksilmeyen türkülerini direniş, gerilla ve şehitler üzerinedir. Eylemciler ve dayanışmacılar her vesileyle bu bağlılıklarını dile getirmektedirler. Hiç bir zaman ulusal kurtuluş sloganları bu kadar serbest, yığmsal ve korkusuzca atılmadı.

Açlık grevleri, Mart '90 kitle eylemleri bir deneydi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekiyordu. Bu parolaya en erken halk uydu ve açlık grevi eylemlerinde sergilenen mücadele azmi ile eylem çeşitliliği halkın ayaklanma deneyini fazlasıyla bilince çıkardığını göstermektedir. Marx, ayaklanmayı "halkların bayramı" olarak değerlendirir. Lenin de "Halk ölümüne severek gittikten sonra onu artık durduracak güç olamaz" belirlemesini yapar. Kürdistan halkı bu iki devrim önderinin de vurgusunu pratiğinde bir daha doğrulamaktadır. Kitleler, sabırlı bir çalışmayla bir yandan eylemlerini alan ve halk güçleri olarak geniş kesimlere yaymayı hedeflerken, diğer yandan da eylemlerini saboteye yönelen polis ve özel timin her provokasyonuna en sert tepkiyi ve direnci göstermektedirler. Kitleler gerekirse toplu olarak ölüm orucu ve daha radikal eylemlere gitmekten geri durmamakta ve her fırsatta bu kararlılıklarını sergilemektedirler.

Halkın bu coşkusu, eylemleri ve sloganlarındaki ulusal kurtuluşçu netlik, Mart '90 halk ayaklanmalarını kendiliğindencilik olarak göstermeye çalışan Kürt küçük-burjuva ukalalarına en ağır darbe niteliğindedir. Bunların varlığından bahsetmek bile eylemcilerin büyük tepkisine yol açmaktadır. Eylemin bir amacı da ihaneti ve işbirlikçiliği lanetlemektir. Ötonomicilik ve kültürel özerkliklik halkın arasından tamamen kovulmuştur. Tam aksine şimdiye kadar radikal-dev-

rimci eylem ve sloganlara uzak kalan yurtsever-demokratik çevre, kurum, parti, sendika ve dernekler, sömürgeci-burjuva ortamdaki, burjuva partiler ve Kürt küçük-burjuva örgütlerinden umut keserek, açlık grevcileri ve eylem amaçları etrafında birleşmiş, destek vermeye başlamışlardır. Diyarbakır Barosu avukatlarının gösterisi, İHD'nin Kürdistan şubeleri, HEP ve SP ile çeşitli sendika ve meslek odalarının açlık grevleriyle dayanışmada bulunmaları, ulusal kurtuluş sloganlarının en geniş halk kesimlerini harekete geçirmeye başladığının ve halkın geniş kesimleriyle kurtuluş için kaynaklarına yöneldiğinin, bunun için de şimdiye kadar göze almadıkları fedakarlıklara katlanmaya hazır duruma geldiklerinin somut göstergesidir.

Açlık grevleri ve Türkiye devrimci-demokratik hareketi

Ekim ayında başlayan açlık grevleriyle Kürdistan'da başlayan kitlesel direniş atılımı, bir daha ortaya koydu ki, Kürdistan'da direniş Türkiye'dekine göre çok daha örgütlü, çok daha güçlü ve daha doğru bir gelişme hattını izliyor. Bu fiili öncülük, Türkiye'de de devrim ve demokrasi mücadelesinin yolunu açıyor, direniş için Türkiye devrimcilerine, emekçilerine dürtü veriyor.

Bu gerçeği zaman olarak biraz daha geriden alırsak; Türkiye sol güçlerinin ağırlığında 1980 sonrası süreçte bile PKK ve öncülüğündeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı ön yargılı ve çarpıtıcı bir yaklaşım vardı. Bu yaklaşımın özünde Kemalizm vardı. Kürdistan'da direniş geliştikçe, bu inkarcı ve çarpıtıcı yaklaşım ile değerlendirmeler anlamını yitirmeye başladı, inkarcılığa direten güçler ise silikleştiler. Kürdistan'daki ulusal direniş, Türkiye emekçileri üzerindeki sol maskeli şovenizme, reformculuğa, SHP gibi burjuva aldatmacalarına darbe vurdu. Kürdistan'daki direnişte her atılım, Türkiye emekçilerini Kürdistan gerçeğine daha da yaklaştırdı, ondan direniş yönünde ilham almaları sonucunu doğurdu. Bu gelişmenin en somut örneği Mart '90 halk ayaklanmalarıdır. Ayaklanmalar, hem Kürdistan'daki direnişe yönelik tüm yanlışlara ağır darbe olurken, hem de Türkiye emekçilerine ve halkına olumlu yönde büyük etki yaptı.

Bu gelişme aynı zamanda Türkiye'de devrimcilerin, demokratların, insan haklarından yana tüm güçlerin önündeki görevleri de netleştirdi. Kürt halkının özgürlük sorunu savunulmadan, bu amaçla verilen silahlı mücadele meşru görülmeden ve bunun için dayanışmada bulunulmadan Türkiye'de devrimci ve hatta demokrat olunabileceğini savunmak olanaksızdır.

Şimdi bu görev daha da nettir, hem de ertelenmeyecek ölçüde. Kaldı ki hem cezaevlerinde hem de cezaevi dışında gelişen açlık grevleri, önemli oranda Türkiye'de kendine devrimci di-

yen güçlerin de görevini yerine getiriyor. Türkiye'de bile açlık grevlerine oturan kitlenin çoğunluğu Kürdistanlı. Bu açlık grevlerine gösterilen ilgi, yazar, sanatçı, gazeteci, çeşitli parti sözcüleri ve sendikacılardan oluşan heyetlerin açlık grevcilerini ziyaret ederek dayanışmalarını sergilemeleri, Kürdistan'a gözlem gezileri düzenleyerek, gördükleri vahşeti belli ölçülerde yansıtmaları Kürdistan gerçeğinin Türkiye politik ortamında doğru algılanmaya başlandığının bir ölçüsü sayılabilir.

Ancak bu ilgi ve destek hiç de yeterli değildir. Bir halk varlık-yokluk kavgası içindeyken ve Kürdistan'daki insanlık dışı baskı tüm Türkiye insanları için de utanç vericiyken, açlık grevlerine gerekli rolü atfetmemek, onlarla dayanışmada bulunmamak, onların ortaya çıkardığı uygun koşullardan yararlanarak Türkiye'de direnişi geliştirme yönünde yararlanmamak bir ihmalin ötesinde bir suçtur. Örneğin, kendine devrimci diyen Türkiyeli bazı politik güçler, Kürdistan'da yüzlerce köyün bir ay içinde harabe haline getirilmesine karşı, üstelik Kürdistan'da kitlesel direnişin geliştiği bir dönemde, eyleme kalkmayı

savaş hazırlıkları, faşist terör ve talana karşı topyekün bir direniş içine girmezlerse halka ve tarihe karşı suçlu duruma düşerler.

Açlık grevleri amacına ulaşmıştır

Sürgüne işkenceye, idama, köy göçertmelere, devlet terörüne karşı geliştirilen açlık grevleri amaçlarına ulaştı.

Çünkü, TC yetkilileri geri adım atarak tutukluların isteklerini kabul ettiler, Kürdistan'da terörü meşrulaştırma planı boşa çıkarıldı, güdümlü TC basınının sansürüne rağmen uluslararası alanda politik çevrelerin dikkatleri Kürdistan'a toplanarak, TC'

ye tepki göstermeleri sağlandı. ABD Helsinki Gözlem Grubu'nun raporu, AET'nin TC'ye yardımı durdurması, Kürdistan'a üst üste giden yabancı heyetler vb. gelişmelerin açlık grevlerinde dile gelen direnişle doğrudan bağlantısı vardır.

TC'nin terör ve açlık grevlerinin etkilerini sınırlama taktiğine karşı, eylemle Kürt halkını ortak duygularda birleşmeyi ve harekete geçirmeyi sağlattı.

Açlık grevleri, silahlı ulusal kurtuluş mücadelesinin bir par-

Dicle Üniversitesinde boykot

6 Kasım'da gerçekleştirilen boykote 4000 öğrenci katıldı. Boykote karşı hazırlıklı olan polisin sabahın erken saatlerinden itibaren aldığı aşırı güvenlik önlemlerine rağmen eyleme Fen Fakültesi ve Mimarlık dışındaki tüm bölümler katıldı. Boykote katılmayan iki bölümü, polis baskılarla daha önceden diğer bölümlerden izole etmiş ve zorla derslere sokmuştu. 6 Kasım'da YÖK'ü protesto etmek amacıyla tüm Türkiye üniversitelerinde de boykot planlanmış ve büyük oranda da gerçekleştirilmişti. Diyarbakır'da da boykot hazırlıkları ve tartışmaları önceden yapıldı. Türkiye şoven örgütlerine mensup olanlar, boykotu YÖK'ü protesto etmekle sınırlı tutmak istediler. Kürdistanlı öğrenciler, buna tepki gösterdiler, bir halkın varlığına yönelen bir tehlikeyi protesto etmenin ve yapılan açlık grevlerini destek amaçlı boykote gitmenin daha gerekli olduğunu söylediler ve 6 Kasım günü 4000 öğrenciden çoğu bu amaçla boykote gittiler. 9 Kasım günü de öğrencilerler büyük bir gösteri yaptılar ve iki gün üst üste gösterilerini yinelediler.

Silvan belediye işçilerinin protesto eylemi

8 Kasım günü 110 belediye işçisi, açlık grevlerini desteklemek ve TC'nin Kürdistan'daki uygulamalarını protesto etmek amacıyla yarım günden fazla süren oturma eylemi yaptılar. Konuşmaların yapıldığı ve sloganların atıldığı eylemi, halk da işçilerin etrafına toplanarak destekledi.

Sendikalardan destek

Aralarında Diyarbakır ve Batman Petrol-İş Şubeleri, Diyarbakır Yol-İş, Tez-İş'in de bulunduğu 16 sendikaların temsilcileri Diyarbakır'da bir araya gelerek, açlık grevlerini desteklemek için ne tür eylemler yapacaklarını tartıştılar. Bu tür toplantılar Elazığ ve Adıyaman ile Urfa'da da oldu. Sonuçta 16 sendika şubesi karar birliğine vardı, buna göre ortak bir açıklama yapılacak, işçiler pasif eylemlere itilecek ve Ankara'da sendika temsilcilerinden bir grup açlık grevine oturacaktı. Türk-İş yönetimi alınan karar duyunca harekete geçti ve baskı yapmaya başladı. Bunun üzerine bazı sendikalar geri adım attılar. Açlık grevleri sonuçlandığından beklenen işçi eylemleri olmadı.

Diyarbakır Tabibler Odası Başkanının tepkisi

Diyarbakır Tabibler Odası Başkanı Mahmut Ortakaya,

Yurtsever Avukatlar DGM binası önünde gösteri yaptı

1 Kasım günü Diyarbakır DGM binası önünde toplanan Diyarbakır Barosu'na bağlı yurtsever avukatlar, yaptıkları basın açıklamasında, Kürdistan'daki devlet uygulamalarını, sürgünleri ve cezaevlerinde artan baskıları protesto ederek, açlık grevcileriyle dayanışma amacıyla eyleme gittiklerine yer verdiler.

Avukatlar, cezaevi yetkilileriyle de görüşerek sürgünlerin durdurulmasını, mahkemesi devam eden tutsakların geri getirilmesini istediler. Avukatlar kararlılıklarını göstermek için 2 gün duruşmalara girmediler, isteklerinin yerine getirilmemesi durumunda daha etkili eylemlere başvuracaklarını da açıkladılar.

Dayanışma eylemleri ve tepkiler

yaptığı açıklamada ölüm orucuna dönüşen açlık grevine endişeyle baktıklarını belirterek, cezaevi koşullarının insanı bir yaklaşımla çağdaş bir düzeye getirilmesini istedi.

Aynı zamanda Siirt ve Mardin Tabibler Odası başkanlığını da yapmakta olan Mahmut Ortakaya, cumhuriyet savcılıklarına gönderdiği yazıda, açlık grevindeki tutuklu ve mahkumların sağlık durumunu incelemesi için Oda'ya izin verilmesini istedi. Oda başkanı cezaevi hekimlerine gönderdiği yazıda ise görevlerine karşı titiz ve dikkatli olmalarını istedi.

Açlık grevcilerini ziyaretler

Açlık grevlerini ziyaret edenler arasında yabancı milletvekilleri, insan haklarıyla ilgili kurum yetkilileri ve muhabirler ile Türkiye'deki demokrat partilerin heyetleri vardı.

Bunlar arasında Alman Yeşiller Partisi Milletvekili Claudia Roth -aynı zamanda cezaevini de ziyaret etti- ABD Helsinki Gözlem Grubu üyeleri, Almanya 5. kanal televizyon ekibi, İngiliz ve Finlandiyalı gazeteciler vardı.

HEP milletvekilleri ve Doğu Perinçek açlık grevcilerini ziyaret etti

Açlık grevcilerini ziyaret edip kendileriyle görüşen HEP milletvekillerinin Diyarbakır E-Tipi Cezaevinde açlık grevinde bulunan tutsakları ziyaret etmelerine izin verilmedi.

Ziyaretçilerden biri olan Doğu Perinçek de Diyarbakır ve Nusaybin'in ardından Cizre'ye gitti. Perinçek'in Cizre'ye gidişi sırasında kitle toplanmaya başladı. Gösteri olacağından korkan sömürgeciler, provokasyon yaratmak istedilerse de amaçlarına ulaşamadılar. Telefonla Cizre'de bulunan Perinçek'le yaptığımız konuşmada, durumu nasıl gördüğünü sorduk, Perinçek, gazetemize, "Çok duygulu bir gün, direniş her tarafta devam ediyor, halk cezaevlerinin köleştirilmesine karşı koyuyor, direnişi halkın özgürlük mücadelesinin bir parçası olarak görüyoruz, halk direnişiyle yeni bir anayasa yapıyor, Cizre tam bir coşku içinde" dedi.

Legal siyasal parti Diyarbakır il teşkilatlarının açıklaması

DYP, SHP, HEP, RP, TBKP, SP ve DSP Diyarbakır il teşkilatları yaptıkları ortak açıklamada, Bölgedeki (Kürdistan'daki -B N) uygulamaları kınayarak, cezaevlerinde ölüm orucuna dönüşen açlık grevlerinin, tutuklu ve hükümlülerin makul ve insani teleplerinin kabul edilmesiyle bir an önce çözümlenmesi için yetkililere çağrıda bulundular.

Basına açıklama!

"Bolgemizde insan hakları ihlalleri artarak devam etmektedir. Güvenlik gerekçesiyle köy ve mezraların boşaltılması, yasalara uygun bir kamulaştırma kararı olmaksızın köy ve mezraların yakıtılması, bölgemizin tabii zenginliklerinden olan ormanların yakıtılması, henüz 14-15 yaşlarındaki çocukların idam talepleri ile yargılanması, terörist diye sıradan insanların öldürülmesi insan hakları ihlallerinden sadece bazılarıdır. En son olarak da Güneydoğu'da insan haklarının askya alındığı tüm dünya kamuoyuna açıklanmıştır.

Bu açıklamaya koşut olarakta, savunma görevinin yerine getirilmesine yeni engeller çıkarılmaktadır. Nitekim Diyarbakır E-Tipi Cezaevinde, içlerinde henüz yargılanması devam eden tutuklular sürgüne gönderilmiştir. Müvekkillerimizle görüşmelerimiz yeni ve keyfi düzenlemelere tabi tutulmaktadır. Bu uygulamalar tutukluların açlık grevi yapmasına neden olmaktadır.

Gerek açlık grevine giren insanların ve gerekse mahkemelerinin yapıldığı yerdan başka yerlere sürülen tutukluların savunmalarının kısıtlandığı bir gerçektir. Bu durum aynı zamanda biz avukatların savunma haklarının kısıtlanması anlamına gelmektedir. En kutsal haklardan olan savunma hakkının kısıtlanması halinde vekil-müvekkil ilişkisinin artık bir anlam taşımadığı bir gerçektir. İşte bu gerçeklikten hareketle insan hakları ve evrensel hukuk ilkelerinin ihlalleri ile savunma hakkını engelleyen uygulamaları protesto ediyoruz. Baromuz mensubu avukatlar olarak iki gün müddetle, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ndeki siyasi davaların duruşmalarına girmeyeceğiz. Baromuz bu tip evrensel hukuk ilkeleri ihlallerinin ve insan hakları ihlallerinin yakın takipçisi olacak ve bu ihlallere karşı duracaktır.

Bölge Barosu Başkanı
Av. Fethi Gümüş / 1.11.1990

Savaş esiri M. Emlin Keskın'ın annesi Rabla Keskın Mersin'de bir basın toplantısında Kürtçe konuşurken

akıllarına getirmezlerken, YÖK'e karşı boykotu öne aldılar. Üstelik bunu Kürdistan'da Kürdistanlı üniversite öğrencilerine de dayattılar. Elbette, bu anlayış sahiplerinin bırakalım devrimci sorumluluk, insan olma sorumluluğunu dahi taşıdıklarından söz edilemez.

Ancak mevcut aşamada, Kürdistan'daki direnişle gösterilen dayanışma hiç de yeterli olmamakla birlikte, eski tabuların yıkıldığını açıkça söyleyebiliyoruz. TBKP şeflerinin bile açlık grevcilerini ziyaret etmesi, açlık grevcilerine karşı özür dileyici konuşmalar yapması, Türk-İş'in bile tabandan gelen tepkileri dikkate alarak, destekleme ve pasif direniş kararları alması, Kürdistan'daki kitle direnişinin meşruluğu konusunda önceki saldırgan pek çok gücün suskun kalması önemli bir gelişmedir. Tabi ki yeterli değildir. Eğer, Türkiye'de devrimci güçler -ki bizce güçleri ve tavırları en azından bazıları için bu deyimden yararlanmasını tartışılır duruma getirmiştir-, Kürdistan'daki direnişe kulak vermez, ulusal baskı,

çansı olarak gelişti. Açlık grevleri halkın ulusal kurtuluşçu bilinç ve örgütlenmesini güçlendirerek, daha güçlü silahlı mücadele ve ayaklanmalara daha olgun zemin hazırladılar.

Açlık grevleri, Kürdistan'da reformculuğa ölüm darbesi vurdu. Şovenizmi ve Türk burjuva kuynıkçılığının Kürdistan'dan kovulma sürecini hızlandırdı.

Açlık grevleri, Türkiye emekçileriyle Kürdistan ulusal kurtuluş direnişi arasındaki bağlantı kanallarını daha da genişleterek, eylemci bir birlik pratiği ortaya çıkardı.

Açlık grevleri pratiği, Kürdistan'da yığın eylemini zenginleştirmiş, yığın eyleminin muazzam devrimci potansiyelini bir daha ortaya çıkarmıştır. Son yığinsal açlık grevlerinden çıkarılması gereken en önemli görev, şehir yığınları arasında cephe örgütlenmesini derinleştirmek, bu yığınları eyleme kaldırmak, bu eylemi ülke dışından desteklemek, uluslararası kamuoyu ile bağlantılarını sağlamak konusunda gerekli adımları eksiksiz atmak gerektiğidir.

Avrupa'da, Kürdistan ve Türkiye'deki açlık grevleriyle dayanışma eylemleri

Berxwedan'ın 31 Ekim 1990 tarihli 112. sayısında Avrupa'daki ERNK taraftarlarının "Türk devletinin Kürt halkına karşı yürüttüğü soykırım savaşına karşı durun!" başlıklı bildirimlerinden alıntılar yaparak TC'nin, Kürdistan'daki sürgün, baskı ve köy göçertmelerine karşı protesto eylemleri başlattıklarını ve elimize ulaştıkça bunları yayınlayacağımızı belirtmiştik. Bildirideki talepler doğrultusunda geçtiğimiz 15 gün içinde de Avrupa'nın çeşitli alanlarında değişik eylemler yapıldı. Bunları yayınlıyoruz.

Açlık grevleri

Almanya-Bonn: 5 Kasım günü ERNK taraftarı 54 yurtseverin başlattığı açlık grevi devam ediyor. Eylem, Alman Yeşiller Partisi'nin bürosunda yapılıyor. Açlık grevcileri, yurtseverler tarafından sürekli ziyaret ediliyor. Sadece içlerinden biri apandisit rahatsızlığı geçirerek hastaneye kaldırıldı. Zaman zaman Kürdistan'daki Türk sömürgeci vahşetini ve buna karşı geliştirilen kitlesel açlık grevlerini, cezaevlerindeki son durum ve taleplerini içeren bildirimleri dağıtıyorlar.

12 Kasım günü basını bilgilendirmek amacıyla gittikleri Parlamento binası içindeki basın merkezinde polis müdahale ederek 5 açlık grevcisini geçici bir süre gözaltına aldı. Kimlik tespiti yapıldıktan sonra, yurtseverler yeniden serbest bırakıldı. Basın merkezinde bulunan gazeteciler, polisin bu tavrını kınadıklarını açıkladılar ve engel olmak istemediler. Ancak sonuç değişmedi.

Yine, açlık grevinde bulunan ERNK taraftarları ve bir grup kitle, 14 Kasım günü de Münsterplatz'da üç saat süren bir eylem yaptılar. Yürüyüşün ardından alana gelen açlık grevcileriyle birlikte 100'ün üzerindeki kitle, burada eylemlerinin amacını anlatan bildiriler okudular ve dağıttılar. Eylem, çevrede bulunan Alman kamuoyunun yoğun ilgisini çekti. Basın mensupları da eylemi izledi.

Ayrıca şimdiye kadar Alman Tele-5 televizyonu açlık grevcilerinin yanına gelerek onlarla görüştü, çekim yaparak, 20 dakikalık bir program haline getirilerek Alman Tele-5 televizyonunda yayınlandı. ERNK taraftarlarının açlık grevi eylemi ve talepleri bazı Alman gazeteslerinde de yayınlandı.

Fransa-Paris: 9 Kasım günü 42 ERNK taraftarı, kiliseler politik bir tavır alarak yer vermediği için Kürdistanlı İşçiler Derneği'nde açlık grevine başladı. Açlık grevcileri, Kürdistanlı kitleler ve Türk solu'ndan bazı örgütler tarafından yoğun olarak destekleniyor, dayanışmacı ziyaretlerinin ardı arkası kesilmiyor.

Açlık grevi başladıktan sonra da uygun bir yer arayışları devam etti. Bunun için görüşülen kiliseler, önce oyalama taktiğine başvurdular, ardından da yer vermemekte ısrar ettiler. Bu, doğrudan iktidarın tutumuyla paralel bir tarzda devam ediyor. Bunun üzerine ERNK taraftarları, Fransız CSTD sendikasının bürosunu 12 Kasım'da işgal ederek açlık grevine orada devam etmek istediler. Sendika yetkililerinin polisi çağırması ve zor kullanılması nedeniyle de, gece yarısı açlık grevcileri zorla dışarı çıkarıldı. Açlık grevi halen Kürdistanlı İşçiler Derneği'nde devam ediyor. Fransız polisinin zor kullanması sırasında açlık grevinde bulunan yurtseverlerden birkaçı baygınlık geçirdi.

Belçika-Brüksel: Burada da kiliselerin yer vermemesi ve politik bir tavır alması nedeniyle 30 ERNK taraftarı, açlık grevinin Kürdistan-Komite'de başlatmak durumunda kaldılar. 6 Kasım

günü başlatılan açlık grevi devam ediyor. Bu süre içinde Belçika basın-yayın organları açlık grevine büyük ilgi gösterdi. Çeşitli Belçika gazeteleri, açlık grevcilerinin taleplerini ve Kürdistan'daki son durumu konu alan yazılar yayınladılar. Ayrıca Yeşiller, Barış Örgütü ve Sosyalist Parti temsilcileri de açlık grevcilerini ziyaret etti. Dayanışmacı Kürdistanlı kitlelerin ziyaretleri ise sürekli.

Açlık grevinin yer sorunu yaratılarak engellenememesi, bazı çevreleri rahatsız etti. Bunun üzerine Kürdistan-Komite'nin bulunduğu bina sahibi araya sokularak, açlık grevcilerinin çıkarılması ve binanın boşaltılması kararı çıkartıldı mahkemeden. 13 Kasım günü Kürdistan-Komite yetkililerine iletilen bu mahkeme kararı, 14 Kasım günü polis zoruyla uygulanmaya çalışıldı. Bu, hem Kürdistanlı yurtsever kitlelerde ve hem de Belçika kamuoyunda büyük tepki yarattı. Belçika'nın yanısıra uluslararası basın da bu olaya ilgi duyarak gelişmeleri yerinde izlemek üzere binaya doldu. Ayrıca Kürdistanlı kitleler de açlık grevcisi ERNK taraftarlarını yalnız bırakmayarak kitleler halinde Kürdistan-Komite'ye gitti.

Ortaya çıkan bu müdahalenin çözümlenmesi için, Belçika Sosyalist Partisi devreye girerek açlık grevinin yapılabileceği bir yer buldu. Açlık grevcileri ve diğer ERNK taraftarları kortej halinde ve sloganlar eşliğinde yeni bulunan binaya gittiler. Ayrıca, böyle bir olaya aracı olan ev sahibi hakkında da Kürdistan-Komite tarafından hemen dava açıldı.

Açlık grevinin başlamasının ardından dikkatler belli oranda da olsa Kürdistan'daki Türk sömürgeci vahşetine çekildi. Bunun sonucunda Belçika Parlamentosu Dış İlişkiler Komisyonu toplantısında Kürdistan'daki son durum bir gündem maddesi olarak ele alınıp tartışıldı. Bu konuda bazı girişimlerde bulunacakları belirtildi.

İsviçre-Cenevre: İsviçre'deki açlık grevlerinin merkezi Cenevre'ydı. Cenevre'de ERNK taraftarı 30 yurtseverin 6 Kasım günü başlattıkları açlık grevinin desteklemek amacıyla diğer kasaba ve şehirlerde de açlık grevleri başlatıldı. Chur'da 7, Schaffhausen'de 5, Appenzel'de 15, Uri'de 10 yurtsever açlık grevine katıldı. Ayrıca Zug, Winterthur ve Lozan kentlerinde de açlık grevleri yapıldı. Cenevre'deki merkezi açlık grevinin desteklemek amacıyla yapılan açlık grevleri 2 gün - 1 hafta arasında sürdü ve hepsi de basın toplantılarıyla sona erdirildi.

12 Kasım'da açlık grevcileri Cenevre'den Bern'e giderek, eylem burada devam ettiler. İsviçre basın-yayın açlık grevine büyük ilgi gösterdi. Ayrıca İsviçreli parlamenterler ve örgütler dayanışma mektupları gönderdiler.

Açlık grevi eylemleriyle birlikte adeta bir kampanya halinde kamuoyu çalışması yürü-

tüldü. Bunun sonucunda İsviçreli örgüt, kurum, kuruluş ve kişilerin de içinde yer aldığı bir dayanışma komitesi kuruldu. Bu komite çalışmalarını, Kürdistan'da Türk sömürgeciliği tarafından kendi köylerinden sürülen ve kış ortasında ölüme terk edilen

köylülerin maddi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bir kampanya sürdürdü. Kampanya sonucunda toplanan 10 bin Frank Kürdistan'daki İHD'leri kanalıyla zorla göçertirilen köylülere iletilecek ve en azından belli zorunlu ihtiyaçları karşılanacak.

Almanya - Bonn açlık grevi - 1990

SPD binası işgal edildi

Almanya-Hannover: 9 Kasım günü SPD'nin Aşağı Saksonya Eyaleti merkez binası ERNK taraftarı 40 yurtsever tarafından 2.5 saat süreyle işgal edildi. Kürdistan'daki sömürgeci Türk devlet terörü ve cezaevlerinde yeniden başlatılan sürgün, baskı ve işkence uygulamaları konusunda bilgilendirilen SDP yetkililerinin, talepleri kabul ederek Kürdistan'a bir heyet göndere-

cekleri ve TC Cumhurbaşkanı, Başbakan, Adalet, İçişleri Bakanlıkları ve Meclis Başkanı'na protesto telgrafı çekecekleri konusunda söz vermeleri üzerine işgal eylemine son verildi.

Eylem yerine gelen NDR, RTL ve SAT-1 televizyonları ile SSN ve Niedersachsen radyosu ERNK taraftarlarının taleplerini öğrenerek yayınladılar. Ayrıca çok sayıda gazeteci de eylemi izledi.

Af Örgütü'nün dikkati çekildi

İngiltere-Londra: Kürdistan'daki sömürgeci teröre ve cezaevlerinde yaşanan yeni bir baskı ve sürgün politika ve uygulamalarına karşı sessiz kalan Uluslararası Af Örgütü'nün merkez binası, 8 Kasım günü 80 dolayında ERNK taraftarlarınca işgal edildi. Eylem 8 saat sürdü. Basın yayın organları büyük ilgi gösterdi. Başta BBC olmak üzere

çoğu haber olarak yayınladılar.

Af Örgütü yetkililerinin, işlevleri ve görevleriyle bağdaşmayacak bir duyarsızlık içinde olmaları nedeniyle uzayan eylem, taleplerin kabul edilmesiyle sona erdi. TC devlet yetkililerine bir protesto mektubu gönderecekleri ve Kürdistan'daki gelişmelerle daha yakından ilgilecekleri sözünü verdiler.

Basın toplantısı

Belçika-Brüksel: 6 Kasım günü Avrupa-ERNK Örgütü adına yapılan basın toplantısında, sömürgeci Türk devletinin Kürdistan'da vahşet düzeyine varan günlük uygulamaları, cezaevlerinde başlatılan sürgün, baskı ve işkenceler konusunda bilgi verilerek, bunlara karşı Kürdistan'da olduğu gibi Avrupa'daki ERNK taraftarlarının da birçok ülkede birden açlık grevlerine başladıkları bildirildi. Ayrıca basın mensuplarına TC'nin Kür-

distan'daki vahşetini belgeleyen dokümanlardan oluşan birer dosya verildi.

Toplantıya Belçika Haber Ajansı-BELGA, Reuter, Kıbrıs Radyosu, Amerika'nın Sesi Radyosu, Belçika Profesyonel Gazeteciler Okulu, Anadolu Ajansı, Sabah, Hürriyet, İfo-Türk gazete, radyo ve haber ajanslarının muhabirleri katıldı. Basın toplantısı Belçika gazete ve radyoları ile Kıbrıs Radyosunda haber olarak yayınlandı.

Protesto yürüyüşü

Yunanistan-Atina: 30 Ekim günü öğleden sonra yapılan Türk sömürgeciliğini protesto yürüyüşüne 600 dolayında Kürdistanlı ve Türkiyeli devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı. ERNK taraftarlarının düzenlediği yürüyüş, Türk devletinin Atina Büyükelçiliği'ne kadar devam etti. Ve büyükelçilik önünde bir miting yapıldı. Türk büyükelçiliği önünde Türk bayrağının sloganlar

eşliğinde yakılmasıyla sona eren yürüyüşe SVP, THKP-C (Acilciler), TKP / B ve Devrimci Savaş gibi Türkiye devrimci-demokratik hareketleri de katıldı.

Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'da uyguladığı baskı, sürgün ve vahşetini protesto amacıyla düzenlenen yürüyüş Yunanistan ve diğer yabancı basın mensupları büyük ilgi göstererek, yayınlarında yer verdiler.

Çeşitli etkinlikler

Dayanışma Gecesi

Avusturya-Linz: 27.10.1990 günü Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesiyle dayanışma gecesi yapıldı. Geceye 600 dolayında Kürdistanlı yurtsever katıldı. Frankfurt ve Viyana folklor ekiplerinin de katıldığı gecede yurtsever halk ozanları da devrimci direnişçi türkülerini sundular. Gece, oldukça canlı ve coşkulu geçti.

Bilgilendirme Toplantısı

Avusturya-Viyana: 31 Ekim 1990 günü yabancılara yönelik olarak yapılan toplantıya 120'nin üzerinde devrimci ve demokrat katıldı. Toplantıya konuşmacı olarak katılan Uluslararası Af Örgütü eski başkanı F. Schneider, Kürdistan Komite'den bir temsilci ve yıllık iznini Kürdistan'da geçiren bir öğrenci, dia gösterileri ve anlatımlarıyla Kürdistan'daki sömürgeci devlet terörünü dile getirerek teşhir ettiler. Toplantı, Avusturyalı devrimci-demokrat, ilerici kamuoyunun enternasyonalist görevlerine dikkat çekilerek sona erdi.

Hella Schlumberger'in izlenimleri

Almanya-Bochum: Hella Schlumberger, 6 Kasım 1990 günü Bochum Üniversitesi salonunda düzenlenen bir toplantıda Kürdistan'daki izlenimlerini anlattı. Toplantı ASTA (Öğrenciler Birliği), Kürdistanlı üniversite öğrencileri ve YKK tarafından ortaklaşa düzenlendi.

Schlumberger, dört bölüm halinde yaptığı konuşmasında Kürdistan gezisini, izlenimlerini, tutuklanmasını, halkın PKK'ye somut desteğini ve son olarak da PKK - Düsseldorf davası hakkındaki görüşlerini anlattı. Toplantıya Alman, Kürt ve Türk izleyicilerden toplam 70 kişi katıldı. Kürdistan sorununun bağimsız bir kaynaktan dile getirilmesi, toplantıya katılanları etkiledi ve Kürt öğrencilerin de katılımıyla daha da netleştirdi.

Alman askeri, Kürdistan'dan defol!

Almanya-Blankenese: Alman Özgür Gençlik Örgütü, 1 Kasım öğleden sonra başlayan ve 2 Kasım sabahına kadar devam eden protesto eylemiyle Alman ordusunun Kuzey-Kürdistan'a gönderilme girişimlerini protesto etti. Protesto gösterisi Blankenese'de bulunan Federal Ordu Akademisi önünde yapıldı. Bilindiği gibi, Alman Savunma bakanı, Alman ordusunun TC'nin isteği üzerine Kürdistan'a yerleştirilebileceğini söylemiş ve buna hazır olduklarını belirtmişti. Alman Özgür Gençlik Örgütü, 1929'da kurulmuş, fakat 1933'te Alman Nazi rejimince yasaklanmıştı.

Gençlik gecesi

Almanya-Berlin: Kürdistanlı Yurtsever Gençler Birliği'nin 3 Kasım günü düzenlediği geceye 300 dolayında genç katıldı. Bilgi yarışması, folklor, tiyatro, müzik gibi kültürel etkinliklerin de düzenlendiği gecede, Kürdistan gençliğinin ulusal kurtuluş mücadelesi içindeki yer ve önemi üzerinde duruldu ve Avrupa'nın yoz ortamına kapılmadan kaynağa dönüş ve ulusal kimliğe sahip çıkmak gerektiği vurgulandı.

İHD'nin 3. Olağan Kongresi'ndeki tutuklamalara tepki

Uluslararası Af Örgütü, İHD'nin 3. Kongresi'ndeki Kürtçe konuşma nedeniyle tutuklanan Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun "derhal ve koşulsuz serbest bırakılmasını" istedi. Af Örgütü tarafından bu konuda yayınlanan özel raporda, tutuklu bulunanlar ile Kürtçe konuşmayı desteklediğini açıkladığı için gözaltına alınan, ancak daha sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan Mustafa Özer'in karşılaştığı uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesine aykırı olduğu vurgulandı. Raporda ayrıca Vedat Aydın, Ahmet Zeki Okçuoğlu ve Mustafa Özer'in kimseyle görüştürülmeden 8 gün gözaltında tutulmaları kınandı. Bu arada Helsinki İzleme (Watch) Komitesi de İHD Kongresi'nde yapılan Kürtçe konuşma sonrasında üç kişinin gözaltına alınmasını protesto etti.

Ayrıca, bir grup avukat da Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun hemen serbest bırakılmasını isteyerek, Kürtçe konuşmanın bölücülük propagandası sayılmayacağını belirttiler.

Vedat Aydın ve Ahmet Zeki Okçuoğlu, başta Diyarbakır olmak üzere birçok cezaevinde yapılan açlık grevlerini desteklemek amacıyla 10 Kasım günü açlık grevine başladılar. Açlık grevi 17 Kasım'a kadar sürecek.

Uluslararası Af Örgütü idamlık çocuklarla ilgili habere ilgi gösterdi

Uluslararası Af Örgütü (AI) Türkiye masası şefi Jonathan Sugden yaptığı açıklamada "18 yaşından küçük çocukların idam cezasıyla yargılanmamaları için yetkililerle görüşeceğiz" dedi. Sugden, yaşı doktor raporuyla büyütülerek idam edilen Erdal Eren olayına da dikkat çekerek, bu tür olayları yakından izleyeceklerini de ekledi.

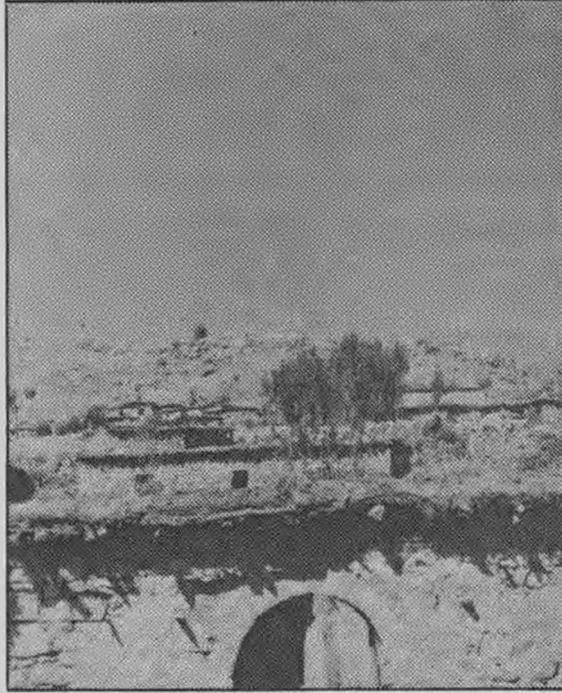
Halen yaşları 13 ile 17 arasında değişen 30'un üstünde Kürdistanlı çocuk, "bölücü örgüt üyeliği" ve "terörist" eylemlere katılma suçlamalarıyla sömürgeci mahkemelerde idam istemiyle yargılanıyorlar.

Uluslararası AF Örgütü (AI), TC Adalet Bakanı'na gönderdiği yazıda Kars'taki tutuklamalar ve tutuklananların durumu hakkında bilgi istedi

30 Ekim 1990 tarihli yazıda, bir müvekkilini ziyaret sırasında tutuklanan avukat Aksözek'in, kalp krizi geçirdiği, ailesinin kendisine götürdüğü ilaçların verilip verilmediğini bilmedikleri, 26 Ekim gününden itibaren çok kötü sağlık koşulları içinde olduğu, 26 Ekim günü tutuklanan Musa Çakmak adlı köylüye ise Kars polis karargahında elektrik şoku verildiği, tavana asılı bırakıldığı, saatlerce yalın ayak beton üzerinde bekletildikleri ve 16 kişiyle birlikte illegal bir örgütün destekçisi oldukları savıyla suçlanarak Erzincan DGM'ne çıkarılmak üzere, Erzincan Özel Tip Cezaevine nakledildikleri anlatılıyor ve devamla, TC'nin Kürdistan halkına yönelik inkar ile işkence politikası özetlenip, PKK'nin 1984'ten beri silahlı mücadelesinin devam ettiği vurgulanıyor.

Aynı yazıda Türkiye'nin 25 Şubat 1988'de İşkenceye Karşı Avrupa Sözleşmesi'ni, 2 Ağustos 1988'de de İşkenceye Karşı BM Sözleşmesi'ni imzaladığı, buna rağmen işkencenin Türkiye'de sistematik olarak sürdürüldüğü vurgulanarak, Ayhan Aksözek ile Musa Çakmak'ın istedikleri bağımsız doktora gitmelerine izin verilmesi, polis merkezinde işkence yapanların tespit edilmesi ve haklarında dava açılmasının talep edilmesinin yanısıra, sonuç hakkında kısa sürede bilgilendirilmeleri de isteniyor.

TC'nin suç günlüğünden

Pervari-Axêr köyünün yakılmadan önceki hal

Açlık grevcilerine gül götürmenin diyeti

Van: Melle Selim adıyla bilinen Selim Özalp, aslen Erumlu olup yıllardır Van'da kalan, tanınan, sözü dinlenen ve sevilen yurtsever bir imam. Sömürgeci- lere göre suçu büyüktür. Çünkü elinde bir gül demetiyle açlık grevcilerini ziyaret eder.

Aynı günün gecesi, 8 Kasım'da, özel tim imamın evine baskın yapar. Kendisi, Mesut (12) ve Lokman (15) isimli iki oğlu ve Ömer isimli kardeşi gözaltına alınırlar. Gözaltında kaldığı süre boyunca Lokman ağır işkence gördü. Lokman, 15 yaşında, ancak şimdi Van cezaevinde. İHD yetkilileri kendisiyle görüştüler, kendisine yapılan vahşi işkenceleri anlattı, vücudu halen işkence izleriyle dolu.

12 yaşındaki Mesut Hakkari'ye götürüldü, babası ve amcası da halen gözaltındalar ve işkence görüyorlar.

Önce köy yak, sonra gerillalar yaktı diye köylülere imzalat

Hakkari: 28 Ekim günü akşam saatlerinde gerillalar, Kotranis (Ördekli) köyü karakoluna saldırdılar. Baskın ardından askerler, evleri ve köylülerin ot yığınlarını yaktılar, hayvanlarını öldürdüler.

Köylüler avukat tutarak davacı oldular, düşman ise zararın karşılanması karşılığında koruculuğu dayattı. Köylüler direndiler, neticede bazı köylüler silah aldılar. Düşman ise şimdi ot yığınlarını ve evleri gerillalar yaktı diye, köylülere savcılığa dilekçe verdiriyor. Yarın bu başvurunun İHD ve uluslararası kuruluşlara rapor edildiğini du-yarsak şaşırmayalım. TC, hem suçlu, hem de arlanmaz.

Askere karşı gelmenin cezası

Hakkari: Hakkarispor'un maçlarından sonra gençlerin marş söyleyerek şehre doğru gruplar halinde yürümeleri artık bir ge-

lenek olmuş. Kasım ayının ilk haftasında yine maç vardır. Gençler yine Kürtçe direniş marşları söylerler. Askerler yollarını keserler, gerginlik yumruklasmaya dönüşür. Gençler üç askeri iyice hırpalarlar.

Takviye askeri birliklerin gelmesiyle gençler gözaltına alınır. İddia da "Marş söyleyerek devletin şahsiyetine ve askerlere hakaret et-

mek ve asker dövmek". Gözaltına alınan gençlerin tümü de 15 ve 16 yaşlarında. Bunlar; Rahim Ege, Mustafa Bulak, Recep Orhan, İlhan Uzun, Abdurrahman Taş ve Hasan Bayan.

Ajanlığa uygun görülen bedel, ayda 6 milyon TL

Van: Abdullah Kahraman, Hakkari köylerinden, Van'da üniversite tahsili görüyor, geçen

ve bunun karşılığında da yurtseverleri izleyip rapor etmeyi istediklerini söyledi.

Bu, her gün binlerce insanımızın karşılaştığı çirkin ve iğrenç teklif.

Doktorlar tutuklandı

Şerefli Koçhisar-Van: Sinan Olcay ve Hüseyin Güler (dış doktoru) Ş. Koçhisar'da doktorluk yapıyorlar. Ekim ayı sonlarında tutuklanıp sorgu için Van'a götürüldüler. Suçları mı? Basit; iki doktor da yurtsever, üstelik telefonları Van'da tutuklanmış olan bir yurtseverin üzerinde bulunmuş. Sömürgeciler göre bu, suçlu olmaya yeter.

Doktorlardan Sinan Olcay serbest bırakılırken, Hüseyin Güler tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Köy boşaltmalara ve tutuklamalara devam

Siirt, Pervari, Şirvan: Siirt merkeze bağlı Xertê köyünde 6 Kasım günü 5 yurtsever tutuklandı. Bunlardan Selahattin Yıldız, 61 yaşında, diğerlerinden ikisinin adları tespitli; Siddık ve Faik Yıldız. Aynı gün Pervari'nin Erkent köyünden de Abdurrahman Avcı adlı yurtsever tutuklanarak Diyarbakır cezaevi-

Pervari-Axêr köyünde sömürgeci askerlerin uygulamalarını anlatan temsili görüntüler

yl PKK'yi desteklemekten tutuklanıp serbest bırakılmış. Serbest bırakılmış, ancak kurtulamamış. Abdullah Kahraman, İHD'ne başvurdu, adı belli kişilerin kendisine ajanlık teklif ettiklerini, karşılığında para önerdiklerini

ne nakledildi. Şirvan'ın Mercê (Suluyazı) ve Gundê Dizan (Özyurt) köylerinde Ekim ayı sonlarında boşaltıldı. Siirt'te ise sömürgeci askeri birliklere gönderilen genelgede öğretmenlerin denetim altında tutulması istendi.

Kurtalan'da genel arama

Kurtalan: 8 Kasım günü ilçenin tüm giriş ve çıkışlarını kapatıp, ilçeyi dört bir yandan kuşatma altına alan sömürgeciler, ilçede binlerce asker, polis ve özel tim elemanının katıldığı bir güçle genel arama yaptılar. Anlaşılan daha önce iki defa ilçe merkezinde gerilla saldırısına uğrayan sömürgeciler, bir üçüncüye fırsat vermemek için güç gösterisinde bulunuyorlar.

Muş'ta zorla köy boşaltma

Muş: Zengok köyü zorla boşaltılıyor. Muş valiliğine çağırılan köy muhtarı Selam Sakık'a köyü boşaltmaları karşılığında para ve şehirde ev tekli edilmış, muhtar reddedince bu defa tehdit edilmiş, ayrıca muhtar görevinden de alınmış durumda.

Köylüler köyü boşaltmayı düşünmüyor, ancak sömürgecilerde baskı ve tehditlerini artırıyorlar. Son olarak 11 Kasım günü 10 cemse asker köye gelmiş ve tüm köylüleri dövmüş, **Naım Sunar** adlı köylü ağır yaralanmış. Köye giriş ve çıkışlar yasak, telefonlar da kesik. Sömürgeci devlet, Zengok köyüne karşı fiili savaş yürütüyor.

Beraat eden kitaba yasak

Diyarbakır: Kitabın adı "Diyarbakır Gerçeği", yazarı Edip Polat. Kitap Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nin 1980-1984 dönemini anlatıyor. Kitap, 13 Şubat 1990 tarihinde "Milli duyguları zayıflattığı ve halkı isyana teşvik ettiği" gerekçesiyle toplatılmış ve yazar hakkında dava açılmıştı.

Kitap, 13 Eylül 1990 tarihinde Ankara DGM'de 1990/96 sayılı kararla beraat eder. Yazarın defalarca başvurmalarına rağmen el konulmuş bulunan 1759 kitap sahibine verilmez. Böylece dolaylı olarak kitabın piyasaya çıkması önlenmiş olur.

Pişmanlık yasasının diğer yüzü: Hastane sevk kağıdıyla operasyona

Diyarbakır: Diyarbakır 1 Nolu Cezaevi'nin 0/27 nolu koğuşunda kalan, PKK davasından tutuklu **Bozan Aslan**, Diyarbakır DGM'ye verdiği dilekçede, maddi ve manevi işkencelerle itirafçılığa ve iftiracılığa zorlandığını söyledi.

Dilekçesinde kendisine yapılan işkenceleri ve diğer baskı uygulamalarını da anlatan Aslan, her türlü şantaj ve tehditin yanı sıra, çeşitli güvenceler verilerek, hastaneye sevk adı altında operasyonlar düzenlettiğini ve işkence yaptırıldığını söyledi.

Kars ve ilçelerinde tutuklamalar

Bazı unsurların itiraflarından

yola çıkan Türk sömürgecileri, 15-17 Ekim 1990 tarihlerinde Kars şehir merkezi, ilçe ve köylerinde "PKK operasyonu" adı altında yoğun bir tutuklama kampanyası başlattı.

15 Ekim günü, Kars'ta yerel düzeyde yayınlanan günlük "Mücadele" gazetesi eski Yazışlıları Müdürü **Cafer Darıcı**, siyasi polis tarafından gözaltına alındı. Bunun ardından 17 Ekim'de **Şemistan Bayrambey**, **Latif Mazzer**, **Alaattin Mengüloğlu**, **Bahri Yılmaz** (Diyarbakır zindanında şehit düşen **Akif Yılmaz**'ın kardeşi) ve **Şemistan Yıldırım** tutuklandılar. İHD Kars Şubesi Saymanı ve "Mücadele" gazetesi Yazışlıları Müdürü **Av. Ayhan Aksözek**, tutuklu Cafer Darıcı ile görüşmek için Kars Cumhuriyet Savcılığı'na görüşme başvurusunda bulundu. Bu talebi, "Sanık görüşmek istemiyor" gibi inandırıcılıktan uzak, keyfi bir gerekçe ile reddedildi.

Av. Ayhan Aksözek, 24 Ekim günü, tutuklu Cafer Darıcı'nın vekaletini almak üzere Kars cezaevine gidiyor. Burada cezaevi yetkilileri ve siyasi polisin işbirliği sonucu oyalanan Av. Aksözek'in bürosu, siyasi polis tarafından kapısı kırılarak aranıyor. Büroda bir şey bulamayan polis, oraya bir bildiri bırakıyor ve ardından "Bölücü yayınlar bulundu" gerekçesiyle Av. Ayhan Aksözek'i hemen tutukluyorlar. Aksözek tutuklandıktan belli bir süre sonra kalp krizi geçiriyor.

26 Ekim 1990 tarihinde de Kars'ın Selim ilçesine bağlı Yukarı Dumlupınar (Yukarı Çepik) köyünün muhtarı **Musa Çakmak** gözaltına alınarak tutuklanıyor. Çakmak'a çok yoğun işkence yapılıyor. Kendisine elektrik veriliyor, askıya alınarak dövülüyor. Musa Çakmak'ın tüm vücudu şişmiş durumda ve acil tedaviye ihtiyacı var. Uluslararası Af Örgütü, bu konuda girişimlerde bulunarak sömürgeci TC yetkililerine telgraflar gönderdi.

Helen ismi öğrenilemeyenlerle birlikte 16 yurtsever tutuklu bulunuyor. Bunların çoğu Erzincan DGM'ne sevk edildiler. İHD Kars Şube Başkanı **Av. Muhammed Alkası** da gözaltına alınarak İHD'ndeki görevinden çekilmediği taktirde tutuklanacağı biçiminde tehdit edildi.

Son olarak da Kars'ta yayınlanan günlük "**Mücadele**" gazetesi kapatıldı.

Remzi Xoca
Amsterdam / Hollanda

Çekim yapmanın bedeli

Alman Tele-5 televizyonundan **Michael Born** ve **Uwe Tres Cartes**, 13 Kasım günü Kürdistan'a ayak basar basmaz gözaltına alındılar. Diyarbakır'daki tutuklu yakınlarının açlık grevinin görüntülemek amacıyla SP binasına giden Alman televizyoncular, polis tarafından engellenerek gözaltına alındı, kameralarına el konuldu ve çekim yapmalarına izin verilmedi. Birkaç saat Diyarbakır Emniyeti'nde tutulan televizyon ekibine, "Bölgeye giriş ve çekim yapmak için İçişleri Bakanlığı'ndan izin almanız gerektiği" söylendi. Bu durum karşısında şaşkına dönen Almanlar, "Serbest çekim yapamıyoruz, denetim altındayız" diyorlar.

Yukarıda: Pervari-Axêr köyünde yüzlerce bal anısı kovani içindeki anılarla birlikte burada yakıldı

Aşağıda: Pervari-Axêr köyünde ormanları yakan sömürgecilerin askerleri işbaşında

Helsinki Watch'a gözaltı

7 Kasım günü Kürdistan'a gelen Helsinki Watch (Gözlem) Komitesi'nin Amerika Bölümü görevlisi **Susanne Kinsklı** ile **K. Silverman** Nusaybin'de 12 saat gözaltında tutuldular.

Kürdistan'daki gelişmeleri yerinde izlemek amacıyla gelen Simmerman ve Kinsklı, daha adımlarını atar atmaz MİT ve özel timler tarafından sıkı takibe alındılar. Sömürge Valiliği'nden, Kürt mültecilerle tek tek de olsa görüşme izni almış olmalarına rağmen, gittikleri Kızıltepe mülteci kampında içeri alınmadılar. Sömürgeci polis ve özel timler, Kürt mültecilerle konuşmalarını ve kampın fotoğrafını çekmelerini engelledi.

Bunun üzerine 11 Kasım günü Nusaybin'e doğru yola çıkan Helsinki Gözlem Komitesi görevlileri, yol güzergahında otel bulunmaması nedeniyle, zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için Akarsu bucağına bağlı Durakbaşı köyüne gittiler. Köyde zorunlu ihtiyaçlarını karşıladıkları bir sırada gözaltına alınan Kinsklı ve Silverman özel timler ve polis tarafından, "Siz ajan mısınız, buralarda ne dolaşıyorsunuz, siyasi bilgi mi topluyorsunuz?" tarzında soru yağmuruna tutuldular.

12 saat gözaltında kalan Helsinki Gözlem heyetinin yanında

bulunan tercümana işkence yapıldı. Heyet, bu duruma kendi gözleriyle tanık oldu. Durumdan haberdar edilen ABD'nin Adana konsolosluğunun devreye girmesiyle Susanne Kinsklı ve K. Silverman gece 02.30'da mahkemeye çıkarıldılar. İfade vermeyi reddeden Amerikalılar daha sonra serbest bırakıldı.

Serbest bırakıldıktan sonra Nusaybin, Cizre, Şırnak ve Silrt'te, Türk sömürgeciliğinin topraklarından, köylerinden zorla çıkardıkları ve çadırlarda yaşamak zorunda kalan köylülerle görüştüler. Botan'da yakılan yıkılan köyleri gezdiler. Bu konuda Siirt Valisi'nden görüşme talebinde bulundular. Helsinki heyetinin görüşme talebini kabul etmesine rağmen, Vali Atilla Koç, "Hasta olduğunu" ileri sürerek yerine alana yeni gelen vali yardımcısını bırakarak kaçtı. Özellikle Kurtalan'a bağlı olup da yeni yıkılan Hüseyiniye ve Eruh'a bağlı Tehrem köyleri hakkında bilgi isteyen Amerikalılar'a, vali yardımcısı yeni olduğunu ileri sürerek bilgi vermekten kaçındı ve bilmediğini iddia etti.

Kürdistan'daki sömürgeci devlet terörünü kendi gözleriyle gören ve canlı tanıklarıyla görüşmeler yapan Helsinki Gözlem Komitesi yetkililerin bu konularda bir açıklama yapmaları bekleniyor.

Sömürgeci parlamentoda yeni idam dosyaları

PKK'li savaş esirlerinden **Yılmaz Yıldırım**, **Ferhat Gümüşboğa**, **Hasan Baraçkılıç**, **Mehmet Ayçiçek**, **Şamıl Batmaz** ile **Baytaş Temir** hakkında sömürgeci mahkemelerce verilen idam kararı, Yargıtay tarafından onaylanarak Meclis'e gönderildi. Böylece Meclis'te bekleyen idam dosyası sayısı 308'e yükseldi.

Bilindiği gibi sömürgeciler, PKK'li savaş esirlerini ulusal kurtuluş mücadelemize karşı birer rehine olarak tutuyor. Elllerinde rehine olarak tuttuğu savaş esirleri üzerinde idam kararlarını "Demoklesin kılıcı" gibi sallayarak mücadelemizi geriletebileceğini umuyor. Son örneğinde de görüldüğü gibi savaş esirlerinin ve halkımızın kararlı direnişi, sömürgeciliğin bu politikasını da iflas ettiriyor.

Bir halk düşmanı daha hakettiğini buldu

İstanbul Bayrampaşa Cezaevi Savcısı ve burada bulunan siyasi tutuklulara yapılan işkencelerin sorumlusu **Niyazi Fikret Aygen**, 12 Kasım günü bir grup devrimci tarafından cezalandırıldı. Bu halk ve devrim düşmanını cezalandırma eylemini üstlenen Dev-Sol tarafından yapılan açıklamada; Bayrampaşa Cezaevi Savcısı Aygen'in, cezaevinde bulunan siyasi tutuklular üzerinde estirilen terörün, insanlık dışı tutukluluk koşullarının ve işkencelerin sorumlusu olduğu ve bu nedenle de ölümlü cezalandırıldığı açıklandı.

15 Şubat 1990 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi'ne savcı olarak atanan Niyazi Fikret Aygen hakkında çok sayıda devrimci tutuk tarafından suç duyurusunda bulunulmuş, görevli mahkemelerden dava açılması istenmiş, ancak bu hiçbir zaman yapılmamıştı. Eli halkın kanına bulaşan, siyasi tutuklulara üzerinde terör estiren faşist Aygen'in cezalandırılması, halkta coşkuyla karşılandı.

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN'ın Stuttgart'ta Kürdistan Haftası'nı düzenleyen Stuttgart Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği üyelerine gönderdiği mesajı yayınıyoruz:

“...Başasağı giden tarihimiz artık kültürel alanda da ayakları üzerine dikilmiş, doğru rotasına girmiştir”

Yoldaşlar, dostlar, değerli konuklar

Stuttgart Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği'nin düzenlediği “Kürdistan Haftası” vesilesiyle bir araya gelen sizleri tüm devrimci coşkuyla selamlıyorum.

Kürdistan halkının ve mücadelesinin içinden geçtiği önemli bir süreçte Kürdistan halkının sesini duyurmada sunacağı katkılar nedeniyle Kürdistan Kültür Haftası etkinliklerinin önem taşıdığı inancındayım. Bu önem sadece halkımızın ve mücadelemizin sesini duyurmasından da kaynaklanmıyor. Kürdistan halkını tarihten silme planının temel ulusal değerlerimizi imha temelinde uygulamaya konulmak istenmesi, bu tür etkinlikleri daha da anlamlı kılıyor. Kürdistan halkının varlığının korunması kültürel değerlerinin korunmasıyla birbirine sıkı sıkıya bağlılık arz ediyor. Kültürel bağlarından kopmuş bir toplumu teslim almak ve altetmek zor değildir. İşte bu nedendir ki, sömürgeciler ve destekçileri her dönemde Kürdistan halkının kültürel değerlerini tahrip etme, yozlaştırma ya da yasaklama yoluna gitmişlerdir.

Halkımız asırlardır maruz kaldığı sömürgeci vahşet altında kültürel değerlerini yaşatmak için yoğun bir çaba sarfetmiştir. Ancak bu baskılar altında kültürel değerlerini gereğince zenginleştirme, tanıtmaya olanağı bula mamıştır. Modern Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin başlaması ve giderek yükselmesi halkımıza ait her türlü değer olduğu gibi kültürel değerlerinin de adeta bir yeniden doğuşu yaşamasını, günden güne serpilip gelişmesini sağlamıştır. Burada da açıkça görülmüştür ki, Kürdistan'da tüm yaşamı olduğu gibi kültürel değerleri de diriltten ve besleyen silahlı ulusal kurtuluş savaşımızdır.

Aynı şekilde, kültürel değerlerin beslenip serpilmesi de silahlı mücadeleyi daha da güçlendirir, kurtuluş kavgasının zafere ulaşmasına önemli katkılarda bulunur. Bu nedenle de ulusal kurtuluş

luşçu kültürün geliştirilmesi devrimin önemli görevlerinden birini teşkil eder.

Devrimi yaşayan bir halkın kültür ve sanatı devrim mücadelesiyle sıkı bağ içerisindedir. Devrimin politikası ve taktiğiyle bütünleşmeyen bir kültür ve sanat faaliyeti yozlaşmaya mahkumdur. Devrime kapalı bir sanat, en büyük kötülüğün, oportünizmin kaynağıdır. Geçmişte ve günümüzde sanatın iki türlü ele alınışı söz konusu olmuştur. Birincisi, onu basitleştirme, salt bir eğlence ve kendini tatmin aracı olarak ele almaktır. -Ki bu tür sanat çürümeye ve egemenlerin hizmetine girmeye mahkumdur. -İkincisi ve mutlaka bizim tercihimiz olması gerekeni ise, sanatın savaşın bir parçası, onun en ince ve en hassas şekli olarak ele alınmasıdır. Sanat, en yüce savaş şeklidir. Buna göre, en iyi sanatkarlar en iyi savaşanlardır. Sanatçının inceliği çok güçlü bir savaşçılığa yol açabilir ve açmalıdır da. Yürekli insanlar iyi savaşır ve iyi savaşçılar olarak sanatçılara düşen önemli görevler vardır. Sanatçı yaşamı öğretmelidir. Yaşamın savaşla mümkün olduğunu haykırmalı, savaş ve direnişi yüceltmelidir. Kürdistan'da yaşamın savaşla mümkün olduğunu haykırmalı, savaş ve direnişi yüceltmelidir. Direnişsiz yaşamın lanetli bir yaşam olduğunu kanıtlamalıdır. Romanlarda, hikayelerde, şiirlerde, türkülerde bunu işlemelidir. Köleliği yerlebir ederken özgürlüğü yüceltmelidir. Kör savaşçılığı, kabayı, çirkinliği yerlebir ederken görkemliliği ve güzeli yüceltmelidir. İşte, tüm bunları yapan gerçek bir sanatçıdır. Ve bizim gerçek sanatçılara ihtiyacımız vardır.

Kürdistan kültürünü doğru temellerde geliştirme büyük önem taşıyor. Yalnızca Kürdistan zemininde değil, Avrupa zemininde de kültürümüzün canlandırılması kendini önemli bir görev olarak dayatıyor. Avrupa zemininin elverişli olanaklar sunmasının yanı sıra, önemli bir Kür-

distanlı kitlenin bu alanda olması ve ülke ile bağlarının canlı tutulması gereği bu alandaki kültürel faaliyetleri önemli kılıyor. Aynı şekilde, Kürdistan kültürü üzerinde reformist çevreler ve emperyalistlerin işbirlikçi politikalar üretmeleri, devrimci kültürün yaratılması ve geliştirilmesi görevini daha da yakıcı kılıyor. Tüm bu nedenlerle, Avrupa zemininde doğru temellerde geliştirilen kültürel faaliyetler ve etkinliklere büyük değer biçiyoruz. Bu faaliyetlerin ulusal kurtuluş mücadelemizin geliştirilmesi ve sesinin duyurulmasında, yine kamuoyunun desteğinin kazanılmasında önemli katkı sunduğuna inanıyoruz.

Tarihte kültürün beşiği olmuş Mezopotamya, sömürgeci egemenlik altında bir kültürsüzler yurdu olmaya mahkum edilmek isteniyor. Bu nedenle halkımızın kültürel değerleri ayaklar altına alınıp çiğneniyor, başkalaşıma uğrattılıyor, yasaklanıyor. Ancak ulusal kurtuluş mücadelemiz bu lanetli politikaya artık dur demiştir. Bugün Kürdistan'da Kürdistan kültürü de bu gelişmenin payını alıyor, serpilip gelişiyor. Bugüne kadar gizli kalmış değerlerimiz bir bir gün yüzüne çıkarılıyor. Bu konuda henüz işin başında da olsak, artık gelişmenin yolu sonuna kadar açılmıştır. Günden güne gelişen ulusal kurtuluş mücadelemiz Kürdistan halkının kültür değerlerine gerekli yaşam suyunu aşılamakta, onun her geçen gün güçleşip gelişmesini sağlamaktadır. Başasağıya giden tarihimiz artık kültürel alanda da ayaklar üzerine dikilmiş, doğru rotasına girmiştir.

Yoldaşlar, dostlar, değerli konuklar

İçinden geçtiğimiz bu cananlık dönemde, Kürdistan Kültür Haftası'nın mücadelemize yeni yeni katkılar sunacağı inancıyla hepimizin çalışmalarında başarılar diliyor, yeni etkinliklerde hep birlikte daha büyük kazanımlara yürüyeceğimize dair inancımı belirtiyorum.

Stuttgart'ta Kürdistan Kültür Haftası

Kürdistan İşçi ve Kültür Derneği'nin ilk kez düzenlediği Kürdistan Kültür Haftası, 5-10 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirildi. Hafta boyunca dört ayrı konuda toplantılar düzenlendi. Toplantılara konuşmacı olarak Kürdistan, Türkiye ve değişik ülkelerden Kürt aydınları katıldı. Kürdistan tarihi, Kürdistan'da insan hakları, Kürdistan'ın sosyal, ekonomik ve politik durumu ve Kürdistan'da edebiyat, dil ve kültür konularında yapılan toplantılara yüzlerce Kürt ve Alman katıldı. Hafta, 10 Kasım günü yapılan bir geceyle sona erdi.

Kürdistan Kültür Haftası adıyla yapılan etkinlikler, 5 Kasım günü başladı. Hafta içinde yapılacak etkinliklere PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN, Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi ve İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle birer mesaj sundular. Ayrıca, etkinlikleri düzenleyen dernek adına yapılan konuşmada ulusal kurtuluş mücadelesinin bir cephesinin de kültürel alan olduğu, dilin, edebiyatın ulusal kurtuluş mücadelesi içinde ve ona hizmet etmesi temelinde geliştirilmesi gerektiği vurgulandı. Bu alanın, Kürt küçük-burjuva ve ilkel-milliyetçi örgütler tarafından çok çarpık bir tarzda kullanıldığı ve reformizme hizmet ettirilmeye çalışıldığı, böylelikle de ulusal kurtuluştan ayrı bir alan olarak gösterilmek istendiği belirtilerek, bu yaklaşımın ulusal kurtuluşçu kültür çalışmalarıyla kırılmak ve mahkum edilmek zorunda olduğu dile getirildi.

Kürdistan Kültür Haftası içindeki etkinlikler 6 Kasım günü yapılan Kürdistan tarihi konulu toplantıyla sürdü. Toplantıda konuşan Prof. Dr. İsmet Şerif Vanlı, Kürdistan tarihinde belli başlı dönüm noktaları, parçalanma süreçleri ve sömürgeci paylaşım anlaşmalarını ele aldığı kısa ve öz konuşmasının sonunda PKK tarafından 15 Ağustos 1984'te silahlı mücadele biçiminde başlatılan ulusal kurtuluş mücadelesinin Kürdistan geneli açısından son derece tarihi ve kader tayin edici bir öneme sahip olduğunu vurguladı. Ve konuşmasını, “Her Biji Artaşa Rızgarıya Gelê Kurdistan” diye bitirdiğinde, salonda bulunan 100'ün üzerindeki izleyici tarafından dakikalarca ayakta alkışlandı. Aynı toplantıya konuşmacı olarak katılan tarihçi Av. E. Xemgîn de Kürdistan tarihine ilişkin görüşlerini açıkladı.

7 Kasım günü, toplantı konusu Kürdistan'da insan hakları idi. İki kişi Türkiye'den, birisi Kürdistan'dan avukat, gazeteci ve politikacı üç konuşmacı, Kürdistan'da değil insan hakları, yaşam hakkının bile olmadığını, köy yıkma, orman, bağ, bahçe, tarla yakma, göçertme, sürgün, baskı, işkence, katliam ve basın üzerindeki sansür konularına değinerek bunları örnekleriyle sıraladılar. Gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılması, kitlelerin mücadeleden uzaklaştırılması amacıyla buna başvurulduğunu dile getirdiler.

8 Kasım'da gündemdeki konu Kürdistan'ın sosyal, ekonomik ve politik durumuydu. Bu bölümde konuşan biri avukat, biri politikacı ve gazeteci iki Kürt aydını da tarihten günümüze TC'nin Kürdistan'a yönelik politika ve uygulamalarına, bunların amaçlarına ve uygulanış biçimlerine değinerek Kürdistan'ın parçalanmışlığının yarattığı sonuçları dile getirdiler. Kemalist inkar politikasının PKK önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesiyi aşıldığını ve bugünkü Türk sömürgeciliğinin politik olarak Kürdistan'da iflas ettiğini ifade ettiler. Ayrıca emperyalizmin müdahalesine ve bunun somut örneği olan Düsseldorf-PKK Davası'na da değinerek altında yatan amaçları vurguladılar.

9 Kasım günü yapılan Kürdistan'da dil, Kültür ve edebiyat konulu toplantıya da Sovyetler Birliği'nden Kürt sanatçısı Cemîle Cefî, Dr. Memo Dervişyan ve Almanya'daki Kürt Pen Kulübü Başkanı Hüseyin Erdem katıldı. Cemîle Cefî Kürt müziği, Dr. Dervişyan halk oyunları ve Hüseyin Erdem de Kürt edebiyatı konularında açıklamalar yaptılar. Özellikle de sömürgeci devletlerin inkar ve baskı politikaları nedeniyle Kürt aydınların kendi dil, kültür ve edebiyatlarına gereken ilgiyi gösteremedikleri ve sömürgeci kültür ve ideolojilerin etkilerinde kaldıklarını vurgulayarak, bu durumun bir an önce aşılması gerektiğini söylediler. Toplantı Cemîle Cefî'nin piyanoyla sunduğu Kürt müzik örnekleri ve H. Erdem'in şiirlerini okumasıyla daha da renklendi.

Tüm hafta boyunca yapılan toplantılara yüzlerce Kürt, Türk ve Alman katıldı. Açılan fotoğraf ve el işleri sergileri, gündüz saatlerinde de yüzlerce kişi tarafından ilgiyle izlendi. Konuşmalar Kürtçe, Türkçe ve Almanca dillerinde yapıldı. Almanya'da Kürdistan Kültür Haftası ilk kez düzenlenmesine ve yerel düzeyde olmasına rağmen ilgi çok büyüktü. Stuttgart belediyesinden yetkililer, parti temsilcileri de toplantılara katılan, Türkiye ve Sovyetler Birliği'nden gelen konuklarla görüşmeler yaptılar ve toplantıları da izlediler.

Kürdistan Kültür Haftası, 10 Kasım günü yapılan bir geceyle sona erdi. Geceye 1000 dolayında Kürdistanlı yurtsever ve Alman katıldı. Ayrıca hafta boyunca düzenlenen toplantılara katılan konuklar da, normal programın dışında kendi şiirlerinden örnekler sundular ve doğrudan katıldılar.

Değerli bilim adamı İsmail Beşikçi'nin Kürdistan Kültür Haftası'na gönderdiği mesaj:

“Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin çok onurlu, sonsuz derecede meşru bir mücadele olduğu kuşkusuzdur”

Kürdistanlı işçileri, bütün dostları, saygı ve sevgiyle selamlıyorum

Kürdistan'da, dünyanın en haksız, en zor, en kanlı savaşlarından birinin sürdüğü yakından bilinmektedir. Kürdistan'lı devletlerarası sömürge sistemi içinde tutmaya çalışan bütün devletler, ırkçı ve sömürgeci ilişkileri pekiştirebilmek için her türlü insanlık dışı önlemleri, her türlü vahşeti düşünmekte ve yürürlüğe koymaktadırlar. Fakat, bunlara karşı, bilgili, yürekli, kararlı ve istikrarlı, sömürgecileri endişelere garkeden, paniklemesine yol açan bir gerilla mücadelesinin sürdürüldüğü de yakından bilinir.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin çok onurlu, sonsuz derecede meşru bir mücadele olduğu kuşkusuzdur.

Kürdistan'da kapsamlı, yoğun ve onurlu bir gerilla mücadelesi sürerken yurt dışında olmanın, bu mücadeleye aktif olarak katılamamanın, yurt dışındaki Kürtler için çok büyük bir güçlük oluşturduğunu düşünmekteyim. Sizlerin de bu sıkıntıları ve güçlükleri yaşadığınızı yakından hissediyorum. Fakat, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine katılmanın, bu onurlu mücadeleyi bir ucundan desteklemenin binbir yolu vardır. Sizlerin bu bilinçte olduğunuz da yakından bilinen bir gerçek...

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi içinde yer alan bütün işçilere, bütün köylülere, aydınlara, gerillaya katılan genç erkeklere ve genç kadınlara, gerillayı destekleyen herkese, gerilla mücadelesinin önderliğini yürüten bütün kadrolara, Başkan APO'ya... binlerce selam olsun.

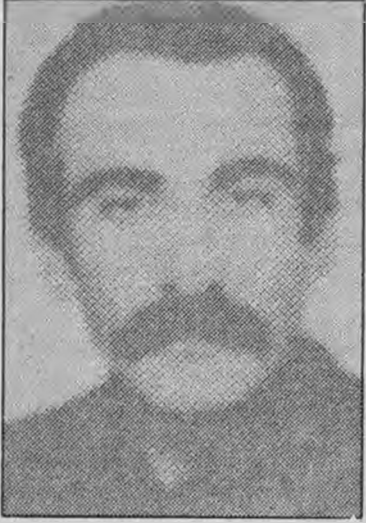
İsmail Beşikçi
25 Ekim 1990 / Ankara

Almanya - PKK davası'nın 30 Ekim 1990 günkü duruşmasında Selahattin Erdem ve Hüseyin Çelebi'nin yaptığı açıklamalar

"Bir kişimiz de kalsa, PKK'nin ve Kürt halkının sesini haykırmaya yetecektir"

Selahattin Erdem

"Nusret Arslan'a burada CIA ajanı dendiğini biz duymadık. O sırada salon son derece sakindi. Örneğin, N. Arslan'ın son cümlelerini buradan iyi duyabildik ve not ettik. Bu cümlelerin sorulan sorular ve önceki konuşmalarla hiçbir ilgisi yoktu. O sözleri soruşturmadan kurtulabilmek için kendisi uydurdu. N. Arslan'ın sorularına karşı burada bulunan ve Türkçe bilen tercümanlar dışında herkes tepki gösterdi. Bu haklı ve doğru bir tepkiydi. Başka türlü davranılamazdı. Bunun sonucunda önce N. Arslan'ın salondan çıkarılması istendi. Ve çıkarıldı. O sırada salonda kargaşalık devam ediyordu.

Daha sonra 10 dakika ara verildiği, seyircilerin dışarı çıkması söylendi. Ayrıca seyircilerin bir daha içeri alınmayacağı da belirtildi. N. Arslan salondan çıkmış, izleyiciler de kapıdan çıkmaktalardı. Bu sırada bizler slogan attık. Bu nedenle N. Arslan'ın o sözleri söylemeden evvel salonda kargaşalık olduğu, duruşmaya ara verilmediği halde bizim duruşmayı engellediğimiz türünden iddialar doğru değildir. Tutanaklara yanlış geçirilmiştir. Öyle sanıyorum ki, 24 Ekim tarihli duruşmanın o anında 10 dakika ara vermekle Bay Belker hata yaptı. Daha sonra duruşmayı o günlük tümünden kapatmış söyleyerek hatasını kısmen telafi etmeğe çalıştı. Şimdi ise, tutanağa bizim duruşmayı kestiğimizi geçirerek hatasını tümünden glidermek istiyor. Bu yaklaşım doğru değildir ve gerçek olduğu gibi kabul edilmelidir.

N. Arslan takriben üç aydan beri huraya gelyor. Hem örgütümüz ve hem de bizler hakkında pek çok şey söylendi. Bizler bunların hiç birini ciddiye almadık gülüp geçtik. Herhangi bir müdahale ve mahkemeyi kesme gibi bir girişimimiz olmadı. Ancak son söylediği sözler farklıdır. Federal Savcılık bu sözlerle tepki

gösterilmemesinin gerektiğini söylüyor. Müsaade etsin de tepki gösterip göstermeyeceğimizi biz tayin edelim.

Şunu da biliyorum: N. Arslan'ın o tür sözleri bu davayı yürütenlerin de çıkarına değildir. Çünkü o sözler bu biçimde de olsa kolay kolay hukuka sığabilecek sözler değildir. Böyle de olsa o tür sözleri bizim burada sükunetle dinlememiz mümkün değildir. Beş para etmez bir yalancının Kürt halkına ve PKK'ye söylediği o tür sözlerin kabul edilmesi imkansızdır.

Eğer FAC ve Federal Savcılığın Kürdistan üzerine, Kürt halkı üzerine söyleyeceği sözleri varsa, bunu kendi ağızlarıyla söylemelidirler. Bu konuda başka ağızların arkasına saklanmamalıdır. Ağızlarımız ve önemli bulgularımız olmasına rağmen, henüz burada N. Arslan'ın MIT ajanı olduğunu söylemiş değiliz. Fakat kendisi burada CIA'dan söz ederek sırtının sağlam yere dayalı olduğunu hissettirmeye ve sözümona bize gözdağı vermeye çalışıyor. N. Arslan burada hangi sıfatla bulunuyor ve söylediği sözleri kim adına söylüyor? Federal Savcılık, N. Arslan ve A. Çetiner, ortak bir örgüt müdürü? N. Arslan, BKA adına mı burada bulunuyor? MIT adına mı, yoksa sözünü ettiği gibi işin içinde CIA mı var? Öyle ya durup dururken kendisi ortaya attı. Önce bu durumların açığa çıkarılması, sonra N. Arslan'ın sorgusuna devam edilmesi gerekiyor.

Bu davayı yürütenler Lübnan'daki PKK kampını merak ediyorlarsa bizzat gidip inceleme yapabilirler... Bu konuda sorun sadece Lübnan elçiliğinden vize ve PKK'den izin almaktır. Eğer biraz dürüst yaklaşırsanız, böyle bir inceleme isteğine PKK anlayışla yaklaşacaktır. Ceza verilmesi için benim seçilmiş olmam, öyle sanıyorum ki, tutukluluk halimin daha fazla sürdürülmesi için ellerinizde fazla gerekçe bulunmadığındandır. Böylece sözde yeni gerçekler yaratılmaya çalışılıyor, olayın bu yanına özellikle dikkat çekirim.

F. Savcılığın bu savı da şimdiye kadarki hayali savlarından farklı değildir. Değil duruşmaları engellemek burada gerginlik isteyen bir durumumuz bile yoktur. Fakat burada olup bitenleri izlemek zorunda oluşumuz yüzümüzü kızartan bir husustur. Bu açıdan burada bulunup bulunmamamız fazla önemli değildir. Bir kişimiz de kalsa, PKK'nın ve Kürt halkının sesini haykırmaya yetecektir."

Hüseyin Çelebi

Teshoppe'ye de bir kaç söz söylemek gerekirse, bildiğim kadarıyla bir şahidin görevi doğrunun bulunmasına katkıda bulunmaktır, siyasi propaganda yapmak değil. Oysa Nusret Arslan propaganda yapıyor, bu, terbiyesizliğin zirvesidir.

Son olarak şunun altını çizerek vurgulamak istiyorum: PKK, Kürt direniş hareketi içinde bağımsız bir çizgiye sahip olan tek harekettir. Ve işte bu nedenle de milyonların desteğini alıyor. 'Bay' Senge, bunu 'Bay' Völz'e de söyleyin (Davanın diğer savcısı), siz isterseniz de, istemerseniz de biz halkız."

Kürdistan Kültür Merkezi'nde Ermenistan Kürtleri'nden Memoyê Xalid Dervişyan ve Cemile Celil ile toplantı:

"Yabancılaşmanın, asırlardır koruduğumuz ulusal değerlerimize tercih edilmesi bizim için acıdır"

Cemile Celil, Stuttgart Kültür Haftası'nda

Berlin: 28 Ekim 1990 günü yapılan tanışma toplantısında, Almanya'da misafir olarak bulunan Ermenistan Kürtleri'nden Cemile Celil ve M. X. Dervişyan Sovyetler Birliği'ndeki Kürtlerin durumu, sosyal ve kültürel yaşamaları, folklorik çalışmaları ve gelenekleri üzerinde ilgiyle izlenen bilgiler verdiler. Toplantıyı 80 kadar yurtsever izledi.

Toplantıda bulunan X. Dervişyan şunları söyledi: "Sovyetler Birliği'nde yaklaşık 400.000 Kürt yaşamaktadır. Kırgızistan, Kazakistan ve Gürcistan'da da Kürtler yaşamasına rağmen, çoğunluğu Ermenistan'da bulunuyor. Başka halkların içine sürülen ve kültürel değerlerini ancak ev ilişkileri içinde koruyabilen Kürtler de mevcuttur. Ermenistan'daki Kürtlerin kültürel anlamda bir özzerkliliği vardır.

1950'lerden beri Gürcistan'daki Kürtlerin birbirleriyle düzenli ilişkileri ve kültürel faaliyetleri sözkonusuyken, Azerbaycan'da durum farklıdır. Buradaki Kürtler büyük ölçüde asimile olmuşlardır. Ermenistan Cumhuriyeti'nde Erivan ve çevresinde yaşayan Kürtlerin ulusal kimliklerini korumada ve Kürt kültürünü geliştirmede çalışmaları en öndedir. Ermenistan Bilim Akademisi'nde Kürt aydınları da vardır. Bu aydınların Kürt dili, tarihi, kültürü vb. alanlarda değerli çalışmaları vardır."

Cemile Celil ise, "Sizlerle tanışmamız beni mutlu etti"

diyerek başladığı konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Hepimizin yıllardır özlemi-miz olan ulusal ve toplumsal sorunlarımıza çözüm aramak için biraraya gelmemiz insanı mutlu ediyor. Biz mücadeleye gönül verdikçe, onda yeraldıkça bizim kendi halk gerçekliğimize varmamız sözkonusu olabilir. Onun dışında birlik, bizi mutlu etmez. Her türlü ulusal değere sahip çıkarak ulusal bütünlüğümüz için hep birlikte hareket etmemiz gerekir.

Sovyetler Birliği'nde Kürtlerin bir halk bütünlüğü sözkonusu değildir. Ermenistan Cumhuriyeti'nde 20-22 kadar Kürt köyü var. 1955'te 15 dakika, sonra 1 saat, en son da 1.5 saat Erivan radyosunda yayın hakkı verdiler. Kürtlerin radyo yayın hakkını ben organize ediyorum. Yayının kendisi tümüyle olmasa bile amatör bir çalışma. Tamamen köylülerin desteğiyle yapılmakta. Tiyatro, sinema vb. çalışma elemansızlıktan yapılmıyor. Bütün köylerde sesi güzel olanları alıp, varsa onlarınkini, yoksa kendisine beste vererek radyoya yayın yapılabiliyoruz. Bütün köylüler de severek böyle bir çalışmaya katılmaktadırlar.

Bu radyo yayını ulusal özelliklerin korunmasında önemli bir işlev görmektedir. Radyo yayını Ermenistan sınırlarını da aşmakta, Kuzey-Batı ve Doğu Kürdistan'ın büyük bir kesiminden dinlenebilmektedir. Bu çalışmalar sayesinde

bir çok besteci, müzisyen, şair ve tarihçi ortaya çıkmıştır. Bir konuya daha değinmeden edemeyeceğim: Avrupa'da yoğun bir Kürdistanlı killeinin olduğunu bilmiyorduk. Parti gecesinde büyük bir killeinin yaşadığını ve halkın ulusal kurtuluş mücadelesine duyarlılığın ve ona susamışlığın ifadesi olarak mücadeleye katılmanın arzusu içinde olduğunu gördük. Halkın geceyi coşkulu kutlaması ve özellikle Koma Berxwedan müzik grubu beni çok etkiledi.

Ancak misafir kaldığım evlerde şu acı durumla karşılaştım; kendi ulusal özelliklerine karşı duyarlılık gösteremekteler, yabancılaşmaya yönelik bir tutum içerisindedir. Yabancılaşmanın, asırlardır koruduğumuz ulusal değerlerimize tercih edilmesi bizim için acıdır. Ev içindeki ilişkilerinde bile kendi dil ve kültürleri yerine başkasınınkini tercih etmekte. Kendi evinde bile insanın dil ve kültürüne yabancı olması, aile fertlerini de buna çekmesi bu kişiyi nereye götürür? Kimliksizleştirir. İnsanlar böylesi durumlar karşısında kendilerini nasıl affedebilirler. Bu, bizi kişiden aileye ve giderek toplum olarak yok oluşturmaktadır.

Düşmanın bizi ulusal özelliklerimizden boşaltmasına karşı mücadele etmek gerekir. Her türlü ulusal değerlerimize sahip çıkmamız ve bunu yaşamamızın her alanında göstermemiz gerekir.

Değişen dünya gerçekliği içinde, halkımızın bir parçası olan Sovyetler Birliği'ndeki Kürtlerin, ulusal kurtuluş mücadelemize karşı görevleri bulunmaktadır. Sovyet halklarına ulusal kurtuluş mücadelemizi ve hareketimizi tanıtmada ve desteklerini almada önemli bir köprü rolü görebilecekleri gibi, ulusal dil ve kültürün geliştirilmesinde de akademik olarak yerine getirebilecekleri önemli görevleri bulunmaktadır.

Aydın veya aydın olmayı, burjuva anlamıyla, bireylerin çoğu kez üç-dört diploma alması biçimiyle ele almamak gerekir. Aydın olmak toplumun sorunlarını sadece dile getirmek değil, bu sorunların çözümünde ve toplumun dönüşümünde, değişiminde yer almak, bu değişime öncülük edebilmek, ona katık olabilmektir.

Kürdistan tarihinde bunun acı ve tatlı örnekleri vardır. Öyle ki, kendine aydın diyen bir çok Kürt, Türk, Arap ve Fars egemen sınıflarının tarih ve edebiyatlarını yazmada önyak olurken, kendi halk gerçekliklerine hiç bir zaman eğilmemişlerdir. Bunun yanında, önderlik ve birlik olayının önemini şuurinde işleyen Ahmedê Xanê, son nefesine kadar vatana bağlılığı temsiline büyük örneği Nuri Dersimî ve daha yakınları, Mazlum DOĞAN ve M. Hayri DURMUŞ'ların halk olarak bizi kurtuluşa götüren gerçeklik ve çağırını yansıtan pratikleri vardır.

Aydın, yaşamını örgütlemekle uğraşan birey değil, toplumun sorunlarını da çözmekle uğraştığı müddetçe, ancak mutlu ve şerefe erişen bir insan olabilir."

PKK'nin 13. yılı coşkuyla karşılandı

İsveç-Stockholm: Köln'den sonra Stockholm'de de PKK'nın 12. kuruluş yıldönümü büyük bir coşkuyla kutlandı.

10 Ekim günü yapılan kutlama gecesinde İsveç'te ilk kez 1200 yurtsever katıldı. Bir geceliğine de olsa Danimarka ve Norveç'ten de Kürdistanlı yurtseverlerin katıldığı gece, oldukça zengin bir programa sahipti. Kürtçe, Türkçe ve İsveç dillerinde yapılan siyasi konuşmaların yanı sıra, devrimci-yurtsever ozanlar, halk oyunları ekipleri ve özellikle de Kürdistan'da gerilla savaşı, halk ayaklanmaları ve buna karşı geliştirilen sömürgeci özel savaşı ko-

nu alan tiyatro kitlelerin büyük beğenisini topladı.

İsveç'te yuvalanan mücadele kaçınılmaz olarak Kürt küçük-burjuva örgütleri ve İsveç polislinin engelleme çabaları ve bir yurtseverin belli bir süre gözaltına alınmasına kadar varan açık provokasyonlar, gecenin yapılmasını ve PKK'nın 12. kuruluş yıldönümünün coşkuyla kutlanmasını engellemedi.

Geceye, içlerinde Prof. Dr. İsmet Şerif Vanlı, Almanya-PKK Davası tutuklularının da bulunduğu çok sayıda kişi, örgüt ve kurumdan dayanışma mesajları geldi.

Halkımızın bugün yaşadığı, tarihin en görkemli sayfalarından biridir

Üç yıllık aradan sonra iki ay kalmak üzere tekrar Kürdistan'a gittim. Ülkeden uzak olduğum üç yıl boyunca ülkedeki gelişmeleri yakından izlemeye, ulusal kurtuluş mücadelemizin geldiği aşamayı, halkımızın ulaşmış olduğu ulusal kurtuluşçu bilinç seviyesini, elde ettiğim bilgiler ışığında değerlendirmeye ve bu temelde bir kaniya varmaya çalışıyordum. Yani bu süreç içerisinde de fiziki olarak oldukça uzaklarda olduğum halde, düşüncede ülke zemininde yaşanan gelişmelerin içinde olduğumu sanıyordum. Ancak, bu düşüncemi, ülkeye varduktan sonra gördüklerim karşısında hemen değiştirmek zorunda kaldım.

İzinde olduğum süre boyunca yaşadıklarım, gördüklerim, duyduklarım sayfalar alır. Bunlardan çok gezdiğim alanlarda halkın genel durumu, bilinç düzeyi vb. bazı örnekler vermek istiyorum.

Ulusal kurtuluş mücadelemiz, sadece kırsal alanlarda gelişmiş ve bu alanlardaki halkı bilinçlendirmemiş, aynı zamanda Kürdistan'ın tüm şehirlerinde yaşayan halkımız arasında da yankısını bulmuş ve giderek Türkiye'nin büyük metropollerinde yaşayan Kürdistanlı kitleler içinde de büyük yankı yaratmıştır. Bu kesimlerin de maddi ve manevi desteğini kazanmıştır. Adana, Mersin, Tarsus gibi Kürdistanlıların çokça yaşadığı şehirlerde yoğun bir bilinçlenme vardır. Bu alanda en çok ezilen, baskı altında olan ve yine işten işe koşturularak sömürülen Kürdistanlı kadınlardır. Bu alanlardaki kadınlarımızın hem emek güçleri çok ucuza kiralanmakta hem de her türlü hakarete maruz bırakılmaktadırlar. Tüm bunlara rağmen, en çok kimliğine sahip çıkmaya çalışan ve pasif de

olsa bazı eylemler geliştiren bu kesimdir.

Bu alanda yaşanan onlarca örnekten Mayıs ayındaki bir olayı vermek bile kadınlarımızın bilinç düzeyini göstermeye yeterlidir.

Tarsus'ta Kürdistanlılar'ın yoğun olduğu bir mahallede bir Kürdistanlı'nın komşularından biri polistir. Polis hanımı ile pek konuşulmaz. Ama bir gün birkaç kadın oturup sohbet ederlerken polisin hanımı da gelir yanlarına oturur ve sohbebe katılır. Sohbet sırasında, bir gün önce televizyonda gösterilen bir eylemden söz açılır. Polisin hanımı; "Yine bir teröristi öldürmüşlerdi. Eh teröristlik yapmanın sonu işte böyle olur" der. Sözleri bitir bitmez, kadınlardan biri onun üzerine atlar ve bir hafta yataktan kalkamayacak şekilde hep birlikte döverler. Gerekçe, neden "terörist" dediğidir.

Olay duyulur duyulmaz mahalledeki tüm faşistler polislerle birleşerek o mahalledeki Kürdistanlıları dövmeğe başlarlar. Akşam kahveden gelen beş Kürdistanlı'ya 25-30 kadar faşist ve polis saldırır. Bunu gören kadınlar da birbirlerine haber vererek karşı saldırıya geçerler. Sivil faşist ve polis sürüsünü karakola kadar kovalarlar. Polis karakolununun da camlarını kırarak geri gelirler. Olayda sivil faşist ve polislerden birkaç kişi de yaralanır.

Elbette bunları yapabilmek için insanların yaptıkları işe sonuna kadar inanmış olmaları gerekir. Bilinçli olmaları gerekir.

İstanbul, İzmir gibi metropollerden onlarca gencin mücadeleye, savaşa katılması, bu alan-

lardaki faaliyetleri, örgütlülüğü halkın ulusal bilinç seviyesini en güzel şekilde dile getirmektedir. Çalışmak için bu alanlara giden Kürdistanlı gençler, kısa süre sonra mücadeleye en aktif düzeyde katılmaktadırlar. Üç yıl önce hiçbir şeyden haberi olmayan çocukluk arkadaşlarının mücadeleye katılmış olduklarını duyduğumda yaşadığım duyguları ifade edebilmek oldukça zor.

Özellikle Türkiye'nin güney illerinde yaşayan halkımızın bilinçliliği, mücadeleye sahip çıkışı ve ulusal kurtuluş mücadelemizin öncü güçleri PKK, ERNK ve ARGK etrafında kenetlenişi, düşmanı endişelendirmekte ve bu temelde tedbirler almaya zorlamaktadır. Bu nedenle düşman, son zamanlarda bu alanlardaki gençleri kontrol altında tutabilmek için emekli bir MİT elemanı albayı ve buna bağlı olarak çalışan elli kadar MİT elemanını görevlendirmiştir. Bunlar işsizlikten yararlanarak gençleri bazı ülkelere göndereceklerini, polis yapacaklarını vaadederek kendi ağlarına düşürmeye çalışmaktadırlar.

Kürdistan'a girişle birlikte her şey de değişiyor. Burada TC devletinin değil, halkın kendi kanunları ve kuralları geçerli. Otobüs gibi toplu taşıma araçlarında özellikle Kürtçe konuşuluyor. Bu, biraz da inadına yapıyor.

Halkın yüzünden kararlılık okunuyor, kendine güven duygusu hakim. Kararlı, emin adımlarla yere basıyor. Bunlar Diyarbakır dahil, Kürdistan'ın Diyarbakır'ın doğusunda kalan tüm şehirlerinde hakim.

Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nin kampüsünde şehit Zekiye

ALKAN'ın afişi asılı. Çerçeveli vitrin içindeki afişin etrafını "Kürdistan Tarihi" ve "Zekiye ALKAN'ın geçmişi" süslüyor. Kürdistan Tarihi başlıklı yazıyı okuyamadım, ama PKK-ERNK-ARGK isimleri göze çok çarpıyordu.

Diyarbakır içerisinde polislerin tek tek dolaştığı görülmemiştir. Her iki resmi polisi, bir sivil polisin koruduğu söyleniyordu. Askerlerin durumu da farklı değildi. Farklı olan, yüzlerindeki korku izleriydi.

Gercüş, Midyat ve Nusaybin'de Türkçe konuşmak oldukça riskli. Eğer Türkçe konuşursanız, alış verişte normal fiatın iki katını ödememiz gerekir. Çayı Türkçe isterseniz, kesinlikle çayın en bayaı ve içine de bazı şeyler karıştırılarak önünüze konur.

Buralarda asker ve özel timlerin yüzünde korkunun en katmerlisi okunuyor. Mesela Midyat'ta, karşıdan bir panzer dolu su asker geliyordu. Panzerin üzerinde makinalı tüfeğin yanısıra, elleri tetikte çevreyi gözleyen yedi-sekiz asker vardı. Panzer bankanın önünde durduğunda iki asker hemen banka kapısının birer tarafına geçerek tam tetikte bekliyor. Bu arada panzerin kapısı açılıp içinden çıkan bir kişi adeta koşarcasına hızla bankaya giriyor. Bu sömürgeci grubun içinde bulunduğu ruh hali karşısında gülmek elde değildi.

TC devletinin ordu teşkilatında çalışan bir yurtseverle konuştum. Askerler, sürekli talimatların geldiği, bunlarda "halkın tepkisini çekmemek için normal şartlarda ne olursa olsun halka çok iyi davranılması gerektiği"nin yazılı olduğunu söylüyordu. Tabii bunun TC'nin saldırgan, vah-

şi, katliamcı özünü örtmek için yapıldığını ve özellikle Mart ayında başlayarak gelişen Serihildan'ın TC'yi büyük bir çıkmaza soktuğunu da ekliyordu.

Aslında gerek Kürdistan gerekse Türkiye metropollerinde gördüğüm, duyduğum her şeyi yazmaya kalksam, bu bir kitap olur. Ama bütün gezdiğim yerlerde gördüklerim ve halkın gerek gerilla ve mücadelesine gerekse TC devleti ve ordusuna ilişkin anlattıkları ve aldıkları tavrı beni bir sonuca ulaştırdı:

Kürdistan'da bugün bir ikili iktidar durumu yaşanmaktadır. Biri TC devleti iktidardır, ki bu en zayıf olanıdır. Diğeri ise, Partimiz PKK önderliğinde gelişen ulusal kurtuluş mücadelemizin yarattığı iktidardır. TC iktidarı, halkı, binbir hile, entrika, siyaset, ekonomik "tedbir" ile kendisine bağlamaya, kendi kontrolü altına almaya çalışmaktadır. PKK otoritesi, iktidarı ise, tamamen halkın gönüllü birliğinde, özgür iradesinde ve isteğinde ifadesini bulmaktadır. Halkın kendi isteği, özgür iradesi ve gönlüyle kabul ettiği iktidardır.

Kutsal bir amaç doğrultusunda kendi önderliği etrafında birliğini yaratmış, eyleme kalkmış ve topyekün Serihildan'ı yaşayan bir halkın amacına ulaşmadığı, tarihin hiçbir döneminde görülmemiştir. Bugün halkımızın yaşadığı bunun ta kendisidir. Ve bu da tarihin en görkemli sayfalarından birisidir.

Bu halk bu kadar kısa bir zaman dilimine Partisi, Cephesi, Ordusu önderliğinde bu kadar gelişmeyi sığdırdığına göre, çok kısa bir zaman içinde asıl amacı olan ulusal bağımsızlık ve özgürlüğüne de ulaşacaktır. Bundan dost ya da düşman hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

R. Rênas

“Kürdistan, Kürt halkından başka kimin olabilir?”

Kaderi zalimlerin, sahtekarların ve genelde kafirlerin elinde olan mazlum ve perişan Kürt halkı, ben bir medrese hocası olarak anavatanımız Kürdistan'da birbirini takip eden vicdansızlıklara karşı artık sabrın taşmasıyla beraber birkaç noktaya değinmek istiyorum.

Sayın molla ve müftülerin dik-katine!

İslam hukukunda, kim hangi toprağın üzerinde yaşıyorsa, o toprağın mülkiyeti onundur, yarası yok mudur? Varsa Kürdistan, Kürt halkından başka kimin olabilir? Bunun yanında cuma namazı, zekat, hac vb. farzlar kimlere farzdır? Hür ve özgür olan insanlara. Pekli bir insanın kendi inandığına inancı doğrultusunda ibadet etmesi, ana dili, kültürü ve kendi ana diliyle bilinçlenmesi yasaksa, zorla evinden yurdundan çıkarılıp kovuluyorsa, toplumun önünde namusuna zorla tecavüz ediliyorsa, bu insan kısmen de olsa köle değil midir? Madem köle ise, hangi fetvaya göre bu insanın malı zekat adı altında başkalarına caizdir? O insanın kendisini yeryüzünde bütün bu kanlı azaplardan ve en doğru anlamıyla kölelikten kurtarmak için mücadeleye veren şehit ve kahramanlara caiz değildir.

Öte yandan şöyle bir söylem var: Kürtçülük, milliyetçilik, asabiyet ve kavmiyettir. Peygam-

ber efendimiz milliyetçilik hakkında şunları sıralamıştır: *"Kim milliyetçilik yaparsa, o bizden değildir. Kim milliyetçilik uğruna savaşırsa o bizden değildir vs."* O esnada, "Milliyetçilik nedir, ya resulullah" sorusuna ise efendimiz, *"Zalim olan kavmini savunmaktır"* cevabını veriyor. Demek ki, Hz. Muhammed (Allahın selamı üzerinde olsun)'ın tarif ettiği milliyetçilik, asabiyet vb. ancak faşizmdir. Bu halde kime sorarsak soralım, Kürt halkı mazlumdur, onu sömürenler faşisttirler, zalimdirler, haksızdırlar.

Efendimizin haklı-haksız konusunda söylediği hadisi şerife göre, kim haksızlık karşısında hakkı görüp sükut ederse, yani o hakkı dile getirmezse, işte o insan dilsiz yaratıktır. Yani kim Kürdistan halkının hakkını bile bile savunmazsa, o kimse peygamberimizin dediğine göre lal bir yaratıktır. Bunun hesabını siz yapın kardeşlerim.

Diğer yandan, öldürme ve katli olayları konusunda yüce Allah şöyle buyuruyor: Kim dünyada inançlı bir kimseyi haksız olarak öldürürse, onun cezası ebediyen cehennemdir. O halde Kürdistan'ı işgal eden tüm güçler bunu yapıyorlar. Kürt halkı da aynısını yaparsa nasıl olur? Bu konuda yüce Allah şöyle buyuruyor: Kim size zulüm ve haksızlık ediyorsa, siz de ona, onun size

yaptığı kadar yapın. Bu ayete göre Kürt halkı bu güçlere karşı ne yaparsa yapsın şer'an caizdir, haklıdır. Çünkü onların yapmadığı hiçbir şey kalmadı.

Kahrolsun zalimler. Allah mazlumlara yardımcı olsun, özellikle de ARGK birliklerine ve ERNK'ye!

Kardeşiniz / Melle Bedo

MEDYALI ÇOCUKLARA

Biz söz verdik
umut inanç yüklü
yarınlar yaratacağız
kurşun olacağız
kızgın namlulara
sevdayı taşıracacağız yarınlara
umut olacağız göz bebeklerinde
Onlar da henüz tadamadılar
bizim de hasret kaldığımız sevdayı.
Öğrendikleri tek şey oldu acı
köy meydanlarında
çılgınlığını duyarken anaların
düşmanı tanıdılar.
Karanlık hücrelere misafir oldular
MAZLUM'u tanıdılar.
Minnacık bedenleriyle
tankları durdurdular.
Bu kavgayı biz böyle öğrendik
sen de böyle öğreneceksin
ve 15'inde
bir FİLİNTA'ya sevdalanacaksın
bir koku olacak sende
has yiğitliklerin kokusu
MAZLUM'un kokusu.
Sen
MAZLUM'ları yaşatacaksın
MAZLUM'larla yaşayarak
çünkü sen
MEDYA'nın çocuğusun!..

Bedran / Bonn

“Kürt insan olmaya layıktır”

Halkımız dindardır. Düşman onu dinle kandırmaya çalışıyor. "Bunlar komünisttir" diyor. Devlet, Kürt halkına karşı dini kullanıyor. Şayet bizler de doğruları halka anlatır, yanımıza alim insanları alırsak, halkı kimse durduramaz. Çünkü devrim birkaç kişiyle olmaz. Devrim, toplumun aydınıyla, yazarıyla, esnafıyla, işçisiyle, köylüsüyle, komünistlikle, dindarıyla, kısacası en ücra köşede bulunan insanlarıyla olur, devrimin buna ihtiyacı vardır.

Ne olursa olsun, hareketimin sönmesine izin vermeyelim. Bu hareketin sönmesi demek, Kürt halkının yok olması demektir. Partiye Karkeran, Kürt halkının kurtuluşu ve milletten doğan bir güçtür artık. Bu hareket Kürdistan'da faal, yani millet korkmadan seve seve savunuyor. Burada bir geceye gittim. Tiyatrodan çok etkilendim. Ağlamaya başladım. Sonra aniden kendime gelerek Kürt ağlar mı diye sordum. Hayır Kürt şehit olur. Cenge gider, düşmanla savaşır. Kürt yiğittir. Kürt korkmaz. Kürt insan olmaya layıktır.

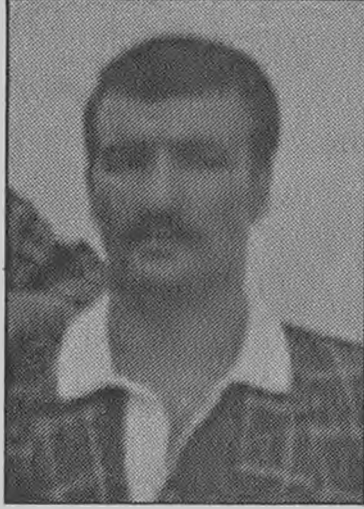
- Kahrolsun kölelik, yaşasın özgürlük!

Mardinli İbrahim / İsviçre

“Siz Kürdistan çocuklarının kaybedecek zamanı yoktur. Ülkenin sizlere ihtiyacı var...”

PKK'li savaş esiri Hasan Baraçalıç'ın, hakkında ki idam kararının kesinleşmesinden üç ay sonra oğluna yazdığı mektubu, Türk sömürgeciliğinin idamların infazını hızlandırma yönündeki girişimleri nede niyle yayınlıyoruz:

keskin bakışlar fırlatarak, küçük parmaklarıyla zafer işaretleri yaparak ve silahlı düşman güçlerinin üzerine zılgıt seslerinin eşliğinde taş ve sopalarla korkusuzca yürüyerek nasıl bir önderliğin ve nasıl bir ülkenin çocukları olduklarını, küçük ama onurlu yürekleriyle ve kavgalarıyla ispatladılar.

İşte sevgili oğlum, sen böyle soylu bir kavganın sürdüğü bir ülkenin çocuğusun. Bunu da asla unutmamalısın. Bundan dolayı yüreğin “kocaman” olmalıdır ki, zılgıt çalarak, sloganlar haykırarak soylu kavgalarda onurluca ölümlere gidişleri o temiz ve öfkeyle kabaaran yüreğine sığdırabilesin.

Canım oğlum, her namuslu insan, ülkemizde yürütülen bu soylu kavgada yerini almaktadır. Sen de bu ülkenin bir ferdisin. Zamanı geldiğinde yerinin iyiden, güzelden ve doğrudan yana olacağına ve bu soylu kavgada yer alacağına yürekten inanıyorum. Şimdiden kendini buna hazırlaman için, her türlü olanağa sahipsin. Her ne kadar ülkemizin zor yaşam koşullarından nasibini aldıysan da, şu anda sana sunulan olanaklardan dolayı yine de şanslı sayılırsın. Seni Avrupa'ya göndermemin nedeni, daha küçük yaşta Parti

yaşamıyla tanışmanı sağlama, çağdaş-bilimsel düşünceyle kendini yetiştirebilme olanaklarına kavuşmanı sağlamak içindi. Avrupa'da bugün senin bulunduğun çevrede bunun ortamı ve olanakları vardır. İyi bir eğitim görmekle ülkenin, halkına, insanlığa ve Partiye daha yararlı olacağına inanıyorum. Parti bu konuda sana imkanlar sağlayacak. Sana düşen görev ise, kendini tamamıyla Parti yaşamıyla bütünleştirmendir. Tam da öğrenme çağında, her türlü olanakların bulunduğu bir ortamda bilimle tanışmak, Parti yaşamıyla tanışmak senin için inanki bulunmaz bir fırsattır. Bu imkanlar her Kürdistanlı çocuğa nasip olmaz. Bunu çok iyi değerlendirmelisin. Ulusal kurtuluş mücadelemizin önemini bir an önce kavramak, bu bilimsel gerçeğe sarılmak ve bunun için devrim sürecinde olsun bağımsızlık sonrası ülkenin inşası sürecinde olsun ya da devrimin sürekli kılınmasında olsun tüm bu gelişmeler için şimdiden kendini en iyi bir biçimde hazırlamalısın. Burada ancak iyi bir eğitim almakla mümkündür. Bundan dolayı da eğitime çok önem vermelisin.

Sevgili oğlum, siz Kürdistan çocuklarının kaybedecek zamanı yoktur. Ülkenin sizlere ih-

tiyacı var, insanlığın sizlere ihtiyacı var, dünyadaki ezilen ve sömürülen toplumların çabalarına ihtiyacı var. Önderliğimiz soylu görevleri önünüze koymuştur. Sizlerin de gelecekte bu soylu görevlere cevap verebilmeniz ve üstünüze düşen görevi yerine getirebilmeniz için her şeyden önce Parti ideoloji ve politikasını en iyi bir biçimde kavrayıp özümsemeniz gerekecek. Bu da yine iyi bir eğitimle mümkündür.

Sevgili Mazlumcuğum, yazılacak, yazılması gereken o kadar çok şey var ki, ama bir anlatabilsem kızıl şafaklarını, bulanık mehtaplarını ülkemizin, ülkemizin... bütün mesele buradadır. Anlatmak ve anlatılanları yapmak... Sevgili oğlum, senin ve tüm Kürdistan çocuklarının geleceğini yaratma uğruna yürüteceğiniz mücadelede başarılar dilerim.

Canım oğlum, bu mektupla bir de çiçek göndermek isterdim. Ülkemizin kırlarında yetişmiş, şafakta doğan güneşgörmüş geleceğin mutluluğunu sunan bir çiçek!.. Kokusunda sevgi ve özlemi sana iletmek için...

Seni çok seviyorum, özlem ve hasretle kucaklar, doyasıya öperim

Baban

Nazilli Cezaevi / 26.8.1990

“Bir tek kişi de kalsak direneceğiz...”

Dün gece Diyarbakır'dan bir grup (6 kişi, bir kişi de Partizan'dan) arkadaş sürgün gelmişti. Bugün öğleden sonra ziyaretlerine gittim. Koşu kalabalıktı, diğer koşulardan “hoşgeldin”e gelenler vardı. Arkadaşlar perişandı. Tıpkı '88 Ekim'inde bize yapılanlar gibiymiş. Arkadaşlarda işkence izleri vardı. Gece saat 10.00'dan sabah saat 4.30-5'e kadar sürmüş operasyon. Özel tim, komando, polis ve sivil personel eşliğinde olmuş her şey. Yani normal bir “sevk” değil, sürgün politikasının Diyarbakır yüzüdür. Öteden beri, özellikle '88'den sonra başvurulan bir politika-dır. Örgütülüğü dağıtmak, Diyarbakır'ın geleneksel direnişçi yapısını silmek istiyorlar. Cezaevindeki tüm eski arkadaşlar, genciyle yaşlıyla tümü sürülmüş. Buraya düşen

pay, bunlar. Geriye kalanların hepsi yeni. Ve büyük çoğunluk yurtsever köylü. Yeniden bir ıtırak-teslim alma politikasını gündeme getirerek -ki zaten gündemden çıkmadı- potansiyeli yedeklemeyi hedefliyorlar. Ama

bunda başarılı olamayacaklar.

Diyarbakır tüm halkımıza mal olmuş. Orada yaşananlar ve yaratılanlar halkımızın belleğinde... Çoğu, ikinci, üçüncü kez yatıyor, yabancı değil. Arkadaşları zor kullanarak aldıklarında “Bir tek kişi de kalsak direneceğiz, değerleri koruyacağız, gerekirse canımızı ortaya koyacağız...” diye bağırıyorlar. Diyarbakır'ı bir gün yaşamak bile, onu korumaya, ona sahip çıkmaya yetecek bilinci yaratmaya yeter... İnanıyorum ki 12 yaşlarındaki çocuklarımızdan 90 yaşındaki dedelerimize kadar o korkuyu yenmiş değerli yürekler, geleceğe sonuna kadar bağlı kalacak ve onun sürdürücüleri olacaklardır.

Sürgünü ve işkenceleri protesto için açık grevleri başlamış. Bu, giderek yayılır. Bunlar sıradan bir sevk ya da Adalet Bakanlığı'nın bir tasarrufu değil. Bizzat Kozakçıoğlu'nun, daha üstün (MGK) programı dahilinde uygulanan bir zincirin halkası, “yok etme-dağıtma” yöntemleridir.

Sungurlu, kamuoyunu yatıştırma telaşında. “Bizim insanlarımız tek kişilik hücrelerde mutlu olmaz” demiş ve tek kişilik hücreleri yaygınlaştırmak niyetinde olmadığını beyan etmiş... Herşeye nasıl da bir kılıf bulunuyor!

Antep'ten mektup aldık. Bütün haklar “askıya” alınmış. Havalandırma bile yasaklanmış.

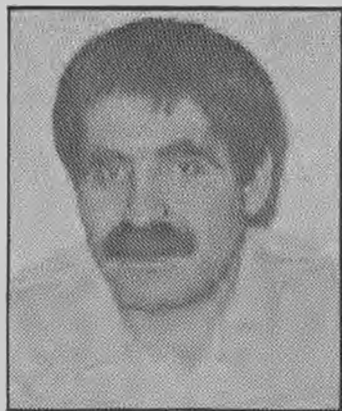
Arkadaşları döverlerken (kallas, özel sopa, cop ve zincirle dövmüşler), “Söyle, kaç asker vurdun”, “Kaç polis vurdun” diyorlarmış. Bizimki Esat Oktay'ın haklanmasına denk geldiği için bol bol Esat copları yiyor-duk. Şimdi de asker, özel tim copu-sopası yenmiş...

Sakine Cansız

Çanakale Cezaevi

10.10.1990

“...Bir darbeyle kazanılmış haklarımız alındı...”

Dünyada, Körfez'de böyle hızlı gelişmeler olurken bizde de oldu. Geçen Çarşamba bizim blokta tünel bulundu. Aynı gün boşaltıldılar. Ve bu ara peşpeşe yasak talimatları ya-

ynlandı. Bir darbe havasıyla ylların kazanılmış hakları iki-üç talimatla askıya alındı. Bir haftadır tüm cezaevine hücre cezası uygulanıyor, havalandırma da yok. Güya tamir işleriyle uğraşıyor. Savcı bugün havalandırmaya çıkarılacağını bildirmiş. Neyse, bunlar alışkın olduğumuz haller, şöyle veya böyle çözeriz. Ama tarihi bir fırsat kaçırılmış oldu. Emeklerin heba olması, ne kadar soğukkanlı karşılanırsa da etkiliyor.

Buradaki durumumuz belli değil. Buradan alınma olasılığı kesin gibi. Bol propagandasını yaptıkları Eskişehir mezarlığını da açtılar. Büyük ihtimalle o tarafa verilir yönümüzü.

Muzafer Ayata

Antep Cezaevi / 3.10.1990

Canım Oğlum, Bu mektubu sana TC faşizminin zindanlarında, haddimdeki idam kararından üç ay sonra, 26.8.1990 tarihinde yazıyorum.

Sevgili oğlum, ben de binlerce Kürdistanlı gibi ülkemi ve halkımı sevdim. Tıpkı seni sevdiğim gibi. Sevgimin gereklerini de yerine getirdim ve getirmeye çalışıyorum. Bundan asla vazgeçmedim. Vazgeçmediğim için de, TC faşizmi tarafından idamla cezalandırıldım. Yüzlerce Kürdistanlı gibi, yüzlerce PKK'li gibi. Ben de PKK'nin bir savaşçısı olarak düşmanın intikamcı bir zihniyetle, ulusal ve sınıfsal kinle vermiş olduğu idam kararını soğukkanlılıkla karşıladım. Sonuna kadar da cesaretimi ve soğukkanlılığımı koruyacağım. Bizim bu tür ölümlere karşı tavrımız nettir; şehitlerimiz bu tavrımızı yaşamlarıyla ortaya koydular. Şehitlerimizin gösterdiği kahramanca tavır, günü geldiğinde hepimizin tavrı olacaktır.

Sevgili Mazlumcuğum, düşmana esir düştüğümde sen daha birbuçuk aylıktın. Ülkenin karabasan gibi çöken faşist sömürgecilikten habersiz, kendi küçük ve tertemiz dünyanda yaşıyordun. Faşizm, senin o minnacık ve tertemiz dünyana girmede gecikmedi. Daha .... gününü bile dolurmadan, sen de “suçlu” görüldün ve annenle birlikte otuz gün işkencede tutuldu. Otuz gün işkencede ninni değil, işkence seslerini duyuyordun. Daha o zaman TC faşizminin vahşetiyle karşılaştın, ona tarık oldun, ama buna bir anlam veremiyordun, veremezdi de. İnsanların hemcinslerine karşı nasıl bu denli vahşileceğine, saldırganlaşacağına elbette anlam veremezdin.

Ben Elazığ Cezaevi'ndeyken, seni ziyaretime getirdiler. O zaman daha bebeektin, minnacıktın; tellerin arkasında annenin kucağında o güzel, temiz ve sevimli gözlerinle bana bakıp duruyordun. Seni kucaklayıp sevmek istiyordum, ama aramızda demir parmaklıklar ve orada bekleyen cehennem zebanileri, gardiyanlar vardı.

İşte, sevgili oğlum, dünyamızda ilk karşılaştığın yerler buralar oldu. Ben Elazığ, Diyarbakır, Eskişehir vd. faşizmin zindanlarında baskıya, zulme ve kişiliksizleştirmeye karşı, yüzlerce PKK direnişçisi gibi direnerek onurlu bir yaşamı idame ettirmeye çalıştım. Ve bugün TC, idam kararını alarak yoluma idam sephaları kurmuştur. Bu durumda bana düşen en soylu ve onurluca görev, Kürdistan halkına, devrim şehitlerimize ve Başkan APO'ya layık olacak bir tavır sergilemektir. Bunun için idam sephalarına, devrimci azim, kararlılık, cesaret ve devrimci bilinçle yü-

rüyerek, hiçbir ikircikliliğe kapılmadan ve siz Kürdistan çocuklarını onurlandırırçasına sloganlar haykırarak sandalyeyi fırlatma-
cağımdan hiçbir kuşkunuz olmasın.

Sevgili oğlum, insanlığın kırım-tısının bile kalmadığı bir ülkede, benim yapacağım en soylu ve onurluca davranış, şehitlerimizin ölümleriyle yaşamın yaratıldığı direniş çizgisinde azim ve kararlılıkla yürümektir. Babanın bu tavrını anlayacağın kanısındayım. Biliyorum, daha yeni onuncu yaşına bastın. İnsanların idam edilmesini, hele çocukların özgürce ve mutlu gülüp eğleneceği bir ülkenin bağımsızlığı uğruna mücadelesini eden bir babanın idam edilmesini anlayamazsın, anlarsan da o küçük, tertemiz yüreğine sığdıramazsın. Elbette ki, tüm bunların kabulü senin için kolay olmayacak, bunu da biliyorum sevgili oğlum. Bildiğim başka bir şey daha var; o da senin, ulusal kurtuluş mücadelesinin çağdaş ve bilimsel bir temelde en şiddetli yaşandığı, geri bırakılmış sömürge bir ülkenin çocuğu olmandır. Yaşının küçük olmasına rağmen, bu kısa zaman dilimi içerisinde birçok şey yaşadın ve gördün. Geri bırakılmış, çağdaş insanlığın seviyesine ulaşması engellenmiş mazlum bir halkın çocuğu olmak, faşizmin zincirlerinden boşaldığı ve pervasızlaştığı bir dönemde dünyaya gelmek seni, bir çocuğun yaşaması gerekenlerden alıkoymuştur. Bir Avrupalı çocuk gibi özene-bezene bilyütlümedin ve bir çocuk için olması gereken imkanlara sahip olmadın, olamazdın da. Halkımız üzerindeki baskı ve zulümden her Kürdistanlı çocuk gibi senin de nasibini alman kaçınılmazdı. Kürdistan gibi bir ülkenin çocuğu olmak demek, küçük ve tertemiz yürekleriyle ve de beyinleriyle faşist-sömürgeci güçlere karşı varolmanın, dirilmenin, onurlu bir yaşamı kavuşmanın savaşını vermek; iyiyi, güzele, doğruya ve mutluluğa kavuşmak, kır çiçekleri arasında özgürce gülüp eğlenmek için büyük işlerin üstesinden gelmek ve en soylu ve onurlu kavgalara atılmak demektir. Bugün Kürdistan'da insanca ve onurluca yaşamamanın yolu, her yaşta insanın olağanüstü bir çaba ve azim içerisinde bulunması ve bu uğur-daki diriliş mücadelesini yükseltmesinden geçer.

Kürdistan kadını, genci ve ihtiyacı gibi Kürdistan çocuğu da bağımsızlık kavgasındaki onurlu yerini almıştır. Kürdistan'ın küçük generalleri Nusaybin'de, Cizre'de ve Kürdistan'ın daha birçok yerinde düşman üzerine kaşlarını çatarak, parlı gözleriyle

Öykü - □□□

Sigara dumanı

Ahmet Yavuz

- Çabuk lan yavaşklar, giyen kapının önünde dizilsin emrine karşın, boyun eğmiş tutsaklar, bir rezilliğin yaşanacağını bile bile tereddütlü bir şekilde de olsa giymekten geri kalmadılar. Çünkü düşmanın fiziki dayatmalarına boyun eğmişlerdi. Bu durum da, boyun eğişin bedeli ve doğal sonuçları rındandı.. Elbiselerini indirip, iç çamaşırlarını giyen her tutsak, külot-atlet katında kapı önünde diziliyor ve birazdan başlarına geleceklerin aşın korkusu içinde tir tir titiyorlardı. İç çamaşırların tümü giyildiğinde, kapıyı açan gardiyan, "dışarıya" emrini vermesiyle bir maraton koşusuna çıkacak olan sporcuları andıran tutsaklar, kapıdan dışarıya tek tek fırladılar. Koridorda yan yana dizilen su bidonlarının önünde dizildiler. İki kutu deterjan ise, su bidonlarından biraz ötede tutsaklara, "biraz sonra ellerinizden öpeceğiz" dercesine, üzerlerindeki renkli yazılarıyla gülümsüyor gibiydiler.

Gardiyan:

- Bidonlardaki suyun yarısını dökün, dediğinde, tutsaklar aynı tempoyla hep beraber:

- Emredersin komutanım, dedikten sonra suyun yarısını döküler. Gardiyan, "yatın" komutunu verdiğinde, tutsaklar yüz üstü yere yattılar.

- Sürün!

Derin bir suda yüzüyorlarmışcasına kulaç atan ve dizlerine kuvvet verip sürünen tutsaklar dökükleri suyu böylece her tarafa dağıtmış oldular. Gardiyan:

- Kalk, yat... kalk, diyerek, tutsakları bir lastik topuna dönüştürmüştü...

Ayrıca kalkan tutsaklara gardiyan:

- Deterjanı alın ve çeşitli yerlere dökün. Bidonlarda kalan suyun yarısını da dökün, dedi.

Verilen emirleri yerine getiren tutsaklara yeni bir emir vermeyi düşünüyordu gardiyan. Gardiyan yeni emri patlatmadan önce, yavaş yavaş ve kaygısız bir tarzda, sol kalçasının üstünde asılı duran jopu kınından çıkardı... "Yat, sürün!" demesinin ardından yerde sürünen tutsaklara, avına saldıran bir sırtlan gibi jopuyla saldırdı. Sırt, kafa, kol, kalça... demeden rastgele vurmaya başladı. Birinin sırtından diğerine atlayarak;

- İb..ler, bu ne biçim sürünme, sürünmenin ne olduğunu göstereceğim size... Şeklinde konuşarak ve bu yönlü konuşmasını adı küfürlerle perçinleyerek, ayağını, ağzını ve kollarını şaha kaldırmıştı.

İnleme, işkence çığlıkları ve darbelerden kurtulmak için canını dişine takarak sürünen tutsakları, koridorun başında bekleyen bir grup işkenceci gardiyan da, kahkahalar atarak seyrediyordu. Tutsakların çığlıklarıyla gardiyanların kahkahaları birbirini iten iki miknatıs kutbu gibi, ayrı tonlarda yankısını koridor duvarlarında buluyordu.

Su ile deterjan köpüğünün yükseliği ve yerlerde çırpınarak sürünen tutsakların çığlıkları... Sanki, kozalarından çıkarılmış pamuk yığınlarının arasında oynayan köylü çocuklarının çıkardığı sevinç nidaları oluyordu gardiyanların gözünde. Çünkü onların gözünde işkencenin yarattığı her

manzara bir "şahaser"di...

İşkenceleri sonucunda bayılan bir tutsak, yüz üstü köpüklerin içinde yatıyordu. Bu "eser"ini yakından incelemek için gardiyan, yatan tutsağın yanına geleerek var gücüyle tutsağın kalçalarını joplamaya başladı. Tutsak tepkisizdi. Gardiyan, potinlerinin ucuyla tutsağın sağına-soluna dokunduktan sonra, bir kahkaha attı. Ve sürünen diğer tutsaklara, "kalkın, buraya gelin" dedi. Yeni bir eğlence(!) biçimini keşfettiğinin sevinci içindeydi.

Sürünmeyle, tutsaklar deterjan köpüğünü havalandırma kapisına yakın bir yere kadar götürüp toplamışlardı. İşkence ve sürünme sonucu bitkin düşen tutsaklar, gardiyanın komutuna uyarak, gardiyanın yanında yan yana dizildiler.

Tepeden tırnağa deterjan köpüğüyle kaplanan tutsaklar, kefene sarılı birer ölü gibiydiler. Kefene sarılı ölülerden tek farkları, azrailin denetimine geçmeyen beyinleri ve çok sönük de olsa gözlerindeki umut parıltıydı. Gardiyan:

- İki kişi ayağından tutsun, diyerek yerdeki tutsağı parmağıyla işaret etti ve her biri bir ayağından tutup "yerde sürükleyin" emrini de hemen ekledi.

Bir Roma savaş arabasını andırıcasına, iki tutsak, yerdeki arkadaşlarının ayağından tutup yerde sürüklemeye çalıştılar. Gardiyan:

- Bu şekilde tüm koridoru paspaslayacaksınız diyerek, verdiği emrin yerine getirilmesi için arkadaşlarının ayağından tutan tutsaklara iki jop darbesini indirmeyi de ihmal etmedi. Ama nafi! Tutsaklarda takat kalmamıştı. Yerleri paspaslamak için arkadaşlarını sürükleyemiyorlardı. Buna gönülsüzlük ve aşırı derecede kendini dayatan isteksizlikte eklenince, arkadaşlarını yerden dahi kıpırdatamadılar. Gardiyan taktme-tokat, işkenceyle bunu yapmak istediye de başaramadı.

- Bırakın lan beceriksizler, şimdi size göstereceğim, diyen gardiyan elindeki jopu kınına koydu. Ve yerdeki tutsağın ayak bileklerinden tutarak, kahkahalar eşliğinde, "Gördünüz mü? Bu böyle yapılır" şeklinde hem konuşuyor ve hem de tutsağı sürüklüyordu. Sonu gelmez kahkahalarla, koridorun bir ucundan diğer bir ucuna tutsağı peşinde sürüklüyordu. Deterjan sayesinde yerler kaygan olmuştu. Gardiyanın yere düşüşü, koridor başında duran diğer gardiyanların kahkaha kaynağını daha da güçlendirdi. Gardiyanlardan biri, yerdeki koğuş gardiyanına seslenerek:

- Taş arabası, tekerin mi patladı? Yürü a.cık, diyerek alaya aldı.

Komik duruma düştüğüne ve "prestijinin" tutsaklar önünde sarıldığını kanaat getirmiş olacak ki, bunu onarmak için hemen yerden kalkarak tutsaklara "si..m sizi" dedi. Biraz önceki kahkahaları tarihe karışmış, kösele gibi yüzü bir kaplumbağanın boynunu andıran bir şekle bürünmüştü. Gardiyan tutsaklara,

- Yat, sürün, komutunu tekrardan verdi. Sürünen tutsaklar, koridorda deterjan köpüğü bırakmamışlardı. Bidonlarda ka-

lan suyu da, emirlerle yere döküp vücutlarıyla paspasladuktan sonra, baygın arkadaşlarının her bir yanından birisi tutarak, hem paspas, hem süpürge olmuş tutsaklar, Londra asfaltına dönüştükleri koridoru terk edip, koğuşa gittiler. Tüm tutsaklar da, içinde bulundukları durum için "bu ne zamana kadar sürecektir", "nasıl kurtulabiliriz" sorularına yanıt bulma arayışı içindeydiler... Arayışlarında hep **Direnış** cevabını buluyorlardı. Mahkemelerde yapılan siyasi savunmalar ve benzeri çıkışlar, tüm tutsakları derin düşüncelere sevk etmişti.

Koğuşa giren tutsakların ilk etapta yaptıkları şey, biraz önce aldıkları iç çamaşırlarını üzerlerinden çıkartıp atmak oldu. Böylece beyaz 15 iç çamaşırı da miadını doldurmuş oluyordu, iki saat içinde...

Gardiyan "kantinden sigara aldım" demiş olmasına rağmen, halen tutsaklara vermemişti. Tutsaklar ne zaman sigaranın kendilerine verileceğinin merakı içindeydiler... Sigarayı içme hayalleriyle boğuşuyorlardı... Tutsaklar, gizliden kapının açılmasıyla uğraşıldığının farkına varmamışlardı. Ani bir biçimde koğuş kapisının açılmasıyla, tutsaklar, bir grup işkenceci gardiyanı karşılarında buldular. Gerçi tutsaklar, bu tür ani baskınlara yabancı değillerdi. Bazen sabahın erken saatlerinde, bazen gece yarısı "tatlı" uykularından kaldırılıp, saatlerce işkenceye maruz kaldıkları ve bazen de yemek saatlerinde koğuş basılıp, yemek tabaklarının kafalarında param parça edildiği anlar çok olmuştu. Adeta bu tür ani baskınlara karşı "bağışıklık" kazanmışlardı...

Koğuşu dolduran işkenceci gardiyanların sinsi sinsi sırtışı... her türlü vahşetin döl yatağına dönüştürmüştü koğuşu. Koğuşun içine yayılan gardiyanlar, her biri kendine göre gelişigüzel tutsaklara sataşmaya başladı. Bu sataşmalarıyla, sokaklardaki ser-seri çetelere taş çıkartıyorlardı. Gardiyanlardan biri, tutsaklara zorla yaptırılan duvardaki yağlı boya resimlerine baktı. Atatürk'ün "Kocatepede"ki resmini işaret ederek;

- Ulan koğuş sorumlusu, resimdeki kimdir?

- Atatürk komutanım!

- Bu ne biçim Atatürk ulan. Si..m böyle Atatürk'ü!

- Emredersin komutanım!

- Kafasını si..min kafasına benzetmişsiniz, yeniden yapın!

- Emredersin komutanım!

Bu arada koğuş gardiyanı bağırarak;

- Kantinden istediğiniz sigaraları aldım. Şimdi bol bol içersiniz, hayatınızda hiç içmediğiniz kadar! Sigaraların tüm dumanından da faydalanacaksınız! Bunun için de pencereleri ve gözetleme deliklerini kapatacağız, der demez, hemen ekleyerek, pencereleri kapatın, gözetleme deliklerini yastıklarla kapatın, çabuk! emrini verdi. Tutsaklar hemen gözetlemeleri ve pencereleri kapattılar.

Tek sıra halinde yan yana dizilmiş olan tutsakların her birinin önünde bir gardiyan durmuştu. Bir gardiyan da ortada geziyordu. Koğuş gardiyanı:

- Hesapladık... Herbirinize altı adet sigara düşüyor. Böylece herbirinizin ağzına altı sigara koyacağız. Yaktığımızda, altı sigaraya birden nefes vuracaksınız ve bırakacaksınız. Anlaşıldı mı? dedi.

- Emredersin komutanım!

Gardiyan tekrar konuşmaya başladığı sırada, tutsaklardan biri öne çıkarak:

- Komutanım ben sigara kullanmam, dedi. Bunun ardından cesaretini toplayan üç tutsak daha öne çıkarak, "ben de sigara kullanmıyorum" dediler. Gardiyan:

- Kesin ulan yavaşklar! Sigara içip-içmediğinizi sizden soran olmadı, diyerek her birisine bir kaç tekme sallayarak, "geçin yerinize! Daha iyi ya, şimdiye kadar içmediniz, şimdi içeceksiniz" dedi.

Koğuş gardiyanı, sigara paketlerini ortada dolaşan gardiyanlara dağıttı. Sigara paketlerini alan gardiyanlar, her tutsağın ağzına altı sigara yerleştirdi. Bu yerleştirme işi bittikten sonra, her tutsağın önünde duran gardiyan, cebinden çakmağını (!!!) çıkararak, önünde duran tutsağın ağzındaki sigaraları hep beraber yaktılar.

- Ulan çekin dediğimizde çekeceksiniz, bırakın dediğimizde, çektiğiniz dumanı dışarıya bırakacaksınız. Anlaşıldı mı? Direktifini koğuş gardiyanı verdiğinde, bazı tutsaklar, ağızlarındaki sigaraların varlığını unutarak "emredersin komutanım" emir tekarrarı yapmaya kalkıştıklarından dolayı ağızlarındaki sigaralar fırlayarak yere düştü. Gardiyan:

- İb..ler, çabuk alın yerden, dedi.

Sigaraları yere düşen tutsaklar, sigaraları yerden toplayarak, tekrardan ağızlarına koydular.

- Çek! çekin lan çekin! Komutıyla bereber, her gardiyan, önünde durduğu tutsağın ağzında, mikroskop altındaki bir yaprağın anatomisini titizlikle inceleyen bir botanikçinin edasıyla, kafasını bir sağa bir sola eğerek bakıyordu.

- Bırak! Artık "tren" yola çıkmıştı. Her tutsağın ağzında bulunan altı sigaranın dumanı yükselmeye başladı.

- Çek!.. Bırak!.. çek... bırak...

Koğuştaki bir kaçış yolunu bulamayan duman, bir kara bulut gibi tavanda birikmeye başladı.

- Çek... bırak... çek...

Göz gözle görmüyor! Sigaraların parlayan ateşi, gecenin zifiri karanlığında trafiğe kapatılmış bir yolda, kuyruk oluşturan arabaların farlarını andırıyordu.

Artık gardiyanların koğuştaki durmalarının bir anlamı kalmıyordu. Dumanın oluşturduğu kirlili hava atmosferi sağlıklarına dokunabilirdi. Gardiyanlar hep beraber koğuşu terk ettiler. Koğuş gardiyanı kapı mazgalını açarak oradan emir vermeye başladı.

- Çek... bırak... çek...

"Çek" komutları, tutsakların ağızlarındaki sigaraları kemirip tüketen birer çekirge görevini görmüştü. Artık ağızlarındaki sigaraların ateşi dudaklarına dayanmıştı. Koğuş sorumlusu:

- Komutanım, sigaralar bitmek üzere, ateşi dudaklarınıza yapıştı.

- Numara yapma ulan. Yapışırsa yapışsın. Çek!

Sigaranın ateşi dudakların üzerinde etkisini gösterir göstermez, bazı tutsaklarda inleme ses-

lerinin yükselmesiyle, koğuş sorumlusu tekrardan;

- Komutanım dudaklarımız yanıyor dedi.

Gardiyan:

- Si..rim dudaklarınızı. Yere atın ve basın. Ateşi sönmemiş izmarit görürsem yamulturum. Emir vermeyene kadar da pencere ve gözetlemeler açılmasın, diyerek mazgalı kapattı.

Tüm tutsaklar, izmaritleri yere atarak, iyice basıp söndürdüler. Sigara dumanının bir kamufaj görevini görmesinden faydalanan tutsaklar, biraz da olsun rahat dolaşmayı ve yataklarında uzanmayı fırsat bildiler.

Koğuşun zula görevini gören köşesinde bir sigara ateşinin parıltıları ilaştı Ali'nin gözlerine... "Bu kadar dumanın içinde kim sigara içebilir" biçiminde Ali, kendi kendisine meraklandı. Merak Ali'yi ateşe doğru iten bir miknatıs oldu. Dumanın içinde sigarayı içen Şemsi'den başkası olamazdı. Ali'nin çok zoruna gitmişti kendisine yakın olan arkadaşının bu tavrı... Sigara kullanmayan Ali, böyle bir ortamda Şemsi'nin sigara içmesine bir anlam veremiyordu. Köşede başı öne eğik vaziyette sigara içen Şemsi'ye Ali'nin seslenişi, uyuyan birine batırılan çuvaldız gibi etki yaptı. Ali:

- Şemsi ne yapıyorsun?

- Gördüğünüz gibi sigara içiyorum.

- Altı sigarayı içmen yetmedi mi?

- O şekilde sigara içmenin hiç bir anlamı ve tadı yok.

- Nasıl yok?

- Sen sigara kullanmadığından dolayı orasını bilemezsin.

- Pek içtiğin sigarayı nereden aşırıdın?

- Altı sigarayı ağzıma koyduklarında, bir tanesi iyi yanmamıştı, odur. Kaldı ki sigaradan daha çok ne var ki? Çevrene bir bak-sana, ortalık izmarit dolu.

Şemsi'nin bu son söyledikleri güdüşel de olsa, Ali'nin bir çevresine hakmasına yol açtı. Yerdeki sigara izmaritleri, ilaç serpen uçakların bombardımanına uğramış çekirge sürüleri veya otomatik bir silahtan arta kalan boş mermi kovanları görünümündeydi.

Ali bir izmaritlere ve bir de Şemsi'nin sigara içimine baktı.

- Sigarayı bırakmayı hiç düşünmüyor musun Şemsi?

- Hayır, sigara bırakılmaz ki, nasıl bırakıldığını da bilmiyorum dediğinde biraz da gülümsedi.

Şemsi'nin gülümsemesi üzerine Ali sordu:

- Neden gülümsedin?

- Neden gülümsemeyeyim ki, sigara içmeyenler de artık sigara içmeye başlıyor. Sen de bana diyorsun ki gel sigarayı bırak.

- Kimdir bu sigarayı içmeyip-te sigaraya başlayanlar?

- Bilmiyor musun? Biraz önce altı sigarayı bir hamlede ağzına koyup içenlerden biri de sen değil misin, dediğinde, Şemsi biraz daha esprisini derinleştirerek konuşmasına devam etti. "Sigaraya başlayanlar, yavaş yavaş, teker teker içerek, zamanla sigara keyifçisi olur. Sen de altı taneyi birden içtin, biraz dikkatli iç, bir tarafına dokunabilir" diyerek kikirdedi.

Devam edecek

İnsan Hakları Derneği'nin 3. Genel Kongresi'nden notlar

İHD'nin Kürdistan Şubeleri genel kurula ortak rapor sundular

Derneğin Diyarbakır, Siirt, Van, Urfa, Dersim, Adıyaman, Antep ve Malatya şube yöneticilerinin, "Bölge Raporu-Ekim 1990" adıyla Genel Kongreye sundukları rapor özetle şu noktaları içeriyor:

1- 12 Eylül sürecinin pekiştirilmesi amacıyla Bölgemizde 25.10.1983 tarihinde yürürlüğe konulan 2935 sayılı Olağanüstü Hal Yasası, 10 Nisan 1990'da çıkarılan 413 ve bunu izleyen 424 ile 425 sayılı Kanun Hükümündeki Kararnameler zinciri ile "Özel Bir Anayasa" niteliğine bürünmüştür. Esas amaç, devlet otoritesini şiddetle tesis etmek, ulusal ve toplumsal muhalefeti sindirmek, haklılık ve meşruluk temelinde yükselen özgürlük mücadelesinin gelişmesini engellemektir. SS kararnameleri, 1925 Takrir-i Sükun yasasının, 1927 "Bazı Eşhadın Şark mıntıkasından Garp Vilayetlerine Nakline dair kanun" ile köy koruculuğu sisteminin ilkinin oluşturan "İzale-i Sekavet Kanunu" ve Tunceli Kanunları'nun yeniden hortlatılmasıdır. Sansür, sürgün, yargı bağımsızlığının zedelenmesi, olağanüstü yetkilerle donatılması Bölge Valiliği uygulaması, yaşam hakkı dahil temel insan hak ve özgürlüklerini tümenden ihlal eden kararnameler zinciri, Bölgeyi tamamen tecrit etmeye yönelik bir politik amacın ürünü ve yönergesidir.

Sayıları 30 bine varan köy korucuları sistemi, Hamidiye Alayları benzeri aşiretlerin zorla silahlandırılması, insanların ajanlık ve muhbirliğe zorlanması, sömürgecilerin uygulamaya koydukları "Böl, parçala, yönet" taktiklerinin önemli bir parçasıdır.

Son olarak Türkiye, Daimi Temsilciliği vasıtasıyla Avrupa Konseyi'ne başvurup Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesini gerekçe göstererek Elazığ, Bingöl, Dersim, Van, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Hakkari, Batman ve Şırnak illerinde insan haklarına saygı gösterme prensiplerini askıya aldığını resmen bildirmesi, baskının, işkencenin ve yoğun insan hakları ihlallerinin kabulünün resmi tescilli ve bir utanç belgesidir.

Kararnamelerle başlayan süreç her ne kadar halkımızın özgürlük mücadelesini hedeflemekte ise de basına getirdiği sansür, bölgede şiddet unsuru kullanılarak gerçekleştirilen kitlesel sürgün, aydınlara, yazarlara, gazetecilere uygulanan baskıyla Türk halkını da kısıtlayarak almıştır.

Kararnamelerle getirilen yasaklar, emirler ve sansür uygulamaları asla meşru değildir. Bunlara boyun eğmemek, gerçekleri kamuoyuna ulaştırmak ve kararnamelerle karşı kitlesel demokratik muhalefet örgütlemek, halklarımız arasında birliği ve dayanışmayı sağlamak, bugün insan hakları ve demokrasi yolundaki mücadelenin en yakıcı görevidir.

2- Emperyalist güçler, tek bir blok halinde hareket ederek, emperyalist silah teckellerinin ürettiği kimyasal gazlarla Kürt Hiroşima'sı Halepçe'de 5000 Kürtü katleden faşist Saddam diktatörlüğünün yönetimindeki Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakını bahane ederek Türk, Kürt, Arap, tüm Ortadoğu halklarına büyük bir felaket getirecek bir savaşı Türkiye'yi de içine alarak

başlatmak istiyor.

Türkiye'nin emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda bir savaşa girmesi, ölümler dışında yıkıma giden ekonominin faturasını işçi ve emekçilere yükleyecek, özellikle Bölgemizde, halkımız üzerindeki baskı ve soykırım politikalarının derinleşmesine neden olacaktır.

Şimdiden Silopi, Cizre, Nusaybin ve Kızıltepe gibi ekonomisi esas olarak Irak'la yapılan ticarete dayanan bölge merkezleri birer ölü kent durumuna gelmişlerdir. Körfez krizinin yükü daha şimdiden İpek Yolu güzergahında bulunan kasaba insanlarımızın omuzlarına binmiştir ve sorun ciddi bir yardım programıyla acil çözüm beklemektedir.

Bir savaş durumunda Bölgemiz, kimyasal silahlar başta olmak üzere tüm kitlesel kırım silahlarının deneneceği bir manevra alanına dönüştürülecek, bu yolla ulusal ve toplumsal muhalefetin ezilmesi sağlanacaktır. Bu nedenle Türkiye'yi Irak'a karşı haksız bir savaşın içine çekme çabalarına karşı, tüm demokrasi ve barış güçleri kitlesel ve etkin bir tavır almalıdır. Bu savaş bizim savaşımız, bu savaş haklı bir savaş olamaz.

3- Ulusal haklar, insan haklarının vazgeçilmez temel bir öğesidir. Yıllardır halkımızın ulusal varlığı, dili, kültürü ve tarihi değerlerini reddeden inkar, taltan ve asimilasyon politikaları, İnsan Hakları Evrensel Beyanname başta olmak üzere tüm uluslararası sözleşme ve antlaşmaların en kaba bir tarzda ihlalidir. Birleşmiş Milletler tarafından 1976 yılında yürürlüğe konulan ve 1 Şubat 1987 tarihine kadar Türkiye hariç 83 devlet tarafından benimsenen "Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi" ve yine 1976 yılında yürürlüğe giren ve aynı tarihe kadar 81 devlet tarafından benimsenen "Kişisel ve Siyasal Haklar ve Uluslararası Sözleşmesi"nin 1. maddesi şu ilkeyi belirtiyor:

"Tüm halkların kendi kaderlerini belirleme hakları vardır. Bu haktan ötürü, siyasal statülerini özgürce saptayarak ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini özgürce gözetebilirler. Tüm halklar karşılıklı yarar ilkesine dayalı, uluslararası ekonomik işbirliği ve hukuktan doğan her türlü yükümlülüğü zedelemeksizin kendi doğal zenginlik ve kaynaklarını kendi amaçları için özgürce kullanabilir. Bir halk hiç bir koşulda kendi geçim kaynaklarından yoksun bırakılamaz."

Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 15. maddesi: "Bu sözleşmeye taraf devletler herkese kültürel yaşama katılma hakkı tanır, kültürlerin korunması ve geliştirilmesi için gerekli olan önlemleri alır. Kültürel özgürlüğe saygı göstermeyi üstlenir."

Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 27. maddesi, "Etnik ve dinsel azınlıklarla, dil azınlıklarının bulunduğu devletlerde bu azınlıklardan olan kişilerin, gruplarındaki öteki üyelerle birlikte topluluk olarak kendi kültürlerinden yararlanmak, kendi dinlerini açıklamak ve uygulamak ya da kendi

dillerini özgürce kullanmak hakları yadsınamaz" der.

Aynı şekilde BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1962 tarihinde benimsediği "Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenliğe İlişkin Genel Kurul Kararı", UNESCO Genel Konferansı'nın 14 Aralık 1960 tarihinde kabul ettiği "Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme" ile 4 Kasım 1966 tarihli "Uluslararası Kültürel İşbirliği İlkeleri Bildirgesi", yine BM Genel Kurulu'nun 11 Aralık 1969 tarihinde benimsediği "Toplumsal gelişme ve kalkınma bildirgesi", Türkiye'nin de altında imzası bulunduğu, Avrupa Konseyi'nin 4 Kasım 1950 tarihli "İnsan Hakları Helsinki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın Nihai Senedi" ve nihayet BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1960 tarihli "Sömürge Ülkelere ve Halklara Bağımsızlık Tanınma Bildirgesi", halkların yabancı boyunduruk, egemenlik ve sömürü altında bulundurulmasını temel insan haklarının yadsınması olarak nitelemiş ve ulusal haklara yapılan saldırı uygulamalarının BM Antlaşmalarına aykırı düştüğü gibi, dünyada barış ve işbirliğinin gelişmesine de engel olduğunu ilan etmiştir.

Daha geçenlerde Türkiye, imzaladığı "BM Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin, "Çocukların ulusal ve uluslararası bilgi kaynaklarına ulaşması", "İnsan Hakları, temel özgürlükler ve kendi ulusal kimlikleri temelinde eğitim görme" ve "Azınlık kültürünü, dilini, dinini kullanıp geliştirme" haklarını belirleyen 17, 29 ve 30. maddelerine, yani Kürt çocuklarının yaşama hakkına, kendi ulusal benliklerine sahip çıkma ve kendi ana dillerinde eğitim görme hakkına çekince koymuştur.

Uluslararası hukukun temel ilkeleri ve insan onurunun yüceltilmesinde önemli adımlar olarak değerlendirilebilecek insanlık tarihinin bu önemli belgelerinin hükümleri özellikle son aylarda bölgemizde tümüyle kayboldu. Hukuk ve adalet insanlarımızca her karış toprağımızda aranır oldu. 15 Ekim 1978'de Paris UNESCO Evi'nde ilan edilen "Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi"nin hükümlerinde yer alan temel haklardan bile insanlarımız oldukça uzaktır. Halkımız, kendisine insanca davranılması, kendi ülkesinin efendisi bir ulus olma sıfatıyla ve dünya ulusları ailesinin eşit haklara sahip bir üyesi olarak insanca yaşamak hakkına her zamankinden daha fazla özlem duyuyor.

Pervasızca yürürlüğe sokulan politikaların amacı eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yükselen ulusal ve toplumsal muhalefeti tümüyle ezmektir. Tüm demokrasi ve barış güçleri, insan hakları savunucuları, aydınlar, parlamenterler ve basın, insanın diyen herkes, ulusların hak eşitliğini hiçe sayan, dizginlerinden boşalmış insanlık dışı politikalara karşı açık, net ve kesin bir tavır almak zorundadır. Çünkü Kürt ulusal sorunu Türkiye'de demokrat olmanın turnusoludur. Çünkü sessiz kalmak, saldırganlığı onaylamaktır. Unutulmasın ki, Kürt halkı özgürleşmeden Türk halkı özgürleşemez, barışa, demokrasiye ve insan haklarına dayalı demokra-

tik bir yapıya kavuşamaz.

4- Son günlerde Gerilla hareketinin etkin olduğu Botan bölgesinde halka karşı her türlü şiddet uygulanarak yöreyi tamamen insansızlaştırma politikası yürürlüğe konmuştur. Şırnak'ın il olmadan önce sahip olduğu 38 köyden 27'si ve 81 mezarının tümü, köylülerin koruculuğu kabul etmedikleri gerekçeyle boşaltılmış, köylüler bedelleri ödenmeden topraklarından zorla göçettirilmişlerdir. Varlıklı olanlar Adana, Mersin, İzmir gibi illerin gecekondu semtlerine göç ederken, nüfusları 25.000'i aşkın olan yoksullar ise kendi ülkelerinde mülteci durumuna düşürülmüş, yaklaşan kış koşullarında, 0-3 yaş grubu yüzlerce körpe çocuğuyla, hastalarıyla, yol kenarlarında, yol boyundaki köylerin civarında, Siirt, Şırnak ve

Van ili varoşlarında derme çatma kurdukları kıl çadırlarda barınmaya zorlanmışlardır. Bölgede Beytüşşebap, Uludere, Çatak, Basa (Güçlükönak), Erüh ve Pervari'de köylerin boşaltılması bütün hızıyla sürmektedir.

Bu uygulamalar, Nisan 1990 ayı başlarında Cumhurbaşkanı, Başbakan ve iki büyük muhalefet partisi liderleri arasında Kürt sorununun çözümü konusunda ulaşılan mutabakatın sonucudur.

Kürt sorununun çözümünde şiddet yolunda ısrar edenler halkı tamamen kaybetmişlerdir. Şimdi ise "Kaybettikleri halkı ortadan kaldırma" yolundadırlar. Bölgedeki silahlı hareketler gerekçe gösterilerek özgürlüğe, demokrasiye, eşitliğe ve adalete suşamış halkımızın potansiyel suçlu muamelesiyle karşı karşıya bırakılması, en ağır baskı ve

İHD 3. Olağan Genel Kurulu'ndan izlenimler

- Türkiye'de yapılan bir kongrede Kürdistan sözcüğü delegeler tarafından ilk kez böylesine açıklıkla kullanıldı. TC'nin, Kürdistan'ı sanki kendi parçasıymış gibi gösterme ve inkar etme politikasına legal alanda ilk kez böylesine bir tavır kondu.

- Kongrenin Türk delegeleri bile, bu durumu böylesine benimsediler ve doğal gördüler ki, Kürdistan'dan katılan delegeler toplu olarak "Kürdistan

delegasyonu" diye tanımlandılar.

- Salonda 900 delegenin yanısıra çok sayıda izleyici de vardı. Toplam sayı 3-4 bin dolayındaydı.

- Salondaki izleyici ve delegeler, Kürdistan delegelerinin konuşmalarını büyük bir dikkat ve ilgiyle izlediler. Her konuşmanın bitiminde ayakta alkışladılar.

- İHD yönetiminin genel raporu bile kongrede okunmazken, Kürdistan delegasyonunun ortak raporu yaklaşık 50 dakika okundu ve salondan çıt çıkmadı. Özellikle de İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle'nin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi-nin meşruluğunu ve haklılığını konu alan konuşması sırasında, salonda bulunan herkes başlarını eğerek düşünme ve gerçekleri bir kez daha gözden geçirme ihtiyacı duydu. Konuşmanın bitiminde de Hatip Dicle, dakikalarca ayakta alkışlandı.

- Kürdistan'dan kongreye delegeler olarak katılan tüm yurtseverler, Kürdistan'daki sömürgeci Türk devlet terörünü ve sömürgeci savaşı teşhir etme, buna karşın ulusal kurtuluş mücadelesinin haklılığı ve meşruluğunu savunma konusunda büyük bir kararlılıkla hareket ettiler. Ve konuşma yaptıkları kürsüye çıkar çıkmaz da, konuşmalarında dile getirdikleri gerçeklerin bedeli ne olursa olsun bunları ödemeye hazır olduklarını ifade ettiler.

- Nitekim, böyle davrananlardan Diyarbakır delegesi Vedat Aydın, Kürtçe konuşması nedeniyle gözaltına alındı. Ondan önce de Divan Başkanı Av. Halit Çelenk tarafından Türkçe konuşması doğrultusunda uyarıldı. H. Çelenk'in bu kemalist-şovenist tutumuna karşı V. Aydın Kürtçe konuşmakta kararlıydı. Konuşması İstanbul delegesi Av. Ahmet Zeki Okçuoğlu tarafından Türkçe'ye çevrildi.

- Bu kararlılık karşısında H. Çelenk ve Hediye Felekoğlu dışında kalan tüm divan üyeleri salonu terk ettiler. Hediye Felekoğlu ise, V. Aydın'ın Kürtçe konuşmasını devam ettirebileceğini söyleyerek, tek başına da olsa oturumu yönetti.

- V. Aydın'ın gözaltına alınması sırasında da özellikle Kürdistan, İstanbul, İzmir ve Mersin delegeleri büyük bir birliktelik gösterdiler ve polise vermeyeceklerini söyleyerek, alkışlarıyla bu durumu protesto ettiler.

- HEP milletvekillerinin de müdahalesine rağmen, Kürtçe konuşma yapan V. Aydın, konuşmayı Türkçe'ye çeviren Av. Ahmet Zeki Okçuoğlu ve "2932 sayılı yasaya rağmen konuşacağız, diyetini ödeyeceğiz" diyen HEP Diyarbakır İl Bşk. Av. Mustafa Özer siyasi polisçe gözaltına alındılar.

İHD Urfa Şube Başkanı, yaptığı konuşmasında, "Biz daha fazla kan akmasını istemiyoruz. TC'ye de PKK'ye de ateşkes çağrısında bulunuyoruz. Silahları bırakarak görüşmeler yapmak üzere masaya otursunlar" önerisinde bulundu.

Nerdeyse Kongrenin bir tek gündem maddesi vardı. O da: **Kürdistan**. Zaten kongreye katılan tüm delegeler de, kongreyi, adeta bir Kürt kongresi olarak değerlendirdiler. Ve Kürdistan delegasyonunu hiç de yadsımadılar.

işkencelere tabi tutulmasının soruna çözüm getireceğini sananlar, barış ve kardeşliği dinamitlediklerini artık iyi bilmeli, soruna askeri çözüm arama ve yıldırma politikalarını huzla terk etmelidirler. Bugün nerede ise her gün rastlanan "Kaza ölümleri", yakılan köyler, şehirlerin, kasabaların etrafında çoğalan çadırlar, önlem alınmazsa, demokratik bir muhalefet örgütlenmezse, yarınki toplu katliamların habercisidir.

Türkiye günlük basını, SS Kararnameleri'nin arkasına gizlenerek bütün bu olup bitenlere karşı sessiz kalmayı tercih etmiştir. İstanbul'daki kalem ve gazete sahipleri halkımızın yaşadığı trajediye sırtlarını dönmüşlerdir. Demokrasiye ve insan haklarına saygılı tüm basın emekçileri bu kötü gidişe dur diyebilecek önemli bir potansiyele sahiptirler. Günlük basın, bağımsız ve objektif olması gerektiği gerçeğini, kamuoyunu doğrularla bilgilendirme işlevini ve tarihsel sorumluluklarını hatırlamalıdır. Demokratik siyasal partiler, ulusal ve uluslararası demokratik kuruluşlar, aydınlar ve parlamenterler Botan köylüleriyle ve tüm Bölge halkıyla dayanışmaya girmelidirler. Destek ve dayanışma, halklarımızın önemli yararlar alan birlik, kardeşlik zemininin yeniden onarılmasının en etkin yoludur.

5- İran ve Irak devletleri 1988'in ortalarına kadar devam eden savaşları boyunca sınırları içindeki Kürt halkına karşı soykırımlar gerçekleştirdiler. 16 Mart 1988'de Halepçe'de yapılan büyük kıyımdan sonra, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Kürtler'e mülteci statüsü tanınmamıştır. Bu uygulama ile Türkiye'nin de altında imzası bulunan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 14. maddesi ile BM Genel Kurulu'nun 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe koyduğu "Sığınanların Statüsüne İlişkin Sözleşme"nin genel hükümleri çiğnenmiştir. Bu insanlara gelen ulusal ve uluslararası tüm yardımların kendilerine ulaşması engellenmiştir. Bugün 11.500'ü Kızıltepe'de çadırlarda, 13.000'i Diyarbakır'da ve 14.000'i Muş kamplarında olmak üzere toplam 28.500 Kürt sığınmacı tel çitlerle çevrili toplama kamplarında, çadırlarda veya 70 metre-kareye 25-30 insanın sığdırıldığı binalarda sağlık koşullarından uzak bir ortamda bulunmaktadır. Kısaca yağmurlardan kaçıp doluya tutulmuşlardır.

Irak devletinin ajanları ilk dönemlerde ekmeklere zehir koyarak soykırıma burada da devam etmek isterlerken, TC devletinin de bu insanları Irak'a geri göndermek ve onları ölümün kucasına atmak için kamplarda her türlü baskı ve gizli komplolar tezgahladığı bilinen gerçeklerdir. Bulgaristan ve Afgan göçmenlerine her türlü konut ve iş olanaklarını sağlayanlar, bu çifte standart karşısında dahi umursamaz tavırlarını sürdürmektedirler. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni büyük reklam kampanyalarıyla imzalayanlar, bugün Kürt sığınmacıların çocuklarına kendi anadillerindeki eğitim hakkını dahi tanımamış, binlerce Kürt çocuğunu okulsuz ve eğitimsiz bırakmışlardır.

Olayın insani boyutları dikkate alındığında yapılması gereken, bu insanlara mültecilik statüsünün tanınması, gelen ulusal ve uluslararası yardımların ken-

dilerine ulaştırılması, uluslararası sözleşmeler ışığında haklarının teslim edilmesi ve yaşam koşullarının insancıl bir düzeye ulaştırılmasıdır.

6- Türkiye genelinde olduğu gibi Bölgemizde de **Cezaevleri**'nin durumu, ayrı bir insanlık dramıdır. Gerçekte bir ülkenin cezaevleri, o ülkede demokrasinin ve insan haklarına saygının boy aynalarıdır. Maalesef Türkiye, bu alanda da sınıfta kalmış, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Toplumsal Konseyi tarafından 31 Temmuz 1957 tarihinde onaylanan "Tutuklulara Asgari Uygulanması Gereken Davranış Standartları Kuralları"nı ve yine BM Genel Kurulu tarafından 17 Aralık 1979 tarihinde "Yasa Uygulayan Görevlilerin Davranış Kuralları"nı yerine getirmekten oldukça uzaktır ve bu kuralların çoğunu sürekli ihlal halindedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün kararlarını benimseyen BM Genel Kurulu, 18 Aralık 1982 tarihinde "Tutuklu ve Gözaltında Bulunanların İşkence ve Başka Zalimce, İnsanlık dışı ya da Onur kırıcı Davranış ya da Cezaya Karşı Korunmasında Sağlık Personeli'nin, özellikle hekimlerin rolüne ilişkin Tıp Ahlakı İlkeleri"ni benimseyerek bu alandaki standartlarını saptarken, Türkiye'de bu ilkelerin çiğnendiğine dair sağlam bulgular mevcuttur. Özellikle bazı doktorların işkencelere katıldığı ya da Devlet memurluğu statüsünü öne çıkarak işkence raporlarını düzenlemek istemediği bilinen gerçeklerdendir. Özellikle Bölgemiz cezaevleri: yatacak yer, sağlık koşulları, giyim, yatak, beslenme, tıbbi hizmetler, disiplin ve cezalandırma, kısıtlama araçları, dış dünya ile ilişki, tutuklunun getirilip götürülmesi ve kurum personeli gibi konularda belirlenen ve uluslararası kabul görmüş kurallar bütününden oldukça uzaktır. Çıkarılan pişmanlık yasaları çerçevesinde tutukluların itirafçılığa zorlanması, cezaevlerinde ayrı itirafçı koşullarının oluşturulması ve politize olmamış tutukluların bu koşullara konarak sözümona "İslah" edilmeleri projeleri, Bölgemiz cezaevlerinin kanayan yaralarındandır. İtirafçılar tutukluluk halleri sona erdikten sonra bile, devletin kiskacından kurutulmamakta, deyim yerindeyse "Posaları çıkarılana kadar" kullanılmaktadırlar. Özellikle 1980-1983 yılları arasında Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'ndeki uygulamalar, Saygon ve Evin Zindanlarındaki uygulamaları çoktan aşmıştır. Bugün tutuklu ve hükümlüler cezaevlerinde bazı nisbi haklara sahip iseler, bu, 12 Eylül sürecinde cezaevlerindeki açık grevleri ve direnişlerde can verilerek kazanılmış haklardır. Yürürlükteki bu haklar tutuklu ve hükümlülerin birliği, dayanışması ve insanlık onurunu savunma mücadelesindeki kararlılıkları sayesinde devam etmektedir. Ama siyasal iktidarı da, alınan bu hakları tekrar gaspetme yönündeki niyetleri bitmiş değildir. Nitekim son bir örnek olarak Diyarbakır E-Tipi Cezaevi'nde, 8 Ekim 1990 günü gece yarısından sonra başlayan bir operasyonla, 86'sı sol görüşlü ve 9'u adı tutuklu olmak üzere 95 tutuklunun sürgün işlemi gerçekleştirelmıştır. Sevk işlemi özel tim mensuplarınca, tutuklunun dövülerek araçlara indirilmesi suretiyle yapılmış ve olay esnasında yaralananlar olmuştur.

Tutuklular Amasya, Aydın, Bursa, Bartın, Çanakkale, Ceyhan, Malatya ve Nazilli cezaevlerine sürgün edilmiş ve savcılığın talimatı gereği avukatların müvekkilleriyle görüşmelerine izin verilmemiştir. Sürgünlerin hemen tümünün, koşu temsilcileri ve önder kadrolardan oluşması, sürgünün siyasal niteliğini açığa çıkarmaktadır. Temel amaç, toplumsal muhalefetin yükseltilmesinde küçümsemeyecek bir payı olan cezaevlerini bu konumlarından uzaklaştırmak, tutuklu önder kadroları diğer tutuklulardan ve toplumdan soyutlamak, siyasal tutukluları kişiliksizleştirmektir. Bu uygulama milyarlarca lira harcanarak yeniden inşa edilen ve bir bilim adamının deyimiyle tutukluları çıldırtmaya yönelik, hücre tipli Eskişehir cezaevine nakil işlemlerinin ilk hazırlıkları niteliğindedir. Belirtilmelidir ki, Eskişehir Cezaevi sosyal bir varlık olarak insanın doğasına aykırı olduğu gibi, mahkeme kararı olmadan, bir tutuklu veya hükümlünün hücreye konulmaya çağı hükmüyle de mevcut yasalara aykırıdır. Ayrıca devlet güçleri tarafından işlenecek cinayetlere, tek kişilik hücrelerde intihar süsünün verileceği endişesi de giderek yaygınlık kazanmaktadır. Sürgün operasyonu ile sadece insan hakları değil yasalar da ihlal edilmiştir. Çünkü sürgünler arasında yargılanması devam eden tutuklular mevcuttur. Oysa yasa gereği yargılanması bitmemiş tutukluların başka bir yargı çevresine sevk mümkün değildir. Bu anlamda sürgün olayı tamamen yasadışıdır.

Ayrıca başta Cumhurbaşkanı olmak üzere siyasal iktidar, son günlerde uygulamaya konulan baskı kararlarının bir parçası olarak, TBMM'de onay bekleyen ölüm cezalarının yerine getirilmesi amacıyla yoğun bir hazırlık içindedir. Bu hazırlık Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın idam kararlarını yanlış bulduklarını ilan eden ve onları anıt mezarlara taşıyarak siyasal itibarını iade eden iktidarın ikiyüzlü niteliğini açığa çıkarmaktadır. Muammer Aksoy'la başlayan, Turan Duruş ve son olarak Bahriye Üçok'u hedef alan cinayetler dalgası gerekçe gösterilerek, idam cezalarının infazının gerektiğini açıklayanlar, kamuoyunu aldatma ve kendi karanlık senaryolarına gerekçeler hazırlama peşindedirler. Çok iyi bilinmektedir ki, idam cezası zayıf bir devletin kuvvet gösterisidir. "Asmayalım, besleyelim mi?" mantığıyla, özellikle siyasal "suçlarda" kanı kanla yıkamaya çalışan bir devlet, demokratik niteliğini tamamen kaybetmiştir. Yaşam hakkı, insanın en temel hakkıdır ve bekleyen idam cezalarının infazı değil, caydırıcılıktan uzak bu insanlık dışı ve utanç verici cezanın gecikmeksizin kaldırılması gerekmektedir.

Bu tür hukuk dışı ve keyfi uygulamalar karşısında aktif bir tavır almak, hakları en kaba bir tarzda çiğnenen tutuklularla dayanışma içine girmek, idam cezalarının infazı ve Eskişehir Cezaevi konusunda duyurulmuş göstermek, tüm demokratik kuruluşların ve her demokrat insanın ertelenmez görevidir.

7- Savaş kriziyle birlikte, Bölge halkı, yoğun bir gözaltı kampanyasıyla karşı karşıya kalmıştır. Gözaltıya ihtiyar, kadın ve çocuk ayrımı güdülmeden

yaygınlaştırılmış ve gözaltına alınan herkes İHD şube yönetim kurulu ve üyeleri dahil "İllegal faaliyet göstermek, bölücülük ve yataklık yapmakla" itham edilmiştir. Gözaltılar 25 güne kadar uzayabilmekte ve bu süre içinde insanların yakınları ve avukatlarıyla başbaşa görüşmesine izin verilmemektedir. Çünkü işkence, bir sorgulama yöntemi olarak sistemli bir şekilde devam etmektedir. Türkiye'nin de altında imzası bulunduğu "İşkence ve İnsanlık dışı yada Onur kırıcı Davranış yada Cezanın Önlenmesi için Avrupa Sözleşmesi" 1 Şubat 1989 tarihinden itibaren yürürlükte olmasına rağmen, bu sözleşme hükümleri bütün Bölgede, en kaba bir tarzda çiğnenmektedir. Yargı organları işkence iddialarını dikkate almamakta, işkenceciler üzerine gitmemektedirler. Son zamanlarda özellikle Diyarbakır'da gözaltına alınan bazı insanların evlerinde günlerce karakol kurma uygulamaları da yaygınlık kazanmış, devlet terörü kasaba ve şehirlerimizi de kiskacına almıştır. Gözaltına alındıktan sonra savcılıkça serbest bırakılan bir çok insan, dernek şubeleri-mize başvurarak jandarma ve polis sorgulama merkezlerinde gözleri bağlı ve tamamen çıplak olarak; askıya alma, elektrik verme, kum torbalarıyla dövme, soğuk su sıkma, tuzlu su içirme, darp ve aç-susuz bırakma gibi işkencelerden geçtiklerini beyan etmişlerdir. Gözaltına alınan her cinsiyetten, her yaşta ve her meslektan insanın benzer beyanlarda bulunması, işkencenin yaygın ve sistemli bir sorgulama yöntemi olarak sürdüğünün yaşayan canlı belgeleridir.

İnsanın diyen herkes, insanlık onurunun ayaklar altına alınmasına artık seyirci kalmamalıdır. İşkencenin önlenmesi için herkes ve her kurum üzerine düşen sorumluluk ve görevleri yerine getirmeli ve bir insanlık suçu olan işkence mutlaka önlenmelidir.

8- Bölgemizde tırmanışa geçen yoğun insan hakları ihlallerinden payını alan önemli bir kesim de kadınlarımızdır. Kürt kadını üretimde ve toplumsal yaşamda sınıfsal, ulusal ve cinsel sömürü altında, gerikalmışlık ve ezilmişlik kiskacındadır. Sorunları genel kadın sorunları boyutunu çoktan aşmış, militarist güçlerin hedefi durumuna gelmişlerdir. Son zamanlarda yoğunlaşan zorla köy boşaltma uygulamalarından dolayı Adana, Mersin, İzmir gibi kentlere göçeden insanlarımız arasında, özellikle kadınlarımız ucuz bir işgücü teşkil etmekte, sosyal güvence ve sendikallik haklardan tamamen yoksun olarak, "Kıymıklı Kürt" imajıyla aşağılanmaktadır. Nusaybin ilçesi Kuruköy operasyonu sırasında, doğum sancıları içinde olan Zübeyde Bal yatağından yarı çıplak çıkarılarak odada "PKK militanları" aranmıştır. Şırnak-Üludere karayolu üzerindeki Balveren köyünde kıl çadırdaki barınan köylü kadınlarımızdan 30 yaşındaki Fatma Kartal'ın kucağındaki emzikli bebeğiyle haykırdığı gerçekler, köylü Kürt kadınının bugün yaşadığı trajik duruma iyi bir örnektir.

"Hamile kadınlara zorla halay çektiyorlar ve zıplatarak çocuklarını düşürmeye çalışıyorlardı. Bizleri sık sık rahatsız edip, köyümüze Teröristlerin' gelip gelmediğini so-

ruyorlardı. Evlerimize geceleri ateş ediyor, sabahleyin 'bakınız gece köye teröristler gelmiş, bize haber vermiyorsunuz' diyorlardı. Askerler, topladığımız odunları alıyor, kendileri kullanıyor, bizden yumurta, ekmek tavuk vs. bir çok şey istiyorlar, bizler de 'yok' deyince 'Siz teröristlere veriyorsunuz da bize niye vermiyorsunuz?' diyerek ağır hakaretler ediyorlardı."

Baskı ve zorbalık, Kürt kadınını harekete geçirmiştir. Artık kadınlarımız da kendi canını ortaya koyarak baskıları protesto etme aşamasına gelmiştir. Dargeçit kadınlarının şanlı direnişi, Cizre intifadasında kadınların rolü ve açık grevlerinde giderek artan ana sayısı, bu tesbitimizi doğrulayan güzel örneklerdir. Benzin bidonlarını ellerinde tutarak "Tutuklu çocuklarımıza insanca yaşama hakkını tanımazsanız, kendimizi yakarız" diyen analarımız vardır. Mart ayında Diyarbakır'da gelişen eylemler zincirinde "Newroz ateşini" yükseltmek ve son baskıları protesto etmek amacıyla kendini yakarak şehitler kervanına katılan Zekiye ALKAN, halkımızın mücadelesinde sembolleşmiştir. Zindanlarda, işkence tezgahlarında ve dağlarda direnen kadınlarımız, halkımızın övünç kaynaklarıdır. Çilekeş kadınlarımız, her türlü sömürden uzak tam bir eşitliğe ve direngenliğe her türlü övgüye layıktır.

9- Bugün Bölgemizde egemen olan uygulama, insan haklarına saygıdan uzak, insan onuruna ve kişiliğine yönelen yoğun saldırılardır. İhlaller kırsal kesimden şehirlere, çocuk ve kadınlarımızdan yaşlılarımıza, din adamlarından aydınlar kadar her kesimi hedef almıştır. Bir çok örneği olmasına rağmen, son beş aylık bir dönemde, Bölgemizde insan onuruna ve insanın fiziki bütünlüğüne aykırı eylemlerden en çarpıcı olan bazılarını aşağıda sıralıyoruz:

a- 10 Haziran 1990 tarihinde Şırnak ili Çevrimli (Gêrê) köyünde, köy koruculuğunu kabul etmeyen ailelerden, çoğu kadın ve çocuk 27 kişi katledilmiştir. Olaydan ancak 11 gün sonra basınla birlikte köye girebilen SP, Baro ve İHD heyetleri, Kopenhag'da Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sürerken meydana gelen bu karanlık olayın, resmi açıklamalar doğrultusunda gelişmediğini yerinde tesbit etmiştir. Uzun bir zaman geçmesine rağmen, özel tim mensuplarıncı gerçekleştirildiğine dair iddialar çürütülmüş değildir. Olayda heyetçe tesbit edilen karanlık noktalar aydınlatılmış değildir. Masum insanların kanlarıyla birlikte gömülmek istenen Çevrimli katliamının mutlaka ortaya çıkarılması gereken gerçeği, bugün de tüm demokrasi ve insan hakları savunucularının önünde aydınlatma beklemektedir.

b- 30 Haziran 1990 tarihinde, Mardin ili, Mazıdağı ilçesi, Konur (Şêbê) köyünde ikamet eden köy dolmuş şoförü Ahmet Özgel, Bozok köyü Jandarma Karakol Komutanı Astsubay Teoman Birsellioglu tarafından karakola götürülmüş ve burada alınma sıkıltı tek kurşunla öldürülmüştür. Halen tutuklu olan Astsubay, silahın Ahmet Özgel'in elinde bir kaza sonucu patladığını ve kendini vurduğunu iddia etmektedir. Bu nedenle, Astsubay'ın delil yetersizliğinden serbest bırakılma olasılığı ağırlıktadır.

c- 6 Ağustos 1990 tarihinde televizyon haberlerinde Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden alınan bilgiler doğrultusunda, Hak-kari ili, Yüksekova ilçesi Tülveren köyü yakınlarında, devlet güvenlik güçleri ile PKK militanları arasında çıkan çitahlı çatışmada 7 PKK'linin ölü, birinin yaralı ele geçirildiği, iki kişinin yataklıktan yakalandığı haberi veriliyordu. Oysa, İHD heyetlerinin Yüksekova'da yaptığı araştırmalar, olayın gerçek boyutunu aydınlatmış. Gerçekler, hiçte resmi açıklamalar doğrultusunda değildi. Ölenlerden, ismi tespit edilen Salih Üre, Ömer Ürün, Mehmet Ürün, Ömer Özün ve Sadık Yakut sınır kaçakçılığıyla uğraşan kişilerdi. Hiç bir çatışma olmadan sağ olarak yakalanmışlar ve Yüksekova'ya getirilip tabur binasında kurşuna dizilmişlerdir. Cesetler daha sonra belediye yükleyicisinin açtığı bir çukura birlikte gömülmüş ve ailelerinin yoğun istemlerine rağmen cenazeleri verilmemiştir. Olayın gerçek boyutu budur...

d- Siverek ilçesinde taksicilik yapan Adnan Bağca, 56 DA 423 plakalı Renault marka lacivert renkli otomobili ile birlikte, 11 Haziran 1990 tarihinden beri kayıptır. Siverek Emniyet Müdürlüğü, önce Adnan Bağca'nın

gözetimine alındığını doğrulamış, daha sonra bir yanlışlık olduğu gerekçesiyle gözetimi olayını reddetmiştir. Evli ve 4 çocuk babası olan Adnan Bağca, 12 Eylül öncesi siyasi nedenlerle bir kaç kez gözetimine alınmış ve kayboluşundan 4 ay önce de aracında bir Kürtçe kaset bulunduğu için Siverek Emniyet Müdürlüğü'ne götürülüp ikaz edilmiştir. İşte Adnan'ın kuşkuyla kayboluşunun trajik bilgileri bunlardır ve hala aracıyla birlikte kayıptır.

e- 26 Ağustos 1990 günü saat 02.30 sıralarında Mardin ili, Nusaybin ilçesi Kuruköy (Xerabê) yakınlarında bulunan bir sığınakta militanların bulunduğu dair ihbarı değerlendiren devlet güvenlik güçleri ile PKK militanları arasında çıkan ve kısa bir süre içinde herhangi bir can kaybı olmadan sona eren silahlı çatışma gerekçe gösterilerek, sabahın erken saatlerinden itibaren Kuruköy ablukaya alınır. 160 haneli köy halkı, çocuk, kadın, yaşlı ve genç ayrımı yapılmadan dört gün boyunca ağır hakaretler ve işkencelere uğrar, köye giriş ve çıkışlar yasaklanır, evler kundaklanır, hayvanlar öldürülür ve hatta köylülerin dini ibadetlerine dahi izin verilmez. Operasyon sonucu aralarında köy muhtarı Azmi Karadeniz'in de bulunduğu 16 kişi gözetimine

alınıyor ve harekât "başarıyla" sonuçlandırılıyordu. Vahşet boyutlarında değerlendirilebilecek Kuruköy operasyonu, bir utanç belgesi olarak belleklerimizde hep canlı olarak yaşayacak...

f- 5 Eylül günü saat 21.30 sıralarında, Diyarbakır ili Dicle ilçesi, Kurudere köyü, Cemalağa mezarında, kendi evine 200 metre mesafede öldürülen Hüseyin Akaslan, resmi makamlarca "çatışmada ölen terörist" olarak tanıtıldı. İHD heyetince yerinde yapılan incelemede, olayın kamuoyuna sunulduğu tarzda ceyran etmediği, Hüseyin'in gece evine giderken pusuda bekleyen devlet güvenlik güçlerince öldürüldüğü tesbit edildi. Hüseyin Akaslan, Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Başhekimliği tarafından 4.9.1990 tarihinde taburcu edilmiş, evine dönerken 5 Eylül 1990 günü öldürülmüş ve televizyona resmi makamlarca, "Çatışmada ölü ele geçirilen terörist" olarak tanıtılmıştır. Olayın gerçek yüzü işte budur...

g- 21 Eylül 1990 günü akşamı geç saatlerde, Şanlıurfa ili Bozova ilçesi Çikan-Kırağlı köyünden 12 yaşındaki Adile Çoban adındaki kız çocuğu güvenlik güçleri tarafından gözetimine alınmıştır. Okuma-yazma ve Türkçe bilmeyen, ömründe şehir görmemiş bu kız çocuğu, 25 yaşında

diye açıklanmış, savcılıktan izin almadan 5 gün gözetiminde tutulduğu halde, resmi olarak 24 saat diye gösterilmiş, halkın her türlü ahlak ve namus değerleri hiçe sayılmıştır. Babasının bütün ısrarlarına rağmen, bu kız çocuğunun tek başına alınıp götürülmesi ve günlerce gözetiminde tutulması, Bölgenin ahlaki ve toplumsal değer yargılarına aykırı olduğu gibi, halka hakaret ve tahrik edici niteliktedir.

h- 25 Eylül 1990 günü Siirt ili Eruh ilçesi Bozatlı (Bosna) köyünden çoban Hasan Kayar, köyde bulunan askeri karakoldan izinli olduğu halde, Dolaber-yusuf muntikasında hayvanlarını otlatırken askerlerce öldürüldü.

i- 28 Eylül 1990 Cuma günü saat 10.00 sıralarında Bitlis ili Hizan ilçesinin Kayadeler (Uskundos) köyünü basan özel tim ve jandarma ekipleri, daha önce bir kaç kez gözetimine alınan ve yöredeki bütün olaylardan sorumlu tutulan köy imamı İbrahim Döner'i caminin içinde katletmişlerdir. Resmi açıklamalara göre, Melle İbrahim, kendi el yazısıyla intihar edeceğini yazıp cebine koymuş ve tabancasıyla intihar etmiştir. Ne var ki, köylülerce tespit edilen, imamin sırtındaki ve ensesindeki darp izleri ile, onun hayata bağlılığı resmi açıklamaları tümünden ya-

lanlar niteliktedir.

Önemli bazı örneklerini sergilediğimiz bu vahşet dizileri, Böl-gemizde ulusal ve toplumsal muhalefeti susturma amacıyla halkımıza karşı başlatılan baskı ve yıldırma politikasının ulaştığı boyutun en açık örnekleridir. Daha önce, Cizre ilçesi Yeşilyurt köyünde insanlara dışkı yediren, Siirt Kasaplar Deresi'ndeki şehir çöplüğünü mezarlara dönüştüren zihniyet, bugün ailelerinin yoğun istemlerine rağmen ölen gerillaların cenazelerini dahi ver-meyerek, dizginlerinden boşalmış zulüm örnekleri sergiliyorlar.

Bu tür keyfi ve insanlıkdışı uygulamaların, politik ortamı tahmin edilmeyecek derecede gerginleştireceğini, Bölgede huzura, barışa ve kardeşliğe asla hizmet etmeyeceğini, başta bu politikaların ve uygulamaların sorumluları olmak üzere artık herkes bilmelidir.

Demokrasiye ve insan haklarına saygılı tüm anayasal organlar, toplumumuzda onarılmaz yaralar açacak bu hukukdışı ve ayrımcı uygulamaları acilen durdurmak için harekete geçmeli, Bölge halkı yalnız bırakılma-malı, ulusal ve uluslararası tüm demokratik kuruluşlar, basın organları, parlamentolar, aydınlar ve kamuoyu duyarlılığını göstermelidir.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle'nin 3. Genel Kurul'da yaptığı konuşma

KÜRT HALKI ÖZGÜR OLMADAN TÜRK HALKI ÖZGÜRLEŞEMEZ!

Dostlar, sizlere boşaltılmış ve yakılmış köyleri, kıl çadırlarda barınmak zorunda kalmış çilekeş insanlarıyla Botan'dan selam getirdim.

Botan'da kıl çadırlarda barınmak zorunda kalan, yarın yaklaşıp çetin kış koşullarında ölümü bekleyen emzikli bebe-lerimizin gözyaşlarını getirdim!

Sizlere, zindanlarda, dağlar-da ve işkence tezahhlarında halkımızın ulusal onurunu savu-nan, özgürlük bayrağını canları pahasına yükselterek tutarak direnenlerden selam getirdim!

Sizlere, şu anda cezaevlerinde çocuklarını yalnız bırak-mayarak açık grevini sürdü-ren yaşlı Kürt analarının coş-kulu selamlarını getirdim!

Kongremize Kürt halkının barışa, demokrasiye, özgürlüğe, eşitliğe ve adaletle olan bitmez tükenmez özlenini getirdim!

Ve dostlar size, Kürt halkının Türk halkına, onun barış ve demokrasî güçlerine, siz insan hak-ları savunucularına dostluk ve kardeşlik selamlarını getirdim!

Dostlar, bugün tüm dünya, ulusların hak eşitliği, barış, de-mokrasî ve insan haklarına say-gının oluşturduğu büyük bir fırtına ile çalkalanıyor. Tüm dün-ya halkları, tarihin bu önemli döneminde büyük bir toplums-al depreme tanıklık ediyor.

Bu rögarlırdan tüm Orta-doğu'daki Kürtler olduğu gibi, Türkiye'deki Kürt halkı da etkileniyor. Kürt halkı, ulusal var-lığının tanınmasını, diline, kül-türüne ve tarihi değerlerine ko-nan anıbarğonun sökülüp atılma-sını, kendi ülkesinin doğal kay-naklarına ve ekonomik zenginliklerine sahip olmayı ve dün-ya uluslar ailesinin eşit haklı bir üyesi olarak, kendi toprak-larında efendi bir ulus olarak yaşamak ve kendi kaderini kendisi-nin belirlemesini istiyor. Kı-sacası Kürt halkı, 2000'li yıllara doğru yaklaşırken kendi top-raklarında insanca yaşamak istiyor. Dostlar, bu çok haklı ve meşru bir talep değil midir?

Ulusal sorunu olan tüm ül-kelerde bu sorunun iki çözüm tarzı vardır. Ya barışçıl olan dip-

lomatik ve politik çözümdür ya da barışçıl çözümlere yanaşmayan egemen güçlerin dayattığı zorbalığa karşı, saldırganlığa karşı sa-vaşarak bulunan çözümdür. Dost-lar, şu, genel bir yaradır: Çe-lişkilerin çözümü tarzında, müca-delelerin biçimini belirleyen güçlü olan taraftır, yani devlettir. Dev-let barışçıl çözümden yana ise, ulu-sal sorunun çözümü kansasızdır ve kardeşçe, birlik içinde bir çözüm mümkündür. İkinci durum ise; devletin şiddet yöntemiyle soru-nu bastırarak istemesidir. Böyle bir durumda ise, ezilen ulusun karşısında iki seçenek vardır:

- Ya şiddete teslim olacaktır, haklı özgürlük mücadelesini rafa kaldıracaktır;

- Ya da örgütlenerek egemen gücün şiddetine karşı meşru ve haklı bir savaş başlatacaktır. Dostlar, bunun adı ulusal kur-tuluş savaşıdır.

Size yaşamak hakkı tanımayan, sizi yok etmek isteyen kurtmızı gül atamazsınız. Böyle bir güce dostça bakamazsınız!..

Bunun en güzel örneğini bugün Güney Afrika'da Afrika Ulusal Kongresi verdi:

- Nelson Mandela, siyansal kişiliği yanında bir insan hakları savunucusudur da. Tüm dünyayı O'nu, bu özelliğiyle tanır. Zindanlar-da geçirdiği 27 yıldan sonra ceza-evinden çıktığı gün şunu haykırır:

"Pretorya rejimi, eşit hak-lılığımızı ve özgürlüğümüzü tanımazsa, apartheid politi-kasına son vermezse silahlı mücadeleye devam edeceğiz."

Yine aynı Nelson Mandela, Pretorya rejimi, Afrika Ulusal Kongresi'ni tanıyıp onunda barışçıl, politik bir çözüm için ma-saya oturunca silahlı mücade-leyi askıya aldıklarını açıkladı.

Dostlar, bu çok ince bir nok-tadır. Demek ki, Afrika Ulusal Kongresi'ne silahlı mücadeleyi savundurup, örgütlenen de, onu askıya almayan da Pretorya rejimi-nin, yani mücadelede güçlü olan tarafın, yani devletin tutu-muydu. Her iki durumda da dün-ya halkları, sürekli ezilen ve hak-lı taraftan yana olmuş, onun barışçıl çözümden yana olan tavır-larını alkışlarken, silahlı mücade-

lesini de haklı ve meşru bulmuştur.

Bir örnek daha:

Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakı sırasında toplanan Birleşmiş Mil-letler Güvenlik Konseyi, başta ekonomik ambargo olmak üzere bir dizi karar aldı.

Irak'ın ilhakına karşı Kuveyt halkının bireysel veya grupsal her türlü mücadelesi biçimine hak-kı olduğunu ilan etti. Bu işgale, zorbalığa, talana muhatap olmuş bir halkın, her türlü yöntemle kendini savunma hakkına sahip olduğunun belgelendirilmesidir. Dostlar, bu, insanın en kutsal haklarından biri olan direnme hakkının tescil edilmesidir.

Hepiniz biliriz, onyıllardır si-yonist saldırılara karşı onurlu bir savaşı yürüten Filistin halkının, her türlü mücadele yöntemini kul-lanarak direnmesini dünyada em-peryalistler ve sömürgeciler di-şında haklı ve meşru bulmanın var mı?

Hukuk, saldırıya karşı bireyin kendini korunması için, meşru-müdafaa hakkını tanır. Aynı ge-kilde uluslararası hukuk da, şid-dete ve talana maruz kalmış bir ulusun her türlü mücadele yön-temiyle kendini savunma hak-kını tanır.

TC kurulduğundan beri 70 yıl-dır Kürt halkının eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yükselen mü-cadelesi bitmedi, bitmeyecek. Ama her zaman Kürt halkının haklı u-lusal taleplerinin karşısına soy-kırım, talan ve asimilasyon poli-tikaları ile çıkıldı. Kürt ulusu ezilmek, hatta soykırımlarla yok edilmek istendi. Diyarbakır, Zil-an, Sason, Ağrı ve Dersim kat-liamları halkımızın belleklerinde daha taptazedir. Bu politika gün-ümüz koşullarında artık iflas etmiştir. Bugün karşılarında ulu-sal ve toplumsal hakları için aya-ğa kalkmış bir ulus var... Onun karşısında ise bu haklı talepleri, tüm demokratik kanalları tıka-yarak şiddet yöntemiyle ezme-ye çalışan devlet güçleri var.

Şimdi, kendisini resmi ideoloji ve resmi tarih anlayışının kiska-cından kurtarabilmiş tüm insan-ların vicdanlarına sesleniyorum:

- Bölgemizde gerilla hareketi-nin başladığı 1984 yılında, halkı-

muz üzerinde, köylerimizde, şehir-lerimizde ve kasabalarımızda, tüm şiddetiyle devam eden yaygın bir devlet terörü yok muydu?

- Halkımızın en sıradan de-mokratik hak ve özgürlükleri dahi ortadan kaldırılmamış mıydı?

- Kürt halkının tüm ulusal ve demokratik güçlerini yok et-meyi hedefleyen saldırgan bir politika yürürlükte değil miydi?

Bu soruları, bütün vicdanların "evet" diye yanıtlayacaklarına inanıyorum. Çünkü gerçek tam da buydu.

Bugün bu politika kararname-leri, Avrupa Konseyi'ne, böl-gede insan haklarını askıya al-dığını bildiren resmi bir tescille birlikte bütün şiddetiyle yürürlükte-dir. Bunun öncelerine hiç girmek istemiyorum, çünkü siz-lere dağıttığımız bölge raporla-rında ayrıntılarıyla var.

Dostlar, böylesi durumlarla kar-şılaşan her halk gibi Kürt halkı-nın karşısında da iki seçenek kal-mıştır: Ya teslim olmak ya da diz-ginlerinden boşalınmış devlet te-rörüne karşı gerilla savaşının da içinde olduğu her türlü mücadele yöntemiyle direnmek. Kürt halkı ikinci yolu seçmiştir. Teslim ol-mayacaktır. Bu yol bu şartlarda haklı ve meşrudur. Bunu bu kür-süden ilan ediyorum!..

Çok iyi bilinmelidir ki, Kürt halkı yüzyıllardır olduğu gibi bu-gün de ulusal onuru ve özgürlüğü yolunda onbinlerce evladını feda etmeye hazırdır. Ve Kürt anaları topraklarımızda çocuk doğur-maya devam ettiği müddetçe bu mücadele bitmeyecektir!..

Dost ve dost olmayan bütün güçler şunu çok iyi bilmelidir:

- Kürt halkı dünyanın bütün ezilen ulusları gibi, barışa, demok-rasiye, özgürlüğe, eşit haklılık ve adaletle susamıştır. Kürt halkı sa-vaşı sevmiyor, ama başka çaresi kalmamışsa, ama savaş kendisi-ne dayatılmışsa Kürt halkı, öz-gürlüğün bedeli, faturası ne olursa olsun ödemeye de hazırdır.

Bugün Bölgemizde sıcak bir sa-vaş var. Bu savaş devletçe de res-men olmasa da fiilen kabul edil-miştir. Cumhurbaşkanlığı, MGK, Hükümet ve MİT içinde toplantı-ların ana gündem maddesi budur.

Bakınız, Kürt halkı ne kendi evlatlarının kanını ne de Egeli, Trakyalı, Akdenizli veya Kon-yalı olup, daha henüz niçin sa-vaştığını bilmeden eline silah tutuşturulup ölüme gönderilen Türk halkının bryıkları daha yeni terlemiş evlatlarının da kanını görmek istemiyor. Bugün her iki halktan ölen gençleri-miz, genç kızlarımızın, hatta çocuklarımızın katilleri, Kürt hal-kının haklı mücadelesini şiddet-le bastırmak isteyen zihniyettir. Yeşilyurt'ta insanlarımızı dış-ka yediren, Siirt Kasaplar Deresi-ndeki şehir çöplüğünü toplu mezar-lara çeviren çağdışı zihniyettir.

Dostlar, huzurlarımızda bu kür-süden ilan ediyorum: Bu zih-niyet katildir. Bu zihniyet, hem Kürt halkının hem de Türk halkının düşmanıdır.

- Bu zihniyet, emperyalizme karşı Çanakkale'de, İzmir'de, An-tep'te, Maraş'ta, Çarlık Rus-yasının ordularına karşı Erzu-rum tahyalarında kanları birbi-rine karışan dedelerimizin geref dolu anıları daha taptaze iken Türk ve Kürt halkının birlik ve kardeşlik zeminini dinamitle-mek isteyen zihniyettir. İşte asıl bu zihniyet bölücüdür. Halkla-rımızın çıkarlarına aykırıdır.

Gelin hep heraher Türkiye halkı ve aydınları, demokratik kuruluşları, Kürt halkı ve ay-dınlarıyla el ele bu çağdışı ve kokuşmuş zihniyeti tarihin çöp-lüğüne atalım. Türk ve Kürt analarının akan gözyaşlarını birlikte durduralım Egemen güçlerin şiddet politikasını mahkum edip, barışçıl, diplo-matik ve politik çözümleri ardıcıl olarak savunalım.

Dostlar, İHD başta olmak üzere tüm demokratik ku-ruluşlarla, Türkiye'nin demok-ratik siyasal hareketlerine bu konuda büyük görevler dü-şüyor. Herkes tarihsel bir sorumlulukla başbaşa. Saldı-rıya hedef olmuş Kürt halkı Türk halkı ve aydınlarından lafta kalmayan destekler bek-liyor.

Huzurlarımızdan ayrılrken Kongremizi bir kez daha say-gıyla selamlıyor, çok önemli bir gerçeğe bir kez daha parmak basmak istiyorum:

-Kürt Halkı özgür olmadan Türk halkı özgürleşemez!

Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi

Der Bund, 25 Eylül (İsviçre)

Avrupa İnsan Hakları Anlaşması'nın yürürlükten kaldırılmasından sonra, Güneydoğu'da daha katı baskılar bekleniyor

Türkiye'de Kürtler ne derece sistematik işkenceye maruz kalıyor?

Kısa bir süre önce Türkiye, özellikle Kürtlerin yoğun yerleşim alanı olan Güneydoğu Anadolu'da Avrupa İnsan Hakları Antlaşması'nı uygulamayacağını bildirdi. Kürtlere yönelik baskılar, hakaretler ve işkenceler böylece sertleştiriliyor; hukuk devleti olma ilkesinin ortadan kaldırılmasında bir adım daha atılıyor.

Türkiye makamlarının işkence yaptıkları iddiası ardı ardına tekrarlanıyor. Batı ülkeleri tarafından ortaya atılan işkence iddialarına karşı İngilizce çıkan "Turkish Daily News" gazetesi ile yaptığı bir konuşmada, Türkiye Adalet Bakanı Sungurlu Türkiye'yi savunmaya çalıştı. Uluslararası Af Örgütü'nün geçen yıl yayınlamış olduğu "Türkiye: Kanlı ve sistematik tarzda insan haklarının kötüye kullanıldığı ülke" adlı rapor bu iddialara bir örnektir.

Doğu Avrupa devletlerinin serbest pazar ekonomisi mekanizmalarına sahip demokrasilere geçiş yönünde bir değişime uğradığı, liberal temel hukuk anlayışına saygı duyduğu ve yeni partilerin kuruluşuna izin verdikleri bir dönemde Türkiye ise böylesi bir değişimin yapılanmasını dikkate almayan bir devlet olarak kalıyor. Türkiye, bu temel kıstaslardan sadece serbest pazar ekonomisine uygun düşen bir tutum içinde. Türkiye ceza yasasından aldıkları bu yasa maddeleri, sözkonusu edilebilecek bu ydnlü tavırları en sert biçimde cezalandırmayı öngörüyor. Kim ki, bu politik amaçların gerçekleştirilmesinde katkı sunar duruma girerse, sözkonusu yasaların hüsnına uğruyor. Örneğin; biri bir parça ekmeği Kürt partisi PKK'nin bir üyesine verirse, beş yıl hapis cezasına çarptırılır.

Haksızlık karşısında bilinç yoksunluğu

Eğer bir devlet bu tür yasalara sahip ise, o devletin polisi, ordusu, istihbaratçısı, hukuku ve cezaevleri, örgütleri hakkında, konuşturulabilecek ve cezalandırabilecekleri kişileri bulmaya yeltenir. Çünkü, böyle bir ortamda insanlar doğal düşünce özgürlüğü, bilgi toplama özgürlüğü, basın özgürlüğü, konuşma ve toplantı özgürlüğünden bihaber olurlar. Düşünce ve kavrayış tarzlarından pratik yönelime girerler. Haksızlık karşısında bilincin fukarası olurlar. Her şeyi fiziki ve psikolojik kanlı baskı yöntemleriyle çözmeye çalışırlar. Tek amaç ise, ele geçirmiş oldukları kişinin itiraflarından yarar sağlamaya çalışmak olur.

Bu yılın Haziran ayında bilgi toplamak amacıyla Türkiye'nin doğusuna yaptığım bir seyahat esnasında gerçeklerin nasıl inşaa edildiklerini izleyebildim. 14 gün zarfında 12 işkence kurbanı ile karşılaştım: Gazetecilerden insan hakları eylemcilerine ve basit yoğun satıcılarına kadar. Karşılaştığım satıcı bana ayak üstü açıklamalarda bulundu. Üç ay boyunca Diyarbakır'da işkence hücrelerinde tutulmuş. Gerekçe ise, illegal bir örgüte üye olduğuna şüphelerin olmasıydı. "Bir hiç uğruna" diyerek omuz hareketleriyle yakındı ama, gözleri sonsuz bir hüznle yüklüydü...

Haklı bir savunma yok

Kim kendini yormaya çalışıyorsa, Türk demokrasisinin gerçek yüzü ardındaki kulislere, Türkiye'de sistematik işkencenin yapıldığını şüphesiz görecektir. Demokratik meşruluğa ulaştığını iddia eden bir devlet zoru için, işkencenin savunulmasına katienen gerekçe olamaz. Eğer karşı taraf rejime silahla saldırıyorsa bile, bu böyledir. Örneğin, İtalya'da silahlı gruplar -Mafia, Kızlordu- vardır ve bunlar devlete karşı silahlı mücadele veriyor. Buna rağmen İtalya, devlet ve temel hukuk ilkelelerine bağlı kalıyor. Türkiye'de ise silahlı mücadele veren bir örgüt var: PKK.

PKK'nin silah altında olan üçbin savaşıcı belki var olabilir. Küçük bazı gruplar propaganda amaçlı hedeflerine varmak için silah kullanımından yarar sağlamak çabası içinde olabilirler. Geriye kalan radikal Türk solunun tüm partileri sadece düşüncelerini propaganda ediyor. Bu tür eğilimlere Batı Avrupa demokrasilerinde de uzun zamandan beri rastlanabiliyor. Elbette bu tür örgütlerin mensuplarının itiraflarından, salt kanlı baskı yöntemleriyle, çeşitli bilgiler, ilişkide bulundukları insanların adları ve örgütsel biçimlenmeleri konularında sonuçlar edinelebilir. Fakat, konumlanmasını yukarıda izah ettiğimiz türde sağlayan bir devletin mantığında işkence yöntemi, mutlaka eşyanın tabiatı durumunda olur.

Diyarbakır'ın doğusunda

Kürdistan'ın gizli başkenti Diyarbakır'ın doğusuna düşen bölgeler, 1980'li yılların başlarında silahlı mücadelenin patlak vermesinden bu yana, pratik olarak işgal altında tutuluyor. Jandarma birliklerinin de dahil olduğu silahlı kuvvetler, oralarda sıkı bir üs ağı oluşturmuştur. Sadece Diyarbakır, Van, Hakkari ve Mardin'e giden ana yol boyunca 50 civarında jandarma karakolu, askeri garnizon ve askeri barikat sayabildik. Bu yol 1000 km kadar uzundur.

Askeri altyapı sürekli daha da yoğun inşaa ediliyor ve değişime uğrayan savaş aktivitelerine uygun hale getiriliyor. Askeri ağı yoğunlaşmadığı bir köy veya alanda PKK'lilerin varlıklarına işaret edildiğinde sözkonusu köy veya çevre hemen ordu güçleri tarafından işgal edilir. Ordunun gittiği yerde eğer yeterli büyüklükte bir devlet binası olmazsa, çadır kamplar kurulur. Diyarbakır'dan uzak olmayan küçük bir

köye ziyarette bulunduk. İki yıldır bu köyde böyle bir kamp var.

Silahlı kuvvetler safında bir de özel birlikler örgütlenmiş. Bunlarda yer alan genç askerler, gerillaya karşı ek eğitime tabi tutulmuşlar. Bunlar, acımasız oluşlarıyla nam salmış timler veya tek tek kontralardır. Küçük bir köyde bir PKK üyesinin amacı bunlar tarafından işkence katledildi. Gerekçe: Yeğeni olan kişinin nerelerde olduğunu bilmemesi. Hastaneye kaldırılırken yolda yaşamını yitirdi. Köy korucuları ise, öldürülenin akrabalarının telefonla araba çağırmalarına müsaade etmedi ve ısrarında inatla direndi. Maktulun yeğeninin kız kardeşi, özel timler ve yirmiye yakın kelle avcısı tarafından vahşice tecavüze uğradığını söyledi. 20 gün boyunca hastanede kalmak zorunda bırakıldı.

Bir şüphe yeterli

Bu köy örneği aslında bariz bir yöntemdir. Birisinin bir PKK üyesi veya taraftarının bulunduğu yer hakkında biraz bilgi sahibi olmasından şüphe edilirse bu kişi acımasız işkenceden geçirilir. Özel timler, hedefli bir anti gerilla eğitimi görürler. İnsanın artık kaldıramayacağı acıların sınırlarını zorlayan işkence tekniklerini öğrenirler. Gösteri ve yürüyüşlerde kanlı saldırılarına zemin oluşturmak amacıyla katılanları provoke eden yöntemler konusunda ustalaştırılırlar. Baharda Nusaybin'de gerçekleşen Kürt İntifadasında da bu yöntem uygulandı. İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi'nin bir temsilcisi bu konuda bazı bilgileri bize aktardı. Kürt bölgelelerinde aynı tipte ve insan gözünü tam rahatsız eden büyük cezaevleri inşa edilmiş. Bu cezaevleri, polis ve askeri güçler tarafından işkence edilen politik tutsuklarla doludur. Diyarbakır, Van ve Hakkari gibi önemli kentlerde, düzenli kontrol ve aramalar yapılıyor. Ara vermeksizin, halka açık meydanlarda kontroller yapılıyor, özel evlere baskınlar yapılıyor ve evler aranıyor. Gece ve gündüz tepeden tırnağa silahlı askeri kişilerden oluşan gruplar sokaklarda devriye dolaşıyor. Geceleri, sayısız yüksek yerlere sokuluyorlar ve zik zak gidiş geliş biçimleriyle caddeleri kolaçan ediyorlar.

Yeraltı faaliyeti

Belli başlı bölgelerin dışında kalan bölgelerde ise, baskılara daha az rastlanıyor. Türk solunun geleneksel kalesi Tunceli'de olduğu gibi, benzeri durumdaki kentlerde çoğunlukla jandarma, polis ve istihbarat elemanları faaliyet içindedir. Yani, caddelerde askeri güçlere sık sık rastlanmaz. Her ne kadar burada, Tunceli'de, arasına propaganda amaçlı silahlı olaylara rastlansa da, esas olarak burada kapalı, politik yeraltı faaliyeti hakimdir. İstihbarat mensupları, sürekli ihbar edilen veya muhtemel illegal örgüt millitan ve sempatizanları olan kişilerin peşine takılırlar. Türk radikal solunun bölünmesi sonucunda oluşmuş yığınla bu tür örgütlere rastlanabilir.

Küçük bir köyde illegal faaliyet yürüten bir militanla karşılaştık. Kendisi 13 yıl cezaevinde kalmış. Kısa bir süre önce üyesi olduğu örgütten bazıları

yakalanmış ve ve yakalananlar işkence altında iken onun da adını vermişler. Bu olaydan sonra, acil arananlar arasına girmiş. Karısı ve çocukları da o derece hırpalanmış, bezdirilmiş ve ürkütülmüş ki, onlar da saklanmak zorunda kalmışlar.

Türkiye politik öncülüğü, Batı Avrupa'ya katılmayı ve onun bir parçası olmayı amaçlıyor. Bu nedenle de insan hakları ve BM işkence antlaşmaları gibi ilerici insan hakları sözleşmelerinin altına imzasını atmış. Kısa bir süre önce de, merkezi Strasbourg'da bulunan İnsan Hakları Komisyonu nezdinde tek tek kişilerin şikayet edilmesi koşullarına ilişkin sorumluluğu kabullendi. O dönemden şimdiye kadar Türkiye, AT üyesi bir ülke olmak istiyor ve ayrıca NATO platformunda bağlayıcı olma konumunu çoktandır temsil ediyor.

Bilinçli geri bırakma

Gerçekte Türkiye, temel hukuk ilkelerini kabul eden ve etnik azınlıklar karşısında saygılı olan bir demokrasi ülkesi değildir. Kürdistan ekonomik açılarından da tam bir sömür cendresine alınmış. Kürdistan'a ekonomik gelişim şansı tanımamıştır. Kürdistan'da fabrika hemen hemen yok gibidir. Hızla büyüyen gençlik kesimi boş bir iş bulma umudu içindedir. Eğer bu kesim, politik ayaklanmalar sürecine hızla giriyorsa, bu kimseyi şaşırtmamalıdır. Kürtlerin dilleri bile yasaklanıyor, dillerini kullanma hakkına izin verilmiyor. Gençliğin durumuna işaret olması açısından bir örnek: Diyarbakır'da karşılaştığım ve son derece iyi Almanca konuşan bir genç, öğrenimini kendisi finanse etmek zorunda. Babası, ilk okulda öğrencilere gizli Kürtçe dersi verdiğinden dolayı tutuklanıp işkenceye alınan biridir.

Werner Spirlig, Bern

L'Humanité 6 Kasım (Fransa)

Köyler kan ve ateş içinde

Körfez kriziyle daha da boyutlanan ve iki aydan bu yana insansızlaştırılıp ıssızlaştırılması amaçlanan politikaya karşı dikkatleri buraya çekmek için Paris'te bulunan Kürt topluluğu bu salı günü açık grevini yapmaya karar verdi.

Washington'un güvenilir mütefiki Türk Cumhurbaşkanı Özal, savaş zamanlamasına nüfuz edebilmek için, 12 Ağustos'ta kendi millet meclisine başvurarak yetki aldı. Kendisi tarafından yaratılan "Savaş hali" durumunu kullanan Özal, "Doğu Vilayetlerinde", yani Kürdistan'da Avrupa İnsan Hakları Antlaşması'nı askıya aldığını hemen Avrupa Konseyi'ne bildirdi. Bilirimde, antlaşmanın 15. maddesine atıfta bulunulmaktaki. Ki bu madde, "Savaş hali ve ulusal varlığı tehdit eden durumlar"ı öngörmektedir. Esasında işe, askıya alınacak hiçbir şey de yoktur. Çünkü, Kürdistan'da insan haklarına asla saygı gösterilmemekte. Fakat, Ankara, bölge halkını sürekli olarak "Bölücü-lük", ve "Teröristlik"le suçlayarak, uyguladığı baskıları sınırsız bir dereceye tımandırdı. 9 Nisan'dan itibaren kararnamelerle

uygulanan "Özel rejim" daha da katılaştırıldı. Sansüre rağmen, ordu tarafından yıkılan, göçettirilen onlarca köyün durumunu fotoğraflarıyla yayınlayan Türk basını, gerçek bir savaşı anımsatmaktadır. Irak, Suriye sınırlarına yakın bölgelerden kaçmak zorunda kalan insanlardan elde ettiğimiz tanık ifadeleri korkunçtur.

Beytüşşebap'tan Şakir, şöyle anlatmakta: "Ordu, Nisan ayından itibaren köyde insanları tutuklarken, ürünleri ve evleri de yakıp yıkmaya başladı. Başta, bize on günlük bir zaman tanıyarak, kendileriyle işbirliği yapmamızı ve 'Köy korucusu' olmamızı istemişlerdi. Kendim de bu uygulamaya maruz kaldım. Başta, bana iyi davranmaya çalıştılar. Kendilerinin işbirliği teklifini reddedince, iğrençleşip beni bir hücreye kapatarak salakaya yatırdılar. Bırakılmamdan sonra, bölgede olacak her gerilla eyleminde tekrar baskılara uğrayacağımı düşünerek terk ettim. Benim gibi binlerce insanın durumu böyledir. Yol boyu çadırlarda kalan insaları herkes görebilir. Çoğunluğu nereye gideceğini bilmemekte. Yalnız Ağustos ayında Beytüşşebap'ta 7 köy yıkıldı."

Kendisi Akal köyünden olan Arslan da, benzer türde kötü muameleye maruz kalmış. Son defasında 7 gün cezaevinde kalmış ve işkenceye tabi tutulmuş. Ki vücudunda işkence izleri görülebilmekte. Dava açmak için doktordan rapor istemiş, fakat korkudan dolayı, isteği doktor tarafından reddedilmiş.

Nisan ayından bu yana toplam olarak 200'e yakın köy ya tümünden ya da çoğu yıkılmış, halkı ise yol kenarlarına savrulmuştur.

Diyarbakır İHD, köylerini terk etmiş insanlardan onlarca şikayet mektubu almış. Bunlardan Dönmezler köyü, Mayıs ayında ordu tarafından boşaltılmış olmasına rağmen, tekrar dönme umutları varmış. Ancak Ağustos ayında evleri tamamen yakılmış. Benzer durum, Şırnak/Demirtepe'ye bağlı Dereler köyünde de var. Köyleri yıkılıp, ürünleri ve ormanları yakılmış. Axer köyünün muhtar tutuklanırken, tüm insanlar da evlerinden kovulmuş. Daha öncesinde ise arı kovanları, ekili buğdayları ve kavak ağaçları yakıldığı için kendi evlerinin de yakılacağını bilmektedirler ve "Bizler canlarımızı ancak kurtarabildik" diye yazmaktadırlar.

Son zamanlarda da Türk otoriteleri, savaşa karşı hareketin en güçlü olduğu ve Irak'a uygulanan ambargodan en çok etkilenen Cizre ve Nusaybin'de işçileri yıldırıp korkutmak için operasyonlar yapmaktadır. 15 Eylül'de Nusaybin'de Petrol-İş Sendikası'nın 18 üyesi saldırı sonucu yaralandı, şu anda da sendika lokalleri basılarak üyeler dövülmektedir.

Tüm bunlar, yine de Fransa Hükümetinin Türk Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay'ı kabul etmesini engellemediği gibi, Torumtay, Fransa-Türkiye arasındaki askeri antlaşmanın imzalanması için dün Fransa'ya geldi. Ve baştan aşağı uygunsuzluğa rağmen, Türk generalinin Jean-Pierre Chevenement (Fransa Savunma Bakanı) tarafından "Yüksek Ulusal Askeri Onur Madalyası"yla ödüllendirileceği Ankara'ya bildirilmiştir.

Françoise Germain - Robin

KÖRFEZ BUNALIMINDA TC'NİN GÜNDEMİ KÜRDİSTAN

Baştarafı 1. sayfada

Bekleyiş uzun sürdükçe ABD'nin Ortadoğu ayakları da tökezlemeye başlıyor. Fas Kralı II. Hasan'ın Olağanüstü Arap zirvesi çağrısı bölük-pörçük Arap aleminde olumlu yankı bulmadı. Mısır ve Suriye yönetimlerinin ABD yönetimine, ABD'nin Kuveyt'i geri alma hareketi içinde yer almayacaklarını bildirdikleri basına yansdı. Ürdün kralı, Saddam yanlısı sayı-

James Baker

sınır bölgesine 100 binin üstünde askeri güç yerleştirilmişti. Bu görüşmelerden hemen sonra II. Orduya bağlı yeni ek birlikler hudduta kaydırılıyor. TC yönetimi, ortak NATO gücünün Kürdistan'a konumlanmasına Kürdistan sorununun uluslararası alanda daha da güncellik kazanacağı korkusuyla endişeli yaklaşıyor. Çünkü Nato askerleri içinde sadece ABD ve Alman

William Webster

Özal'ın Tahran gezisinin konusu yine Kürdistan

Japon imparatorunun taç giyme töreninde bulunmak için Tokyo'ya giden Turgut Özal, Tahran'a uğrayarak 10 Kasım günü İran Devlet Başkanı Haşimi Rafsancani'yle görüştü. Bu görüşme ardından basına açıklamalarda bulunan Özal, "İran Kürt devletinin, kurulması-

Turgut Özal

ABD Askerleri Suudi Arabistan'da

labilecek bir tutumla, emperyalist yönetimleri Ortadoğu sorununa ikili ölçüyle yaklaştıkları için sert şekilde eleştirdi. Irak yönetimi ise meydan okuyor, hiç bir şekilde Kuveyt'ten çıkmayacağını söylüyor ve ardından "gelin uzlaşalım" diyor. Açıkça "Ben Kuveyt'i yut-tum" diyor. Gerçekten de ortada artık ne Kuveyt ve ne de Kuveyt halkı var. Bu nedenle Kuveyt halkını kurtarma iddiası artık kimseyi inandırmıyor.

Bu gelişmelerin yarattığı telaştan olacak ki ABD yönetimi, şimdilik Kongre engeline rastlıyor gözükse de mevcut 230 bin askere ek olarak 100 bin asker daha gönderme hazırlığında. ABD, Irak'a Suudi'den başlayabilecek bir saldırının askeri komutanlığını da üstlendi.

Baker'in Ortadoğu gezisi, TC ve Kürdistan

Kasım ayının 3'ünden itibaren bazı Ortadoğu ülkeleri, SSCB ve Fransa gezisine çıkan ABD Dışişleri Bakanı James Baker, 6 Kasım günü Ankara'daydı. Bu gezinin amacı değişik yorumlara konu ol-duysa da, özünün ABD'nin askeri müdahale planında Ankara'nın önceden saptanan rolüne göre hazırlıkların son planlanmasına yönelik olduğu ağırlık kazandı. Baker'la, Türk devlet yetkilileri arasında savaş sırasında ABD'nin askeri amaçlarla kullanacağı Diyarbakır, Muş, Tatvan ile İncirlik askeri havaalanlarının kullanım sorunları, Kuzey Kürdistan'dan açılacak ikinci cephenin durumu ve Kürdistan'a konumlandırılması düşü-nülen Hareketli NATO Gücü (Alleid Mobile Force) sorunlarının değerlendirildiği Türk burjuva basınına bile yansdı.

Bilindiği gibi sözkonusu havaalanları zaten ABD'nin hizmetine sunulmuş ve Kürdistan'ın Irak'a

askerleri değil, Yunan, Portekiz ve İspanyol askerleri de var. Bu endişe TC tarafından dile getirilirken, Türk turizm tesislerinde konaklama ve dinlenme adı altında ABD askerleri Kürdistan'a kaydırılmak isteniyor. Çünkü, Türkiye (Kuzey Kürdistan) üzerinden Irak'a müdahale senaryoları öne geçiyor.

Daha Baker ayrılmadan bu defa CIA Şefi William Webster, Ankara'ya gitti. Yanında kurmaylarıyla Ankara'ya giden CIA Şefinin ne yaptığı, nerelere gittiği, Türkiye'den ayrılıp ayrılmadığı bir sır. Ancak sır olmayan şu ki dünyanın en büyük cinayet ve darbeler örgütünün şefi, Ankara'ya Irak'a Kuzey Kürdistan'dan olması planlanan askeri hareketin yerinde planlanması için geldi. Artık sır olmayan bir diğer gerçek de şu: Türkiye CIA'nun en rahat at oynattığı ülke durumunda. Ankara'nın CIA için konumu Panama City'den, Turgut Özal'ın da CIA ajanı Orta Amerika diktatörlerinden hiç bir farkı yok. Zaten ikide bir "Savaş kaçınılmaz", "Saddam mutlaka cezalandırılmalı" demeçleri veren Turgut Özal, rolünün ne olduğunu hiç de gizleme gereği duymuyor.

Bu savaş faaliyetleri arasında Türk devlet yetkilileri en büyük sorunlarının Kürdistan olduğunu gizlemiyorlar. Gazeteler, Turgut Özal'ın, Baker'dan Kürt devletine karşı olma güvencesini istediğini ve bunu elde ettiğini yazıyorlar. Tabi ki bu güvencenin bir anlamı varsa. Zira ABD'nin Kürt halkına düşmanlığı ve TC'ye desteği açıktır ve bilinmeyen bir şey değildir. TC'nin böyle bir güvenceyi istemesinin gerekçesi de, "Irak'a yapılacak bir askeri müdahale sonucu doğacak kaostan bağımsız bir Kürt devletinin kurulması için yararlanılacağı" endişesi.

na karşı, bizimle aynı yöndeler" dedi ve Rafsancani'nin kendisine "Suriye'nin de Kürt devletine karşı olduğu"nu iletliğini iddia etti.

Özal'ın iddialarının doğru olup olmadığını, kapalı kapılar ardından yapılan görüşmelerin içeriğini bilmediğimizden bilemeyiz. Ancak, Özal'ın izahat ve çabalarından TC'nin Kürdistan "heyulası"yla yatıp kalktığı gerçeği ortaya çıkıyor. Diğer yandan İran ve Suriye'nin statükoyu korumak istedikleri ve politik çabalarının buna yönelik olduğu zaten biliniyor. Ancak bu iki yönetimin de TC'nin bölgedeki yayılma eğilimlerinden büyük endişe duydukları da biliniyor. 1985 sonlarında da Özal, Tahran'ı ziyaret etmiş ve İran devlet yetkililerinden benzer demeçler aldığını söylemişti. Kaldı ki bu yeni bir durum değil. İran'da stratejik alanda Kürdistan sorununun bağımsız Kürt devleti doğacak şekilde çözümüne karşı. Öte yandan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin bu ülkenin ya da ülkelerin bağımsız Kürt devletine karşı olup olmadıklarına göre gelişmediği çok iyi biliniyor. Onlar karşı olsalar da olmasalar da Kürdistan ulusal bağımsızlık mücadelesi, dikkate almak zorunda oldukları ve politikalarını etkileyen bağımsız ve güçlü bir öge durumundadır.

Özal'ın şimdiki Tahran ve daha önceki Şam ziyaretlerinin özünde yatan amaç Kürdistan'a karşı yeni bir Sadabad ya da Bağdat Paketi kurmaksa, buna varmadığı kesin bir durumdur. Bu sonuç aşıkarken, TC yetkilileri, demeçlerini başarısızlıklarını örtmek peşindeler. Özal, TC'nin endişe ve korkusunu yansıtıyor, o da şu; Kürdistan ulusal bağımsızlık mücadelesinin bölgedeki ittifaklarını bozabilmeyi becerip becerememe endişesidir.

BÜYÜK SOSYALİST EKİM DEVRİMİ 74. YILINDA

İlk gerçekleştiğinde milyonların ulusal-toplumsal baskı, eşitsizlik ve kölelikten kurtuluş umudunu temsil eden ve özgürlük, eşitlik ve insanca yaşamı yaratmayı amaçlayan Ekim Devrimi'nin üzerinden tam 73 yıl geçti. Bu 73 yıl, eşitlik, özgürlük, demokrasi ve bağımsızlık amacının, yani sosyalizmin çeşitli ülkelerde gerçekleştirilme deneyimlerine tanık oldu.

Günümüzde ise, Ekim Devrimi'nden bu yana geçen süreçte amaçlananlara ulaşılamadığı görülmektedir. Özellikle de son yıllarda, üzerinde gerçekleştirildiği topraklar olan Sovyetler Birliği başta olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinde de Ekim Devrimi'nin amaçlarıyla çelişen bir alt üst oluş yaşanmaktadır. Ekim Devrimi ardından başlayan kutuplaşma dağılmakta, reel sosyalizm olarak adlandırılan yapı çözülmektedir. Bu çözülmeye birlikte tamamen su yüzüne çıkan gerçek, sosyalizm adına, özellikle de eşitlik, demokrasi, enternasyonalizm ve devlet yapılanması konularında çok büyük hataların yapıldığı; bunların kapitalist-emperyalizmi rahatlatmış ve dolayısıyla pek de halkların çıkarlarına hizmet etmediğidir. Zaten Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinde, son yıllarda başını alıp giden toplumsal huzursuzluğun, şovenizmin, yozluk ve çürümenin nedeni de buradadır. Bu, emperyalistlerin yanısıra sosyalizm deneyimlerinin yaşandığı ülkelerde yeni iktidara geçen kapitalizm yolcularının iddia ettiği gibi, hiç de iflası değil, bu ülkelerdeki komünist partileri tarafından ihlal edilmesi, gereklerinin yerine getirilmemesi, çok kaba ve dogmatik bir tarzda, bir anlamda da zoraki olarak uygulamaya çalışılmasıdır.

Bu anlamda günümüzde yıkılan şey, hala insanlık için geçerli olan ve sorunlarının tek çözümü biçimi bilimsel sosyalizm değil, bilimsel sosyalizm iddialı pratiktir, yani reel sosyalizmdir. Reel sosyalizmin yıkılışı bu konuda taşınan yanlışların ve hataların iyi irdelenerek doğru dersler çıkarılması ve halkların gerçek kurtuluş sürecine girmeleri açısından son derece önemlidir.

Ekim Devrimi ve sonrasında pek çok ülkede yaşanan sosyalizm deneyimlerini ve sonuçlarını değerlendirirken yanlışlara kapılmamak, bunlardan doğru dersler çıkarmasını bilmek ve bunları uygulamaya koymak halkların ulusal-toplumsal kurtuluş savaşlarını güçlendirecek ve daha kalıcı, sürekli zafer elde etmelerine yolaçacaktır. Tüm dünyada göreceli olarak kapitalizm lehine, halklar aleyhine seyreden bir dönemde Kürdistan'da PKK önderliğinde yükselen ulusal kurtuluş mücadelesinin bunu tersine çevirmesi, değil olumsuz etkilenmek, gelişmesini giderek hızlandırmasının nedenini, PKK'nın bilimsel sosyalizme doğru, özlü ve yaratıcı yaklaşımında aramak gerekir. Bu, aynı zamanda Ekim Devrimi'nin özünün de doğru kavranması demektir.

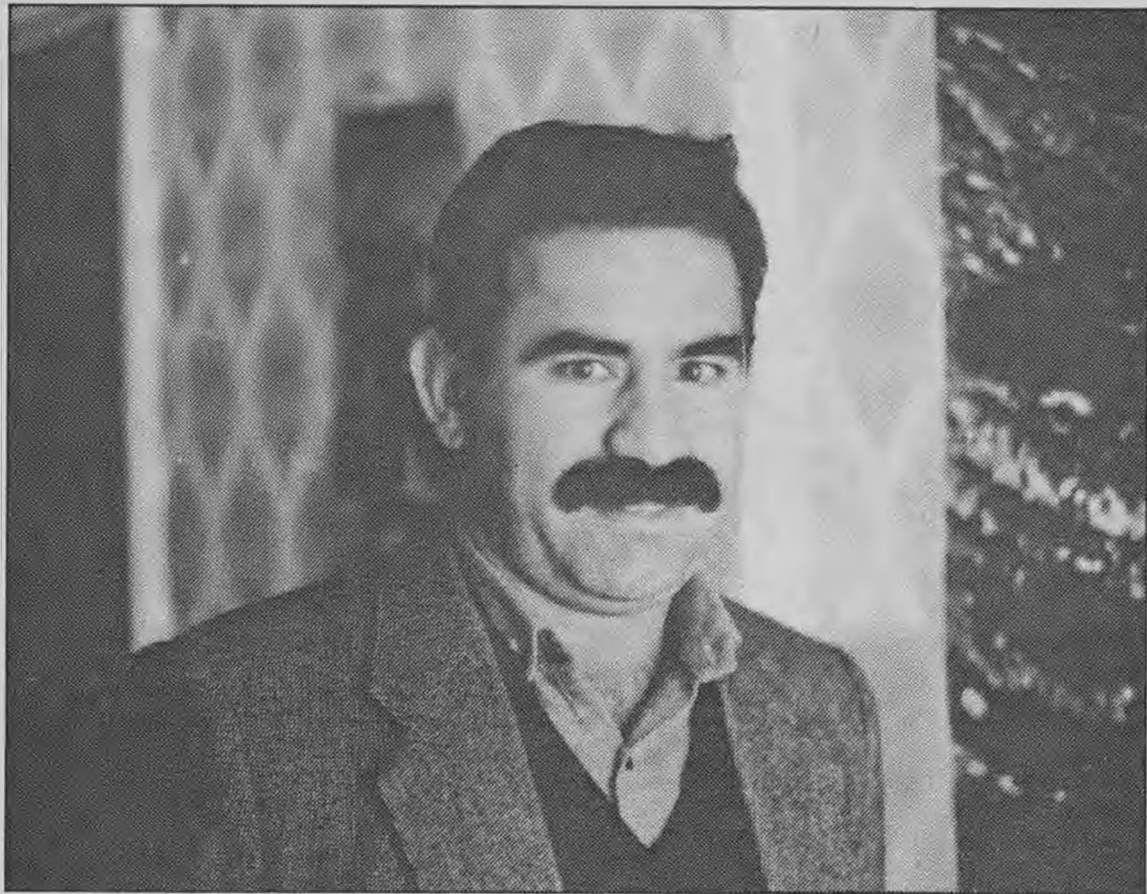

"Yê ku ne xwedanê soza xwebe nabe egîd, yê ku nebe egîd jî nikare xebata PKK bimeşîne"

15 hezar welatparêzên Kurdistanê, ji 7 salî heya 70 salî, bi keç û xortan, kal û pîran, ku piraniya wan ji gelek deverên dûr hatibûn, di Akademiya Mahsum KORKMAZ de roja 18'ê Tebaxê 1990'an li hev civiyan û yekîtiya xwe ji bo serxwebûn û azadiyê dan şani kirin.

Ji bo pirozkirina 7 saliya Hilpişkîna 15'ê Tebaxê ya şoreşgerî, Sekreterê Gelemperî yê Partiya Karkerên Kurdistan - PKK, Abdullah OÇALAN axiftineke dirokî ji girsên gel re pêşkeş kir, ku wekî kongreyeke netewî li hev civiyabûn.

Em li jêr, wê axiftina Serok bi tevayî diweşînin.

Da ku hûn bizanibin mezinbûn çiye, divê hûn destpêka xwe nasbikin

Heft Saliya Hilpişkîna 15'ê teba-
xê ya şoreşgerî li we tevan pirozbe!

Di vê rojê de divê mirov li ser sernivisa (qeder) gelê Kurd bi kûr-
ni bisekinê, xwe bike xwedan birya-
ra (qerer) mezin. Em ji kuderê
hatin, me çî kir, ji vê û bi şun ve emê
çi bikine? Wê mirov di vê rojê de
bersiva van pirsan xurt bide.

Niha dijminê li ser me, dixwaze
roj bi roj me bajo mirinê, jiyane ji bo
me napejirîne (qebul nake), ya herî
xerab mirov vi dijminî nasneke, xwe
nasneke, yani di gemarê de xwe pak
bihesibîne, xwe di nav kêmasiyan
de bê kêmasî bibîne, xwe di şeva reş
de wekî di ronahiyê de bibîne. Bi
rastî berî ku em di bin serokatiya
PKK de dest bavêjine ser gelê
Kurd, di vê rewşê de dijiya, ji ber
xwe ve fedi dikir, ji xwe bi dîr diket,
digot, ez ne ezim, ji xwe direviya.
Hûn di vê roja bi rûmet de navê
serokatiya PKK bilind dîkin, ev ji
gaveke mezine, lê hema heke hûn
destpêkirina rabûn û xebata me
nasnekin, hûn nikarin ti fedeyê jê
bibinin, dive mirov nasbike, tiştê ku
mîrov nasneke, nikare ti qimêrê
bidê. Di rojêke wiha de divê mirov
berî her tiştî xwe nasbike, bingeha
duruşmîyên ku daveje (şiar), pirsên
ku dibêje bi dorferêhî nasbike. Dij-
min ne sedema rewşa me ya xerab
bû, na! Sedema mezin em bi xwe bûn,
me xwe nedipejirand (ne qebûl),
doza welatekî serbixwe û azad ne-
dikir, me digot "nav ji bo me ne
hewceye!" Bi rastî mirovê me, xwe
pir erzan dikir, ta bi dema nihajî ti
rûmetê nade xwe, ne başiya herî
mezin ji eve. Bi çî awahî mirovê me
ketiye vê rewşê? Eger tu bikarîbi
bersiva vê pirsê bidî, hingê tu dikarî
xwe ji wê rewşa xerab derxî.

Min di destpêka xwe de li mirovê
Kurd dimeyîzand, li der dora xwe
dinêrî, bi ser kijanî ve diçûm, berde
ku hevaltiyê bike, du gotin guhdar
nedikir. Bi rojan, bi mihan em li ser
disekinin, disa ji nêzikî riya ku
hûn niha li ser nedibû. Lewma ez
dibêjim, yekî ku destpêka xwe nas-
neke, nikare dawîya xwe nasbike.
Dema ku hûn dixwazn mezinbûnê
nasbikin, hûnê berî wê xwe nasbi-
kin. Niha hûn hatine vir (Akade-

miya Mahsum Korkmaz), sedî sed
ji bo serxwebûn û azadiya gelê Kurd
û Kurdistanêye, pir bilinde hûn
gihiştine vê payê (mertebe), ev şani
me dike, ku hûn dixwazin pêşve
biçin, em bi xwe ve pir mezin dibi-
nin, bingeha vê ji civînen bi çûkin, ên
ku me di destpêka xwe de çêdikin.
Hûn niha li ser riya me dimeşîne, ji
serxwebûn û azadiyê bêhtir tiştê
napejirînin, ji ber ku riyeke raste,
wê mirov bi her hebûn û heza xwe li
ser bimeşe. Disa ji dema ku ez wiha
dibêjim, dizanim ku bend û kelema
li pêşiya me ne zora dijminê, na!
Benda herî mezin kêmasiyên mene,
heke em xwe ji wan kêmasiyan
biparêzin ti carî hêz û zora dimîn bi
me nikare. Yekî ku di rojêke wisa
de xwe bi her awahî amade neke
nikare li hember dijminêki wiha hov
li ber xwe bide û jiyana xwe biparê-
ze. Niha di vê demê de mirov çî ji
were bibêje hûnê wisa bikin, ev
hevalana ji tev wisane, li ser gotina
me dimeşin êdî seroketiya rast xurt-
bûye, bi rastî heyfê ku mirov we
berde û di riya rast de seroketiye
neke. Mirov van hevalên ciwan
mezin neke û di riya rast de, di şer
de wan bi xurtî nameşîne, heyfa
mezine. Yekê din ji heye, di cihanê
de kesek mîna gelê Kurd zû nayê
xapandin û nakeve. Yani her kes di-
kare pê bilize, bi rastî ev mirov di-
tirsine û rewşêke xerab derdixe holê.

Divê Mirov bifikire, hûn bi çî
awahî wiha li hev civiyan? Çawa
gihiştin vê qonaxê? Em dikarin bi
ferehî li ser van pirsan biaxifin.
Niha li vir hûn hindik dibin, pir
dibin, hejmara we çiqas dibe bila
bibe, çawabe ji hûn perçak ji gelê
Kurdin, lê hema tevayî gel temsîl
dikin, ên din ji weke wene. Rabûna
we bi vi awahî şani me dike ku ew ji
weke wene, belkî hîn bêhtir ji.
Dijminê li diji we, ê faşist, bi rastî di
cihanê de bê nişeye, dîrî mirova-
hiyêye, berde hov ji hovan hovtîre,
ev hezar sale destê xwe xistiye
qirrika gelê Kurd, fetisandîye. Ji bo
çiye em hewqas salin li paş tevayî
gelan mane û jar ketine? Ji ber ku
her roj me bi destên xwe difetisîne.
Niha bêhna we vebûye, hûn dikarin
bang bikin, dengê we ezmanan
hiltîne, ev çî derdixe holê? Xuya
dike ku êdî hebekê destên dijmin ji
ser gerdana we rabûye. Heke ne
wihaba we nikaribû bang bikira. Bi
rastî ez dikarim bêjim, we heya niha
nikaribû bi vi rengî durşme bilind

bikira, ev çî xuya dike? Li aliyekî me
hinekî xwe ji bin lêdana dijmin
rizgar kiriye, hebekî me xwe naski-
riye. Li hemû gund û bajarên Kur-
distanê binêrin, eger civat û civin bi
vi awahî bin, cîhan tev li me were jî
disa nikare me hilîne. Eger gelek
xwe bide hev, bi biryar rabe û bi-
meşe, berde alikariya derve, dixwa-
zî bila tev bi dijminre bin, disa ji kes
pê nikare. Li xwe binêrin, hûnê
bêjin sedî sed ev raste, çima ez ji
destpêkê ve van tiştan dibêjim, da ku
mîrov zanibe ev roja çiye, çiqas bi
rûmetê û mirov çî jê hîn bibe.

Di van şêş salan de, ên ku ji ser
hilpişkîna 15'ê tebaxê're buhurîn.
Me gelek zor û zehmetî kişand,
qehremanên me yên mezin, di riya
bê mirin de şehid bûn, me qet
nedixwest ku ew wiha biçin. Me pir
şehid dîtin, di diroka gelan de bi vi
awahî şehid neçûne, partiyeke pir
jar, bê derfet (imkan), kes alikariya
wê neke, di demêke mirin û mayînê
de vegere ser xaka welat û li hember
arê dijmin û zora giran li ber xwe
bide, ev ne tiştê hindike. Îraniya
hevalên me di rewşêke wiha de
şehid ketin. Xebata me ya herî
mezin, mirov bi awahî qerarê bigire,
û li ser vê qerarê heval bimeşin.
Niha hevalên me xurttir dadikevin
şer, pîranî wejî dikarin di şer de cih
bigirin, ne pir zehmete şerê me yê
netewî, bilind bûye, eger rojê deh
şehid herin, em amadene ku şûna
wan dagirin. Mirov dikare vi bari
hilgire, disa ji wê mirov li destpêka
rabûna me binêre, bi çî awahî çêbû,
bi rastî niha kes nabêje ev roj ne
gerek bû na! Ev roj ji bo diroka me
sedî sed pêwîst bû, zû bû, dereng bû
çawa be ji, geleki giring bû. Ez ji bo
gihandina vê rojê hinekî dixwazim
li ser xebata PKK bisekinim. Sero-
ketiye PKK bi we bidim naskirin.
Hûn dibêjin "seroketî, serok çiye û
ne çiye" divê hûn baş bizanin. Bi
salan ez li ser qerara xwe sekinim
gelo divê li ser vê riye bimeşim yan
na? Standina vê biryarê pir zehmet
bû, niha gel zû vê biryarê digire, ev
gelekî başe, çima? Ji ber ku roj roja

serkeftinêye, lê hema ez bi salan li
ser girtina vê biryarê sekinim. Ez bi
tenê bûm, barekî giranbû, derfet
tunebûn, zanebûn kêmbû, heval ji
tunebûn, heke hebûn ji pir kêmbûn,
her kes ji xwe direviya, yek nabêje
ez heme, kes nabêje were em kadji-
marekê (saat) li ser doza xwe bise-
kinin. Ev mîrin û ketina tewrî xera-
be. Dema ku mirov di vê rewşa ketî
de rabe, ne bi aqil be û ne li ser xwe
be, nikare li hember dijminêki wiha
hov û faşist, ku bi her awahî li ser
mîrov hakim e, li ber xwe bide û
bisekinê. Eger tu gavên xwe di cih
de navêji, wê tu di roja destpêkê de
bikevî û di binve herî.

Pir kes bi navê Kurdan rabûn,
xwedan êl (eşîret), şêx û hin pir
kesên din. Dema ku rabûn, bi heza-
ran peyayên wan hebûn, lê hema
naribun rabûna xwe berdeham bi-
kirina û li ber xwe bidana, çend
mehan dirêj nedikirin û tîk diçûn.
Bi hêzeke xurt rabûn û bi ketineke
xerab ketin, wê tu çawa bikî? Ev
pirsa ji bo we ji pêwîste, hûn ji
radibîne, rabûn bi çî awahî dibe, li
ser çî bingehê û bi çî hêzê? Min berê
ji got, yekî ku serberdayî be, wê li
hember vi dijminî bikeve, nikare pir
li ber xwe bide, disa ji me biryar da.
Dema ku em bi salan li ser vê
biryarê dimeşin, kesi hawer nedikir
ku emê bi rêve biçin, hevalên li dora
me, yên ku me ew hîn dikirin, wan ji
bawer nedikir, heya niha ji ev jarbû-
na heye. Di destpêkê de gotinên ku
me dikirin, xurtbûn, bawerî bilind
bû, di seroketiye de ev zor pêwîste.
Eger we biryara xwe da, bila du gotin-
bin ji, hûnê xurt bibêjine, hûnê sedî
sed bi bawerî bibêjine, na ku hûn
sist pê bigirin, wê demê hûn bi
seroketiye dilizin. Gava ku me dest
bi seroketiye kir, me herdu gotin
xurt gotin, baweriya me ji pê bilind
bû. Em bi vi awahî gihiştine kuderê?
Çend xort li dora me civiyan. Tiştê-
kî din ji heye, ez dixwazim ji were
bidim xuyakirin, dema ku di şerê
gelandê serok derdikevin, Parti saz-
dibin, bingeha wan a çinayeti û
civakî xurte, li ser welat dîtin heye.

Lê hema ya me ne wiha bû, avahiya
me (bûnye) ya çinayeti û civakî li
dijî rabûna me, ne dijmin tenê,
bingeh ji li hemberî me bû. malbat,
gund û bajar, kesekî rabûna me
nedipejirand, yani yê ku xwe xwe-
dan biryar dibîne, wê xurt dest
pêbike. Ez herdem vê dibêjim, tu bi
tenêyî, bê derfeti û heya dawiyê ji
dijmin xurte, ji ber vê yekê divê tu bi
salan xwe xurt bi rêve bibi, ya ku
me kir ji ev bû. Dema ku me wiha
kir çî bû? Xortên canfida, ên pak, ên
ku ne ji bo kesbûna xwe jiyane
dimeşînin, yekê yekê li dor me
civiyan. Ev çêbûna PKK'ye, derke-
tina PKK çiye? Yani çend xortên ji
me nezantir li dor me kom bibin, ev
gelekî pêwîst bû. Ez bi xwe di
dawiya şêstî'an de û di destpêka
heftê'an de bi vi awahî li ser xwe
sekinim, min di salên 1975-1980'an
de komên bi çûk li dora xwe çêki-
rin, eger me wiha nekiriba hûn wisa
çenedibûn, eger me hewqas şehid
nedabana, we bi çavên xwe nediba-
na hûn nezikî me nedibûn, sedî sed
ispat li ber we çenebe hûn gavên
xwe navêjin. Ez baş dizanim, heva-
lên dest pêkê ji wihabûn, eger me
pirsên rast negotibanan, me nikarî-
bû ewên li dor xwe kom bikirana,
wekî rojê me rastî raberî wan nekiri-
ba nedibûne yek, min ji wiha kir.
Xebata me di navbera salên 1970-
1980'an de, hûn pir jê dîr bûn, me
komikên bi çûk çêkirin, di wir de ji
pirsek hebû, çibû? Em li ser riya rast
bimeşin, lê nameşin, biryarê bidin,
lê nedin. Xebata me evbû, me bi vi
awahî di wan salan de xebata xwe
pêşve bir, me li ser ditineke rast,
riya gelê kurd kire riya serxwebûn û
azadiyê, me ditinên kevin avêtine
aliyekî û bi sosyalizma zanistî dest
pêkir û ji xwere kire rêber, me bi vê
sosyalizmê bersiva pirsê welat çiye,
civak çiye da. Bi salan em li ser vê
riya rast bi rêve çûn, dijmin bi çî
awahî bersiva rêveçûna me da? Reji-
ma 12'ê Êlûnê ya faşist darê zorê bi
dest xwe ve ani. Ev ji sedî sed bi
armanca hilanina seroketiya Partiya
Karkerên Kurdistan (PKK) û tev-

gera gelê Kurd di bin vê seroketiyê de. Ne tenê PKK bigre û bikuje, na! Ji vê bêhtir tehlûka mezin naskir, dizani ku eger ev gela li ser vê riyê bimeşe, wê lédana mirinê lêkeve. Û ji ber vê sedemê bi hovîtiêrişani ser me, divê mirov bi kûrani li ser van deh salên buhuri bisekine. Me bi zora xwe hûn gihandine vir, raste hûn bi dilxwaziya xwe hatine, lê hema disa ji bi zora me, yanî çawa? Heya ku mirov benda li pêşiya we hilweşîne û zîncîra di lingên we de biqetîne, zorê dixwaze, me ji ew zora bi kar anî. Hûn werin ji min bipirsîn, min çi kir û çi nekir.

Bi şehidkirina rêheval Haqî re me gava damezirandina PKK avêt

Bi rastî me dizanî ku wê rêjîma 12'ê Eylûnê werê, ne tiştekê biyanîbû, tîye bira min dema ku me di sala 1977'an de, ev ramana rast ji bo Kurdistanê belav kir, me mirin dabû ber çavên xwe, yanî me digot a pêwîst me ramana rast belav kir û tova wê xiste binê erdê. Piştî sala 1977'an me got "edi ji bo me jiyan nema", me got, ne derfete (mumkin) em xwe ji vê salê rizgar bikin, saleke teng bû, berde ku di wê salê de hewqas şer bûbe, û mirov xwe wiha bigihîne wê û nêzîkî serxwebûna Kurdistanê bibe, na! Îmkan tunebûn, tenê çend hevalên xort, tovenê wê ramanê li çend cihên welat direşandin, tîye bira min di mehekêde çend civîn, li çend bajarên Kurdistanê me çekirin, di wê demê de dijmîn em keli bi keli dişopandin(şopa me dajot), lédana mirinê ji mere hazir dikir. Destên wî ne pir dûrî gerdana mebûn, me ev baş dizanibû, min digot "me tovenê ramana xwe reşandin, çi dike, bila hîke" ji wê demê û pêve, rîya serxwebûn û azadiyê li pêş gelê Kurd vebû û derfeta jêre çebûn ku xwe pê bi rêve bibe û bimeşe. Me guveke wiha mezin avêt, ji vê bêhtir me ti hêz di xwe de nedidit. Hûn ji baş dizanîn me ji wê û bi şûn ve hilgavtina sala 1977'an avêt, dijmîn ji di gulana vê salê de şehidê me yê yekemîn Haki KARER şehid xist. Bersiva dijmîn li diji hilpişkîna me ya buharê, sala 1977'an de şehidkirina hevîlê Haki bû. Wekî ku bêje, te gav wiha çekir, ezê te wiha bikujim. Komplo ne ji bo vi hevalî tenêbû, ji bo me tevan komplo çekirin. Hinek hevalên me ketin zindanan, em hinek ji li derve man, lê hema di vê meşîyê de (diroka demê) biryara generalên Tirkên faşist ew bû ku me ji holê rarakin. Tîye bira min, wê demê em nikaribûn li ser lingên xwe bimana, dewlet bi her awahî bi ser ve dihat, wê tu bi çi awahî karibî xwe ji vê mirinê rizgar biki? Em li ser vê sekinîn, me got emê berdewam bikin, wan hevalên me şehid kirin, emê PKK damezirînin, me programma PKK di vê salê de amade kir. Ji bo biranîna hevalê Haki me got, emê PKK saz bikin, û bi rastî, me Partiya Karkerên Kurdistanê saz kir!

Me got, ji bo biranîna şehidan pêwîste mirov gavên mezin bavêje, eger mirov navêje, wê demê îxanetê bi şehidan re dike, lewra me qerara mezin a damezrandinê sitand. Bi rastî kesek ji bo vê biryarê ne amade bû ji, lê hema me sitand, ji vê bêhtir tiştek me berat (af) nake. Dema ku me PKK damezirand, dewletê ji bresîva biryara me da û xwe ji bo 12'ê Êlûnê amade kir. Her çiqasî rewş xerab bû ji disa me roj bi roj gavên mezin avêtin. Şerê me yê li Hilwanê, gaveke mezin bû, di bajarê Hilwanê de çend hevalên me yên xurt hebûn, dema ku em dadiketin nava gel, em bi wan hevalan ra dadiketin. Hilwan ji bi xwe bajarekî bi çûk bû, ji her bajari behtir nêzîkî politika me bû. Dijmîn ev yeka baş zanibû, di sala 1978'an de hevalê me yê heja, Xelîl Çavxûn şehid xist, bi rastî hevalê Xelîl ji bo biranîna hevalê Heqî şehid bû. Me ji got, emê gavekê li diji peyayên dijmîn, axayên xîni, ên ku Xelîl şehid xistin bavêjin û bi rastî me bi pîlan û bi amadekari gav avêt. Di rojêke teng de me heyfa şehidê xwe yê qehremân Hilanî, bila mirov ji hîr neke, eger tu di rojê de heyfa şehidê xwe hilneynî, tu bi xwîna wan dilîzî, yên ku bi xwîna şehidên xwe dilîzin, li rûmeta wan tune. Bi vî awahî me him tol Hilanî û him ji me xwîna wan kire PKK, bi egerdari me PKK damezirand.

Em bi ser xayinên mezin de çûn, li Siverek (Swerek) me xwe li diji wan xurt kir û di pir cihên din de em li diji wan sekinîn.

Hûn diroka xîniyê baş dizanîn, mirov kare bêje di nav ti gelan'de xîyanet weke di nav me de ne mezîne. Di nava me de ji xayîn pirin, divê mirov xurt li ser wan bisekine, belkî dijmîn weke wan bi cesaret bi ser mede nedihat, ew jiyanêke ketî û genî temsîl dikin. Di destpêkê de ji ew bi ser PKK'de hatin. Mirov niha dikare bêje ku diroka Kurdistanê di bin serokatiya PKK'de vedibe. Berê nivê dirokê ya xayînan bû, diroka dijmîn bû, em naxwazin pir li ser dirokê bisekinîn.

Dema ku Tirk hatin ser Kurdistanê, bi axayên xayîn're yekîti çekirin, gotin "hûn Sultanên mene, em Kurd nabin yek." Yê ku ew gotina kirî, xayînê mezin Idrîsê Bidlîsî bû,

niha ji neviyên wî xayînî hene, ji Tirkên behtir yekîtiya wan diparêzin, ji dijmîn behtir politika dijmîn li hemberî me dimeşînin, ew ji Kamiran Înan e. Di wan salan de li hemberî me xîyanet derket, bi rastî di cihanê de xayînên bê misalîn, ew berî dijmîn li diji me derketin. Sultanê Osmani bi xwe dibêje "hûn yekîtiya xwe çebikin û emê ji bi were tîkiliyan xurt bikin..." Ew ji dibêjin "Na, hûnê yekîtiya me temsîl bikin." Niha ji wîhane, yekîtiya Kurdan napejirînin, yekîtiya ku dixwazin ji ya dijmîn e. Yanî ji bo hin

"... Herwekî ku hûn dizanîn, xîniyê îxanetî di nav ti gelan de wekî li cem em ne xurt e. Di dema kevin de nivê dirokê ya xayînan bû, diroka dijmîn bû. Lê hema mirov dikare bêje, ku diroka Kurdistanê di bin seroketiya Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) de rûpelên xwe yên nuh vedike..."

behtir xurt bibe û bi lédana mirinê biçe ser gelê Kurd. Yên ku nûncîriya vê dirokê dikin, li hemberî me radibin, mirov dikare bêje, hebûna wan tev di nav pisitiyê de ye, gemarîne, genîbûne. Lê hema ya rast jî, evana di nav me de gelekin, eger ne ewbûna me hewqas xwe inkar nedikir, hewqas em jar nedîman, sedema mezin eve. Xebata min a di destpêkê de li diji van bû, heya niha ji em û wan li hemberî hevîn, her roj li cihanê dinêrîn, diçin Amerika, Almanya û Ewropa. eger derfeta hebe, wê yekîtiya sovyet ji bibînin, armanca wan a yekemîn, serokatiya PKK teng bikin. Ew ji millet bi dûr ketine, hûn baş dizanîn, zirara ku wan di Kurdistanê başûr de gihandî millet ne hindike. Du salan berî wê gel dane ber qirkirinê û ji ber revîyan. Gelê Kurd ê ku çar hezar sale li ser koka vî welatî diji, di wan gund û bajaran de bûn, wan bi seroketiya xwe ya gemarî û şaş, welat wêran kirin, û

koça vî gelê dirokî ji Kurdistanê bar kirin. Belê, dijmîn gelekî xwînmij e, çi ji dest were, wê bike, lê hema ti carî dijmîn nikare mîlletekî ji holê rake, ne derfete hewqas kesên çekdar bi vî rengî teslim bike... na! Sedema hundir û derva û isûla wan sedî sed rîya mirinê li pêşiya mirov vedike. Xwîna gelê xwe difiroşin, bazîrganîn (tîcar), hin ji wan xerabtîrîn, çîma? Ji ber ku belkî tîcar başbîn ji, lê hema ev kesên han bi navê Kurdistanê, bi hebûna millet dilîzin, wan wusa dikîrîn. Nikarin bêjin "dijmîn wiha çekên kimawî bi ser mede reşand." Ev çekana li pir deveran hatine reşandin, gel bi silehan ji holê ranebûn. Lê hema dema ku ew revîyan, xwestin em ji birevîn, yanî ew ketin, divê em ji bikevîn, wan di bin serokatiya xwe de gel di binve kir xwestin em ji wiha bikin. Min du salan berî wê ew tehlûka dit, me nexwest ku em wan li ser vê riyê wusa berdîn, lê hema bê sinor û bi çavsorî li ser vê riyê meşîyan, em ji wan tîrsîyan, ji lewre me li dawiyê dest ji wan herda, me got "ew mirin, bila yên mayî sax bimînin". Hûn baş dizanîn, di van du salan de pir tişt bi xwêre wenda kirin, şewitandin û niha em bi tenê man. Li diji me derketin, çîma? Ji ber ku berê soz dane pir kesan, ji faşistê Tirk re gotin "eger em Kurdistanê çebikin, emê wiha bidîne we, hûn ji werin Kurdistanê başûr bigirin, em vê qebûl dikin..." Belkî Tirk hinek tişt bi wande, yanî çend qurûşên din di berika wan kevin, ji bo vê bi ser mede hatin û gotin "hûn ji şovenistê Ozal spas bikin, ji bo xatîrê me dest ji şerê çekdari berdîn û birevîn, xwe bavêjin hembêza Tirk." Wiha bi mere gotin, me got "ev dijmînê hezar salîye, bi çi awahî te xwe di rojêkê de gihandê?! Kijanî tu hîni vî kari kirîye? Çawa te ew xîniyî pejirand?" Bi rastî xwîna me sekinî, dema ku mirov dixwaze pîrsên jor, bibersivîne, wê li diroka xîniyî Kurdistanê bihêre. Ev kesên welat firoş heta dawiyê serberdayîne, di 24 seetan de xwe davêjin ber lingên herî xerab, ji bo ku hebekê ji wan re fêde hebe. Hûn baş dizanîn, li hemberî wan em bi çi awahî rabûn, û me xebata xwe ya netewî bilind kir. Di destpêkê de ji ew wusa bûn, yanî yê ku berî her kesî li diji me

cih de naskir, di cih de bi ser ve çû, nekete listoka wan, li hember wan di cih de xwe amade kir, bi raman, bi xebat û bi kar dakete holê. Bi rastî eger ne ew xebataba, ditin ne wiha ba, wan nedihîşt ku ew gavekê bavêjin. Ez kada (behsa) çebûna PKK dikim, berî ku ew xwe bigihînin we, yanî em hîni ji gelê Kurd dûrîn. Lê hema li xwe binêrîn, rabûna we bi çi awahî çebû? Eger me hikariya (tesîra) wan li ser we neşikanda û ew ji holê ranekirîna, hûn ti carî şîyar û ranedibûn. We di destpêkê de nikaribû bi du gotinan bigirin, bi salan me xwest, ew hîni gotinan bikin, tesîra wan mezin bû. Berî her tiştî jî, eger hewqas şehid li ber çavên we çênebana, hûn bi vê baweriyê nêzîka PKK nedibû. Sedema mezin ew xîniyanabûn (xayîn) wan nedihîşt hûn berrî me werin. Divê hûn zanibîn, berî ku rêjîma 12'ê Êlûnê ya leşkerî bi ser mede were, wan em bi kesbûna (şexsiyeta) xwe ya xerab û xayîn ve mijûl kirin.

Dema ku PKK kesbûna Kurd nuh çedike, divê berî wê çebûnê hikariya wan ji ser rake, hûn jî, eger ji bin tesîra wan dernekevin, hûn nikarin nuh bibîn, eger Kurdê nuh ji çenebîn, nikarin di rîya rast de bimeşîn. Di bin serokatiya PKK de rêveçûn bi isûla kevin nameşe. Ez her dem vê dibêjim, ji hevalan re ji dibêjim, xwe nuh bikin, kesbûna kevin a ketî, ya xwesipar, a dijmîn pê dikene û ya ku ji bo xwe nikare seroketiyê bike meparêzin, hûn bi vê kesbûnê nikarin di nav me de bimeşîn, çawa ku ji bo kesekî ew raste, her wiha ji bo gelekî jî. Di bin hikariya ramana wan a ne raste û xayîn de, di bin politika wan de gel ti carî nikare bimeşe. Eger ne ewbûna wê bê guman niha serxwebûn û azadî pêkbihata. Xebat û pîrsa mezin li pêşiya me çibû, emê mirovê Kurd ê nuh di PKK de çawa bi rêve bibin? Yanî Kurdê ku bi xwe neke-ne, zanibe di rîya serkeftinê de bimeşe, gava pêşemîn bavêje û ya duwemîn ji bo serkeftinê be. Ne tenê li ber xwe bide, ji berxwedanê û bi şûn ve ji, zanibe bimeşe. Di PKK de berxwedana herî mezin û bilind heye, di zindanê de pêkhat, ez bawer nakim ku di dirokê de wekî wê berxwedana zindana Diyarbekir çêberxwedan çebûne, disa ji ne bese. Ji vê û bi şûn ve wê tu

derket, ne dewleta Tirk bû, na. Ev kes bûn, bi salan artêşa Tirk diparastin û bi ser mede dihatin, nedixwestin em li dijmîn zor bikin, karê wan ew bû.

Hûn gelê Kurd in, rabûne, hûnê bixebitin, disa nola min berê ji gotî, eger mirov xwe nas-neke, nikare kar bike, wê were xapandin. Ew kesên ku me li jor bi nav kirin, zîman dirêjin, bi gotinên xweş bi mirov dikenin, belkî bi tevan kenîyan û pir ji we di rîya xwe de meşandin. Li jiyana xwe binêrîn, hûnê vê rastîyê bibînin. Xwestin me ji wek xwe bikin, bi vî rengî bi PKK bikenin û pê bilîzin, lê hema rastîyeke PKK hebû.

Di dirokê de PKK xîniyî Kurdistanê

çawa kar bimeşini? Wê tu çareyekê bibîni? Mebêje min di PKK de serhildan çekir, min xebat kir û bese, wê demê tu bi sernakevî. Di çêbûna PKK de me berxwedan nas-kir, ji wê û bi şun ve, gava ku me avêt çibû? Em bi ser dijmin de çûn, di vir de 15'ê teboxê tê çî wateyê (maneyê). Berxwedan tenê ne bese, divê mirov bi serkeve, mirov bi xwe, bi pilana xwe û bi amadekariyên xwe bi serde here. Bi rasti, me ji bi her hebûna xwe, xwe da ber û biryara damezirandina partiye da. Berxwedana hevalan di zindanên metinger de, biryardayina wan ji bo birçibûna mirinê û xwe sohtina wan li diji hovitiya dijmin. Me bi vi awahi xebata xwe ya netewî bilind kir û gihande vê bilindiyê.

Eger tu nexweşiya xwe nasnekî û dermên jêre peydanekî, tu nikarî gavekê bavêji

Dijminê ku ji 1980 an û şun ve bi ser mede hati, PKK baş ew nasdikir, dizani politika dijmin çîye, dijmin ji dizani eger gel li ser rîya PKK bimeşe bê guman wê biserkeve, ji ber vê tirsê bi her hêza xwe hate ser me. Me çî kir? Hûn dizanin, me berê xwe da vir (Lubnan) û xwe li vir amade kir. Di virde, derketin çîye? Derketin ji hev cuda dibin, ji bo pir kesan rev bû, yê weki we, tev bûne macir. Ev gelek salin hûn macirin, di bin zora dijindene. Em ji berê wusabûn, di diroka pir şoreşan de macir hene, çîma? Di destpêkê de tevger bê hêz û him e, dijmin ji xurte, ji ber van sedeman wê derkeve derve. Îslamiyet ji wusabû, şoreşa Firansa, ya Kûba, ya soviyet û hin pir şoreşan din tev derketin. Lê hema hinek, careke din venege-riyan. Weki gelê Ermen, rabû derket û carek din ne mumkine ku gavekê ji bo vegerê bavêje. Gelê Filistin ji, derket û nikare careke din dakeve hundir, hewqas dewletên Erebi û yê din hene, nikarin wan vegerinin, vegera wan di cihanê de Pirsgireke'ke mezin e.

Dema ku dijmin ji sala 1980'an û bi şunve bi ser me ve hat, ji Siyonistên Îsrail xurtir bû, çî got "Me şûrê xwe avêt û çenedek ji ber xelas bûn" rast bû. Em bi vi ulf ketin, disa ji em bi biryar meşîyan û bi xwe neke-niyan. Hevalên destpêkê, yê li vir digotin "me bawer nedikir ku vegera welat çêbibe û em biçin li ser xaka welatê xwe bixebitin..." Wiha digotin, niha piraniya wan şehidin. Li vir ji me ew gotinên ku di destpêka xwe de goti xurt digotin û bê tirs. Di demeke ku dijmin tê de pir bi hêz, me bi mirin û mayinê xwe da ser rastiya xwe, li aliyekî amade karî û li aliyê din bawerî, em ji herdu aliyan ve xebitin.

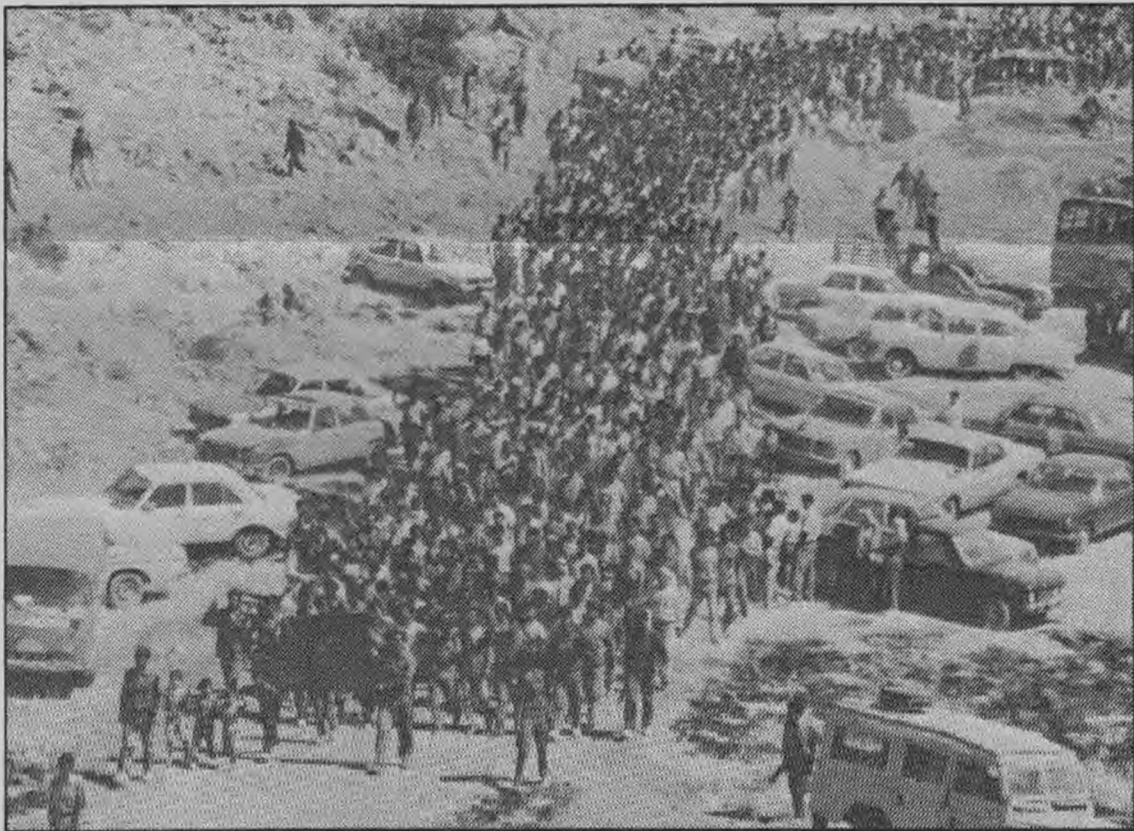
Taybetiyeke Kurd heye, xwe di roja teng de wenda dike û di roja fereh de nikare deliveyan (fersend) bi dest xwe ve bine. Ev ne raste, ne bila mirov di ferehiyê de serxweş bibe û ne ji di tengahiye de wenda bibe. Di vir de bi rasti imkan tunebûn, lê disa ji me xwe pivand, me li hinde cihan nola ku tu bi derziyekê birekê bikolî, belkî dilopek av derkeve cih ji xwe re girt, em li vir bi ser kar ketin. Niha serkeftina me xurt e, ev hevalên ku hûn dibinin dixwazin bi xurti biçin ser xebatê. Lê hema di destpêkê de bi rasti nola ku mirov "bi pozê derziyê biran bikole", yanî tişteke di destê me de tunebû. Beri her tiştî bawerî

gereke, bê bawerî tu dikarî çî bikî? Bawerî ji li ser çî çedibe? Li ser imkanan çedibe, heke derfet tunebin wê tu çawa bikî? Di vir de seroketî zor pêwiste, seroketî çîye? Divê tu di rojeke wiha teng de xwe di şûna gelkî, xwe bi dirok'kî, seroketî eve. Eger tu nekî, tu bi seroketiyê dilizî. Lê hema ewên din di 24 seetan de artêşa bi 20-30 hezar şervan wenda kirin, berde hewqas şervan ji, eger hêzeke bi çûk di destê mirov de be, disa divê rev çenebe, ev kesên tirsok û girêdayî di vê dirokê de revîyan, nikaribûn sê rojan li ber xwe bidin. Me got emê gava xwe bavêjin û hêza xwe ya heyî deynin holê. Yeke din ji heye, eger tu vê gavê di vê demê de navêji, tu bi dirokê dilizî, tu bi seroketiya PKK dilizî. Eger PKK vê gavê navêji, bi rasti tiştên ji dest me biçin, careke din venagerin. Di çekirina PKK de her gavek di cih de ye, ev tê çî wateyê? Yanî, eger tu vê gavê navêji, tu di diroka xwe de fersendeke mezin wenda dikî. Ji bo vê me ev gava di-rokî avêt. Weki din ji sedem hene.

Bi rasti hilpişkîna 15'ê teboxê ya şoreşgerî roleke mezin di diroka me ya netewî de list. Eger ne ev gava-bûya, hûn bi vi awahi nedihatine vir, Kurdistan nedigihîşte vê koçberê. Niha hebûna Kurdistanê di cihanê de hatiye pejirandin, di vê sala 90'an de her kes dibêje "Kurd hene, cihê Kurdan heye", heya emperya-

"... Bi rastî hilpişkîna 15'ê teboxê ya şoreşgerî roleke mezin di diroka me ya netewî de list û dilîze. Eger me ev gava navêta, hûn bi vi awahi nedihatine vir, Kurdistan nedigihîşte vê koçberê. Niha hebûna Kurdistanê di cihanê de hatiye pejirandin. Cihan tev di vê sala 1990'an de dibêje "Kurd hene, cihê Kurdan heye...", ta bi emperyalîzma Amerîka jî dibêje "Kurd û cihê Kurdan...". Hewqasî alîkariya dijmin dike, disa jî neçar dimîne ku, Kurd û Kurdistanê bipejirîne. Dijmin ji niha dibêje "emê zimanê Kurdî serbest bikin". Em baş dizanin, ku dixwaze bi vê politîkê şoreşê jar bike, lê hema ya pêwîst ewe ku dipejirîne..."

dibû. Di van 6 salan, de hûn baş dizanin ku kar çawa û bi çî awahi di her salekê de çêbû, em naxwazin bi

lizma Amerîka ji dibêje, "Kurd û cihê Kurdan" hewqasî alîkariya dijmin dike, disa jî neçar dimîne, ku Kurd û Kurdistanê bipejirîne. Dijmin niha çî dibêje? "Emê zimanê Kurdî serbest bikin", neçare ku vê gotinê bêje, lê hema dixwaze bi vê politîkê şoreşê jar bike, ya pêwîst dipejirîne.

Hilpişkîna 15'ê teboxê gaveke mezin bû, me got, emê bi zanebûn bi ser dijmin ve biçin, wê mirov gaveke nuh di dirokê de bavêje, çiqasî hêz kême dibe, bila kêmbê, te fersendeke bi çûk dit, jê fêdê bibîne, berê ev tişt çênêbûye. Ev hilpişkîna ji bo gel nuhe, yê berê çawabû? Dema ku dijmin bi serde dihat, hingê li ber xwe didan, ne bi hazireti, ne ji ku bi xwe êrişê bibe ser dijmin. Çiqas serhildanên Kurd hebûn, tev wiha bûn. Lê hema ji vê û bi şun ve me rengê xebatê guhart, emê tim bi ser dijminde herin. Ne berxwedan û serhildan tenê, na! Emê şerê gel bimeşînin, ji destpêkê ve ramana me ev bû, me li ser vê ramanê, şerê gel bi zanebûn pêşve dibir, lê ji vê û bi şun ve, kar bi xwe bilind û xurt

1987 an bavêjin, ev gelekî pêwîst bû, çîma? Eger tu nexweşiya xwe nasnekî û derman nekî, tu nikarî gavê bavêji. Ya ku me di wan deman de naskir çibû? Ên ku hevaltiya me dikin, ên ku ji kesbûna kevin ne ketine, ne bi zanebûn ji, bê zanebûn, yanî bi niyeta pak kevnariyê dimeşînin. Çiqasî me imkan da dest wan, nikaribûn fêdeyekê jê bibinin, disa ji em bi xurti li ser wan sekinin. Niha, çîma mirovê Kurd nikare tişteki bike? Di cihanê de dibêjin, "Kurd leşkerê biyaniyanê (ên xerîb)" Ev raste, ji xelkê re leşkeriyê dike, kar dike, ji bo her tiştê wan amadeye. Lê hema ji bo xwe nikare tişteki bike. Sedema vê heye, çîye? Cihanê em ji xwere kirin peya (berdest), hûn niha baş dizanin, li Ewropa, heya li vir ji (Erebistan) çiqas karker hene, tev ji mene, eger ne tevbin ji, nivî ewin. Ji biyaniyan re dibin xizmetkar, ji xwere û ji Kurdistanê re nabin karker. Niha nêzîkî milyonek Kurd ji dijmin re leşkere, ne ji bo xwe. Ez dikarim bêjim, bi deh hezaran Kurd di artêşa Tirk de leşkeriyê dikin, yê ku vê artêşê dimeşînin Kurd in, yê ku me dikujin ewin. Weki din ji, li pir deran xizmeta dijmin dikin, ev bi çî awahi çêbû? Ji ber ku kesbûna kurd li ser bingeheke welatparêzî û şoreşgerî avanebûye, eger ne wiha-ba li diji xwe nedisekîni, hewqas ji dijminê xwe yê metinger re kar

her kesi xizmeta dijmin dikin û lêdana ku li me dikeve, ne ji dijminê. Di çîyan de dijmin belkî nikare gavekê bavêje, yê ku li hemberî me derdikevin, peyayên dijminin, Kurdên girêdayîne. Hikariya van kesan di hundirê me de ji heye. Me di pişt re nihêrî ku pir hevalên me li ser vi ehlaqî çêbûne, xwe nikarin ji jiyana dijmin bi dûrxin. Me ev rastiya derxiste holê, hebekê hilanî û ji vê bi şun ve me gaveke din pêş ve avêt. Yanî di hundirê partiye de û di nava şervanan de kurdayetiya nuh çêbû.

Di sala 1987-1988 an de hûn dizanin dijmin careke din bi girani hate ser me, şerê xwe yê taybetî (xas) di pir aliyan de xurt kir û hovitiya xwe li diji me bilind kir. Di van salan de berxwedana ku me çekirî tê çî wateyê? Me şexsiyeta kevin û ya ji hevketî vekir û derxiste holê. Em li hember şerê taybetî, yê ku di pir aliyan de xwe nuh dikir sekinin, disa ji ne bes bû. Sedema tengaviya sala 1988 çibû?

Dijmin di pir aliyan de şerê xwe yê taybetî (xas) xurt kiribû, me ji kesbûna xwe ya nuh tam negirtibû. Di wê salê de digot, "emê PKK ji holê rakin, çî li hundir dibe û çî li derve dibe." Li aliyekî parêzkarên gundan xurt kirin û li aliyê din, ji hudir ve dest avêtin partiye. Ewropa ji pêre bû, tevan xwe kirin yek û gotin, "emê vê PKK ya sert û îşkî hilanin û li şûnê PKK ya nerim çê bikim." Yanî xwestin xwespariyê bi vi awahi çêbikin. Li dawiyê hûn dizanin, encam (netice, sonuç) çî bû û berxwedan bi çî awahi çêbû. Li aliyekî em li ser ewên ku xwesiparî pejmîndin sekinin, yanî yê ku şeniye Kurdistanê başûr qirkirin û bi Tirkîyê re bûne yek û hatine ser me, da ku me ji hilanin. Em li ser wan xurt sekinin, rastiya wan çîye, em çawa wan nasbikin û bi çî awahi li hember bisekinin, me ev kir. Ji wê û bi şun ve, yê ku di hundirê partiye de dikeve listokên dijmin kiye û çîma zû dikeve bin? Me ev ji derxistey meydanê, me listoka ewropa ji naskir, encama van tiştan çibû? Sala 1989 an xurt hat, disa ji pir kêmasî derketin, lê hema mirov dikare bêje ku bû sala me. Sala 1990 an li ser wan amadekariyan çêbû. Li aliyekî PKK hundirê xwe vekir, ki bi xwe dikene, ki li ser xwe disekine û ki di cih de xwe pêşve dibe, bi dor ferehi me ev ji ber çavan re derbas kir. Êdi me dijmin ji baş naskir, em dikarin li hember bisekinin û li ber xwe bidin. Me hebekê ew kompoyên ku li derve li diji me çêdibûn ji vala derxistin û bê hikarî hiştin.

Hûn baş dizanin ku di sala 1990 an de, di Newrozê de serhildanê destpêkir û gelê me seri hilda, ev çawa bû? Divê mirov di vir de ji rastiye bîzanibe. Cara yekemine ku gelê Kurd di bin serokatiya xwe ya rast de seri hildide, ji bin serokatiya kevin derdikeve, êdi dixwaze jiyana xwe di bin seroketiya hemdemî de biparêze.

Li vir rastiyeke xwe şanî mirov dike, çîye? Tirsê dijmin ji şerê me yê çekdari ji berê bêhtir bûye, baweriya me bi me xurt bûye, hin jê pêwîsttir ew nezaniya ji holê rabûye, êdi mirovê me xwe naskirîye. Tevayiya van pêşveçûnan li ser xebata PKK çêbûne. Tiştên ku di hundirê partiye de derketine bi pirani neghiştine gel. Dema ku Cizîra Botan hewqas xurt rabû û seri hilda, em dikarin bêjin, sedî sed li ser xwina şehidan bû, di bin hikariya (tesira) şehidbûna hevala Bêrîvan de xwe gihande vê qonaxê. Bajare Cizîrê bajarekî kurden e, kevin e, lê hema kevinperestî li ser xurt e. Welatpa-

nedikir, hewqas xwe inkar nedikir, em li ser vê kesbûnê xurt sekinin û disekinîn ji.

Bi rastî, niha em nikarin hinek hevalan ji jiyana dijmin qut bikin. Hûn tev dizanin, dijmin di Dêrsimê de kesbûnek çekirîye. Atatirk lêdana herî mezin li Dêrsimê kiriye. Bi hovîti bi hezaran kuştin, fetisandin, daleqandin û bi darvekirin. Dijmini-etiya tewrî mezin li Dêrsimê kir. Piştî vê qirkirinê zarokên ku mezin kirî, ji Tirkîyan bêhtir kirin Tirk. Yê ku niha di hundirê partiye de bi yekitiye dilizîn, perçebûnê çêdikin, ew bi xwene, yanî ew kesbûna rakirine. Ji wê û bi şun ve li pir derên Kurdistanê belav bû, lê hema hovitiya xwe li Dêrsimê dest pêkir. Kemalîzmê mirovên Kurd li wir kuştin û zarokên wan ên sêwî li gori kêfa xwe mezin kirin, weki dema Osmaniyan, zarokên 7 mehi ji hem-bêza dayikan derdixistin û dayik dipelixandin, wan leşkerên Osmani yê hov zilm û zora herî mezin kirin. Niha ji wisa ye, Kurdên ku bi destên Kemalîstan çêbûne bêhtiri

"...Di Kurdistanê de zagona (qanûna) seroketiyê çîye? Em pir li ser vê pîrsê disekinin. Ji bo hevalan jî, hevalên ku dixwazin seroketiya gel bikin, em ji wan re dibêjin "hûn çiqas teng bin, bê derfet bin, di bin lêdana mirinê de bin, hûnê dîsa bi seroketiyê nelîzin, hûnê nefesa dawiyê nola serokan berdin, bi xwe nelîzin, sivik nebin, gotina ku hûn dikin û gava ku çê dikin, wê li hawîr dora xwe roniye, cesaretê çêbike, wekî din, seroketî ne gengaze (mumkîne). Yên ku dibêjin em jî bo seroketiyê hene, ev jî bo wan jî pêwîst e..."

rêzi tede heye, lê hema ne di rîyeke rast deye, xebata ku me kiri, şehîdên ku me di wir de dan, hişt ku welat-parêziya wê xurt bibe gelo serhildan çawa çêbû? Me şehîdên mezin di wir de dan, millet dit ku kezêba wî ji holê radibe, kezêba millet şehîdên PKK ne. Xwe da ber mirinê û rabû, ev rabûn jî sedî sed bi şehîdên PKK ve girêdayîye. Hinek kesên xerab û bê rûmet vê rastiye inkar dikin, dibêjin "gel bi xwe rabûye..." Ev ne raste, belkî pelekê darê bi xwe li ber bayê ku tê biheje, lê hema gel bi xwe nikara mîna pelekê biheje, ne gengaze (mumkîne). Belkî di cihanê de gel bi xwe û ji e her bihejin, lê hema ev di Kurdistanê de nabe. Dişimin ew bi hezar deran ve girêdaye û di bin ve kiriye, nikare xwe bilivîne, wê tu bi çî awahî serhildanê çêbiki? Eger ne amade-kariya partiyê ya mezinba, te cesaretba, û fedekariya mezinba, te nikaribû nefes bikişanda, yekî jî ne-wêrî bû bigota ez kurd im, ew kesên xerab vê rastiye napejirînin, çima? Li kêfa wan nayê, dîsa ez dibêjim, berî her tiştî xwîna şehîdan di bin van serhildanan deye, ya din jî, bi salan amadekari (hazîretî) çêbûye, bi rastî jî niha ev gava bû gaveke diroki.

Dema ku mirov li cihanê binêre, ev gava li gora wan ne pir mezin e, Fîlistînî her roj serhildanê çêdikin. Lê eger em li gor diroka xwe lê binêrin, gaveke mezin e, û hatina we ya vir jî di bin hikariya serhildanê de ye, li ser vê gavê. Di dirokê de tiştek jî xwe ber çenabe, tiştek li ser ti tiştekî çêdibe, bîngeha her tiştî heye, gava yekemin dibe gava duwemîn. A me jî wusa ye, gava ku min bi salan bi tenê avêt, bû gava hevalan, gava hevalan jî, bû gava gel, li cihekî destpêkir û li pir cihan belav bû. Niha, maşallah hûn dibînin, li her aliyê Kurdistanê gelê Kurd jî bo her tiştî hazîre (amadeye), ev jî bi gava destpêkê ya herî bi çûk ve girêdayîye. Yekî ku Kurdistanê nasbike, wê bizanibe ku gava destpêkê li Kurdistanê nayên avêtin, serokên dirust, ên bi gel ve girêdayî û yên jî bo serxwebûn û azadiya gel tenê dikarin bavêjin.

Di Kurdistanê de zagona (qanûna) seroketiyê çîye? Em pir li ser vê pîrsê disekinin. Ji bo hevalan jî, hevalên ku dixwazin seroketiya gel bikin, em ji wan re dibêjin "hûn çiqas teng bin, bê derfet bin, di bin

lêdana mirinê de bin, hûnê dîsa bi seroketiyê nelîzin, hûnê nefesa dawiyê nola serokan berdin, bi xwe nelîzin, sivik nebin, gotina ku hûn dikin û gava ku çê dikin, wê li hawîr dora xwe roniye, cesaretê çêbike, wekî din, seroketî ne gengaze (mumkîne). Yên ku dibêjin em jî bo seroketiyê hene, ev jî bo wan jî pêwîste. Min niha bi kurtayî diroka PKK anî ziman, mirov dikare çî encamê jê derxe? Li aliyekî karê min heye, karê seroketiyê, belkî ez xwe pir serok nabînim, lê hema taybetiyên (xususiyetên) wê çîne, ez baş li ser wan pîrsan disekînim. Ez yek caran wekî endamekî bi çûk ditevgerim, yek caran jî wekî serokan, ew karê min, barê li ser piştî min ewe, ez hildigrim. We jî niha dirikandiye (îspat kiriye), ku seroketîya me dikare tişteki bike. Niha xuyaye ku ev seroketîya li hemer dişimin sekîniye, roj bi roj xebatê bilind dike, mirovên ku diafirîne (çêdike) pakî û heya niha bi serketiye. Dema ku hûn li diroka gelê Kurd binêrin, hûnê bibînin, ku tim tîkçûye, bi seroketîye, rastiya dirokê ewe. Lê hema di bin seroketîya PKK de serkeftin hatiye çekirin, PKK rabûna mirovê Kurd e, rabûna gel e. Ez nabêjim emê jî ve û bi şûn ve sedî sed wusa bîminin, na! Xebateke mezin dixwaze, lê hema tiştê ku heya niha çêbûye, eger mirov dersê jê bigire, dikare her tiştî çêbike. Hûn baş dibînin ku jî tunebûnê ew hebûna peyda bûye, rewş ne weke ya berêye, berê mirov nikaribû du gotin bigotana. Niha her kes dikare şer bike, bi navê PKK bixebite, ya herî pêwîst ewe ku gelê Kurd bi xwe bikari xebatê mezin bike. Hûn bi xwe dikarin bikin, ev jî ne hindik e. Bifikirin, berî vê demê we li kuderê civînên wiha mezin çêdikirin, di diroka we de ew tiştî tune. Bi rastî di diroka gelê Kurd de wiha civîn çênebûne, û ne ji duruşme (şîar) hatine avêtin. Kesî nikaribû bi vi awahî fedekari û dilêniya mezin temsîl bike, lê hema niha ew bûye rastiyeke, ne li vir tenê li her derê welat. Bi milyonan xwe gihandine vê qehremaniyê û li ser rîya me ya rast dimeşin, jî vê bêhtir hûn çî dixwazin?! Yekî ku dibêje "ez jî bo Kurd û Kurdistanê dixwazim şer bikim", ew gelek derfetan didine dest wî, yekî ku dixwaze seroketiyê bike, ew dibêjin hewqas

endamên PKK jî bo te, tu dixwazi şerê gel biki, ew dibêjin werqas şervan jî bo te, tu dixwazi serhildanê çêbiki werqas gel amadeye.

Niha diroka gelê Kurd di rîya serxwebûn û azadiyê de her roj bi pêş dikeve, derfet fereh bûne. Ez dîsa bi hevalan re dibêjim, bi çî awahî çêbûn, me ew derfet bi çî awahî dane ber we? Hûnê bi dirokê zanibin, ê ku bi diroka xwe nizanibe, bi diroka seroketiyê nizanibe, nikare kar pêşve bibe, wê pê bilize û lîska tewre xerab jî ewe ku mirov bi xwe bilize, bi gelê xwe bilize. Mirov bi niyeteke pak jî pê dilize, lîskên tewrî xerab bi niyetên pak çêdibin. Bi rastî ez niha dinêrim ku me kûr û fereh ew seroketîya vekir, min jîyana xwe bi her awahî vekir, danî ber çavên hevalan û datinime ber çavên we jî, bê tîrs dikim, çima? Sedema yekemin di ketina Kurdan de, bi rêvebirina seroketiyê. Min berê jî got, wekî ku hûn dixwazin ew xwe serok nabînim, eger ne pêwîst be, ez nêzikê jî nabim, lê hema pîrsa seroketiyê jî bo gelê Kurd gelekî pêwîst û mezin e. Hebeke namûsa mirov hebe, mirov nikare jê bireve, jî ber vê sedemê ew 20 salin, ez bi her hêz û derfetên xwe nefes bi nefes pêreme û xurt dikim. Ji vê bêhtir ti nêrin û ti meselên din li cem min tunene. Ez dikarim bêjim, min jî bo seroketiyê rast jîyana xwe ya şexsî da sekinandin. Belê, dişimin mirov dixwazîne û dala vedide, lê hema dîsa jî kêmasiya herî xerab ew pîrsaye, eger te bi seroketiyê nelist, wê xebata te xurt bibe, salekê pêşde dibe, yekê paşde dibe, ew ne pêwîste, madem tu di rîya rastiye deyi, wê kêmasiyên te derkevin, lê hema wê tu wan hilîni. Seroketîya sexte di Kurdistanê de pir xurte, ez naxwazim li vir pir li ser mirovên Kurd bisekinim, lê hema di cihanê de kesek weke me bi xwe nakene, divê mirov vê jî bir neke. Însanê Kurd di nav şaşitiyên mezin de diji, ne azade, xwe azad dibîne. Di vê demê de her kes xwe azad dihesibîne, dema demokrasîyê ye, ya serxwebûnê ye. Em li xelkê dinêrin, xwe wisa dibînin, ew şaşitiye, ew ne azadin, ne serbixwe ne, emê çawa xwe serbixwe û azad bihesibînin, na! Me welat inkar kîreye, ti nêrinên me yê rast li ser me tunene, ew xwe bi şikil insan dibînin, li dor xwe dinêrin û dibê-

jin, kincên me jî wekî yê insananin, ew jî diçin xwarin û malan çêdikin, yanî ew jî insanin, ew ne raste. Li cihanê binêrin, mirovên din tev bi welat in, serbixwe û azad in, bi vi awahî jî xwe re jîyan peyda kirine, jîyana şexsî jî li ser van tiştan çêdibe, kesek çiqas azad be, hewqas jîyana wî jî azad e. Ew heya niha wenda bûn, jî bo vê, nêrîna me li ser me şaşe. Niha bi hebûna PKK ew şaşiti rast dibe, tiştê ku di kesbûna seroketîya PKK de îspat bûye ewe, yanî bi her awahî şexsiyeta Kurd da ber çavan û vekir. Ev ne hindike, çima? Di diroka me de heya niha ew tiştî çêbûye, diroka reş, a ku her dem xwe inkar dike, bi xwe dikene, bi xwe dilize û heya bêvilê dikeve gemarê. Mirovê ku di vê dirokê de mezin bûye, wê çiqas xwe bi insanê ke? Wê çiqas di nav insanan de bimeşe. Dema ku insanê Kurd fedi dike, jî bo çîye? Ji ber ku mafê wî tune ye ku di nava insanan de bigere, yê ku bigere, divê berî her tîstî xwe bike xwedan şeref, me heya niha kîjan xwe gihandiye şerefê? Ji ber vê sedemê mirov nikare seriyê xwe di nav gelan de rake, tim serî li jêre. Tu tim fedi dikî, bê çareyî, me ew rastiya bi cesaret derxiste meydanê. Têye bira min, min jî fedi dikir, min jî digot "çima ew jî Kurd peyda bûne, eger ew jî gelekî xurtbana, ew nediketîne vê rewşê..." Ev diîna zarokî bû, diîtin bê bawerî, ya ku mirov nake tiştê, mirovê Kurd bi piranî jîyanê bi vi awahî dibîne. Me got bi tîrsê nabe, tu bitîrsî, xwe inkar biki û bi xwe bilîzî nabe.

Di wan astengan de, di wê rewşa xerab de seroketîya PKK derket. Ev seroketîya ne tenê jî bo çend salan çêbû, û we di wan salan de daxê qada şer, na! Heya niha di dirokê de çî xerabî û xwefirotin bi navê seroketiyê bûye, ew derdixîne meydanê. Ji bilî vê jî, seroketîya ku ew çêdikin, jî bo sed salîye û belkî hin bêhtir jî, ez dikarim bêjim jî bo hezar salîye. Me tişteki din jî dani ber çavên gelê Kurd, eger bixwaze jîyana xwe li ser vê xakê bimeşîne, wê di kîjan rîyêkeve û bi çî awahî bi rêve bigê? Me ew pîrsa jî bersivand û xuya kir. Niha hûn jî min re dibêjin "serok xwe wiha bihêle... xwe biparêze" Lê hema eger mirov bi rastî li seroketîya me binêre, wê bibîne, jî bo ku insan hezar salî tim bi serkeve çêbûye, jî bo ku êdî seroketîya gelê

"... ew 20 salin, ez bi her hêz û derfetên xwe nefes bi nefes pêreme û xurt dikim. Ji vê bêhtir ti nêrin û ti meselên din li cem min tunene. Ez dikarim bêjim, min jî bo seroketiyê rast jîyana xwe ya şexsî da sekinandin. Belê, dişimin mirov dixwazîne û dala vedide, lê hema dîsa jî kêmasiya herî xerab ew pîrsaye, eger te bi seroketiyê nelist, wê xebata te xurt dibe, salekê pêşde dibe, yekê paşde dibe, ew ne pêwîste, madem tu di rîya rastiye deyi, wê kêmasiyên te derkevin, lê hema wê tu wan hilîni. Seroketîya sexte di Kurdistanê de pir xurte..."

Kurd careke din xwe navêje, dunya bi xwe bilize, ew bi xwe nelize, seroketîya ku ew di Kurdistanê de dimeşînin ewe. Dema ku ew vê seroketiyê dimeşînim, ew van pîrsan jî xwe dikim, hûnê rabin, lê ranebin? Serkeftin çêbibe, yan jî çenebe? Ne jî bo iro tenê, jî bo dirokeke dirêj. Ez tim dibêjim, hûn radibin û serok derdikevin, xwe rast bigihînin. Di dirokê de sedema wenda bûna me ewe. Yanî di cihanê de me jî tevan bêhtir bi seroketiyê listîye, jî bo vê hûnê seroketîya rast nasbikin, ew jî ji her tiştî pêwîstî re. Di malê de, di gund de, di bajêr de, keli bi keli, seet bi seet, naskirina wê weke xwarin û vexwarinê jî ew re gereke.

Niha ew bi seroketîya xwe ya şoreşgerî tene ser we. Partî çêbû, şerê gerrîla rabû ser piyan, dimeşe û wê bimeşe jî. Gelo wê karê we bi çî awahî pêşve bigê? Bi rastî, di 7 salîya hilpişkîna 15'ê tebaxê de hûn dixwazin rola xwe bilîzin, dema ku hûn bi vi awahî xwe derxîne holê, yanî hûn jî hene û dixwazin tişteki bikin. Bawerî û cesareta we jî ya gelek hevalan xurtir e, bi giyanê (ruh) bilind, bi fedekariyê mezin hûn gavan davêjin e. Bi rastî, fedekariya gel jî hemû fedekariyan meztir e, heza gel jî her hêzê xurtir e. Gelekî ku di rîyeke rast de rabe û beje ez dixwazim rola xwe bilîzim, jî vi gelî bi hêztir ti kes nîne. Gava ku hûn dixwazin di vê demê de bimeşin, bi vi awahiye. Dirok jî bo ew dibêje rabin, hûn jî niha bersivê didin û dibêjin, ew rabûn. Berê jî pir gel rabûn û bi deh hezaran şehîd dan, ew li pêşîya weye jî. Diroka Kurd çîye? Çiqas gel rabûye, hewqas ketiye, ew tehlûka hin jî holê ranebûye. Belê, hûn di destpêkê de wiha bi mere ranebûn, çima? We pir serokên sexte ditin, ew pir ketin dit, wan tîrsa mirinê xistibû dilê we, hûn tîrsandibûn, ew cesaret nekir bi mere rabin. Cesareta ku ew li ser PKK çekirî, ne bê sedem e, ew pir nihêrî, ew pir pîvand û li dawiyê ew biryar da. Mirovê Kurd zû zû nakeve rîyekê, dema ku dikeve, bi her hebûna xwe li ser dimeşe. Gelê Kurd zû zû ranabe, dema ku radibe jî, dibe hêzeke mezin, isîla Kurd ewe.

Niha hûn dixwazin di bin seroketîya PKK de rabin, radibin jî. Heya niha PKK seroketî kir, wê jî vê û bi şûn ve jî bike. Şervanên PKK hûn parastin, wê hin jî ew biparê-

zin. Lê hema meşa we ne ev tenêye, bi vê tenê meş nagihije serî, hûnê bi xwe bimeşin. Heya niha hûn gili û gazinan dikin, dibêjin "çima PKK hevalen xurt naşîne nav me?" Hûn tim serokên xurt dixwazin, ez li ser vê sekinim û me heya niha pir hevalên xurt şandine cem we, hûn zanin niha piraniya wan şehid bûne, we ew dîtîn, hûn bûne xwedan biryar, hin ji hûn ên xurt dixwazine. Gengaze (mumkîne) ku serok bi xwe bilizin, ev di dirokê de çêbûye, di nava me de dibe ku derkevin. Di diroka PKK, ya kurt de çi derket? Bi navê me, sedî sed ji bi alikariya min, xwestin min hilinîn, wê çawa bi we nelizin e?! Yanî, bê alikariya me nikarin bêhna xwe bîşînin, kes li wan silavê nade. Ne mafê wane, çav bera seroketiyê dane, yanî wê çawa bibine serokên mezin. Min got "Hûn nikarin bibin şivanê du bizinan, hûnê bi çi awahî seroketiyê bikin?!"

Bi rastî, seroketî pir kesan serxweş dike, dibinin ku her kes rûmetke mezin dide seroketiyê, her xwarin jêre heye, rihetiyê dibîne, ew ji serxweşbûne û bi vî awahî fêmkirine. Mirovê Kurd jare, zehmetiya seroketiyê nîzane, ew tim bi çavêki şaş li seroketiyê dinêre. Ez dikarim bêjim karê min ji sedî-nod ev nêrînen şaş ji holê rakim, hilinim. Pir kes derketin, bi rastî, alikariya ku min bi wan re kir, kesî nekir, paşê çi dibêjin? Emê çawa zirarê bighînine seroketiya PKK. Karê ji bo welat dane aliyekî û dixwazin bibine serok, tenê ji bo ku bibine serokê partiye xwe amade kirin û dest bi komployan kirin. Nakevin nava kar, li ser hevalên xwe tiştên xerab dimeşînin, heya kuştina wan jî, ew gişt ji bo ku xwe bikin serokên duwemîn. Pir kes wiha derketin, me got, werqas alikari me bi were kir, ji bo ku hûn bibine insan, me hewqas tişt dane we, hûn hin çi dixwazin. We ev fikra gemari bi çi awahî girt, li ser çi bingehe hûn hevalan şehîd dikin, zerara ku dijmin nagihîne me, ew di rojê de digihin me, çima? Weki ku me got, çav berdane seroketiyê û dixwazin di dest xwe ve binin. Di piştîre ev kes bûne belayên mezin, piraniya wan hatine kuştin, hinek ji wan teslim bûn. Ev çi derdixe meydanê?

Di nava Kurdistanê de seroketiya kevnan pir xurt e, pir kes dixwazin di PKK'ê de jî we seroketiyê bimeşînin. Ji ber vê sedemê ez tim dibêjim, baweriya min xurt e ku ez vê xebatê peşve bibim. Him taybetiyên seroketiyê û him jî karê seroketiyê ez dikarim pêkbinim. Lê hema divê mirov baweriya xwe li ser kesekî tenê çeneke, li diroka PKK binêrin, çiqas lîsk çekirin. Belkî ne bi niyetên xerab, ne bi dijmin ve girêdayî bûn, kesbûna wan wiha ye. Divê hun ditîna xwe li ser seroketiyê durust bikin, nola ku we di dirokê de gotî nebejin, yanî "mezinên me her tiştî dimeşînin" na! Wê mirov bi wî awahî mezinbûnê ne pejirîne.

Seroketiya ku me di PKK'ê de çekirî, bi kesan ve ne girêdayî ye, bi taybetiyên ve girêdayî ye. Hûnê li taybetiyên seroketiyê binêrin, çine ew, bi çi awahî çêbûne, bi çi awahî mezin dibin? Ji tunebûnê çawa hebûn çêdibe? Di tengahiyê de bi çi awahî ferehi çêdibe? Çawa bi derfetên pir hidîk ên mezin çêdibin? Çawa berxwedan çêdibe? Ev gişt taybetiyên (xusûsiyet) seroketiyê-ne. Wekî din jî, nêrînen konevani (siyasi) li ser cihanê, li ser welat, siyaseta çiyê, hûnê hîni van tiştan bibin. Di mesela wekhevîyê de, di tîkiliyan de, di belavkirina kar de.

Bi kurtî, hûnê li yê ku seroketiyê dimeşîne binêrin, taybetiyên seroketiyê pêktine an na? Pir kesên ku bi navê seroketiyê derdikevin tiştên nebaş dikin, zor di destdeye, û belkî ji li we zor bike, hûnê çi bikin?! Di vir de hûnê taybetiya seroketiya PKK nasbikin û zanibin wê gel bi çi awahî xurt xwe nêzîkî seroketiyê bike, heke hûn wiha nekin, hûn rizgar nabin, eger hûn zû di şaşitîyan kevin, wê zû bi we bilizin. Niha ez bi xwe bawerim ku, heya ez heme, kes nikare bi navê min bilize, belkî zerarekê çêkin, lê hema ezê xwe bigihînim wan. Lê disa ji ez her dem tuneme, disa ez vedigerînim û dibêjim bi kesekî tenê şoreş nameşe û bi sernakeve. Şoreş mesela gel bixweye, wê gel zanibe karê xwe bimeşîne.

Hûnê bi xwe di xwe de seroketiyê çêbikin, seroketiya gel çiyê? Tiştê ku hûn ji PKK hinbûne, hûnê bikin, di vir de kêmasiya we mezine, hûn tim dixwazin ku yek ji jor ve we bimeşin e. Niha ev ji jî holê rabû û min ji karê xwe kir û gihande we, hûn jî dibêjin "seroketiya te raste" ez jî dibêjim, me wiha kir û gihande we, ev pêwîst bû, eger me nekira, hûn nikanbûn weke pelekî bihejiyana. Di dirokê de nola karê ku me kirî, her dem çênabe. Ji vê û bi şun ve hûnê bi xwe bimeşînine, ne parti tenê bimeşîne. Belkî parti di demeke kin de pûç bibe, wekî partiyên dewletên sosyalist, hişk bûn, bûne hestî. Ev 70 salin dixwazin Sosyalîzmê çêbikin, lê hema pê listin. Eger tu niha xwe belav biki, wê tu ji yên sosyalist hin xerabtir bibi, çare çiyê?

Bingeha ku PKK daniye xurt e, nêrîna wê dikare mirov bimeşin e, ji vê û bi şun ve wê tu bibêji "ez tédame", tim baweriyê, berpirsiyariyê (mesuliyetê) bi xwe bike, him dîtîn, him jî kirin. Mebejin bila tim serok werin pêşîya min û min rakin. Ev ne raste, eger hûn li benda serokên sexte bin, wê pergala we belav bikin. Diroka kurdan wiha çêbûye, ez nabêjim, min pir kir, yan hindîk kir, le hema ez bawerim ku min di van salan de xebateke xurt û bilind kir, ne ji bo çend salan, lê ji bo salên dirêj. Ji vê û bi şun ve hûnê bi xwe, xwe bikin serok, eger çend kesbin jî, dirok ji were dibêje rabin, hûn radibin, ev destpêkeke başe, mezine, le hema ev ne bese. Hûn niha nikarin di mala xwe de, di gundê xwe de komeke bi çûk çêbikin, hûnê çawa seroketiya xwe bimeşînin, Xortekî sivik dikare bi navê we, bi we bilize û nebaşîyan bike. Hûn digirin e, dibêjine bila parti yekî baş bişîne, em bi paş ketin. Eger hûn bi aqil bin, hûnê politîk û seroketiya me rastî û baş fêmbikin. Xortekî sivik çiyê? Hûn jî wi behtir seroketiyê temsîl dikin, şoreşgeriya PKK heya dawiyê jî bo gel e, ne ji bo salekê, ji bo hezar saliyê, ev raste? Belê raste, hûn tev jî baş dizanin ku ez jî destpêkê de û heya niha li ser vê riyê dimeşim, bi çi awahî dimeşim hûn dizanin, heya niha min giliyek nekiriye, min negotiye, "ez mirim, bê çare mam..." û ez nabêjim jî. Pir kesan seroketî fêm ne kirine, em her derfetê didin dest û disa ji gazinan dike (şikayet). Di hundirê partiyê de wihaye, di nav we de wihaye. Ji ber vê sedemê, yên ku xwe bigihînin seroketiyê ne e-

zim, hûn bi xwene, me rast xwe gihandiye we, lê hema hûn nikarin xwe mezin bikin, ev kêmasiya weye.

Ez ji bo niha nabêjim, hûn hin di destpêkê dene, gavên bi çûk davêjin, belkî siba gavên mezin bêne avêtin, bi deh hezaran kes xwinê birjînin, wê demê mirov dikeve kêmasiyên mezin, ji bo ku mirov nekeve wan kêmasiyan, wê ji neha ve xwe nêzîkî seroketiya rast bike, û xwe li ser mezin bike.

Di nav mirovên Kurd de axatî xurt e, politîke'ke wiha bi geleki tev dilize, pir bi vî rengî derketin, wê derkevîne jî. Hûnê wê demê çi bikin? Hûnê sedî sed nola ku ez dibêjim bikin, yanî xwe di seroketiya rast de mezin bikin, hûnê hebekê mejiyê xwe bi êşînin, nêrîna xwe, politîka xwe xurt bikin, xwe bi yek'kin wekî din çare tune. Yekîtiya xwe çêbikin, zanîna xwe di warê konevani de û rêxistinî de xurt bikin, xwe di şer de jî mezin bikin. Eger hûn hewqas dibêjin em hene, wê çawa bi we bikenin? Hûnê çima van giliyan bikin? Yekî ku wiha li ser xwe bisekin, ne mumkîne şikayetan bike û kesek pê bikene û pê biliz e.

Gava ku we avêtî ez bi çûk nabînim, ji gava xwe mezintir dibînim, lê hema diûrsim, çima? Hûn

***Niha burcuwaziya cîhanê dibêje
"ideolojiya sosyalîzmê bi bin ket û
têkçû", ne raste. Yê ku têkçûyî, ne
demoqrasiya gele, ne sosyalîzma gele,
na! Serokên wan dewletan û îslûba wan
têkçûye û îflas bûye. Sedema mezin ewe
ku gel xwe nekire demokrat û sosyalist.
Divê em dersan ji van kêmasiyan
bigirin, da ku em nekevîne wî warî.***

zû bi xwe dikenin, ez ne wihame. Ji bo van hevalan jî dibêjim, insane-kim, dibe ku ez niha bikevim û bimirim, mirov nikare xwe jî mirînê xelas bike, lê hema di vê riyê de mirin tune! Tiştê herî mezin, ewe ku mirov di rîya bê mirînê de biçe û tede her dem bi serkeve, divê mirov li ser vê riyê bimeşe. Me bi vî awahî seroketî çêkir û gelê Kurd bi vî awahî bû xwedan şeref, xwe parast û navê xwe çekir. Eger ev rastbe, we mirov çima bikeve? Xebata ku mirovêkî, şexsekî pêkani û kirî, çima hûn nikarin pêkbinin? Çima hûn tim digirin? Xwe tim ser li jêr dibinin, tim jî derve serokan li ser xwe dixwazin? Ev ne raste, di hundirê mal de ji jin û zarokên malê tim dibêjin, serokê malê mîrê malêye, mîr jî dibêje dewlet, dewleta bi çûk jî tim dibêje, dewleta mezin. Ev fikra feodalîzmêye, ya kapitalîzm û emperyalîzmêye. Ji vir ve ew ramana ji mere maye. Wê mirov xwe jê bi dûrxê. Hûn dibêjin "em demokrasîya gel dixwazin, wek hevî û sosyalîzmê dixwazin, hûnê bi îslûba me bixwazin, wekî din nabe.

Niha burcuwaziya cîhanê dibêje "ideolojiya sosyalîzmê bi bin ket û têkçû", ne raste. Yê ku têkçûyî, ne demoqrasi û sosyalîzma gele, na! Serokên wan dewletan û îslûba wan têkçûye û îflas bûye. Sedema mezin ewe ku gel xwe nekire demokrat û sosyalist. Divê em dersan ji van kêmasiyan bigirin, da ku em nekevîne wî warî. Diroka kurd jî ji hemû dirokan tarîtiye, hûnê bi vî zanibin, wekî din çare tune, jiyan bi şerê tune, jiyan bi şerê jî ji mirînê xerabtire, gereke kesek ji me ve jiyan xerab nepejirîne. Min çima di

rêvegûna xwe de werqas xebat xurt kir? Ji bo jiyan bi şeref, yanî ez jî bêjim hebekî şerefa min heye, ev ji bo we tevan pêwîste, bêyî we insan ne insane.

Ji vê û bi şun ve serhildana gel e. Emê bi seroketiya PKK xurt alikariyê bikin, kesên ku bimeşin jî, hûn bi xwene, yên ku şer bikin, hûn bi xwene, di her alî de şer, bi raman, bi exlaq, bi politîk, hûnê bi xwe biryara xebatê bidin û bimeşînin. Çareyan di xwe de bibinin, mafê we tune hûn giliyan bikin, zimanê tim gili û gazinan bike ne yê mirovê serbixweye, zimanê ku di bin seroketiya PKK de çêdibe, ne ew zîmanaye, zîmanekî dine, yê nuhe. Ji bo vê hûnê çareyan di xwe de çêbikin, li kuderê derd'ek derket, hûnê xwe pêgihînin û dermên jêre bibinin. Piraniya we niha dibêjin, "filan kes xayin derket, bi me list, zirar gihande me" wê mebejin, hûnê dadgeha xwe (mehkeme) bi xwe çêbikin, lê hema hûn nikarin dadgeha gel çêbikin. Di vir de hûn dikarin biryara xwe rast bidin û wî kesî ceza bikin, qerar di destê wedeye, hûnê xwedanê wê qerarêbin. Bila çar-pênc kesên bi aqil, bi yekbin, dadgehan xwe çêbikin û wî kesê tevan bar pirsîyar bikin, "te çima wiha kir?". Vî kari bikin, bila ev taybetiya di we de xurtbe.

Nola berê mekin, yanî çi were serê we, yan bigirin, yan birevine cem axayekî û yan jî cem dewletê. Werin çareyekê ji derdê min-re bibinin, hûn wiha dibêjin, lê hema bizanibin ew birina mirov derman nakin, birinê kûr dikin, yê ne mafdar (neheq) berdidin, xwedan mafî digirin û ceza dikin, ji bo vê hûnê zanibin biryarên dadgehê bidin û jî hev cuda bikin.

Dema ku di bajarekî de zirara dijmin xurtbe û zordari bilindbe, li hemberê rabin. Niha yekîtiya we heye, derfet (înkân) gelekî ku mirov bi serhildanê rabe, bi xwe biryara serhildanê bidin. Çend gund, çend bajar bi yekbin û rabin. Mirov dikare bi tenê jî serhildanê çêbike, di bajarekî de, di gundekî de dikare bi serhildanê rabe. Divê li Kurdistanê serhildan wiha çêbibin navçeyîbin, gel tev bi hev re ranabe. Niha li Nîsêybinê gel yeke, xwe gihandiye koçbera serhildanê, bila rabe, bi çûk be ji xem nake, çend gund dikarin meşekê ji bo serhildanê çêbikin, li bajarekî mezin mîna Diyarbekir wê mirov karibe heya dawiyê serhildanê çêbike, dixwazi bila kevir li ser kevirê nemîne. Dijmin hewqas fêde jê ditiye û karhidestîya xwe tede xurt kiriye, eger te derfet dîtî bişewetîne, çawa dikî, bike, bi çi awahî şer dikî, bike. Maf di dest te deye, dema ku tu nekî tu bê rûmetî, divê tu biki. Eger tu nikarî vê jî biki, li ser mirovên xwe bisekine, wan bicivîne ser hev, ne hezeke bi çûkin. Di serhildana gel de bila kes nebeje ez nikarim tiştêkî bikim, her kes dikare pir tîştan bike, ji bo her kesî kar heye. Mezin dibe, bi çûk dibe, hûnê jî min behtir li ser serhildanê bisekinin. Hûnê bikin, bila jiyan we vala derbas nebe, we heya niha jiyan xwe vala derbas kiriye.

Ez dixwazim roja xwe bi xebtên mezin derbas bikim, ev 20 salin ez wihame, her rojêkê tiştêkî mezin çêdikim, ji duh iro mezin dikim. Ev ji

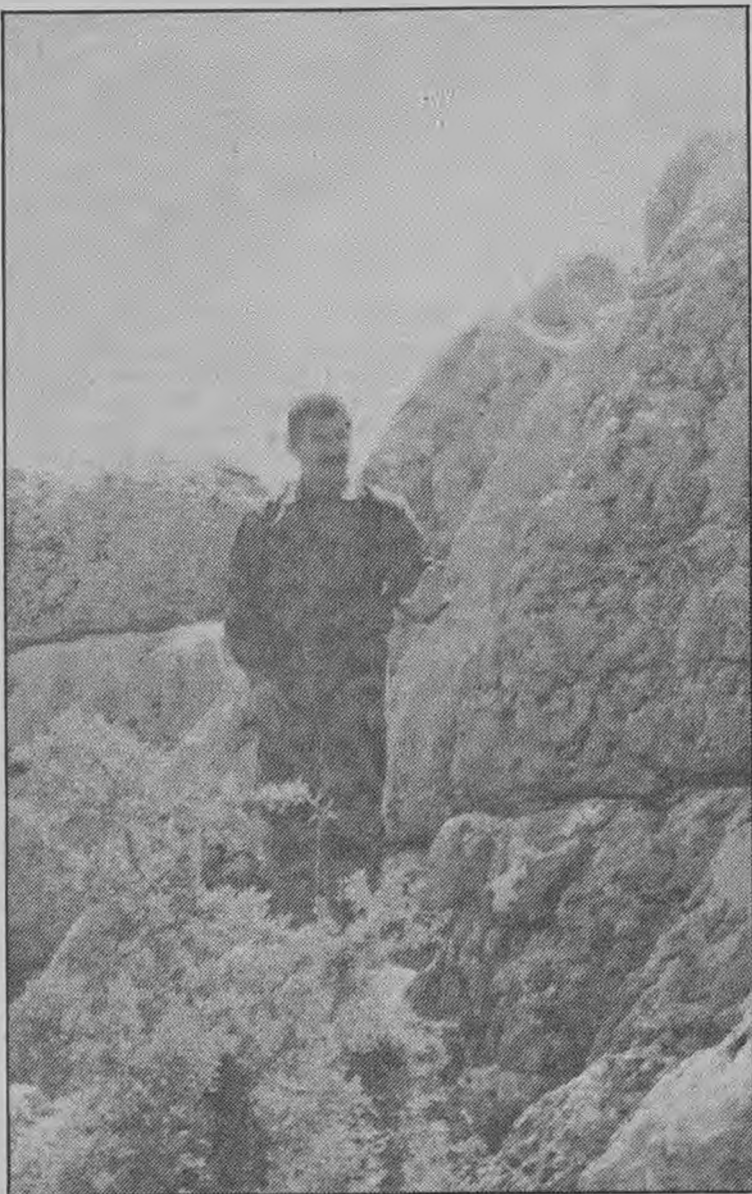
were jî pêwîst e, divê hûn jî wiha bikin. Heya niha temenê we (imîr) vala derbasbûye, heyfê, ji vê û bi şun ve hûnê qîmetê bidin xwe, bila baweriya we bi we hebe, hûnê bigihînin serî. Eger gelek di rîya rast de xwe bike yek, rast kar bike, cihan tev li hember bisekineji nekare hilîne. Diroka gelan ev tîştî ispat kiriye, di diroka me de jî ev tîştî ispat bûye.

Yê ku li diroka PKK binêre, dikare hezar carî serkeftinê bibîne. Hûnê bibinin, heke ev raste, ti kes nikare mirov li ser rîya serxwebûn û azadiyê bide sekinandin. Niha dijmin xurt bi ser me ve tîye, em jî her keli bi keli li ser vî dijminî disekinîn. Kemalîst jî faşîstan hovtîre, Hitler digot "Atatîrk mamostayê min e". Gelan bi çi awahî jî holê radike, çawa pê dilize, di dirokê de tim ev kara kiriye. Ewin ên ku niha li ser me ve zorê dimeşînin, şerê ku niha dimeşînin, şere seyane (şerê kûçikan). Ji xwe zagoneke (qanûn) wan heye, dibêjin "em seyan bi seyan bikujin", vê siyaseta xurt dimeşînin.

Dema ku em li ser şerê taybetî bisekinin, divê pir tişt bêne gotin, lê hema me bi kurtî hewal da (xêber da). Şerê ku dijmin dimeşîne, yê dizîyêye, cihan nîzane ev şer çawa dimeşe. Ne gelê Kurd û ne ji gelê tîrk pê dizane, zîlm, lêdan, belavkirina peran... kes nîzane bi çi awahiyê. Bi rastî di dirokê de metîngerê Tîrk bê nîmûneye, li cihanê kesek mîna wî bi ser gelan ve rejîma xwe najo, rejîmeke wiha hov tenê li Kurdistanê maye. Dema ku di cihanê de neheqîyeke bi çûk çêdibe, her kes li hember disekine, ev dijmin, dixwaze gelekî ji holê rake, ne weke metîngerên dine. Demekê Fransa û İnglîz, hinek mîllet xîstibûn bin nîrê xwe. Ji Ereban re digotin, hûn Erebin, hûn Efîrîne... yanî, hebûna wan dipejirandin, heya siyonîzma Îsrail jî Filistinî qebûl dike. Lê hema ev dijminê li ser me, ne zîmanê me û ne ji tiştêkî din ji bo me dipejirîne, dibêje "tu ne insani". Di cihanê de kesek wiha nake, ev hovîtiya li ser me roj bi roj dimeşe. Qerara ku wan li vê dawiyê derxistî, karê ku niha li ser sinor dike, gundan dişewitîne, malan xerab dike, çi dibêje? "Ez ji bo ku li dijî Seddam şer bikim xwe amade dikim". Bi vî awahî jî xwerê delîveyan (fersend) dibîne, hewqas rejîmeke rûşê e. Di dema Şêx Seîd de jî wiha kir, hevalbendî bi soviyet re çekir, got ez pêşketinê temsîl dikim û Şêx Seîd jî paşverûye. Bi vî awahî alikariya Soviyetê girt û pê serhildana Şêx Seîd şikand. Bi navê pêşketinê li Dêrsimê jî wiha kir, niha jî li her derê dike. Bi rastî, yekî ku dijminê xwe nasneke, nikare tiştêkî bike, divê mirov him xwe û him jî dijminê xwe nasbiki, werqasî tu kari şerê wî biki, çiqasî mirov şerê taybetî (xas) nasbike, hewqasî dikare şerê gel bilind bike.

Niha em pir li ser şerê taybetî û listokên dijmin disekinîn, çawa bi navê din listokê çêdike? Ayatên Quranê bi helikopteran belav dike, dibêje "ên li hember we kafîr in..." Bi navê din xerabîyan dike û bi din dilize. Dibêje "PKK li dijî malbat û namûşêye", lê hema her roj bînamûşîya ku ew dike kesek nake, malbatan xirab dike, wêran dike. Bi rastî, ne namûş hişt, ne ji malbat hiştin, hin jî dibêje, ez namûş û malbatê temsîl dikim. Bi peran dilize, bi çîwalan (telis) belav dike, li aliyekî mirovê me birçî hiştiye û li aliyê di jî dibêje were ji tere hewqas pere, ji mere nokeriyê (ajanti) bike, ji vê yekê re çi dibêje?

"Ez feqîr û xizanan xwedi dikim", wan birçî dihêle û paşê ji dixwe riya xiyane. Ez guman dikim, çekên ku niha di cihanê de qedexene (yasax) ev dijmin bi kar tîne. Li hember Emerîka û Ewropa çî dibêje? "Ez we di rojhilata navîn de temsil dikim", bi karbidestên rojhilata navîn re ji dibêje "ezê tîkiliya we bi Amerîka û Ewropa re xurt bikim". Bi rastî, durûtiya ku dike, kes di cihanê de nake. Weki din ji, leşkerên xwe pirin, ji bo hevalekî me bi hezaran xwinmijan radike, dibêje "hovitiya PKK", çîye ev! Tu ji bo miroveki me pênchezâr xwinmij radiki û bi her çekên kêmanî, hov kiye? Dibêje PKK hove, werqas insanan dike û dixwaze milleteki ji holê rake.

Niha ev dijmina dixwaze di demeke kin de şerê şervanan dide sekinandin. serhildana gel birawestîne, ji bo ve dive mirov dijminê xwe nasbike, naskirin çî derdixê? Eger mirove me, yek bi tenê ji bîmîne û bi namûsbe, wê bi mirin û mayînê li ber xwe bide û şer bike. Weki din ji ve naskirine tiştê dernakeve, lêde nake, ev dijmin ne mirovahiye bi te dike, listokan çêdike, werqas ji mirovatiyê dûre, divê tu ji hewqas bi serde biçî. Bi her rengî şere gel bike, bi kêrê, bi kevîran, bi şewitandîne, di dile xwe de dijmin mehkûm bike û zirarê bigihîne wî. Şere gelê Kurdistanê ne wiha be, nikare bi serkeve, ne weke dewletên dine, dijminê me dihêle ku îslûba şerê me wihabe, weke ku dijminê te bi ser tede tê, wê tuji wusa bi serde herî. Niha hûn nikarin şer bikin, hevalên me ji nikarin, nîzanin şer bikin, çek dane ser milên xwe, pir tiştan hin bûne. Lê hema diçin çîyan, di şaş mihan de pûç dibin, gelek hevalên me şusane, mirov vê yekê qebûl nake. Dijmin te bê sinor dixwaze ji holê rake, divê tu ji wî bê sinor ji holê rakî, îslûba şerê gelê Kurd eve. Yê wêki we ji sedî yek îmkanan derdixê holê. Li her bajar û gundî îmkân di dest her kesî de hene ku şer bike. Di gundeki de, xayînek heye û werqas dostên

me hene, hûn nikarin wî xayînî hilînin? Di bajarên de hewqas kesên dijmin hene, sazîyên (mûesese) dijmin hene, hûn nikarin bi serde biçin? Eger tu tiştêki nikarî biki, bi şev bişewitîne, ev ji xebateke. Derfet niha gelekin, xwe veşere, bila kes te nebîne û ewê xayîn û girêdayî bikuje. Dem ne nola berêye, berê yekî tiştêk dikir, dewletê ew digirt, zanibû kijanî kirye, niha ne wusaye. Dema ku şer û seroketiya PKK wiha mezin bû, hişt ku tu çî biki, ji tere bîmîne, yanî dewlet nikare te bigire. Derfetên (îmkânên) gel di vî wari de mezinin. Dema ku hûn tiştêki dikin, bila kes we nebîne, hûn dikarin xwe veşerî, eger pîrsin kijanî kir, bîjin PKK kir, ji çîyan hatin, ketin gund, bajêr, kirin û revîyan çûn, bila te nebîne bese. Ev derfeta di destê me tevan de heye, hûn tev dikarin bi vî awahî şer bikin. Li pîr cihan niha dibêjin, ji sedî nod dostin, naxwe di wan deran de dijmin nema, eger maye ji, xuyaye ku tu ne xwediye îslûba şerî, ev sedeme. Berde ji sîdî nod, ji sedî bist u penc dost hebin, tu dikarî dijmin hilîni, lê hema nikarin şer bimeşînin, lewma ji dem pûç derbas dibe. Mirov di vir de kêmasîyên mezin dibîne.

Her gavên xwe tîxîne xizmeta şer, meşa xwe bi ya gel kin, bila meşa we ji bo serhildanê be. Di mîzgeftan de (camî) li ser welat bisekinin û behsa serxwebûn û azadiyê bikin, behsa namûsê bikin. Bi mîzgeftan welat rizgar bikin. Dîn vî tiştî dibêje, yanî dîn şerefa insanan diparêze, hûnê mîzgeftan bikine cihên şer, kes dikare tiştêki hejê? Na, eger hûn di vir de xwe nasbikin, bifikirin, hûnê bikaribin şerê xwe bi xwe bimeşînin. Berî her tiştî hûnê seroketiya gel rast nasbikin, wê mirov çawa seroketiya PKK di nav gel de bimeşîne, hûnê vî zanibin, a dîn ji, hûnê îslûba şerê xwe nasbikin. Eger hûn van herdu tiştan nasbikin, hûnê şerê xwe heya dawiyê bimeşînin. Bi xwe çareyan ji xwere bibinin, di tengahiye de, di ferehiye de hûnê xwe mezin bikin,

wê demê giliyan ji nakin. Eger mirov bi vî awahî bik, gel xwedan kesbûn be, cihan li mirov werêji nikare bixîne. Ez bawerim, biryara ku we girti û me girti eve.

Dijminê li ser me, dijminêki tewrî xerabe, divê mirov rojekê ji di bin destê wî de neji û tiştêki wî nepejirîne. Jar dibi, xurt dibi, derfet bi çûk dibin, mezin dibin, kijanî çî derfet bi dest wî ketin, divê pê li hember dijmin bisekinê û bi îslûba şerê gel seroketiya gel bimeşîne. Yê ku me rizgar bike eve, sedema ketina we ji, ji ber ku we ev tişt negirtin. Eger hûn dixwazin bi serkevin, hûnê sedî sed xwe bi vî ve girêdin û bi vî awahî seroketiya xwe bimeşînin. Ev hevalên di vî dewrê de xwe amade dikin, dewra 7 saliya 15'ê tebaxê ya şoreşgerî, tecrûba 7 salan li pêş wane. Tecrûba PKK bi her awahî li pêş wan vebûye. Belkî di demeke nêzik de biçin kar, karê mirin û mayînê, ev heval xurtin, bê tecrûbê, lê hema disa ji mirov dikare bêje, ev dewra ji hemû dewran mezintir bû. Di diroka PKK'ê tecrûba 15'ê Tebaxê bi rengeki mezin digirin, ez dikarim bîjim, pîrsa seroketiye di vî dewrê de kûr vebû. Em di vî dewrê de fereh li ser şerê gerrilla sekinin. Ji bo vî em dikarin bîjin, ev dewra wê di diroka şerê gerrilla de roleke mezin bilize. Wê xwe neke şaşîtiyên berê, wê sedî sed bi talimatên me rabe, wê bi mirin û mayînê wan talimatên bimeşîne. Eger wiha be, ev heval dikarin bi xwe şoreşekê rakin û bigihînin serkeftinê.

Ne ji bo vî dewrê tenê, ji bo vî havînê, tiştên ku me ji bo gel û partiye çekirin, cihê xebata ku me heya niha kirîye digire. Me di vî derê de şerê ku dijmin dimeşîne pîvand, me şerê xwe da ber çavan, me pîrsa mezinbûnê vekir, me kêmanî xwedanê soza xwe bin, yekî ne xwedanê soza xwebe, tiştêki wî dernakeve. Ez ji pîr sozan didim, di xebata xwe de îspat dikim. Min ji were got, we ev havîna, ji hemû havînan xurttirbe, dijmin xwest me di vî havînê de hilîne, bi hovîti erîşan ser me, me ji negot, havîne, germe, na! Me ji dijmin bêtir xwe xurt kir.

Dijmin ketiye çî rewşê? Dibêje, gelo, niha PKK di vir de çî dike? Hinekên dişîne, dixwaze zanibe em çî dikin û çî dibêjin, ji bo ku li gor gotîna me rê ji xwe re veke. Ev çî îspat dike? Me ew xistiye bin hikariya xwe, em jê xurttirin, seroketiya PKK ev rastî derxistiye meydanê. Dijmin ji vî yekê îspat dike, yanî seroketiya me soza xwe da û bû xwedanê soza xwe. Divê hûn ji soza xwe bi cih binin. Ji vî û bi şun ve bi rastî xwe bi seroketiye ve girêdin û îslûba şer bi rastî bimeşînin, gel ev soza da. Hevalên PKK ji li ser şerê gerrilla û rast meşandîna seroketiya partiye û li her alî. Sond xarin û gotin emê bimeşînin, eger hûn ne xwedanê vî sozêbin, hûnê xerab derkevin, ti kes rûmetê nade we, seroketi ji nade we. Megirin, maf di dest we de tune ye hûn şikayet û gazinan bikin. Tiştê ku hûn ji seroketiye bixwazin, we girtiye, bi xwe

melizin. Hûn hin çî dixwazin, me ji tunebûnê ev tişt dan ber we, bimeşînin. Eger hûn bi rastî dixwazin soza xwe bimeşînin emê meşa we di her wari de qebûl bikin. Lê hema eger hûn li gor tahlîmat û biryarên seroketiye bi rêve neçin, berpirsiyarên wan kêmasîyan hûn bi xwene, ne ezim, heya ez li ber we ji nakevim, çîma? Ji ber ku soza we dayî nehate meşandin, ji bo vî em li serê ku şîha bikeve ti gotinan bi xêr nakin. Hevaletî bi vî awahî nameşe, ez ji hevaletiyê dikim, binêrin, bipîvin, çî didim, çî dimeşînim, wê hûn ji wusa bikin. Hûn ne zarokî, hûn hevalin, heval zarokiyê nakin, heval egidin. Hûn ji xebata xwe weke egidan bimeşînin. Yê ku ji were bîmîne, we bi hêle ev kare. Weki dîn bi xwe bilizin, bîjin rihetî heye, millet di bin fermana me deye, emê pê bilizin, bi rastî, eger hûn xwe wiha bikin, we xwe wenda kir, xwe xist, we mirin di destên xwe ji xwere çekir û ya herî xerab ji eve.

Ez bawerim, di 7 saliya hilpişkîna 15'ê Tebaxê de, hevalên PKK xurt bûne, dikarin li hember dijmin û bi çî awahî dibe, bila bibe, bisekinin û îslûba şerê gel bimeşînin. Ji her alî ve seroketiya şer bikin û serhildanê birêve bibin, ji vî bêtir tiştêki nepejirînin, careke dîn nekevin kêmasîyên berê, li gor soza xwe bimeşin. Eger wiha bikin, ez dibêjim, çîqas kêmanîyên mezin kiribin, derfet hene ku em wan berat (af) bikin. Na, ku wiha nekin ji, çîqasî kevin û nuh xebata mezin kiribin, wê tev vala biçê, wê demê bigirin, yan ji îxanetê bikin, xelaskirin tune. Bi seroketiye, bi navê hevaletiyê pîr listok çêbûn, nekevin wê listokê, hûnê ji berê xerabtir bibin. Hûn baş dizanin, yekî ku seetekê bi PKK're mayî dijmin wî berat nake. Rev ne çareye, bi kar bilizi ji ne çareye, mirov nagihîne ti deran. Tenê riya me ya raste, riya jiyanêye, pêwîste li ser wê riye meş çêbibe û li gor seroketiya ku PKK dixwaze, ji bili vî riye em ti riye dîn qebûl nakin. Seroketiya bi vî awahî em heta dawiyê pîre, em her tiştî dixin bin xizmeta wan hevalan. Pîr kesan berî vî gelek soz dan, lê hema nikaribûn bimeşînin, ne xwedanê soza xwebûn, yê ku ne xwedanê soza xwebe, nabe egid, yê ku nebe egid ji nikare kare PKK bimeşîne, kare PKK kare egid û qehremananê, xebata serkeftinêye.

Di vir de (Lubnan), bi rastî me gav mezin çekir. Gelê Filistin ji di bin zora siyonîzmê deye, di bin zorê deye, welat ji dest diçe, roj bi roj tiştan wenda dike, em hatîne cem wan. Me bi wan re hevaletî kir, di vir de ji me li ser wê hevaletiyê xebata xwe meşand. Bi rastî em dikarin bîjin, şerê ku niha gelê Filistin dike, em heya dawiyê pîre, ev ji ji bo ku em şer di Kurdistanê de bilind bikin. Kurdistanêke serbixwe û dostaniyeke herî mezin ji gelê Filistin re çêdike, em hevaletiyê wiha fêmdikin û wiha ji dimeşînin, wê ji vî û bi şun ve ji wihabe. Li Lubnanê me bi pîr partiye welatparêz re girêdan û tîkili çekirin, me bi gelê Lubnanê yê welatparêz re dostani çekir. Welatê wan ji niha perçeye, rewşa ku ew tîdene rewşeke ne başe, em bi xebata vî gelîre ne, ya ji bo demokrasîye. Em dizanin mayîna me li vir girêdayîye bi şoreşa Filistin û gelê Lubnanê. Di Suriyê de seroketiya Hafîs Esed li dijî emperyalîzm, siyonîzm û kevnepe-restîye, em li ser vî bingehe bi vî seroketiye rene, em qimeta dostaniye dizanin. Bi rastî wê alîkariyeke mezin bi mere kir, di her alî de we

pişt da ber me. We di rojên teng de alîkariya me kir, di diroka Kurdistanê de ne gengaze (mumkîne) ji bir bibe. We şehîd ji dan, we bi diravî, bi giyanî (madi-manewî), heya dawiyê alîkarî kir, ez we pîr sipas nakim, çîma? Ji ber ku gelê Kurd hûn bi xwene, karê weye, hûnê ji vî û bi şun ve hin xurttir bikin, lê hema disa ji divê mirov qimetê zanibe.

Min bi xwe ji heya niha ev kar meşand, bawerim ji ezê heya nefesa dawiyê roj bi roj bilind bikim. Di pîrsa serokatiye de kêmasîyên dirokê çîne, ezê li ser vî hin xurttir bisekinim, durust bimeşînim, ez bi xwe ji weki şervanekîme, lê hema di xizmeta serokatiye deme. Ti carî ez ji nexweşiya serokatiye natîrsim û bi sewda wê seroketiye nakevim, madem ji gel re pêwîste, ez bi mirin û mayînê pîre, ne ji bo ku ez jê hez dikim, pê kêfxweşim, na! Ji ber ku seroketi bi we û bi van hevalan gereke, ji bo vî sedemê ez dimeşînim û barê tewrî giran davêjim ser milên xwe. Ev 20 salin ez dimeşînim, wê ji vî û bi şun ve ji heya bîhna dawiyê were meşandin. Bi rastî, mirov nikare li seetan di nav vî çîyayî de bîmîne, ne li salan, ev li salin, ez tede me, ev ji ji ber ku di diroka Kurdistanê de geleki pêwîst bû. Eger li salên dîn bixwazin ji, ezê bîminim, eger ne gerek be, ez rojekê ji li vir namînim, gel û şoreş çî ji min bixwazin ezê bikim, ez amademe.

Bi rastî di Kurdistanê de kesekî ku bi serokatiye nelistiye tune, hemîyan pê listin. Lê hema em rabûn, ji bo ku ti kes nikaribe pê bilize û ji bo ku em hebeke şerefa xwe biparêzin. Niha mezin bû, bû şerefa tevayî gel. Hûn zanin ji tunebûnê çî çêdibe, çîye û ne çîye, em dizanin. Qurûşek pere, dostekî bi çûk, çekeke xerab em baş dizanin çîne, divê em heya dawiyê rûmetê mezin bidin van tiştan.

Niha gelê Kurd tev dixwaze di bin serokatiya PKK'ê de bimeşe. Yê ku bixwaze wiha bike, ezê xizmeta mezin jêre bikim, dixwazi bila demeke kin vî seroketiye bike, eger pêşve nebe bila bi paşve ji nebe, em ji vî ji razîne. Ez bawerim ên ku dixwazin bi mere bimeşin seroketiye wiha fêmdikin. Divê di seroketiye de ketin çênebe, eger sedema ketinê ez bim ji, disa ez xwe berat nakim. Heke hûn rast fêmbikin, hûnê bi mere bimeşin, we hevalên PKK xurt bibin, wê gelê Kurd pîr mezin bibe. Na, ku hûn pê bilizin, ezê berî her kesî li dijî we bisekinim. Berî dijmin ji, ev ji taybetiyeke meye. Eger hûn dixwazin di bin seroketiya PKK'ê de bimeşin, emê heya dawiyê li ser riya serxwebûn û azadiyê bi hev re hevaletiyê bikin. Dema ku em bi vî awahî bimeşin, mirin ji mere tune. Ez disa ji dibêjim, bila mirov bi her tiştî bilize, lê hema bi seroketiye û bi xwe nelize. Heya niha lîska tewrê xerab bi seroketiye hatiye kirin, me her tişt bi vî lîskê wenda kir. Ji vî û bi şun ve, wê kes rê nede van lîskan, eger te di yekê pê dilize, wî hilîne, dixwazi bila çavên te bin ji, bavêje, bila dilê te pê neşewite. Ji vî bêtir Kurd nabe mirov, ji vî bêtir ji ne gengaze (mumkîne) Kurdistan damezire.

Ez bawerim, me bi xurtî biryara partiye û ya gel girt, bi vî awahî emê seroketiye û şerê gel bimeşînin, guman nîne emê bi serkevin.

- Di riya şerê gel de her dem pêş de!
- Biji serhildana gel!
- Biji seroketiya Partiya Karkerên Kurdistan!

***

BERXWEDAN CAREKE DIN BI SER KET

Destpêk di rûpela dawî de seri dane livbaziyan. Lê bili hemû buyeran, pikolîyên di girtîgeha Dilûkê de, hatibûn dijar kirin.

Greva xwebirçîhiştîne ya di girtîgeha Amasya de, ku em gelek kêma agahi ji wir digirin, demeke dirêj hatiye domandin. Roja 1'ê yan ji 2'ê Mijdarê, esker û polis, bi hiceta sehkirinê êrişî dîliyên şer kirin. Di êrişê li Amasya de, çend dîliyên cengê, birindar ketine.

Dîliyên şer ên di girtîgeha Ceyhanê de, ku dest bi berxwedanê kiribûn û wê berxwedana xwe biribûn, beyana 14'ê Mijdarê hinde xwestekên nuh ji tevli xwestekên xwe kirin û di dest bi berxwedanê kirin. Di roja berxwedanê cara duwemîn destpêkirî de, polîsan êrişê birin ser wan, lewma girtî ji berxwedana xwe ya greva xwebirçîhiştîne zivirandin rojîya mirinê. Lê gava encama li Amedê giha wan, roja 15'ê Mijdarê dawî bi

berxwedana xwe anin. Berpirsiyarên girtîgehê ji, daxwazên dîliyên şer pejirandin.

Girtiyên li Meledî ji, roja 2'ê Mijdarê dest bi greva xwebirçîhiştîne kiribûn. 65 girtiyên ramyarî tevli vê livbaziye bûbûn û livbazi roja 10'ê Mijdarê dawî bû.

40 girtiyên welatparêz ên li Wanê ji, bi armanca hevkarîya berxwedana di zindananê din de, grevê xwebirçîhiştîne ji bo şêş rojan birêvexistin.

Mijdar 1990 – Amed / Zaro, jin, mêr, kal û ciwan xwedî li doza xwe derdikavin

AMED

Greva xwebirçîhiştîne roja 12'ê Cotmehê destpêkir. Roja 15'ê Mijdarê ji dawî pê hat. Ji roja pêşî heya roja dawiyê ev berxwedan bi dilxweşî û şahî doma. Greva xwebirçîhiştîne ya girseyî li Amedê 34 rojan doma. Di van rojan de ev berxwedan, jo bo welatparêzan û hêzên demokratîkî, bû navendeke rêxistinîkirinê, civandinê, livandina hêzên nuh û vê rewşa xwe her çû xurttir kir. Her roja nuh, komên nuh tevli greva xwebirçîhiştîne bûn. Her welatparêzek ji xwe re weke delameteke piroz dit, ku biçe serdanê, hima xwe tevli livbazîkaran bike û xwe bide pêş.

Roja 2'ê Mijdarê ji bajarê Farqîne (Silvan) 30 welatparêz çûn serdana livbazîkaran û paşê ew ji rûniştinê grevê. Roja 1'ê Mijdarê abukar livbaziyeke bikaranîn û ev ji grevê xurttir kir. Roja 5'ê Mijdarê mebusên partiya HEP li cem livbazîkaran bûn. Roja 6'ê Mijdarê hejmarê berxwedanê gihîşt 180 kesan. Roja 8'ê Mijdarê du endamên koma Şopandîne ya Helsinki, ku ji Emerîka Bakur hatibûn, çûn serdana welatparêzên di grevê de. Roja 10'ê Mijdarê Salîha Şener ji tevli birçîbûnê bu, ku ji bo grevê xwebirçîhiştîne welatparêzan buye sembolek.

Gava roja 15'ê Mijdarê greva xwebirçîhiştîne tevli dengên dirûşmeyan û "tîlîliyan" hate dawî kirin, livbazîkar bûbûn xwediyê serbilîndîya serkeftîne, şahîya berxwedanê. Lê ji ber ku ji hevûdu qut dibûn, herweha ji tev dîlma û bi hîzn bûn.

Berî ku dawî bi berxwedanan were, bi armanca hevkarîyê, ERNK li Amedê hinde livbaziye nû amade dikir. Bi vî armancê ve girêdayî li bajarê Amedê û bajarên li derdore ERNK bi hezaran belavok da belavkirin, û bang li gel kir, da roja 16'ê Mijdarê dergehên firotegehan li gelek bajarên û bi taybetî ji li Amedê, werin xwarê. Lê gava armancên dîliyên şer hatin pejirandin û lihevhatinek ji çêbû, ERNK vê livbaziye ji bo demêkê da rawestandî.

15 Rojên grevên xwebirçîhiştîne yên girsên gel

NISÊBÎN

70 welatparêz bi berdwami tevli greva xwebirçîhiştîne bûn, ku roja 15'ê Cotmehê destpêkiribû. 25 ji wan jin bûn. Gava em navê greva xwebirçîhiştîne li vê livbaziye bikin, ev nav wê çarçîva livbaziye teng bike. Berxwedana li Nisêbînê, ji hemû berxwedanan çêtir hatibû rêxistinîkirin. Berxwedan, weke livbaziyeke teviya bajarê Nisêbînê bilind bu. Bi dirêjahîya domana livbaziye de, şêniyê Nisêbînê, nobedê girtî û livbaziye u avahiya livbazi parast.

Roja 29'ê Cotmehê, komêk ji ciwanan di destên wan de baqên gulên, çûn serdana livbazîkaran. Polîs iddia kirin, ku ev xwepêşdaneke girseyî ye. Li pêşîya avahiya livbaziye, xwestin ciwanan birawestînin û wan helav bikin. Hem ciwan û hem ji welatparêzên di avahiye de li hemberê polîsan rabûn. Polîs ji, bi co û binkên çekên dest bi êrişê kirin. Di vî êrişê de pênc welatparêz birin girtin.

Şêniyê bajêr û mirovên di çayxaneyan de ruhên ser xwe. Destên xwe avêtin dar, kuç û kursîyan.

Ew ji êrişî polîsan kirin. Wan dan ber kulm û zîllehên xwe. Şêş polîs ji birin kirin. Ji ber xweragirtina gel, polîs neçare man, ku birevin.

Piştî bûyerê, ji ber vî rûdanê, heşt welatparêz hatin girtin. Paşê wan birin Amedê û xistin girtîgehê. Hinek ji welatparêzên hatine girtin ev in: Mehmet Yaz (nûçevanê rojnameya "Ulke" li Nisêbînê), Ziver Uysal, Turan Demirtaş, M. Sait Gumuş, Ali Bilmez û Metin Karakaş.

CIZIRA BOTAN

Greva xwebirçîhiştîne roja 19'ê Cotmehê destpêkir. Ji roja pêşî pêve, bêhtirî 200 kes beşdar bûn û her bi vî hejmarê berdwam kir. Livbaziya li Cizira Botan, timû tim mîna xwepêşdaneke xweya dikir. Roja 3'ê Mijdarê, pêşîya avahiya cihê livbaziye, bi bêhtirî 1.000 welatparêzên hevkarîyê, tîji bûbû. Roja 4'ê Mijdarê welatparêzên bi navên Leyla Adibelî, Şîrin Karagun, Medîne Narîncî, Şekîr Nacî, Behîye Erkendî, Fatma Baklan, Feyruz Acar, Aliye Aslan, Xanim Hezar, Gulistan Karaxan, M. Celal Kirmizigul û Mahmut Kirmizigul dest bi rojîya mirinê kirin. Lê, li ser daxwaza dîliyên şer ên di girtîgehan de ev 12 welatparêz paşê livbaziya xwe di dest bi greva xwebirçîhiştîne domandin û dev ji rojîya xwe ya mirinê berdan.

Roja 4'ê Mijdarê rojnamevanên Îngilîzî, Almanî, Swêdî û Finlandî hevdîtîneke bi livbazîkaran re çêkirin. Livbazîkar destûr nedan rojnamevanên Tirkî, ku bikevin hundurê avahiye, ji ber ku tiştên dihatin gotin û dibin nanivîsin. Greva xwebirçîhiştîne, bajarê Cizira Botan û potansiyela serhildanê bêhtir xurt kir. Serhildan û xwepêşdan, li Cizira Botan, êdî bûne cejnên Cizira Botan ên netewî.

Roja 11'ê Mijdarê li suka bajêr bêhtirî 200 welatparêz xwe civandin. Ber bi aliyê goristanê ve dest bi rêveçûnê kirin. Gava nêzîkê goristanê dibûn, her çû hejmarê xwepêşdaran zêde bû û dakete ser 500 welatparêzan.

Ji bo Cizirîyan maneyêkê vê rojê hebû. Ev roj roja sersala şehîdîketina têkoşerê ARGK Baran (Yasin) bû, ku li Êrdîmê gelekî baş dihat nasîn û heskirin.

Dagirkerên ku dizanin ev livbaziya biranînê û xwepêşdanê wê berfireh bibe, tevli leşker, polîs û komên xwesar barîkat di navbera girsê gel û goristanê de danin. Gava girsên gel bêtirs xwe nêzîkê barîkatan kirin, dagirker berên çekên xwe dan gel. Berikên xwe bi jor ve berdan, berdan nava lîngên mirovan. Xwestin gel belav bikin, atmosfereke tirs û bizdanê biafirînin û serî bidin qirkirînekê. Lê gel, destûr neda provokasyona dagirkeran. Bi bangîna dirûşmeyan xwepêşdêr, ber bi navîna bajêr ve xwe kişandin.

Bi dirêjahîya şevê dagirker, operasyonên xwe birin ser malan. Dido ji wan jin, heft welatparêzên bi navên Hasan Ertener, Abdullah Kozan, Huseyin Erten, Mehmet Uregun, Latîf Hezar, Sakîne Fidan û Wasîye ... girtin. Ji van dido, paşê di dest hatin berdan. Pêncên din şiyandin Amedê û wan xistin girtîgehê.

WAN

Greva xwebirçîhiştîne ku roja 1'ê Mijdarê destpêkiribû, heya roja 7'ê Mijdarê doma. Di domana piştî sala 1980'an de livbaziyeke weha cara yekemîn bû, ku li bajarê Wanê çêbûbû. Lewma welatparêz, roj ji bo livbaziya xwe danin û bi biryarî dest bi berxwedana xwe kirin. Lê gava berxwedêr ditin, ku eleqê û hevkarî gelekî xurt e, roja 6'ê Mijdarê biryareke nuh dan. Vê carê avahiya xwe guhartin û danin pêşîya xwe ku livbaziya xwe heya roja 11'ê Mijdarê dirêj bikin.

Dora 50 welatparêzî beşdarî livbaziye bûbûn. Şêniyê Wanê piştîgiriyeke xurt dani holê. Polîs û komên xwesar, ji bo livbazîkaran ji gel qut bikin, bi berdwami dora avahiya tede grevê çêdibû, peçandin. Kijan welatparêz biçûya avahiye, nasnameya wî jê digirtin û fotokopî dikirin. Çavê wan ji kî digirt, operasyon birin ser mala wî.

Lê di dest bi gel, bi taybetî ji gundî kom bi kom çûn serdanê. Avahi her demê bi serdankaran tîji bû. Pîrraniya serdankaran gundiyên hatibûn ji gund derxistin bûn.

Welatparêzên Wanê ji berxwedanê bi serkeftîni derketin. Potansiyela welatparêz, bi vî grevê li Wanê xurttir bû. Bîngehek hate avakirin, da ji vî pêve, livbaziye xurttir birêvebikevin.

MELEDÎ

Greva xwebirçîhiştîne ku roja 4'ê Mijdarê bi tevlibûna dora 50 welatparêzan destpêkiribû, bi rotasyonî heya roja 15'ê Mijdarê doma. Di dirêjahîya livbaziye de, Komeleya Mafên Mirovan, sendîkat, sazîyên demokratîkî û gel, hevkarîya xwe pêşkêşî berxwedanê kirin. Greva xwebirçîhiştîne bi tevlibûn û serperîştîya welatparêzan bi xwe hatibû amade kirin. Ev ji aliyê din a serkeftîne bû.

SEMSÛR û BISMIL

Roja 14'ê Mijdarê li Bismil û Semsûrê ji welatparêz, dest bi grevên xwebirçîhiştîne kirin. Dora 150 welatparêzî tevli greva Bismilê bûn. Lê, ji ber ku her di wê rojê de, berxwedana di zindanan de dawî bû, ev livbaziye li Bismil û Semsûrê ji tenê rojekê doman. Li Semsûrê (Adiyaman) welatparêz berî hingê ji, di navbera rojên 22 û 27'ê Cotmehê de, grevên xwebirçîhiştîne çêkiribûn.

ANTALYA

Greva xwebirçîhiştîne ku bi tevlibûna 60 welatparêzan roja 1'ê Mijdarê destpêkiribû, bi rotasyonî doma. Ev hejmar di hefteya yekemîn de xwe gihand 200 kesan. Di domana livbaziye de, biqasî 5.000 piştîgir, çûn serdana livbazîkaran. Ji sedî 90, ji livbazîkarên li Antalya mirovên Kurd bûn, ku li vî bajari dixebitîn.

EDENE

Greva xwebirçîhiştîne ku roja 4'ê Mijdarê destpêkiribû, bi tevlibûna bêhtirî 100 welatparêzan hina ji didome. Mirov dikare bibêje, ku hemî nivê şêniyê bajarê Edene Kurd e. Ev livbaziya li Edene, piştîgiri û hevkarîyeke mezî digire. Livbazîkarên li Edene daxweyan kirin û gotin, heya ku berxwedanê di girtîgehên Dilûk, Aydin û Nazillî bidomîn, ew ji dawî bi greva xwe naynin. Gava rojnameya me ket' çapê, greva xwebirçîhiştîne ya li bajarê Edene hina ji didoma.

ANKARA

Greva xwebirçîhiştîne roja 7'ê Mijdarê destpêkir. Dora 55 welatparêzî, demokrat û şoreşger tevli grevê bûn. Berxwedanê li Ankara daxweyaniyekê gihandin rojnameya me û van daxwazên xwe rêzkiribûn: Zivirandina hoyên girtîgeha Amedê li ser rewşa berê, vegerandina dîliyên şer ên hatine koçberkirin, nebikaranîna girtîgeha Eskişehirê û bi fermî pejirandina van ji aliyê hikumetê.

İZMİR

Greva xwebirçîhiştîne roja 7'ê Mijdarê bi tevlibûna 150 welatparêzan destpêkir. Grev, bi rotasyonî û bê diyarkirina roja dawiyê, didome. Hejmara serdankaran di rojê de, di navbera 2.000 û 3.000'an de diguhure. Kurd, sendîkat, rêxistinên demokratîkî û xwendekarên zanîngehê hevkarên sereke ne. Grev, di roja xwe ya nehan de bi 200 kesan didoma. Livbazîkar gotin me, ku heya berxwedana di zindanan Aydin, Nazillî û Dilûkê dawî nebin, ew ji dev ji berxwedana xwe bernadin.

STANBOL

Roja 3'ê Mijdarê greva xwebirçîhiştîne destpêkir. Roja 7'ê Mijdarê hejmarê livbazîkaran giha 150 kesan. Ji ber ku cihê teng bû, livbazîkar greva xwe di sê avahîyan de didomîn. Grev bi rotasyonî û bê eşkere kirina roja dawiyê, didome. Ev berxwedan li taxa Bakirkoy dibe. Li taxên Umranîye, Kartal, Esenyurt û Kadıkoy ji grev destpêkirine. Roja 15'ê Mijdarê hejmarê livbazîkaran di navbera 450 û 500 kesan bû. Livbazîkarên li Stanbolê ji, heya berxwedana di girtîgehên Nazillî, Aydin û Dilûkê de didome, wê greva xwe mîna Edene û İzmirê bidomîn.

KIRŞEHİR

Greva xwebirçîhiştîne ku roja 7'ê Mijdarê destpêkiribû, piştî ku rojên xwe qedand, dawî bû. Dora 20 welatparêz, şoreşger û demokrasi tevli grevê bûn.

Li derveyê bajarên hatine rêzîkirin, li bajarê Zonguldak û gelek bajarên din ji, grevên xwebirçîhiştîne çêbûn.

Mijdar 1990 – Amed / Baqên gulan ji bo berxwedêran.

Livbaziye hevkarîye û xebatên protestoyê

Abukatên welatparêz li pêşiya avahiya Dadgeha Parastina Dewletê xwedan pêş

Roja 1'ê Mijdarê abukaten welatparêz, li bajarê Amedê xwe li pêşiya avahiya Dadgeha Parastina Dewletê civandin. Daxweyaniyeke çapemeniyê ji çekirin. Di daxweyaniya xwe de, bikaranînen dewletê, koçberkirînen li Kurdistanê û pikolîyên di girtigehan de protesto kirin. Her weha êşkere kirin, ku bi armanca hevkarîya grevên xwebirçîhiştinê seri dane vê livbaziye.

Abukatên welatparêz hevditinekê ji bi berpirsiyarên girtigehê re çekirin. Rawestandina koçberkirinan û vegrandina girtiyên mehkemeya wan didome, ji wan xwestin. Abukatên welatparêz, ji bo şanikirina biryardariya xwe, du rojan neçûn mehkemeyan. Herweha daxweyan kirin, ku heke daxwaz neyîn bicihanin, wê seri bidin livbaziye bi posidetir.

Di Zanîgeha Dicle ya bajarê Amedê de livbaziya boykotê

Livbaziya boykotê roja 6'ê Mijdarê çêbû û biqasî 4.000 xwendekar beşdar bûn. Polis, li hemberê boykotê xwe amade kiribûn. Bi destpêka beyanê, serî dabûn tedbiran. Herwê şaxên zanîngehe, li derveyî du şaxan, tevî boykote bun. Polis, berî livbaziye herdu şaxan ji yê din qur kiribûn û bi koteke wan xistibûn derxaneyan.

Roja 6'ê Mijdarê ji bo protestokirina zagonên zanîngehan li hemû zanîngehên Tirkîye boykot hatibûn pilankirin û bi girani ji çêbûn. Danûstîndînen li ser boykotê û amadekarî li Amedê ji berî hingê destpêkiribûn. Dêrdorên şovenist ên rêkxistinên Tirkîye dixwestin, ku boykot tenê bi protestokirina zagonên zanîngehan bi tixûb binûne. Xwendekarên Kurdistanê ve nepejirandin. Gotin, ku protestokirina tehlukayên berê xwe didin hebûna neteweyekî û piştigirîya ji bo grevên xwebirçîhiştinê pêwîst û hewectir e, ji protestokirina hinde zagonên li derbarê xwendekaran. Roja 6'ê Mijdarê dora 4.000 xwendekarî, bi van daxwazan ve girêdayî, çûn boykotê.

Roja 9'ê Mijdarê ji xwendekar xwepêşdaneke mezin çekirin. Du rojan li dûv hev, xwepêşdana xwe nuh kirin û domandin.

Karkerên belediya Farqînê rabûn protestoyê

Roja 8'ê Mijdarê, 110 karkerên belediyê, bi armanca piştigirîya grevên xwebirçîhiştinê û protesokirina bikaranînen dewleta Tirk ên li Kurdistanê,

nê, bêhtirî niv-rojekê livbaziyeke rûniştinê pêkanin. Di domana livbaziye de axiftin çêbûn û dirûşme hatin bangin. Gel ji xwe li dora karkeran civand û piştigirîya karkeran kir.

Ji sendikatan hevkarî û piştigirî

Berpirsiyarên 16 sendikatan, ku di nav wan de berpirsiyarên sendikatên bi navên "Petrol-Îş" (Karên Petrolê) şaxên Amed û Êlihê, "Yol-Îş" (Karên rîyan) û "Tez-Îş" (Karên paqijkirinê) şaxên Amedê jî hebûn, li Amedê hatin cem hev. Ji bo hevkarîya grevên xwebirçîhiştinê, di nava xwe de axiftin, ka dikarin çî şewe livbaziyan bicihbinin. Civînen weha li bajarên Mazra (Eleziz), Semsûr û Ruhayê ji çêbûn.

Di dawiyê de 16 sendika, xwê gi-handin biryareke hevpare. Li gora biryarê, wê daxweyaniyeka şirikê çêbûya, karker wê ber bi livbaziye pasîf ve bihatan ajotin û li bajarê Ankara jî, komek ji berpirsiyarên sendikatan rûniştana greva xwebirçîhiştinê.

Gava kargêriya "Turk-Îş" (Naven-da Sendikatên Tirkîye) agahdarê biryarê bû, hema bi lez xwe livand û destpêkir ku pikolîyan bike. Lewma paşê hinde sendika, gavên paş ve avêtin. Ji ber ku grevên xwebirçîhiştinê ji dawî bûn, livbaziye karkeran çenebûn. Lê hema di sa ji ev bûyer dagirkeran baş tirsand.

Protestoya serokê saziya dixtorên Amedê

Serokê saziya dixtorên bajarê Amedê Mahmut Ortakaya, daxweyaniyekê çekir. Di daxweyaniya xwe de, got, ku bi bizdan grevên xwebirçîhiştinê yen zivirine rojîya murine dişopîne. Xwest, ku hoyên girtigehan, bi nêzîkbûneke mirovî, ber bi pîvaneke serdemi ve werin başkirin.

Mahmut Ortakaya, herweha serokê saziyên dixtorên bajaren Sert u Mêrdinê ji ye. Nameyekê jî, ji bo sawciyê Amedê şiyand. Ji sawci xwest, du destur were dayin, ji bo ji ber çavan derbaskirina rewşa girtiyan.

Serdanên ji bo grevên xwebirçîhiştinê

Di nava derdorên çûn serdana grevên xwebirçîhiştinê de, mebusên biyanî, berpirsiyarên saziyên mafên mirovan, berpirsiyarên weşanan ên navnetewan û heyetên partiyên demokratîkî yê Tirkîye jî hebûn.

Di nava van de jî, mebusa Partiya Keskan li Almanyâ Klaudia Roth (çû serdana girtigehê jî), endamên koma şopandinê ya Helsinki şaxê Emerîka Bakur, berpirsiyarên Televîzyona Almanî kanala pîncan, rojnemeyanên Almanî, Îngilîzî û Finlandî jî hebûn.

Livbaziye gerrilla

QILABAN

Êrîşek çû maleke "parêzkarên" gundan

Roja 30'ê Cotmehê li gundê Nervehê gerilla, êrîşekê birin ser mala du kesên birayên havûdu ku di karê "parezkariyê" de serhişkî dikiran û dev ji kirînen xwe bernedidan. Di domana vê êrîşê de gerillayên ARGK herdu cerdevan û kesekî sêwemin ku di xênî de bû, birindar kirin. Kesên bûne hedefê gerillayan, li gundê Nervehê ew kes in, ku li vi gundi pêşemin çekên dijmin li diji şoreşa Kurdistanê kirine destên xwe.

BERWARÎ

Gerilla dest danîn ser pêxwarin û xwarinên yekeniyeke dijmin

Yekeniyeke dijmin berê li gundê Medresê navçeya Dihê hebû, lê paşê, niha xwe li gundê Bestan navçeya Berwarî bi cih kiriye. Gerillayên ARGK, sê kamyonetên ku ji bo veyekeniya dijmin bi xwarin û pêxwarinê hatibûn barkirin û diçûn van tiştan bigihînin serbazan, rawestandin. Ji tiştên di kamyonetan de, biqasî ku bikaibin hilbigirin, tevli xwe birin û yê mabûn ji tune kirin.

WESTAN (GEWAŞ)

Du esker û du "parêzkarên" cehş hatin kuştin

Di navbera rojên 25 û 27'ê Cotmehê de, li êrdima Wanê navçeya Westanê hinde şer û pozberiyên çekdari çêbûn. Di şerên deketibûn de, du serbazên dijminê dagirker û du cerdevanên bi navên "parêzkarên" gundan hatin kuştin. Hina em bi berfirehi agahdarê nûçeyên van bûyerên nebûne. Hekê nûçe li ser van bûyeran bigihîn me, emê di pêşin de wan ji bewêşinin

NISÊBÎN

Di du şerên ji hev cuda de, du endamên komên taybetî, du serbaz û du "parêzkarên" welatfiroş hatin kuştin. Di van şeran de gerillayekî ARGK û walatparêzek jî şehîd ketin

Roja 2'ê Mijdarê gerillayên ARGK di navbera navçeyên Hezex û Nisêbinê de, du cerdevanên ji parêzkarên gundan ên gundê Memolan navçeya Hezexê li dora gund li derveyî gund girtin, ku bi çavsoînya xwe dihatin nasîn û deng dabûn. Ji van yek, kurrê keyê (muxtarê) gund bû. Vi kesi seri dabû hovitiyên li diji gel û hinde gunehên wi di kuştina mirovên ji gel de habûn û ev kirina wi ji bi îspat bû. Lewma gerilla vi kesî kuştin û cerdevanê din jî bi xedari birin kirin. Cer-

devanê giran-birindar, hina jî di nexweşxaneyê de ye û tehlûkeya mirinê ji ser xwe neavêtîye. Roja 8'ê Cotmehê ji gerillayên ARGK êrîş biribûn ser parêzkarên vi gundi. Hingê ji du "parêzkarên" cehş hatibûn kuştin.

Li derbarê vey bûyerê dagirker daxweyaniyekê çekirin. Di daxweyaniyê de dan bihiştandin, ku li nêzîkî gundê Memolan gerillayek hatiye kuştin û du gerilla ji xwe dane dest, teslim bûne. Le belê tişteki weha, ji bini nabûye û ev daxweyani xwe li ser vir û derewan avakirîye. Tiştê ku dagirker bervajî û çewt şanikirine, di rastîniyê de ev e: Li ser tixûbê başûr-rojavayê Kurdistanê, li ciheki gelekî nêzîkî tixûb, welatparêzek dikeve dafêke eskerên dagirkeran û şehîd dibe.

Pozberîya diwemin ji şeva 8'ê û 9'ê Mijdarê li gundê Pir Hebokan navçeya Nisêbinê derketiye. Du gerillayên ARGK ji bo pêkanîna wezîfe û delameteke xwe, çûbûn vi gundi. Di xaniyekî gelekî nêzîkî qereqolê gund de diman. Li ser giliyekê dagirker dora xanî dipêçin. Lê wê keliyê gerillayek ne di xênî de bû. Agir direşîne ser hêzên dijmin û di dawiyê de dikare çembera dijmin bişikine û xwe rizgar bike. Gerillayê din ji di xênî de dor zivirandi dimine. Leşkerên dijmin ên tevli komên taybetî, ji banên xaniyan û kolanan, dora xênî bi hişkî dizivirînin.

Gerillayê ARGK ê bi navê Sabrî hina gelekî ciwan bû û ev çend meh bûn, ku tevli rêzên ARGK bûbû. Ev şervanê ciwan, xwe radigire û bersivê buha dide hêzên dijmin. Koma eskeran a pêşemin ku xwest bikeve hundurê xênî û dido ji wan ji komên taybetî bûn, rastî agirê gerillayê ciwan dibe. Ji komê du polisên endamên komên taybetî dîkuje û yekî ji xedar birindar dike. Şervanê qehraman, lê tenê mabû. Berxwedana xwe ji saet 22.00'ê şevê heya 3.00'ê beyanê didomine. Di wê navberê de serbazek ji ji banê xaniyekî dikeve û birindar dibe. Piştî ku ber û qurşînen têkoşerê ARGK dawî dibin, hina hêzên dijmin dikarin xwe nêzîkî şervanê paşê şehîd ketî, bikin.

Weke me gotî, ev şehîd me, şervanekî gelekî ciwan bû. Lê di sa ji ev şervanê ciwan lédaneke mezin li dijmin xist. Ev lédana mezin, ku bi destê vi şervanê bi tenê, li dijmin ketiye, di nava gelê me de bûye kehniyeke serbilindî û merxasiyê.

Ji aliye din, roja 15'ê Mijdarê yekeniye dijmin dora gundê Bakusyan navçeya Nisêbinê zivirandin û peçan.

BISMIL

Li navenda navçeyê tomoîla polîsan rastî reşandinekê bû

Şeva 10'ê Mijdarê li navenda navçeyê gerilla reşandin ser tomoîleke polîsan. Du polis birindar ketin û tomoîl ji heya pîvaneke mezin texrib bû. Piştî livbaziye polîs, kîjan welatparêz kete pêşiya wan girtin. Bi vi awahî, tev bi hev re 25 welatparêz girtin û birin qereqolan.

BÊDLÎS

Navgîneke dijmin ji ser mayinekê gerilla derbas bû: Serleşkerek û serbazek mirin

Roja 8'ê Mijdarê li derdorên Geliya Şêx Cuman êrdima Bêdlîsê navgi-

neke (wesitiyeke) dijmin ji ser mayineke gerillayên ARGK bihurî. Navgîna dijmin bi tevayî rûxî û şewitî. Di encama peqîna mayinê de serleşkerek (teymen) û serbazek ji mirin. Heya niha tiştê hatiye tespîtkirin bi vi awahî ye.

Piştî vey bûyerê, yekeniye dijmin derketin operasyonan. Bi dirêjahiya sê rojan tevgera xwe domandin. Di van hersê rojan de çend caran rastî gerillayan bûn. Herweha carman ji rastî dafên gerillayan ên nuh ji bûn. Di şer û pozberiyên derketin de, çî hundabûnek ji gerillayan nebûye. Lê agahî giha me, ku hemû nexweşxaneyên li bajarên Bêdlîs û Tûxê (Tatwanê) ji bo sivilan hatine girtin, ji ber ku gelek serbezên dijmin û endamên komên xweser ên birindar rakirine nexweşxaneyên Tûx û Bêdlîsê.

ŞIRNEX

Gerilla êrîş birin ser qereqolekê. Li Çiyayê Cûdî du navgînên dijmin ketin dafê

Gerillayên ARGK, roja 1'ê Mijdarê, êrîşekê birin ser qereqola gundê Banê Batuyan, ku gundekî eşîra Batuyan e. Hina em agahdari hundabûnên dijmin ên di domana vey êrîşê de nabûne.

Şeva 30 û 31'ê Cotmehê ji li qontarên Çiyayê Cûdî ku li ciheki nêzîkê gundê Kesrîkê, kerwanekî serbazên dijmin ê ji du navgînan rastî êrîşeke gerillayan bû. Em agahdar nebûn, ka di encama vey êrîşê de çend miriyên ji dijmin hene.

Weke nûçeyên me ji êrdimê ji gerillayan standîye, li derdorên Saziya Derêxistina Komîrê li Şîrmexê jî, şerêkî li hemberê yekeniye dijmin çêbûye. Herweha gerilla, êrîşekê birine ser cerdevanên gundê Şerêfiyê jî. Em agahdari nûçeyên fireh ên van herdu bûyeran ji nebûne

DIH

Heft serbazên dijmin hatin kuştin

Roja 1'ê Mijdarê li nêzîkî navenda navçeya Dihê li devera bi navê Girê Dihê şerêkî mezin û dijwar di navbera gerillayên ARGK û yekeniye dagirkeran de çêbû. Di vi şerî de heft serbazên (eskerên) dijmin hatin kuştin.

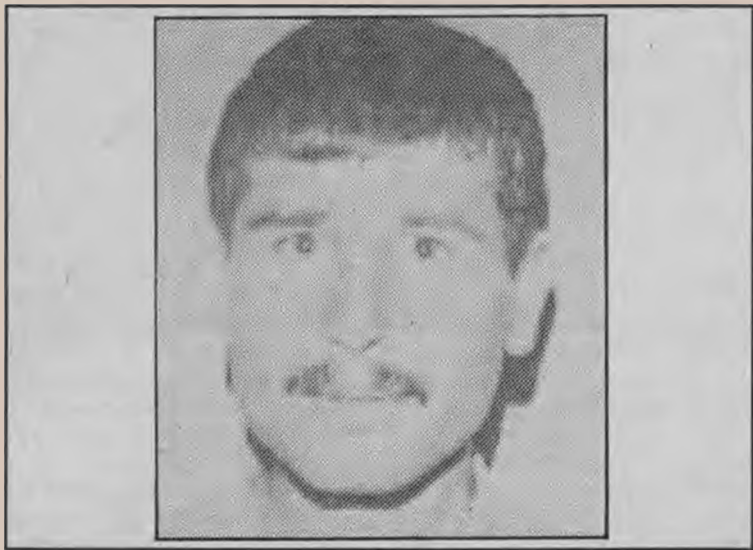
Dagirker, hundabûnên xwe yê di vi şerî de, xwestin veşartî bihêlin. Daxweyan kirin, ku du gerillayên ARGK kuştine. Em li dûv rastiya vey daxweyaniyê ketin, me pîrsî û pîrsiyar kir. Hinek welatparêz çûn qereqola derdorê û rastûrast cendekan xwestin. Lê serbaz dibejin, me wan li nêzîkî qereqolê li ciheki daye axê. Bi vey rewşê ve girêdayî, em serwest dibin, ku ev iddiaya dagirkeran, ji bangeşîyeke tengezariya wan, nabûhure.

CIZÎRA BOTAN

Li navenda navçeyê gerilla reşandin ser tomoîleke polîsan

Şeva 10'ê Mijdarê di navenda navçeya Cizîra Botan de, gerillayên ARGK ji nişkan vey reşandin ser tomoîleke polisên dagirkeran. Di encama vey bûyerê de, em agahdar nebûn, ka hundabûneke ji polîsan heye an ne, hinek hatine kuştin an ne.

Rêheval Mehmûd Ehmed (Akîf) Di sînga tariyê de stêrka azadiyê ye

**Mehmûdo! Min reş girêneda,
şîn negerand, bila dilê te vehese!**

*rin yekitiya me ji hev bixin û tergera
me ya şoreşgerî birawestinin...*

Rasti ji ev e, ne sinor û neji tixûbên çêkirî karibûn lêdana dilê Akîf bitirsînin, bişkin in hestiyên çavên wî, nikaribûn bibin e kelem û bend li hember rêveçûna wî ya şoreşgerî. Belê, bi destên xwe heval derbasî wî alî dikirin, destên hevûdu dugvaşt in, rûyên hev radimûsand in ser kevîtin ji hevalên xwe re dixwest û bi dileki şikêstî vedigeriya, gelo çima? Heviya wî ya herî bilind ew bû, ku di qada germ de herweki şêrêki birindar êrişî mêtînger û şovenistên kedxar bike, lûla tîfîngan germ bike, ji ser pozê çiyakî herweki bazekî xwe bavêje ser çiyayê din û li wan deşt û newalên Kurdistanê leşker û serleşkerên Tirk yeko-yeko veçewirin e. Çiqas heviya wî bilind bû ku ew ji wek Xidir, Cemil û Firaz bi xwina xwe xaka niştîman sor bike. Kêlî bi kêlî, ew hesreta di dil de mezin dibû, û li ser

xwe ji bo xurt kirina Artêşa rizgariya gelê Kurdistan dixebitî û qonaxa şoreşgeriyê bilind dikir. di nava yekeyên xwe ya gerillayî de mamosta û rêhevalekî pir bi nîrx û bi rûmet bû. Hevalên xwe yên jiyane hîni politîk, edeoloji û sosyalîzma zanîstî dikirin, her weki hinkarekî zanyar, kesbûna partiya xwe bi wan dida naskirin. Di 1988 de, bi wê qehremanîya xwe bi gelek livbaziyan şoreşgerî yên li deverên min Şernax, Perwarî... û Eruhê rabû, ziyar û zirarên mezin gihandin e hêza dijmin a mêtînger. Li aliyekî din bi wê Kamera xwe ya piçûk jiyana gerillayên azadiyê dîanî ber çavan, min nûçevan û rojnamevanekî şoreşger û gerok bi şeweyekî bûyer û livbazi dîanî zîman.

Di 22 Gulana 1989 de ji bo avakirina Demokrasîya gel rolek e herî mezintir list, û greva herî bilindtir bi dest xwe ve ani. Di şerêki mafdar û bi rûmet de, ku 2 rojan

Min dixwest dirêj bikê, bi çavên xwe xelasiya Kurdistanê bibinê û ew hesreta ji dilê wî yê şêrîn derkev e... çavên min birjin, berî ku derbas be min nedit, bila min berî ku biçê hema careke tenê eniya wî ramûsanda û di wê kêliyê de bîmrîma. Disa ji ez dilê xwe vediheşînim û dibêjim, bi sedan şêrîn wek Mehmûd çûne, ewjî kezeba dayikên xwebûn û ji her kesî bêhtir şêrintirên ber dilê wan bûn, xwedê hevalê wan bê.

Em dibêjin Mehmûd ne kurê te tenê bû, yê tevayî gel bû, tu vê yekê çawa dibînî?

Raste, lê hema berî ku şehîd bikeve kurê min tenêbû. Dema ku kete nava Partiyê êdî bû kurê PKK, bi qasî ku ji wan re dikir, ji min re nedikir. Niha ez dinêrime bûye kurê gel, çiqas ez kêfxweş dibim, navê wî li ser her zimaniyê, wênaya (resim, sûret) wî bi diwarê her malê ve daleqandîye, xelk navê wî li zarokên xwe dikin. Ez rind û rind vê yekê dizanîm, her kes jê hezdike, dibêjin Akîf, av disekin e. Ne ew bi tenê, niha qimeta min bi xwe bilind bûye, dema ku dibêjin ev diya Akîf e, ji wan be ku min di dilê xwekin, ez bi qurbana wîbim em ji bi xweve bilind kirin.

Dema ku xeber ji tere hat, Akîf şehîd ketiye, tu ketî çî rewşê, yanî te çawa ev saloxa (xeber) pêrgîn kir?

Tu rast dixwazi kezeba min şewûti, agir pêket, çavên min hêşir barandin, lê hema wekilê te xwedê be ew hêştirana yên şabûnê bûn, çima? Min di wê kêliyê de Xidir rehmîti ani bira xwe, ew li cem min hin ji Mehmûd şêrintûrbû, li Bozawayê şehîd ket. Min di dilê xwe de got, ma ji Xidir çêtir e, ew ji kezeba diya xwe bû, xwedê ji arê cihennemê biparêze. Xwedê we zêde bike, Mehmûd çû, hûn hene. Bi serê wî yê şêrîn be dema ku ez we dibînim dilê min honik dibe, weki ku ew saxbûye û li cem min rûniştiye.

Tu dikarî ji me re hinekî li ser taybetiyên (xususiyet) heval Akîf bixîft?

Ezê çî bêjim! Ji zarokîya xwe ve fedekar û netirsbû, ji ti kesî re danedixist, li ser xwebû, xwezî ku niha zarokên min tev lê bihatana, kes lê nehatîye. Ji berê ve xwe di hertîştî re dikir, dixwest hîni her kari bibe, û ji heq her kari ji derdiket. Pir xortekî delal û şêrîn bû, ti caran kesî dilê xwe jê teng nedikir. Ez nikarim rindî û qenciyan wî binim zîman.

Li dawiyê tu dixwazi çî bibeji?

Berî her tiştî ez ji dayikan re dibêjim, li hember zarokên xwe nebin e kelem, bila heyf û tola qehremanan hilînin, bi dil û can xwe li dora PKK bicivînin, heke em wusa nekin wê dijmin namûs û şerefa me rîswa bike. Yeke din ji ez dibêjim gunehê min li istüyê webe, gora Mehmûdê min li Eruh e, ez dixwazim berê ku bîmrîm herim li ser wê gorê hinekî bi kurê xwe re deng bikim, berkêlka wî ramûsim û bêjim, şîrê berê min li te helal be, û di pişt re bila ez bîmrîm. Dema ku ez negihîştîm e wir ji ji min re kulmek ax, ji axa ser gora wî bînin, da ku wê bi xwe re bibim e gorê. "Mehmûdo! min reş girêneda, şîn negerand, bila dilê te vehes e".

***

diyên xwene. Di malê de sembolek in, sembola birêzî, fedekari û mirovahiye ne. Ev in şehîdên me, xort û keçên herî bilindtir in di nava kesên malê de, di gund û bajarên xwe de bi pêşevanî û netirsîya xwe nimûnebûne.

Di malbatek e wusa de, ku olupereştiyê hikariya xwe lê kiribû, rêheval Akîf zaroketiya xwe lê buhurand û giha ciwanî û xortaniya xwe. Lê heya ku giha vê temenê xwe gelek zor û zehmeti di ber de hate ditin. Her çendi ku malbata wî reben û xizan bû ji, disa ew di nava xwe de nola gulekê tîmar û xwedî kirin.

Weki ku diya wî li ser rabûn-

Diya Rêheval Mehmûd Ehmed (Akîf)

rûniştin. dayin-standin û taybetiyên wî dibêje. Ew ji çûkaniya xwe ve qehremanek bûye, netirs û dilêr bûye, ti caran nepejîrîndîye ku kes zorê bighîne wî, herdem dar di ser daran rebûye. Her wiha, li ser bingeha wêrîn û gernasîyê gihaye 20 saliya xwe û bi bir û bawerîyeke xurt tîkili bi partiye re çêkirîye. Tivên vê pêwendiyê di sala 1983 de gulîlk dane û rêheval Akîf bi her hebûn û derfetên di dest de xwe tevli kerwanê xebatê kirîye. Di dema dostaniya nuh û teze de her weki kadroyekî dixebitî. Heya roja şehîd bûnê di çalakîyên di nava girsên gel de herdem miroveki serketî bû.

Çiqas li xweşiya wê dihat ew şevên tari, dema ku bi hêrs û nîfrîna xwe ew sinara çêkirî diqetand û kerwanê şoreşgeran derbasî aliyê din ji dil dikir, Kurdistanî bakurê-rojava bi wê bê perwayiya xwe bi aliyê din ve girêdida. Bi dehan şervan û şoreşger di bin rêberîya wî de xwe gihandin qada germ û şerê serxwebûn û azadiyê. Êdî hebûn û nebûna sinoran li cem herweki hev bû. Dema ku heval derbas dikirin, morala wan bilind dikir û wusa digot: **"Binêrin hevalno! Îşev ji xwe re li nala nala sinorê guhdarîkin, wê ji hêrsa re biderîze, wî îşev derzi di canê Atatîrk re herin. Bila dunya bibîne vê rastîyê, Kurdistan yeke, ne sinor, neji bum-ba û mayin dikiarin perçe bikin. Bila her kes bizanibe ku sinor nika-**

wê bir û bawerîya xwe ji roj bi roj bilind dibû.

Di birêvebirin û bilindkirina çalakîyên xwe yên di nava girsên gel de nimûneyek bû di nûnerî û berpirsiyariya kesbûna partiye de, roj bi roj ji wê kesbûna kevnar û bi gemarî bi dîrdîket û bê sinor xwe nêzîkî kesbûna hemdemî ya şoreşgerî dikir. Ji ber vê sedemê di nava gel de paya wî pir bilind bû. Diçû tîjan malê lawê wê malê bû û ji kesên malê yê herî bi rûmet û bi rêz ew bi xwe bû, her weki dibêjin "bi serê wî sond dixwarin, ji xwe re kiribûn rêber û pêşengê pêşveçûn û serketîne."

Di gel wê xebata xwe ya konevani de (siyasi), miroveki helbestvan şanoger û kamera kêşekî jir û jêhatîbû, gelek helbest û şanoyên wî hatin strandin û pêşkêş kirin, mixabin niha di dest me de nînin ku em bîweşînin, lê ji pîrê emê wan helbestên wî belav bikin. Rêheval Akîf di her warê xebatê de afirandiyarekî serkevtî bû, di gav avêtinên xwe de ti caran tîk neçû, herdem bi serfirazî greva xwe dighand serî.

Piştî ew hêviya wî ya ku dem bi dem pê mijûl dibû, û ji xwe re kiribû bingeş û binyada xebatê, pêk hat û ew deliveya diroki ya ku ji pir kesan re her weki xewna ne bi dest wî ket, bi kervanekî şervanan re û bi wê morala xwe ya bilind xwe gihand e kela berxwedanê, Eruh. Bi her him û hêza

Çiqasî Zor e dema ku mirov radihêje pênivîsê û li ser şehîdekî Kurdistanê dinivîs e. Ne hewqas hesan e ku bi nivîsokê jiyana şehîdekî qehreman were zîman, ji ber ku her pakrewanekî me bi serê xwe dasitanek bûye, şerek bûye, bi şoreşgeriya xwe rûpelên diroka kevnar çirandîye û rûpeleke nuh ji bo serxwebûnê vekirîye. Tarîka ezmanan bi hêrs û awirên xwe yên her weki awirên pilingan ji hev pingir-pingirî kirîye û daye kenandin stêrk û heyva li çardehê. Ji lew em dibêjin jiyana şehîdê azadiyê tenê bi nivîsê nayê zîman. Şehîd ji her nivîsarê bilindtirin, tunene ew bêje û hevokên ku rêveçûna şehîdan vedirêsin. Heya ku mirov karibe şehîdekî şoreşê bide nasdan divê bi xwinê binivîs e. Ji bili xwinê tiştêk nikare şehîd jîyan bike û giyanê li gel gulek e sor bibişkivin e.

Rûpela şehîdan, a herî bilindtir e ji yên dirokê, rûpela pak a ku di dirokê de maye ya şehîdan e. Heke ne ji wê rûpelê be milletek, gelek bi tevayî bervî vebirand û wendabûnê ve diçe. Hebûn pergende dibe, rûpelên din dipertin, kifiki dibin, tenê ya şehîdan bê mirin dimîn e. Ji ber vê sedemê em dibêjin bingeşa dirokê şehîd in, ên ku dirok avakirin e şehîd in û yên ku di dirêjîya dirokê de berxwedan afirandin e, ji mirinê jîyan peydakirin e û zindan û girtîgeh kirin e cihên serhil-dan û rapertînan şehîd in.

Belê, bi rastî çiqas mirov bêje, û binivîs e nikare rûmet, qonax û paya ku têde dijin bine zîman. Heya niha lekeyên Xwinê li ser zinar û diwaran in. Dicle, Wan, Ferat û Munzûr pêlên xwînî bervî jor davejin, li ser her pêlek e xwinê rûpeleke jiyana şehîdan e. Wê pêla sor hişt ku em bi serhilindîyekê dakevin e holê, mirovahîya me be parastin, em ji her weki mirovên xwedan maf û mafdar doza jiyana xwe bikin û bîyî ku serê me were tewandin em di rêzên tevgerên rizgariya netewî de ji xwe re ciheki bigrin û pêşve herin.

Bi vê pêşgotîna kurt, em rûpela jînameya rêhevalê xwe yê qehreman û nemir Mehmûd Ehmed (Akîf) vedikin. Her çendi ku em dizanin ji nivîsok nikare lîhengê kurd bine bira xwe û biranînê ji xwe re bike jîyan û sîza rêveçûna şoreşgeriyê.

Di perçekî dil de, ew dilê ku dijmin bi kêra xwe ya tûj û dirind pare vekirîye, aliyek Kurdistanî bakurê-rojava û aliyek ji Kurdistanî başûrê-rojava. Bi sinoreke çêkirî ew dila perçe dibe û bajarê Kobanê bi du beşan xwe şani mirov dike. Li vî bajarê ku xwedan gelek cihên dirokiye rêheval AKÎF di 12'ê elûna 1963 de dibe mizgina diya xwe û tê dunyayê. Ji ber ku Mehmûd (Akîf) lawê pêşemîn bû, gelekî şêrîn, lewend û li ber dilê bav û diya xwe giran bû. Ti caran nehiştin ku bi yek car tiştêk di dil de bibe hesret. Çiqas bi wan giran bû dema ku çavên Akîf ên çelenk hêştir dibarandin... hema wan ji kezeb disotin û lawê xwe ber hembêz dikirin. Wusane şehîdên me yên ciwan, şêrîn in, çeleng in, hêviya bav û

ÇAND Û TOREYA NETEWÎ

Xwendevanên hêja,

Herwekî ku em tev dizanin rola nivîsokê di rêveçûna jî bo azadiya gelan û serxwebûna welatan pir bilinde. Di diroka gelan de pênivîsê roleke mezin listiye, mîna tîfîngekê di bargehên şoreşgerî de cih girtiye û li dijî mêtîngeran bê westabûn û rawestan ketiye şer.

Ji vê hêjmarê û pêve em rûpeleka taybetî ji bo weşandina çand, pîşe, tore û folklorê Kurdî vedikin. Hêviya me ji xwendevanan ewe ku bi her defetên xwe yê torevarî û rewşenbîrî, vê rûpela ku wê di bin navê "Çand û Toreya Netewî" de were weşandin delemend bikin û ji berhemên xwe bê par nehêlin.

Li ser vê bîr û baweriyê divê em bi nivîsoka xwe dakevine qada şer û nivîsaran bi dijmînde bîteqîn. Ev rûpela jî ji bo berhem û nivîsarên we sînga xwe vedike.

Berxwedan

Hevpeyvînek bi helbestvan Kalê Dildar re

Kalê Dildar kîye?

"Ez di sala 1935 de, hatime dinê. Di malbatek e belengaz û perîşan de mezin bûm, bavê min pîr eş û êtîgî ji destê axe û begên wê demê dit. Niha du-sê kasê li cem min hene, zilm û zora ku wan axan li bavê min kiri tîne ziman, heya nîha ji ez wê xîzanî û perîşaniyê dibinim e. Min ji sala 1958'an ve dest bi nivîsandinê kiriyê, lê pirani helbestên min bi zîmanê Erebbûn, gelek rojname û kovarên ku bi Erebbî derfê helbestên min weşandin e. Di sala 1976 an de min çend helbestên kurdî nivîsandin, mixabûn tev wenda bûn. Lê piştî 1984 an, min carekê din destpêkir û heya niha ez bi wan helbestên xwe piştevaniya şoreşa serxwebûn û azadiyê dikim."

Wekî ku tu dibêji, li vê dawiyê disa tu li helbestan vegeyîyayî, gelo çi hişt ku tu piştî dûrbûn û qutbûnekê disa lê vegeyî?

Berî hertiştî PKK hişt ku ez qîmetê bidim e helbestan û disa piştî demek e dirêj lê vegeyîm. Di dema buharî de min nîzani bû rola nivîsandinê hewqasî di şoreşê de bilind e. Niha, ez bi çavên xwe dibinim, bi guhên xwe dibihîsim, xwîna şehîdan dest bi herikandinê kirîye. Dema ku xwîna şehîdan biherike, erdê ziwa û îşk şîl bike, cigera mirov dişewût e, xwîna di canê mirov de dikele, û ev yek mirov bê gav dike ku li ser wan binivîse. Dilê xwe vehesin e û hema piçêkê wî barî hilgire ser milê xwe. Bi kurtî dikarin hêjîm cigera min keliya û min ji nuh ve helbest anîn zîman

Her wekî ku tu jî dizanî, divê mirovê nivîskar di rêveçûna xwe de, xwedan azîne û nexşeyê pendihe, angû zanibe ji bo çî dînlîvîs e, karibe rola wê nivîsokê di cih de pêkbin e. Gelo Kalê Dildar jî bo çî dînlîvîs e?

Ez ji bo ku şoreş li dare dinivîsin, ji ber ku roj bi roj hejmara şehîdan bilind dibe. Şehîd gelekî paye bilindin, ez dixwazim bi nivîsarên xwe hin bêhtir wê rûmetê bilind bikin. Ez dixwazim di nav rezen helbestên min de herdemî şehîdên Kurdistanê xwe, yê bê mirin bi nav û bilind bikim. Hiro şoreşa serxwebûn û azadiyê li Kurdistanê bakur bilind bûye, divê herkesê nivîskar cihekî xwe tede bigire û herwekî miroveklî şoreşger rola xwe biliz e.

Li gora nîrxandina te, toreya Kurdî gihaye çî qonaxê, berê di çî wari de bû, niha di çî wari de ye?

Bi rasti berî ku tevgera şoreşgerî ya hemdemi li Kurdistanê kerwanê xwe bi rêxe min nedidit ku ti kesî bi çavekî mezin li toreya Kurdî dinêrî. Bi vê nêrîna ku niha em lê dinêrin, ti kesî lê nedinêrî. Kî nê gotin tore ketibû xîzmeta kesan, reformîstan dest dabûn ser nivîsaran, kesî nîzanibû ku hewqas nivîsandin di şoreşê de rolek e bilind diliz e. Nivîskarên ku xwe di warê torevarî de jêr û jêhati diditin, diraviyan Ewropa û jî eş, derd, kul û da-

xwazên gelê xwe bi dûr diketin, toreya xwe dadixistin bazarê. Lê hema piştî derketina PKK, toreya me êdî xwe parast û naveroka xwe ya netewî derxist e holê, xuya bû ku di şoreşê de nivîskar bilind dibe, bêtî girêdana bi şoreşê ve ti rûmet ji wî re tune. A ku ez dizanim PKK toreya şoreşgerî di Kurdistanê de bilind kir.

Ji berê ve dijmîne mêtînger cuda bûn û perçebûnek bi navê din, ol û mezhehan xîstîye nava gelê me. Tu hozanvanekî Kurd, ku di dibêjin zera-deştî... nêrîna te li ser din çîye?

Belê, ez miroveklî zera-deştîme, lê hema ez ne Yezidî me. Ev politika dijmîne, şêxîti, misilmanti, yezidîti, ellewîti... dijmîn em bi van destikan ji hev belav û perçe kirin e û şereki birakujî di navbera me de derxistîye. Ez bi yekcar vê yekê napejirînim, em nabêjin ev îslam e û ev jî yezidîye, jî herduyan girîngtir û mezintir divê em bêjin ev Kurd e. Em tev jî zera-deştî, ew miroveklî zanyar û bilind bû û yê ku bîngeha zîmanê me daniye ew bi xwe ye. Bila em carekê din bi vê û wê jî hev belav nebin. Navê ku serê me pê bilind dibe ew e ku em Kurd in. bi rasti dema ku niha tîne bi min re dibêjin tu Yezidîyê ez dixeyidim, çîma? Ji ber ku ti tekîliya me bi Yezid bin Mûawîye re tune, berî her tiştî em Kurd in.

Li dawiyê gotîna tu dixweazî bêtî.

Divê her nivîskarê me di şoreşê de rolek e xwe biliz e, heke neliz e, ew bi kêrî tişteki nayê, eger pişt nede ber şoreşê wê ew û nivîsarên wî bi saxî himrin û sipas

- Kurdistan -

Bûkek e
Çelengtirîn bûkên Cihanê
Lê ta niha xemgîn e
Dibêjin ew
heya li çar deha
ronî dike
zevî û bustanên me
Hêstir ji çavan tene xar
Çiqas xweşe
mîna hingiv şerîne

Kurdistan e
Li ser her kes
dike şer
Paşa, mîr û dewlemend
Da bêhn bikin bêhna wê
Bixun cerg û dilê wê
Bo wê her kes xwîn didê
Lê ne para wane ew
Gelo lê ew para kê
Para min û teyê ew
para pêşmergan e ew
Ti nema wê roj hilê
Emê bixemlînin wê
Pê dînyayê şên bikin
pê dijmînan gēj bikin
serok APO şa bikin

Kalê dildar

Di dilê şivanê 10 salî de serhildan

Zulfikar Tak

Hevalê me yê girtî Zulfikar Tak, ji zindana Ceyhanê ev nameya ku rastîyekê tîne zîman şand. Ev name, ku herwekî hevpeyvînekê hatiye amadekirin, bir û bawerî, daxwaz û hêviyên zarokê 10 salî derfê holê, wekî ku hatiye nivîsandin em belav dikin.

Hevalên delal,

Çend rojan berê li vê derê, zindana Ceyhan wek zindanê din çar rojan ziyaret li ser hev çêbû. Di vê ziyaretê de bi roj, bi sedan mirovên me yê hatin e ditîne, em bi wan re mijûl bûn, bi şev jî em bi zaro û zêcan re meşxûlbûn...

Roja duwemin ji ziyaretê ez pê hesiyam ku lawikekî deh salî ji Nisêbinê hatiye cem birayê xwe yê girtî. Lê belê, birayê wî li qawûşa me nedima. Piştî ku ziyaretvanên mezin (ên ne zaro) derxistin derveyî zindanê, min gazi Şivan kir. Min jêre got: "Ezê derheqa serhildanê hinek pîrsan ji te bipîrsim, we tu bersiva wan bîdî", got: "Erê".

Roja sewemin ji ziyaretê, û di wê navberê de min hinekî hazîriya xwe kir. Lê belê, şênî werqas pîrbû, hiş di serê min de nema, ez gelekî bi wan re mijûl bûm. Dema ku şev bû, min bi lez gazi Şivan kir. Em derketin jorê, ciyê ku em lê razdizên, da ku em rûnîn û biaxîfîn. Gava ku em gihîştin e jorê me dit ku hevalek li tembûrê didê, hevalekî din jî li timbelekê dixê, û bi qasî neh-deh zarok li ber direqîsin. Dema ku Şivan ew ditin got: "Ezê ji bireqîsim." Min got: "Hebêkê bilezîn e, ji bo ku em hinekî bi hev re mijûl bibin û vê şevê pê biqedînin." Got: "Erê". Lê belê vê "erê" ya wî gelek ajot.

Min gazi wî kir, em rûniştin. Min dixwest ez ditîna zarokê 10 salî li ser serhildana Newrozê bigihînim we. Lê belê, ev daxwaza min jî her alî ve bi ya dilê min nebû. Di vê roportajê (hevpeyvîn) me de, eger dem hebûya, minê bi her hali tevê hestê Şivan bigihandê we. Bi qasî ku ji min hat min xwest ku di vê serhildanê de tiştê ku bûne ji bo we binim zîman. Lê belê, ez pîr li piştî vê armanca xwe mam. Li dawiyê ez fikîrîm û min jî hevalan pîrsî: gelo kes bikariye vê roportajê biweşîn e? Wanji got: "emê li gora derfêten xwe biweşînin."

- Navê te çîye?
- Şivan
- Şivan navê te yê rastîye?
- Belê
- Şivan, tu çend salîyî?
- 10 salî me
- Mala we li kuderê ye?
- Li Nisêbinê, qeza Mîrdînê.
- Di Newroza vê salê de li Nisêbinê serhildan çêbû, derheqê vê serhildanê tu tişteki dizanî, gava ku serhildan çêbû tu li kuderê bûyî?
- Wê tu hemû binivîsinî?
- Belê, ezê hemû binivîsinim.

- Em li mezêlê Hecacê bûm, wilo em li wir dahatin, em 5000 mirov bûn, dimeşîyan. "Ozel timan" gotin "em ji hevalê wene, dê û bavê me ji hene". Yekî ji nav gel, li wan vege-rand û got: "Na! hûn hemû kafîrîn". Piştî vê gotinê, Ozel tim gurmîstek lîxist. Li ser vê gurmîstê, gelê ku dimeşîya êrişî ser wan Ozel Timan kir. Di dest gel de kevir, dar û kêr hebûn. Li hember gel wan jî fişek teqandin, bi qasî hezar fişekî hatin teqandin.

Di vê meşa xwe de gel bang dikir "Bijî Kurdistan!, Qahrolsûn Turkiye!.. Bijî serok APO!" Gel wiha diqirîya.

Dema ku meşa gel gihîşt nava bajêr, di kuçê de pîrekên me yê derkeubûn ser bana bi rêketin û berdand ser serê Qomîsêr. Qomîsêr kete qûmê, dûre em pê hesiyam ku ew geber bûye.

- Şivan, hûn jî bo çî cûbûn ser goran?

- Em ji bo gerilla çûbûn, 13 gerilla şehîd bûbûn, lê bele du şehîd anibûn.

- Ew 11 şehîdên din bi kuve biribûn, jî bo çî neanibûn?

- 11 şehîdên din li Sawûrê, hemû bi hev re di cihekî de bin erd kiribûn. Ji bîlî wan 11 an hevalek birindar e. Gerillayê birindar piştî şer diçe gun-deki, xwediyê mala ku gerilla li wir dimîne nokeriyê dike (xîyanet), xebere dide neyar. Dîjmîn jî wî gerillayê birindar bi saxî li piştî Sawûrê, li cihekî gorê dikole û binax dike. Dayika min çûbû Sawûrê, wê jî min re got gerillayê birindar digorê de şehîd dibe.

- Şivan, te ji şoreşgeran hez dikir?

- Erê.

- Ji bo çî?

- Ji bo ku Kurdistanê xelasbikin, û welatê me ava bikin.

- Piştî vê meşa gel, li Nisêbinê çî çêbû?

- Pîr tişt çêbûn.

- Tu kani jî me re van îtîsan bêtî? Em dixwazin ew tiştên li Nisêbinê bûne ji te bibîsin.

- Gelê Nisêbinê 5 rojan deriyên dikanên xwe girtin. Li dawiyê gel kom bi kom dicivîn ser hev, bi kesk û sor û zer xwe dixemilandin û dimeşîyan. Rê digirtin, tangêr û erebeyên dewletê didan ber keviran. Gava ku gel ev tiştê dikir, polis û neyar ditir-siyan, newêribûn nêzîkî gel bibin.

- Şivan, gava ku ew tişt dibû, te çî dikir?

- Min kevir davêtin polis û Ozel Timan.

- Dema ku te kevir davêtin neyar, te slogan ji (duruşme) davêtin?

- Erê, min digot "Qahrolsûn (bîm-re) Tirkîye! Bijî Kurdistan! Bijî Serok APO! bijî PKK!"

- Şivan, we çî nav li vî serê xwe

kiribû?

- Me ti nav li şerê xwe nekiribû.
- Tu dibêji ez ji şoreşgeran hez dikim, ev şoreşgerên ku tu ji wan hez dikî kîne, te heya niha ti kes ji wan dîtîye?

- Ev Şoreşgerên ku em jê hez dikin, gel ji wan re dibêje "Telebe". Lê belê, ew şoreşgerên PKK ne. Birayekî min jî şoreşger e. Min di Televîzyonê de carekê serok AB-DULLAH OCALAN dit, di progra-ma "perde arkasî" de carekî şanî kirin, lê hema pîr dirêj nekir.

- Şivan, li gelek gundên Kurdistanê alîkar û kuçikên dewleta Tirk hene, bi Tirkî jî wan re dibêjin "Koy Koriyucusu", bi kurmancî jî dibêjin "cahs", hûn zarok di nav xwe de ji wan re çî dibêjin?

- Car hene em dibêjin Qorici, car hene jî em dibêjin Bekçi. Lê hema bi pirani em dibêjin "Xayinên bê namûs."

- Şivan, ji bo ku Kurdistan rizgar bibe, giringe gelê Kurd çî bike?

- Şer bike. Bi silehan, bi daran, bi keviran... Çî li ber destê gel hebe giringe bi kar bine.

- Welat çîye?

- Welat Kurdistan e, Kurdistan ji jîyan û namûsa Kurdan e.

- Şivan, tişteki din heye ku tu bibêji?

- Erê

- Beje

- Bijî Serok APO!

- Li Min -

Çîma habûye halê min
ji min kişandin xwîna min
Dîsa ji destên xwînxaran
xerabûye rûçikê min
Li min, li min, li min
Kurdistan e dilê min
hilind nabê ala min
Îro ji destê kedxaran
tune navê welatê min
Li min, li min, li min
di zindanê de hevalên min
Nabîsin e dengê min
Dîsa ji destên xwînxaran
Ev çîye hatiye serê min
Li min, li min, li min
Dikujin bav û birayên min
Dilîzin bi namûsa min
Îro ji destên kedxaran
Talan bûye mala min
Li min, li min, li min
Kê jêkir herdu milên min
xerakir zend û bendên min
Dîsa ji destên kedxaran
pîrbûn e kul û derdên min
li min, li min, li min

Şaxê Ciwan - Diyarbekir

NAVÊ ÊRDIMA DILÛKÊ XWEDIYÊ ÇI BINYADÊ YE?

Gava mirov cara pêşin li vê *ordûdê bi cihê berê, xwedî ewê* êrdimê pêşemîn car, "Dolîk" danine. Deh kilometre dûr ji bajarê Dilûkê (Entabê), li aliye bakur gundeki bi navê "Duluk" hina ji heye. Şop û bermayên dirokî bi me didin nasin, ku Dilûk berê li cihê vi gundi bû û ev gund bi xwe ji jêrmayê bajarekî demên kevin e. Di çavkaniyên Bizansi de navê êrdimê "Telukh (Tolupa)" û di yên Ereban de ji "Diba (Duluk)" derbas dibe. Gotina "Duluk" ji, guman heye ji van gotinan hatibe. Gelên Selevkî û Romayî ji, "Enukhiya Torosana" gotine êrdimê.

Li gora hinde çavkaniyên din ji, di wan deman de ku Ereba serdestên êrdimê bûn, gotina "Eyntab" bikaranine, ku dihe wateya "Kehniya dibirrise." Di çavkaniyên Ermeniyên de ji navê êrdimê, weke "Anthapt" derbas dibe. Lê gava dirokna qala êrdimê kirine, bêhtir gotina "Duluk" bikaranine.

Piştî bajarvaniya (medeniyeta) îslamî ber bi rojên me ve, navê "Eyntab"ê, her çu weke "Ayintap"ê hate guhartin. Doliwgerên Tirk. roja 6'ê Sibate 1921'ê nav kirin "Gaziayintap." Bi vi awahi guhartina navî pêk anin.

Gelê Kurdistanê her demê, pêşemîn "Dilûk" gotiye êrdimê. Niha gotina "Entab" ji di nava gelê me de, bi firehî dihe bikaranin.

DIROKA KURT A ÊRDIMA DILÛKÊ

Diroka êrdima Dilûkê, ku dikeve perçeya bakur-rojavayê welatê me Kurdistan, xwe dirêji heya dema diroka nenivîsî dike. Tixûbên êrdimê yên niha, cara pêşemîn ji aliye Babilan ji bo danîşvaniyê hatine vekirin û bikaranin. Di demên paşê de Hitîti li êrdima Dilûkê xwe bi cih kirin. Ji dewletên piçûk a bi navê qraliyeta Kargamiş ku girêdayî bi imparatoriya Hitîti ve hatibûn damezirandin, li ser axê Dilûkê dameziribû. Di encama hilweşîna dewleta Hitîti de, li ser axên ku Hitîti serdest bûn, valahiyeke otorîteyê derkete holê. Di vê domanê de, li kêleka hinde hêzên cihêrang, Aşûrî ji sîd û berjewendi ji vî valahiya otorîteyê standin. Aşûrî xwe belavî êrdimê Berfêrmê û tixûbên Suriyê ji kirin. Bajaren girêdayê Hitîtan, herweha ketibûn bin tehdita Aramiyên koçerî ji. Ji van bajaran a bi navê Kargamiş (li Dilûkê bû), da xwe ji dagirkirinê Aramiyan biparêze, hîndurî û hikmê Aşûriyan pejiwand. Piştî demekê Dilûk, pêşî ket bin hukmê Misrê û paşê ji ket bin hikmê Selişkiyên Anatolia. Di navbera salên 1373'an û 1430'an de bi

Di sala 539'ê Bz. (Berî Zayîne) de, weke heza serdest a êrdimê. Pers derketin holê. Piştî mirina împaratorê Persan ê vê domanê, doliwgeriya Persan li êrdimê paşê jar ket. Di encama vê bûyerê de Satrapiya Kapadokîsa serxwebûna xwe danezane kir. Di van salan de Pers, xebatên pêşvebirina bandûriya xwe birevebirin. Gava împaratoriya Persan di xebateke weha de bû, ji aliye qralê Makedonya Skenderê Mezin hate rûxandin û êrdima Dilûkê ji ku hingê navê wê Dolîke bû, kete bin hikmê Skenderê Mezin.

Li dûv mirina Skenderê Mezin, Dilûk kete bin hikmê dewleta Selokîdî. Gava Selokîdî binkeftê Misriyan bûn, Dilûk ji disa kete bin hikmê qraliyeta Makedonya. Vê carê ji, gava qraliyeta Kapadokîya binkeftê Selokîdan bû, Dilûk ji nuh ve bi heza pêşî ve hate girêdan. Di vê domanê de Ramoyî ji, xwe gihandibûn wê hêzê, ku

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeke niştiman ku navenda kiştûkalê û aboriyê ye

DILÛK

- I -

REWŞA ERDNÎGARÎ A ÊRDIMA DILÛKÊ

Êrdima Dilûkê û bajarê Dilûkê, ji êrdim û bajarên bakur-rojavayê Kurdistanê, yên bêtirîn pêşveketî ne. Dilûk, di xaleki stratejîkî ya Rojhilata Navin de cih digire. Xwedî hin riyên herî pêwîst e, ku kêşora Ewropa bi Rojhilata Navin ve girê didin. Riyên kintirîn, ku ji welatên mîna Hindistan, Pakistan û Iranê derbas dibin û xwe digihin Deryaya Sîpî, ji Dilûkê derbas dibin.

Ji aliye rojhilatê ve bi Ruhayê re, ji aliye bakur-rojhilatê ve bi Semsûrê re, ji aliye bakurê ve bi Mereşê re, ji aliye rojava ve bi Edenê re, ji aliye başûr-rojava ve bi Antakîya re û ji aliye başûr ve ji bi başûr-rojavayê Kurdistanê (Suri) ve tixûbên Dilûkê hene. Pivana firehiya erdê Dilûkê 7.642 km² ye. Bilindahiya Dilûkê ji zîreyê (deryayê) 850 metre ye.

Erdê Dilûkê ji sedî 51.9 bi çîyan, ji sedî 26.9 bi deştan, ji sedî 19 bi platoyan û ji sedî 2.2 ji bi zozanan hatiye xemilandin.

Dilûk, ji aliye hejîmara şênî ve ji, ji bajarên bakur-rojavayê Kurdistanê, bajarê mezîntirîn e. Di gelemperîya Tirkîyê û bakur-rojavayê Kurdistanê de Dilûk, ji aliye mezinahiya xwe û bilindbûna hejîmara şênî ve, di rêza pêncemîn de cih girtiye, ji nava nêzikî 70 êrdiman.

Çîyayên Dilûkê:

Hema hemû çîyayên ku ji aliye bakur ve dirêji tixûbên Dilûkê dibin, berdewamên Çîyayên Toros ên Başûrê-Rojhilat in û rêzên duzûrast avadîkin. Rojavayê êrdimê bi çîyan hatiye pêçandin. Çîyayên Dilûkê yên pêwîsttirîn ev in:

Çîyayên Sofîyan (Bazan): Ji aliye bakur ve dirêji Dilûkê dibin. Li başûrê van çîyan Deştê Dilûkê dirêj dibe. Xala bilindtir a Çîyayên Sofîyan, Girê bi navê Kepekçî ye. Ev gir 1.496 metran bilind e. Ev bilindahî, herweha xala bilindtirîn e li êrdima Dilûkê. Çîyayên Sofîyan ji sê biran çêbûne: Çîyayên Sofîyê Alicî, Sofîyê Dimeşki û Sofîyê Çarpinan.

Çîyayên Bavê Dilûkê: Ev çîya li bakurê navenda bajarê Dilûkê dirêj dibin. Xala bilindtir a van çîyan 1.250 metran bilind e. Di navbera van çîyan û Çîyayên Sofîyan de, Çîyayên Samê cih girtine. Xala bilindtir a Çîyayên Samê ji, 1.050 metran bilind e.

Çîyayên Gurenîzê: Çîyayên Gurenîzê, ku li bakur-rojhilatê navenda bajarê Dilûkê bilind dibin, şaxên Çîyayên Bavê Dilûkê ne. Ji şaxên, ku ber bi aliye Çemê Feradê ve dirêj dibin in. Xala bilindtirîn a van çîyan, 1.069 metran bilind e.

Çîyayê Reş: Ev çîya, ji dirêjahiyê Çîyayên Sofîyan ên xwe dirêji aliye êrdima Semsûrê dikin, çêbûne. Çîyayê Reş (Karadag), bi bilindahiyê xwe yê ji 1.008 metran, li navçeya Çinçînê (Yavuzeli) xala bilindtirîn e.

Çîyayên Bavê Xenî û Tehtê Zer: Ev çîya bi nêzikahi biqasî 1.100 metran bilind in. Ev çîya ji dirêjahiyê Çîyayên Sofîyan in, yên ku berê xwe didin aliye Antakîya.

Çîyayên Amanosê: Birên bingehîn

Dimenek li navenda bajarê Dilûkê...

ên van çîyan dikevin nava tixûbên êrdimê Mereş û Antakîya. Çîyayên Amanosê di rewşa çîyayên duzûrast ên rêzên de dirêj dibin. Bilindahiya van çîyan hindik e.

Deştên Dilûkê:

Weke me gotî, erdê Dilûkê ji sedî 26.9 ji derdore deştî çêbûye. Deştên Dilûkê yên pêwîsttirîn ev in:

Deştê Îslahiye: Deştê êrdimê ya pêwîsttirîn û bi xêrberîrîn e. Bi gelemperî bi çîyan hatiye pêçandin. Bilindahiya ji zîreyê 550 metre ye. Li aliye bakurê navê xwe diguhurine û dibe Deştê Pazarçîk û Mereşê. Firehiya deştî, di navbera 10 û 20 kilometran de diguhure. Dirêjahiya birê deştî yê dikeve nava tixûbên êrdimê, 70 kilometre ye. Ji vi deştî, gelek berhemên kiştûkalê yên şewereng dihe hilanin.

Deştê Barakê: Dikeve başûrê navçeya Belkisê (Nizîbê). Deştê Barakê gelekî kêmkî bi pêl e. Dirêjahî di navbera 20 û 25 kilometran de diguhure. Firehî ji di navbera 15 û 20 kilometran de diguhure. Ev deşt ji bi xêrber e. Çinandîniya çîyayên zeviyan, zad û dexlê dibe.

Deştê Tilbîşarê: Dikeve başûrê navenda bajarê Dilûkê. Birekî pêwîst ji navçeya Tilbîşarê (Oguzeli) tevli xwe dike. Cihê firehtir ê vi deştî, li dora 40 kilometran e. Li vi deştî ji çinandîniya çîyayên zeviyan, zad û dexlê û hilberina berhemên şinahiyê dibe.

Deştên Çinçîn û Erebanê: Ev deşt ji, ji deştên Dilûkê yên xêrber in. Dayîna berhemên bilind e. Ev deşt teng û dirêj in. Bilindahiya van ji zîreyê, di navbera 400 û 600 metran e. Di nava gelî û newalan de mane. Li van deştan ji çîyayên zeviyan, şinahi û fêki dihe hilanin.

Deşt, bi gelemperî li dora navenda êrdimê kombûne. Ji sedî 2.2, erdê Dilûkê digirin. Bi nêzikahi, bilindahiya deverên deştî di navbera 500 û 700 metran e.

Çem, av û rûbarên Dilûkê ji, xwedî rewşekî pêwîst in. Sedemêke pêşveçûna karê kiştûkalê (ziraetê) li êrdimê, bi pêwîstiya çem, av û rûbaran ve girêdayî ye. Ji van çem, av û rûbarên Dilûkê yên pêwîsttir, ev in: Çemê Reş (Ava Reş), Çemê Efrînê, Ava Sîpî, Rûbarê Mîrzîmîn, Çemê Belkisê (Nizîbê) û Ava Alêben-Sacîrê.

DÛMAHÎK
DI HEJÎMARA PÊŞÎN DE

Li navenda bajarê Dilûkê cihêkî kirîn û firotinê (bazirganiyê)...

BERXWEDAN

Lihevhatin li ser çî bingehe çêbû?

Grevên xwebirçihîştinê xwe gihandibûn gehînekên girseyî. Hemû birên civakê xistibûn bin posîdeyên xwe. Dagîrker jî êdî ji vê pêşveçûnê bizdiyan û ketin nava tîrseke mezin. Di dawiyê de ji bo hevdişîneke bi dîliyên şer û malbatên wan re razî bûn. Çêtir were gotin, kargêriyên girtîgehan û wezîrê adaletê yê dewleta Tirk, li dûv hev, gavên paş ve avêtin û di dawiyê de ji bêgaviya xwe, daxwazên girtiyan bi ciha anîn.

Piştî lihevhatinê çêbû, di wê şevê de dîliyên cengê greva xwe ya xwebirçihîştinê rawestandin.

Gava encamên lihevhatinê gihan merivên girtiyan ku di greveke xwebirçihîştinê ya hevkarîyê de bûn, agahî rasî "fîliyan" û dîrûşmeyan bû. Malbatên girtiyan bi kêf û xweşî hevûdu hembêz kirin. Ji wê kêliyê pêve, agahî ji bo hemû grevçêkeran re hate şiyandin.

Bendên lihevhatinê ev in:

1- Berpirsiyarên ku ji aliyê girtiyan di koxuşan de werin hilbijartin, ji aliyê kargêriya girtîgehan jî êdî wê werin pejirandin.

2- Serdan û hevdişîneke di navbera koxuşan de wê serbest be (kargêriyên girtîgehê ji her bendekê bêhtir li dijî vê bendê rawestî, lê di dawiyê de pejirandin, ku bi hîcetên weke çêkirina sporê û hwd. hevdişîna di navbera koxuşan de serbest bibe).

3- Koçberkirin (sîgun) wê werin rawestandin. Girtiyan ku mehkemeya wan berdewam dike, lê hatine koçberkirin, wê dîsa vegerînin bajarê Amedê.

4- Her babet weşanên fermî û legal wê bi serbestî herin girtîgehê.

5- Di kêliyên hevdişîna û serdanan de, û di demên din de jî polîs, nema malbat û merivên girtiyan aciz bikin.

6- Roja hevdişînê û serdanê, ku roja 29'ê Cotmehê bû, lê hatibû sekinandin, di rojê pêşîn de wê ji nuh ve were tespît kirin.

7- Girtiyan ji pirsîyariyê derkevin wê du nimûne rapor bistînin. Yek ji wan li cem girtiyan wê bimîne.

8- Xwarin wê bimîne bin kontrola dixtoran û kalîteya xwarinan wê were bilind kirin.

9- Nexweş di roja xwe de wê derkevin ber destê dixtoran û werin muayene kirin, buhayên dermanan ji aliyê kargêriya girtîgehê wê werin dayin.

10- Kalorîfer (navgînên germkirinê) wê werin tîmar û tamîr kirin.

11- Bîrek ji diravên hatine girtîgehê, ku biqasî 250 milyon Lîrên Tirkî ne, ji bo başkirina hoyên girtîgehê wê werin xerckirin.

12- Dev ji pîlana birina girtiyan, da wan bixin girtîgeha Eskişehirê, wê were berdan.

Merivên girtiyan roja 15'ê Mijdarê li bajarê Amedê di civîna xwe ya ji bo çapemeniyê de, gotin, ku ev dîlxweşî dîsa jî dilê me hênik nakin û van bendên li jêr jî anîn zimên, da ji bo wan jî berxwedan were kirin:

1- Divê dawî bi zilma li gelê me dibe bê anîn.

2- Divê dawî bi sistema "parêzkaran" bê anîn ku gelê me berdide hevûdu.

3- Divê dawî bi şikenceyan were anîn û efîyeke gelemperî were danezane kirin.

4- Divê dawî bi valakirina gundan û şewitandina daristanan li Botanê were anîn.

5- Divê zehmetî ji bo kesên dixwazin cenazeyên xwe rakin neyîn derxistin; cenaze bigihin malbatan û çî pîkolîyek li xwediyên minyan neyê kirin.

6- Divê zagonameyên bi hejmarên 424 û 425 ku mîna "zagonameyên SS" dihên nasîn werin îptal kirin.

7- Divê saziya waliyê êrdimê ya rewşa ne-normal were rakirin.

8- Divê kesek destê xwe nede mafên girtiyan ên ku bi berxwedanê bi destan ketine û di girtîgehan de rewşeke bê-hizur neyê afirandin.

CAREKE DIN BI SER KET

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

● Berxwedanên greva xwebirçihîştinê, ku roja 8'ê Cotmehê destpêkiribûn û xwe gihandin sixletên girseyî, roja 14'ê Mijdarê bi serfiraziya dîliyên şer û welatparêzên hevkar dawî bûn.

● Şeva 14'ê Mijdarê lihevhatinek çêbû. Bendên lihevhatinê ji aliyê girtiyan di rojîya mirinê de yên bi navên Cevdet Înak, Abdulhakîm Guven û Abdurrahman Demîr, ji aliyê abukatên girtiyan ên bi navên Fethî Gumuş, Fevzî Veznedaroglu û Sabahattin Acar, ji aliyê çar mirovên girtiyan û sê midurên girtîgehan, sawciyê girtîgeha Amedê û du dîxtorên girtîgehê hatin bin-îmze kirin.

● Dîliyên cengê yên di girtîgeha Amedê de, bi bangîna dîrûşmeyên serkeftina berxwedanê dawî bi livbaziya xwe ya greva xwebirçihîştinê anîn.

● Malbat û merivên girtiyan ên di greva xwebirçihîştinê de bûn, roja 15'ê Mijdarê civîneke çapemeniyê çêkirin û bendên lihevhatinê daxweyanî awlra glşî kirin. Tevî bangîna dîrûşmeyan û awazên "fîliyan" greva xwebirçihîştinê dawî kirin. Piştî lihevhatinê grevên xwebirçihîştinê yên girsên gel, li bajarên Nisêbîn, Cizîra Botan, Wan, Semsûr, Ruha, Meledî, Edene, Antalya, Ankara, Kîrşehîr, İzmir û Stambolê jî hatin dawî kirin, livbazîkar dîsa xwe belav kirin.

● Di girtîgeha Ceyhanê de esker û polîsên dagîrkeran bi hovîî êrîşî girtiyan di greva xwebirçihîştinê de kirin.

● Li gelek navçe û bajaran û ji gelek kes û derdoran livbaziyan piştigiriyê, hevkarîyê û protestoyê bi dijwarî bilind bûn.

Rêz bi rêz grevên xwebirçihîştinê di zîندان de

Mijdar 1990 - Amed / Merivên girtiyan di berxwedana birçibûnê de

AMED

Şeva 7'ê Cotmehê 94 girti, bi kotekê ji girtîgeha Amedê hatin koçber kirin. Paşê dîliyên cengê dest bi greveke xwebirçihîştinê kirin. Gava grev kete roja 37'an, daxwazên girtiyan hatin pejirandin û li ser vê bingehe jî dawî bi berxwedanê hat.

Di domana livbaziya greva xwebirçihîştinê de, kargêriyên girtîgehê, xwestin bi kotek û zorê livbaziya girtiyan bişikinin. Ji bo serdanê û hevdişîna vekirî qedexa hatin danin. Ji hemû kesên çûbûn serdanê, tenê mebusêka Almanî ya ji Partiya Keskî, destûr girt ku girtiyan bibîne. Roja 5'ê Mijdarê, daxwaza serdana mebusên ji partiya HEP, hate red kirin.

Dîliyên şer, hejmarê kesên tevî livbaziyê bûbûn zêdetir kirin û bi vi awahî van êrîşan di avê de birin. Ji roja 1'ê Mijdarê pêve 20 dîliyên cengê greva xwe ya xwebirçihîştinê zivirandin rojîya mirinê. Vê hejmarê

paşê gihandin 25 kesên. Hejmarê kesên di xwebirçihîştinê de ji giha 120 kesên. Ji dîliyên cengê yên di rojîya mirinê û greva xwebirçihîştinê de, girtiyan bi navê Cevdet Înak, Abdurrahman Demîr, Aydın Koçer, Edip Em, Şemsertin Pişkin, İbrahim Kiliç, Mehmet Aslan, Murat Dogan, Fuat Kardaş û Nurettin Karar, ji midreyên xwe û organên xwe yên hundurî, rastî nexweşiyên dijwar bûn. Lê dîsa ji nepejirandin, ku dixtor werin ser wan.

Li derveyî girtîgeha Amedê ya leşkerî, di girtîgeha Amedê ya sivil de jî, 20 welatparêz greveke xwebirçihîştinê ya dor-bidori (rotasyoni) domandin.

Ev berxwedanê bi biryar, tîrsa kargêriyên girtîgehê rind zêdetir kir. Roja 9'ê Mijdarê, Wezîrê Adaletê Oltan Sungurlu mecbûr ma ku bibêje. "Di birina girtiyan de ji bo girtîgeha Eskişehirê, em seri nadin kotekê. Tenê kesên dîlxwaz bin, emê bibin wir." Ji aliyê din jî, hewl dan xwe, ku dîliyên şer bikişînin peyvin û hevdişînan. Dîliyên cengê hemû manevrayên kargêriyên girtîgehê yên di tengezari-

yê de, pûç kirin. Di dawiyê de dîliyên şer, bi şertê ku hevdişîna bi dokumen-tên nivîsîbin, hevdişîna pejirandin.

Gava roja 36'ê ya grevê dawî dibû, dagîrker li pêşberê berxwedanê teslim bûn. Di girtîgeha Amedê de, ew leyistokên ku dewleta Tirk dixwest bileyize, careke din hatin şikandin. Bê guman, bi pejirandina bi cih anina daxwazên girtiyan, dagîrker, xwestin pêlên berxwedanê bişikinin û biserkevin. Lê di rastîniyê de, cara pêşemîn e ku grevên xwebirçihîştinê hem li Kurdistanê û hem jî li Tirkîyê, bi vê çendê dorfireh, karin posîdeyên xwe li birên civakê bikin û wan bilivin.

BISMIL

Ji roja 17'ê Cotmehê û pêve, di girtîgeha Bismilê de, 30 girtiyan ramyarî dest bi greveke xwebirçihîştinê kiribûn. Piştî lihevhatina li bajarê Amedê, ev berxwedan ji dawî pê hat. Ji aliyê din, li gora hinde nûçeyên bi tixûb lê bi ewle, êşkere dibe, ku girtiyan ji Bismilê hatibûn koçber kirin li bajarên Kurşunlu-Çankiri, Niksar-Tokat, Yıldızeli-Sivas, Akdagmadeni-Yozgat di girtîgehan de, di bin tedayiyê de ne. Di van girtîgehên van bajaran de, kargêriyên girtîgehan li gora fermanên ji saziyên bilind standine êrîşî dîliyên şer ên hejmar hindik dikin, ji ber ku li van deran mirovên ji Kurdistanê û girtiyan ramyarî nin in. Berpirsiyar dest datînin ser tiştên wan û wan ji girtiyan din dûr digirin.

Grevên xwebirçihîştinê yên li bajarên Aydın, Nazilli, Dülük, Bartın, Meledî, Ceyhan, Sığircılar, Stambol, Erzincan û Ankara, ku ji aliyê girtiyan ramyarî hatibûn destpêkanin, dem bi dem didomin û di hinekan de ji bi tevayî didomin. Gava rojnameya me kete çapê, berxwedanê li girtîgehan Aydın, Nazilli û Dülükê didoman. Girtiyan li van deran, bi armanca hevkarîya berxwedana li Amedê, **Dûmahîk di rûpela 27'an de**